

בנק אגוד לישראל

בערבון מוגבל

דוחות כספיים לשנת

2007

3	דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות
93	סקירת ההנהלה על מצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו
105	הצהרות המנהל הכללי הראשי והחשבונאית הראשית
107	דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי
109	דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2007

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

תוכן העניינים

4	מידע צופה פני עתיד
4	התפתחויות כלכליות
8	פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו
10	רווח ורווחיות
14	התפתחות סעיפי המאזן
19	יעדים ומדיניות עסקית
20	השליטה בבנק
20	השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו
22	חלוקת דיבידנדים
22	הסכמים מהותיים
26	הליכים משפטיים
27	רכוש קבוע ומתקנים
27	פעילות חברות מוחזקות עיקריות
28	הון אנושי
29	תאור מצב המיסי
30	תאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות
50	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
63	הלימות ההון
66	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים
71	עדכוני חקיקה
76	פעילות למען הקהילה ותרומות
76	גילוי בדבר המבקר הפנימי
79	הדירקטוריון
84	חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה
87	בקורות ונהלים
89	פירוט תשלומים והטבות למקבלי השכר הגבוה בבנק
90	שכר רואה החשבון המבקר

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 27 בפברואר 2008, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2007. הדוחות ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה".

השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר השפעה של שינויים חקיקתיים ורגולטוריים כגון הפיכתו של הבנק ליועץ, משווק ומפיץ בתחום קרנות נאמנות קופות גמל וקרנות פנסיה, חוק נתוני אשראי והקלת חסמי מעבר של לקוחות בין בנקים.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2008. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

התפתחויות כלכליות

כללי

נתוני שנת 2007 מצביעים על המשך שיעורי צמיחה מרשימים. זוהי השנה הרביעית ברציפות בה נרשמו שיעורי צמיחה מעל 5%. התוצר המקומי הגולמי והעסקי עלו בשנת 2007 בשיעור של 5.3% ו-6.3% בהתאמה. במקביל חלה ירידה משמעותית באבטלה לרמה הנמוכה מאז שנת 1996. הפעילות המשקית התאפיינה בכך שגורמי הצמיחה כללו בעיקר עליה בצריכה הפרטית וגידול בהיקפי היצוא. המדד המשולב רשם עליה בשיעור של 8.3% בהמשך לעליה של 7.5% בשנת 2006, נתון המעיד על המשך התרחבות הפעילות הכלכלית.

משבר ה"סאבפריים" בארה"ב, אשר משמעותו והיקף עוצמתו החלו להיחשף לקראת סוף שנת 2007, משליך על שווקי הנדל"ן בארה"ב כמו גם על שווקי הכספים. בתחילת שנת 2008 התברר שהמשבר גרם להפסדי ענק בבנקים בארה"ב ובאירופה. כתוצאה מכך חלו ירידות חדות בשווקים הפיננסיים והבינלאומיים כולל בישראל, שלוו בחלק מהמדיניות במצוקת אשראי ובמחסור בנזילות. במטרה להתמודד עם המשבר ולהקל על השווקים, נקט הפדרל רזרב בנק בצעדים משמעותיים שבאו לידי ביטוי בהורדה חדה של הריבית ובהזרמת מקורות לבנקים בריבית נמוכה יחסית. כן אושרה בקונגרס תוכנית תמריצים מורחבת לעידוד הכלכלה האמריקנית. ככל שחולף הזמן מתפרסמים בארה"ב

אינדיקטורים המצביעים על החרפת המשבר והרחבתו לענפים נוספים, מה שיוצר אי וודאות בשווקים הפיננסיים והבינלאומיים. במידה והמשבר יימשך קיים חשש למיתון בארה"ב אשר יקרין על השווקים בעולם. משקל הייצוא לארה"ב מסך הייצוא הישראלי עמד על כ-35% בשנת 2007 (לעומת 38.4% בשנת 2006). בהתאם, מידת התלות של המשק הישראלי במשק האמריקאי עלולה להשפיע לרעה על ישראל.

כאמור, ריבית הפדרל רזרב בנק הופחתה בצורה חדה, שלוש פעמים במהלך הרבעון הרביעי בשנת 2007 לרמה של 4.25%, כך שפער הריביות מול ריבית בנק ישראל הצטמצם לקראת סוף השנה ל-0.25 נקודות האחוז. בחודש ינואר 2008 הוריד הפדרל רזרב בנק את הריבית פעמיים נוספות ב-1.25 נקודות אחוז במצטבר על רקע התגברות החששות למיתון בארה"ב בעקבות משבר ה"סאבפריים" עד לרמה של 3%, הנמוכה ביותר מאז יוני 2005. בכך נפתחה שנת 2008 בפער ריביות שלילי של 1.25 נקודות האחוז מול ריבית בנק ישראל.

התפתחות ענפי משק

במהלך שנת 2007 חלה התרחבות בפעילות המגזר העסקי במרבית ענפי המשק:

ענף הנדל"ן - שנת 2007 היתה שנה מוצלחת לענף הנדל"ן אם כי לא באופן שווה בכל אזורי הארץ. בשוק הדירות באזורי ירושלים, ת"א והערות השכונות לה נמשכה העלייה בביקושים אשר תרמו לעליות מחירים. גם בשוק דירות היוקרה קיימת פריחה בערים אלו כאשר עיקר הביקוש בירושלים ובתל אביב נבע מתושבי חוץ לעומת זאת, באזורי הפריפריה הרחוקים מהמרכז כמו גם בחיפה, פעילות הנדל"ן הייתה נמוכה. בחודשים ינואר עד אוקטובר חלה ירידה בהתחלות בניה ובגמר הבניה בשיעור של 5.5% ו-4.6% בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

בייצור התעשייתי חלה בחודשים ינואר – נובמבר עליה בשיעור של 5.3% לעומת תקופה מקבילה אשתקד (שיעור נמוך יותר לעומת העליה בשנה הקודמת) **הפדיון בענפי המסחר והשירותים** גדל בשיעור של 8.9% (בהמשך לעליה בשיעור של 8.5% בשנת 2006).

חברות ההיי-טק – שנת 2007 התאפיינה בעליה בגיוסים, בעיקר ממשקיעים זרים.

ענף התיירות – שנת 2007 היתה שנה מוצלחת לתיירות הנכנסת לישראל. מספר כניסות תיירים עלה בשיעור של 25% לעומת שנת 2006 והינו הגבוה מאז שנת 2001. מספר לינות תיירים במלונות עלה בשיעור של 23% לעומת אשתקד. עליות אלו משקפות את התאוששות הענף לאחר מלחמת לבנון השניה שהסתיימה באוגוסט 2006.

תעסוקה וצריכה פרטית

שוק העבודה, כחלק מהמגמות החיוביות השנה, המשיך להפגין איתנות. שיעור הבלתי מועסקים מכוח העבודה האזרחי היה במגמת ירידה והגיע בחודש נובמבר לשיעור של 6.6%, השיעור הנמוך מזה למעלה מעשור. כמו כן, מספר משרות השכירים הישראלים עלה בשיעור של 4.1% יחסית לממוצע 2006 והשכר הממוצע למשרת שכיר עלה בשיעור של 2.4%. בנוסף, חלה עליה של כ-31% בביקוש לעובדים בהשוואה לאשתקד. המגמות החיוביות בשוק העבודה השליכו על הביקושים המקומיים כך שהצריכה הפרטית לנפש עלתה השנה ב-5.3% והושפעה בעיקר מעליה בצריכה של מוצרים בני קיימא. בהיקף הרכישות בכרטיסי אשראי על ידי צרכנים פרטיים נרשם גידול של 10.5% וסך המכירות של רשתות השיווק גדל בשיעור של 6.4% לעומת אשתקד.

סחר חוץ, שערי חליפין ותנועות הון

שנת 2007 הסתיימה עם גירעון מסחרי של 10.2 מיליארד דולר, עליה בשיעור של 34% לעומת שנת 2006. עיקר העלייה נובעת מפעילות יבוא גבוהה יותר מאשר פעילות היצוא בין היתר על ידי גידול בצריכה הפרטית ועל רקע השפעת היחלשות הדולר בעולם.

יבוא הסחורות הסתכם ב- 56.1 מיליארד דולר, עליה בשיעור של 18.6% בהשוואה לשנת 2006. העלייה התמקדה ביבוא חומרי גלם, מוצרי צריכה, חומרי אנרגיה ונכסי השקעה (בעיקר מכונות וציוד).

מנגד, יצוא הסחורות הסתכם ב- 45.9 מיליארד דולר, עליה בשיעור של 15.6% בהשוואה לשנת 2006 ועיקרה ביצוא התעשייתי. פירוט לפי ענפים מראה על עליה בענף הכימיקלים, בענף היהלומים המלוטשים ובענף ציוד (תקשורת, בקרה, רפואי מדעי) בשיעור של 14.7%, 12.1% ו- 12.6% בהתאמה. בענף תעשיות טכנולוגיה מעורבת-עילית ומעורבת-מסורתית חל גידול בשיעור של 27% ו- 21% בהתאמה.

בשוק מטבע החוץ, נמשכה התנודתיות בשערי החליפין של השקל בעיקר מול הדולר כאשר במחצית השנייה של השנה חלה התחזקות משמעותית של השקל אשר קיזז את הפיחות הקל שחל במחצית הראשונה של השנה. בסיכום שנתי, השקל התחזק מול הדולר בשיעור של 9%, מול הלירה שטרלינג בשיעור של 7% ומול הין היפני בשיעור של 3.3%. לעומת זאת, מול האירו נרשם פיחות בשיעור של 1.7%. יצוין כי בתחילת שנת 2008 עד למחצית חודש פברואר נחלש הדולר ב- 6.6% נוספים, בין השאר כתוצאה מהפערים בין שער הריבית של השקל למול הדולר.

במקביל, השקעות תושבי חוץ בישראל הסתכמו בשנת 2007 בכ- 12 מיליארד דולר בהשוואה ל- 26 מיליארד דולר בשנת 2006. רוב ההשקעות השנה היו השקעות ישירות במשק הישראלי. השקעות תושבי ישראל בחו"ל הסתכמו השנה בכ- 15 מיליארד דולר בהשוואה לכ- 34 מיליארד דולר בשנת 2006.

מדיניות פסקאלית

מגמת הירידה בגירעון הממשלתי נמשכה ובשנת 2007 הסתכם הגירעון ב- 0.1 מיליארד ש"ח (המהווים 0.02% מהתמ"ג), לעומת גירעון שנתי מתוכנן של 18.7 מיליארד ש"ח (המהווים 2.9% מהתוצר). עיקר הירידה נובעת בעיקר מהכנסות גבוהות מהתכנון התקציבי המקורי אולם גם מרמת הוצאות נמוכה מהצפוי. הכנסות המדינה ממסים הסתכמו בכ- 186 מיליארד ש"ח, גידול בשיעור של 8.4% בהשוואה לשנת 2006. הגידול נובע מהכנסות חד פעמיות בגין השלמת רפורמות מבניות במשק ומגידול בפעילות הכלכלית וזאת על אף ההפחתה בשיעורי המס.

מחירים ומדיניות מוניטארית

מדד מחירים – מתחילת השנה עלה המדד הכללי בשיעור של 3.4% לאחר שינוי כמעט אפסי בשנת 2006 (ירידה של 0.1%) ועליה בשיעור של 2.4% בשנת 2005. לקראת סוף המחצית הראשונה של השנה, עלה המדד בשיעור של 1% בין היתר בשל החלשות השקל מול הדולר. במחצית השנייה של השנה, למרות ייסוף השקל ביחס לדולר, חלה עליה נוספת במדד בשיעור של 2.4%. עליית המדד השנה הושפעה בעיקר מעליית מחירי האנרגיה והמזון בעולם.

ריבית – במהלך שנת 2007 הפחית בנק ישראל את הריבית בנקודת אחוז אחת מרמה של 5% לרמה של 4% בדצמבר. במחצית הראשונה של השנה הריבית הופחתה עד לרמה של 3.5% ביוני. בחודשים אוגוסט וספטמבר עלתה הריבית עד לרמה של 4%. בחודש ינואר 2008 העלה בנק ישראל את הריבית ב- 0.25 נקודות אחוז נוספים על רקע החששות להתפרצות אינפלציונית.

שוק ההון

שנת 2007 המשיכה את המגמה החיובית ששררה בשוק ההון הישראלי בארבע השנים האחרונות. המשקיעים הזרים והמקומיים המשיכו להזרים כספים לשוק. תרמה לכך האווירה האופטימית בשוק שנתמכה על ידי היחלשות הדולר ביחס לשקל, הפחתות הריבית במהלך השנה ופרסום נתונים חיוביים לגבי המשק. בסיכום שנתי, חלה עליה בערך השוק של ניירות הערך הרשומים בבורסה בשיעור של כ- 31% למול שנה קודמת.

המדדים המרכזיים הגיעו לרמות שיא. מדד המעו"ף עלה בשיעור של 31.4%, מדד ת"א 100 עלה בשיעור של 25%, מאיך, מדד התל טק ירד בשיעור של 5%. מדד הנדל"ן 15 הציג עליה נמוכה למדי של 1.5% (במחצית הראשונה של השנה נרשמה במדד זה עליה של 23%).

במדד התעשייה, מדד ההשקעות ומדד המסחר והשירותים חלה עליה בשיעור של 33.9%, 31.5% ו- 20.6% בהתאמה. מדד הבנקים רשם עליה בשיעור של 6.8% ומדד הביטוח ירד בשיעור של 1.7%. המחזור היומי הממוצע במניות והמירים בשנת 2007 הסתכם בכ- 2.1 מיליארד ש"ח לעומת 1.5 מיליארד ש"ח בממוצע בשנת 2006.

במדד **אגרות החוב** נרשמה עליה בשיעור של 4.03% מתחילת השנה. באיגרות החוב הצמודות מדד נרשמה עליה בשיעור של כ- 6%, באיגרות החוב הלא צמודות נרשמה עליה בשיעור של 3% ואילו באיגרות החוב הצמודות מט"ח נרשמה ירידה בשיעור של כ- 2.6%. המחזור היומי הממוצע באג"ח בשנת 2007 הינו 3.3 מיליארד ש"ח לעומת מחזור יומי ממוצע של 1.7 מיליארד ש"ח בשנת 2006. בנוסף, שנת 2007 היתה שנת שיא בשוק הקונצרני. היקף הגיוסים הסתכם לכ- 78 מיליארד שקל, עליה בשיעור של 100% לעומת שנת 2006, כאשר מרבית הגיוסים בוצעו במחצית הראשונה של השנה (50 מיליארד שקל).

בשוק **תעודות הסל** הונפקו במהלך השנה כ- 150 תעודות. שווי החזקות הציבור בהן מגיע לכ- 23 מיליארד ש"ח והן מרכזות כ- 18% ממחזור המסחר במניות וכ- 10% ממחזור המסחר באיגרות חוב לא ממשלתיות.

החל משנת 2008 החלו בתי ההשקעות בייצור ושיווק קרנות כספיות בעלות תמהיל סולידי במיוחד שאמורות להוות תחליף לפיקדונות הבנקאיות. היקף פיקדונות הציבור בבנקים נכון לספטמבר 2007, עמד על 788 מיליארד ש"ח. במהלך ינואר גויסו בקרנות אילו כ- 4 מיליארד ש"ח (במקביל לפדיונות בקרנות מנייתיות בסכום של 9 מיליארד ש"ח). מוצר זה הינו בתחילת דרכו ובשלב זה קיים קושי לחזות את היקף השפעתו על פעילות הבנקים.

פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981. הבנק נוסד על ידי החברה הכלכלית הארצישראלית (ארה"ב) מניו יורק והחברה הכלכלית בע"מ- הלונדונית, אשר למעשה המשיכו את פעילות המחלקה הבנקאית של האגודה הארצישראלית, אשר החלה בפעילותה בארץ ישראל עוד בשנת 1922. משנת 1983 ועד ליום 17 במאי 1993 הוחזקה השליטה בבנק על-ידי מדינת ישראל (באמצעות בל"ל בטוחות) ועל ידי בנק לאומי לישראל בע"מ שרכש את מניות הבנק בשנת 1954 ובשנת 1961. בעקבות הסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, הועבר גרעין השליטה בשנת 1993 לשלמה אליהו אחזקות בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ, אשר הינם המחזיקים בגרעין השליטה בבנק כיום.

בשנת 2000 הנפיק הבנק בבורסה לניירות ערך בתל-אביב 3,025,000 יחידות הכוללות 3 מניות רגילות בנות ע.ג של 0.01 ש"ח כל אחת, ו-4 אופציות הניתנות למימוש למניות רגילות בנות ע.ג של 0.01 ש"ח כל אחת. פרטים בדבר המרת האופציות למניות ראה בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו".

בפברואר 2006 פרסמה חברת מידרוג בע"מ דרוג של Aa3 לפקדונות וכתבי התחייבות נדחים של הבנק. באוגוסט 2007 קבעה חברת מדרוג דרוג של P-1 (prime1) לפקדונות לזמן קצר של הבנק. (טבלת הדרוג לטווח קצר הינה מ- P-1 ועד P-3, כאשר בעל דרוג P-1 הינו בעל היכולת הטובה ביותר לפרוע את התחייבויותיו לטווח קצר).

לבנק 34 סניפים הפזורים ברחבי הארץ והוא מספק ללקוחותיו מגוון שרותי בנקאות. על פי דוחות כספיים מאוחדים של מערכת הבנקאות ליום 30 בספטמבר 2007, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת. להלן פרטים על חלקו של הבנק במערכת הבנקאות במספר תחומים:

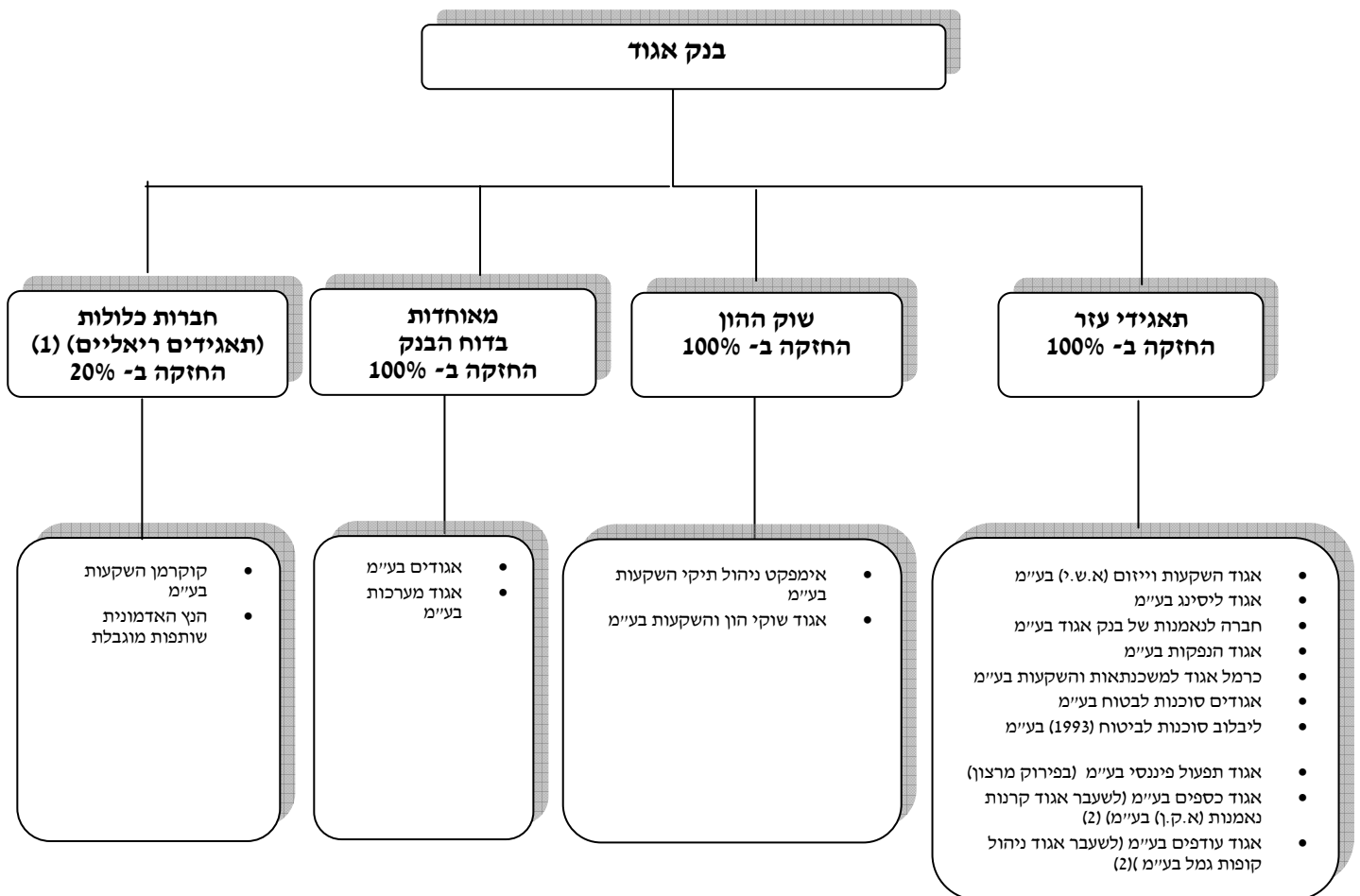
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2006	2007	
2.8%	2.7%	אשראי לציבור
3.3%	3.4%	פקדונות הציבור
2.8%	2.5%	הון עצמי
0.7%	*1.2%	רווח נקי
1.2%	*1.5%	רווח נקי מפעולות רגילות

* מתייחס לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007.

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר תחומים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים לבין לווים. הרווח בגין פעילות זו מקבל את ביטוי ברווח מפעילות מימון של הבנק והוא מהווה את מקור הרווח העיקרי שלו.
 - שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון פעילויות, בתחומי המט"ח, סחר בינלאומי, ניירות ערך, שירותי מידע, ייעוץ וניהול פיננסי בנקאי, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד.
 - השקעת ההון העצמי של הבנק וניהול סיכוני שוק.
- דירקטוריון הבנק מכוון את הנהלת הבנק לגבי מדיניותו העסקית של הבנק. במסגרת זו מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים, הקצאת המשאבים בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים והחשיפות של הבנק והקיום העקרוניים לפעילותו של הבנק בהתאם לתוכנית העבודה והתקציב.

להלן תרשים חברות מוחזקות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2007:

(1) מוחזקות על ידי אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.

(2) פעילות חברות אלה נמכרה בשנת 2006. פרטים נוספים ראה בסקירת פעילות החברות המוחזקות להלן בבאור 5 לדוחות הכספיים.

(3) פרטים בדבר החברות המוחזקות העיקריות של הבנק, תחומי פעילותן ותרומתן לרווחיות הבנק, ראה בבאור 5 לדוחות הכספיים.

שינויים במבנה הארגוני של הבנק

ביום 28 ביוני 2007, אישר דירקטוריון הבנק שינוי במבנה הארגוני של הבנק, שבמרכזו הקמת אגף בקרות. השינוי הארגוני עולה בקנה אחד עם מטרת הרגולציה בשנים הקרובות ומטרתו להגביר את הבקרות, במקביל למיקסום ביצועי הבנק, תוך שיפור תפקודו. השינוי יושם בהדרגה במהלך המחצית השנייה של שנת 2007 והושלם בינואר 2008.

השינוי הארגוני בוצע בהתייחס להיבטים הבאים:

- שיפור הבקרה בבנק במסגרת האגף הייעודי, כמו גם שיפור הבקרות בתוך האגפים.
- מיקוד האגפים בתחומי הליבה של הפעילות הבנקאית והגברת הסינרגיה ביניהם.
- מיזוג תחומי פעילות חופפים שהתבצעו בכמה אגפים.
- ריכוז פעילויות משיקולי התמקצעות.

פירוטים נוספים ראה בפרק "מגזרי פעילות".

רווח ורווחיות (מאוחד)

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2007 ב- 126 מיליון ש"ח ובניכוי סעיף רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים בסך של 3 מיליון ש"ח, הסתכם הרווח הנקי מפעולות רגילות ב- 123 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי בשנת 2006 הסתכם ב- 121 מיליון ש"ח ובניכוי סעיף רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים בסך של 42 מיליון ש"ח, אשר נבע ממכירת פעילות קרנות הנאמנות וקופות הגמל של הבנק, הסתכם הרווח הנקי מפעולות רגילות ב- 79 מיליון ש"ח.

הגידול ברווח הנקי מפעולות רגילות בשיעור של 55.7% (מ- 79 מיליון ש"ח בשנת 2006 ל- 123 מיליון ש"ח בשנת 2007) נבע ממספר גורמים עיקריים:

- עליה בשיעור של 13.7% ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.
 - ירידה בשיעור של 2.4% בהפרשה לחובות מסופקים.
 - עליה בשיעור של 6.8% בהכנסות התפעוליות והאחרות.
 - ירידה בשיעור ההפרשה למיסים מ- 48.4% ל- 42.9%.
- מנגד, עליה בשיעור של 5.3% בהוצאות התפעוליות והאחרות קיזזה באופן חלקי את הגידול הנ"ל.

תשואת הרווח הנקי להון העצמי הסתכמה בשנת 2007 ב- 8.1%, לעומת 8.6% בשנת 2006.

תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הסתכמה בשנת 2007 ב- 7.9% לעומת 5.6% בשנת 2006.

בהתאם להוראת הדיווח לציבור של בנק ישראל שפורסמה במאי 2007, שונה בסיס ההון המשמש לצורך חישוב התשואה על ההון לבסיס הון ממוצע, החל משנת 2007. התשואות לשנת 2006 הוצגו אף הן מחדש, לצורך השוואה, בהתאם להוראה.

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם בשנת 2007 ב- 217 מיליון ש"ח לעומת 153 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 41.8%. תשואת הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים על ההון העצמי היתה בשנת 2007 14% לעומת 10.8% בשנת 2006 (לפי בסיס הון ממוצע כאמור לעיל).

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למיסים

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2007 ב- 613 מיליון ש"ח לעומת 539 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 13.7%.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על הרווח מפעילות מימון היו:

- עליה בשיעור של 18.2% בהיקף הממוצע של נכסים נושאי תשואה.
- גידול בסך של 23 מיליון ש"ח בהכנסות מימון אחרות. מזה סך של 14 מיליון ש"ח נובע מגידול ברווחים ממימוש והתאמות ערך של אגרות חוב, סך של 5 מיליון ש"ח מגידול בגביית ריבית מחובות מסופקים וסך של 4 מיליון ש"ח מגידול מגביית עמלת פרעון מוקדם.
- הצגת פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים על פי שוויים ההוגן גרמה להוצאות מימון בסך 2 מיליון ש"ח לעומת הוצאות מימון בסך 21 מיליון ש"ח בשנת 2006.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2007 ב- 80 מיליון ש"ח לעומת 82 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 2.4%. שיעור ההפרשה לחובות מסופקים מכלל האשראי לציבור עמד בשנת 2007 על 0.46%, לעומת שיעור של 0.47% בשנת 2006.

סיכון האשראי הכולל בגין לווים בעיתיים הסתכם ביום 31 בדצמבר 2007 ב- 651 מיליון ש"ח לעומת 1,028 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, ירידה בשיעור של 36.7%.

שעור מצבת האשראי המאזני ללווים בעיתיים מתוך האשראי לציבור עמד על 3.3% ביום 31 בדצמבר 2007 לעומת שיעור של 5.3% ביום 31 בדצמבר 2006.

להלן נתוני האשראים הבעייתיים לפי הסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים (במיליוני ש"ח):¹

ליום 31 בדצמבר		
2006	2007	
213	194	אינו נושא הכנסה
59	43	אורגן מחדש ²
-	2	מיועדים לארגון מחדש
35	26	בפיגור זמני
602	315	בהשגחה מיוחדת ³
909	580	סה"כ אשראי מאזני ללווים בעייתיים ¹
		סיכון אשראי חוץ מאזני בגין
119	70	לווים בעייתיים ^{4,1}
-	1	אג"ח של לווים בעייתיים
1,028	651	
		נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים
-	-	של לווים בעייתיים
1,028	651	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים ¹

¹ לא כולל חובות בעייתיים המכוסים עלי ידי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).

² אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות. (לא כולל אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות ללא ויתור על הכנסות: 31 בדצמבר 2007 – 51 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2006 – 68 מיליון ש"ח).
³ מזה חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית שנוכחה מהחבות (למעט אשראי לדיור שבגינה קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור) – בסך 153 מיליון ש"ח לעומת 334 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, ואשראי לדיור שבגינה קיימת הפרשה לפי עומק פיגור בסך 25 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2006 – 26 מיליון ש"ח).

⁴ כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

הרווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בשנת 2007 ב – 533 מיליון ש"ח לעומת 457 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 16.6%.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2007 ב – 283 מיליון ש"ח לעומת 265 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 6.8%.

העמלות התפעוליות הסתכמו בשנת 2007 ב – 236 מיליון ש"ח לעומת 217 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 8.8%. ההכנסות מדמי טיפול באשראי ועריכת חוזים עלו בשיעור של 39.1%. ההכנסות מפעילות בניירות ערך עלו בשיעור של 19.2%.

הרווח מהשקעה במניות, נטו, הסתכם בשנת 2007 ב- 30 מיליון ש"ח לעומת 31 מיליון ש"ח בשנת 2006. בשנת 2007 נכללה הכנסה מדיבידנד מחברת בזק בסך של כ- 20 מיליון ש"ח לעומת 11 מיליון ש"ח בשנת 2006 (לפרטים ראה ביאור 3). בנוסף בשנת 2007 נכלל רווח ממימוש השקעות ריאליות שבוצעו על ידי חברה מאוחדת של הבנק בסך של 2 מיליון ש"ח, לעומת סך של 10 מיליון ש"ח בשנת 2006.

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2007 ב- 17 מיליון ש"ח בדומה לשנת 2006. הפסקת קבלת ההכנסות בקרנות נאמנות וקופות גמל אשר פעילותן נמכרה במהלך הרבעונים הראשון והשני של שנת 2006, גרמה לירידה בסעיף זה. ירידה זו קוזזה, בין היתר, על ידי גידול בעמלות הפצה.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2007 ב- 599 מיליון ש"ח לעומת 569 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 5.3%.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2007 ב- 344 מיליון ש"ח לעומת 329 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 4.6%. העליה נובעת הן מגידול במצבת כח האדם (בעיקר כתוצאה מדרישות רגולטוריות) והן מגידול בהפרשות לרכיבי שכר שונים.

בפברואר 2007 פרסם האקטואר הראשי של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזרים לקרנות הפנסיה ולחברות הביטוח לפיהם יש להעריך את העתודות לפנסיה וביטוח חיים על סמך לוחות תמותה חדשים. הבנק אימץ את הלוחות הנ"ל ברבעון הראשון של שנת 2007 וכתוצאה מכך רשם הוצאות שכר של כ- 5 מיליון ש"ח. ברבעון הראשון בשנת 2006 נרשמה הוצאה בסכום זהה בגין השלמת יישום עדכון לוחות התמותה הקודמים. פרטים בדבר הערכה אקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכויות העובדים ראה בהערכת האקטואר מר דן הרשקוביץ שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך ובביאור 14 לדוחות הכספיים.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו בשנת 2007 ב- 95 מיליון ש"ח לעומת 83 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 14.5%. העליה נובעת הן מגידול בהוצאות אחזקה עקב עליה במצבת כח אדם ובמצבת הסניפים, והן מגידול בפחת מחשב.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2007 ב- 160 מיליון ש"ח לעומת 157 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 1.9%.

הארכת ההסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי גרמה להקטנת הוצאות המחשוב בשנת 2007 בכ- 14 מיליון ש"ח. (למידע נוסף בדבר ההסכם והארכת תוקפו ראה בפרק "הסכמים מהותיים"). קיטון זה קוזז בחלקו עקב גידול בהוצאות המחשוב שנבע בעיקר מגידול בפעילות הבנק ושיפורים טכנולוגיים.

שיעור הכיסוי של הוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות היה בשנת 2007 47.2% לעומת 46.6% בשנת 2006.

ההפרשה למיסים בשנת 2007 היתה בשיעור של 42.9% מהרווח מפעולות רגילות לפני מיסים לעומת שיעור של 48.4% בשנת 2006. שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2007 הוא 38.5% לעומת 40.6% בשנת 2006. ההפרשה למיסים בשנת 2007 כוללת את השפעת יישום חוק התיאומים בשל אינפלציה אשר גרמה להכנסות מס בסך של 11.2 מיליון ש"ח (עקב עליית האינפלציה) לעומת הוצאות מס בסך של 1.9 מיליון ש"ח בשנת 2006 (עקב ירידת האינפלציה). ראה פרוט בפרק "עדכוני חקיקה" לגבי תזכיר חוק שתכליתו לבטל את חוק התיאומים.

הרווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים הסתכם בשנת 2007 בסך 3 מיליון ש"ח (לפרוט ראה ביאור 28). בתקופה המקבילה אשתקד הסתכם סעיף זה בסך 42 מיליון ש"ח והיווה את הרווח ממכירת הפעילות של החברות המאוחדות אגוד קרנות נאמנות ואגוד קופות גמל - פרטים נוספים ראה בפרק "הסכמים מהותיים".

התפתחות סעיפי המאזן (מאוחד)

מאזן הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2007 ב – 31,622 מיליון ש"ח לעומת 28,934 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 9.3%.

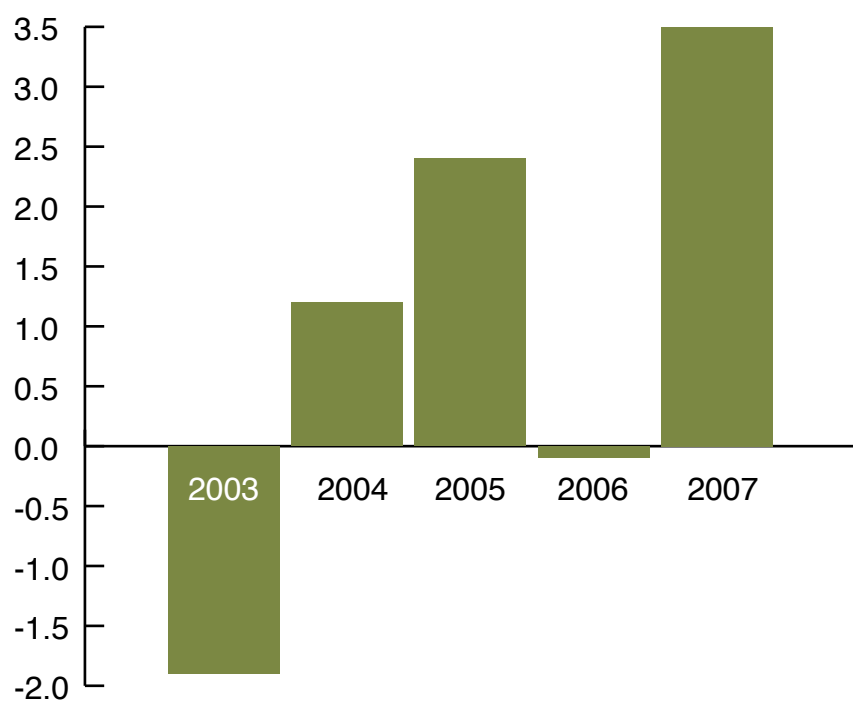
להלן התפתחות סעיפי המאזן העיקריים במיליוני ש"ח:

שיעור השינוי %	ליום 31 בדצמבר		
	2006	2007	
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
9.3	28,934	31,622	סך כל המאזן
28.1	6,287	8,051	ניירות ערך
1.3	17,270	17,503	אשראי לציבור
5.4	25,340	26,713	פקדונות הציבור
*0.9	1,572	1,586	הון עצמי

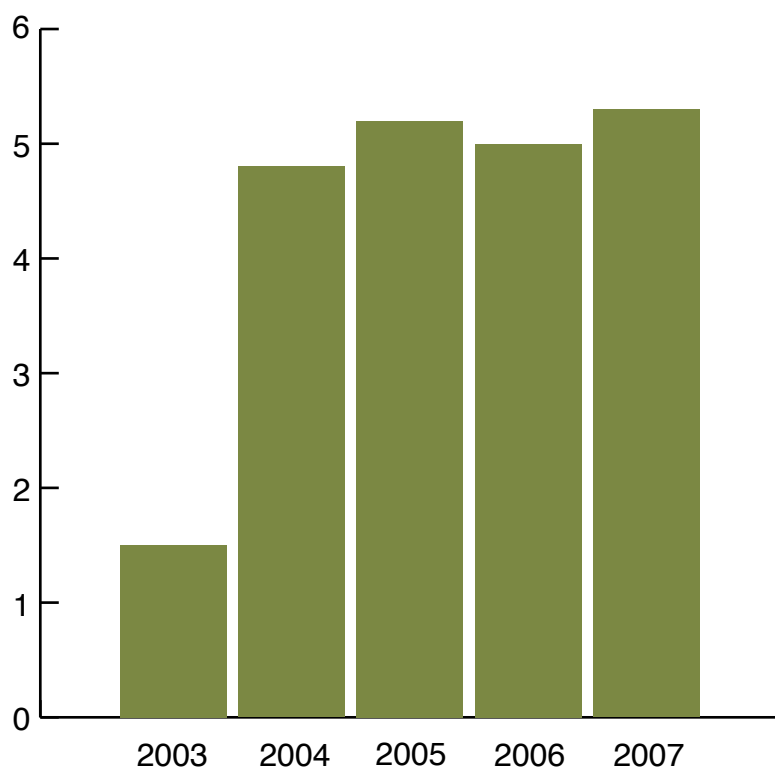
* בשנת 2007 חולק דיבידנד בסך 100 מיליון ש"ח.

יחס הון לרכיבי סיכון עמד ביום 31 בדצמבר 2007 על 12% לעומת 11.6% בסוף שנת 2006. יחס הון ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון עמד ביום 31 בדצמבר 2007 על 8.2% לעומת 9% בסוף שנת 2006. מגבלת בנק ישראל קובעת יחס הון מינימלי של 9%. בנק ישראל קבע לבנק יחס מינימלי של הון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון של 7%. לגבי שנת 2007, דירקטוריון הבנק הנחה את הנהלת הבנק לשמור על יחס מינימלי של הון כולל לרכיבי סיכון של 11%. פרטים נוספים ראה בפרק "הלימות ההון".

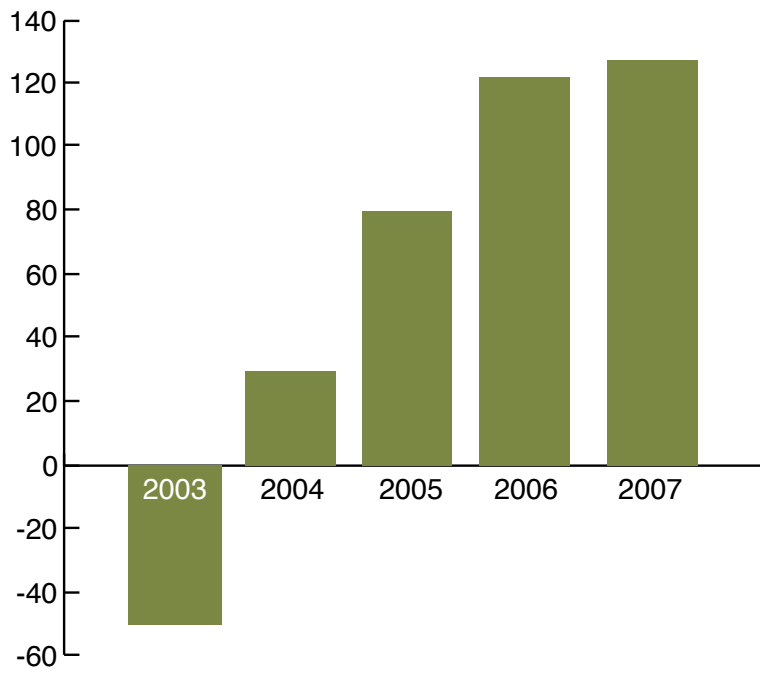
שיעור האינפלציה בישראל
באחוזים

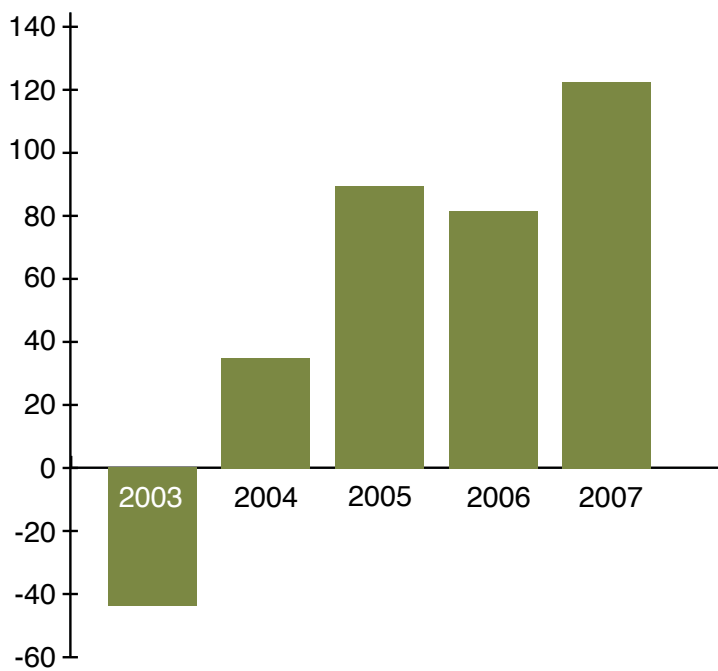
קצב גידול התמ"ג
באחוזים

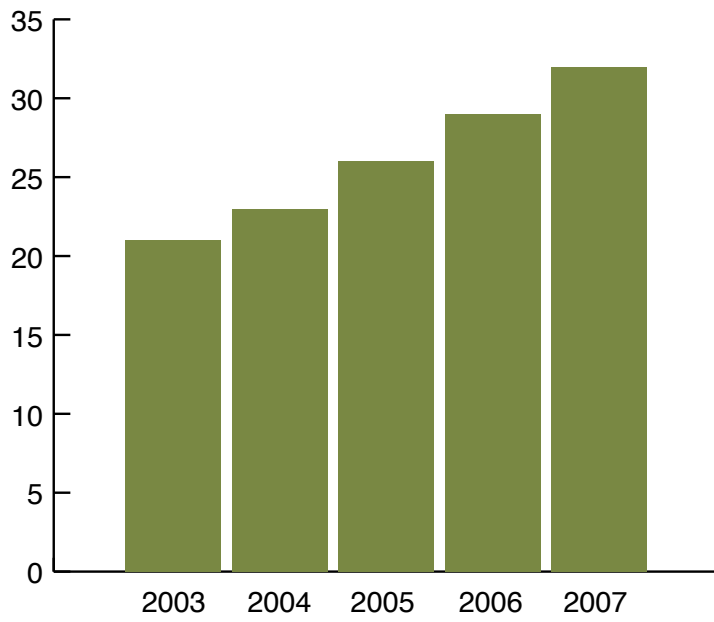
התפתחות הרווח הנקי
במיליוני ש"ח

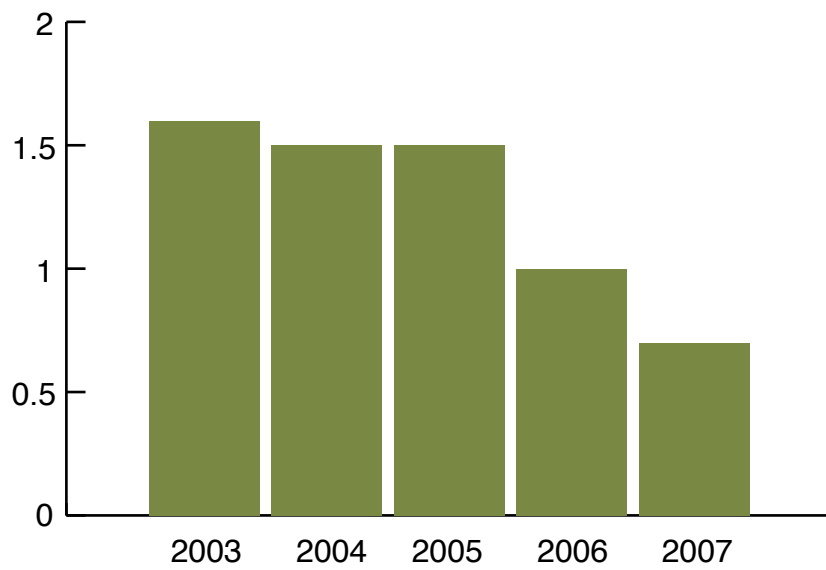
התפתחות הרווח הנקי מפעולות רגילות
במיליוני ש"ח

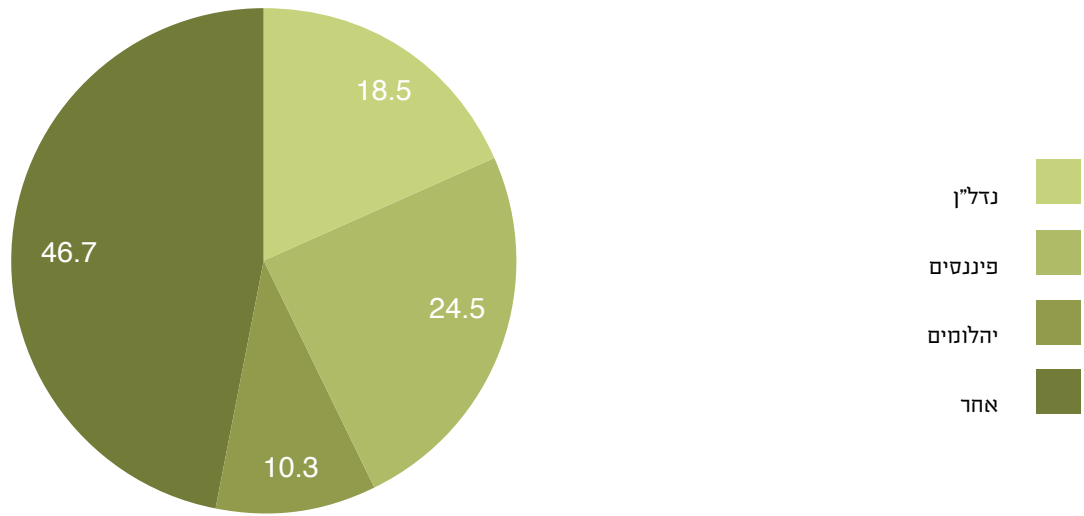
התפתחות סך המאזן
במיליארדי ש"ח

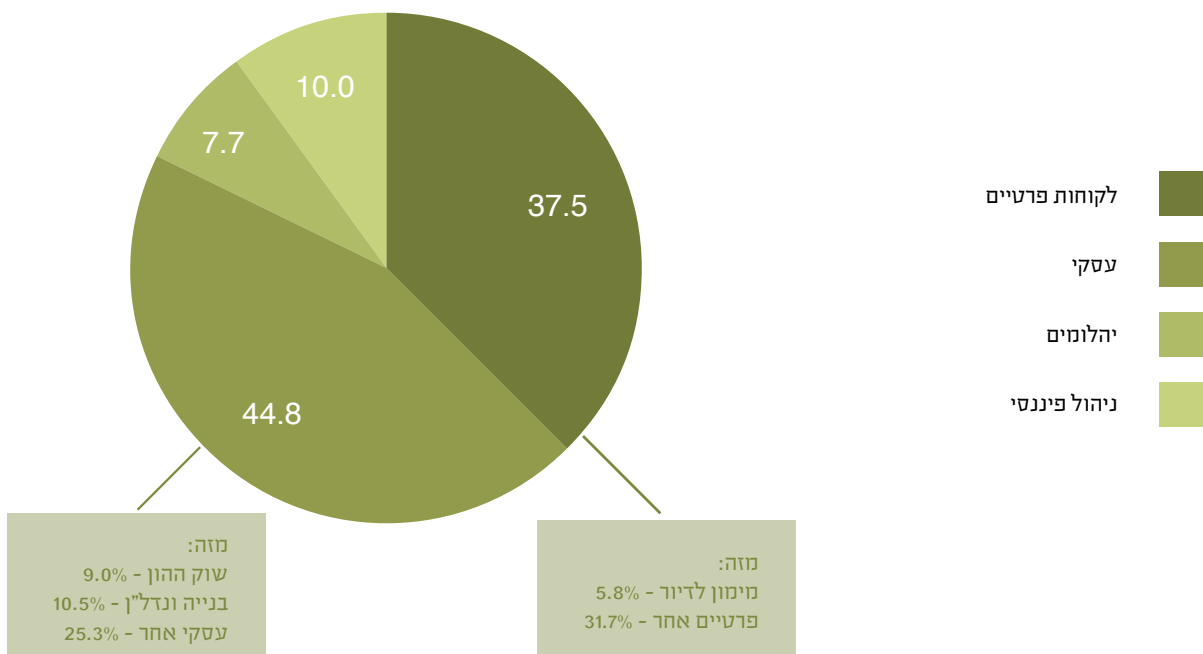
התפתחות היקף החובות הבעייתיים
במיליארדי ש"ח

התפלגות האשראי לפי ענפי משק - כולל חוץ מאזני באחוזים

התפלגות סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות באחוזים

יעדים ומדיניות עסקית

דירקטוריון הבנק אישר לקראת שנת 2007 מסגרת לתכנית אסטרטגית תלת שנתית שהוחל ביישומה בשנת 2007. במוקד התוכנית עומדת התרחבות משמעותית בבסיס הלקוחות הפרטיים תוך הגדלת מספר הלקוחות והיקף ההכנסות ממגזר זה בדגש על לקוחות בנקאות פרטית ופעילות משכנתאות, התרחבות במגזר העסקי תוך יציבות במגזר הפיננסי, הרחבה בבינוי ונדל"ן למגורים ושמירה על מובילות במגזר היהלומים. הבנק נערך למימוש היעדים באמצעות שינוי ארגוני שבוצע במחצית שנייה של 2007.

במסגרת ההתרחבות במגזר הלקוחות הפרטיים יימשכו הפעילויות הבאות גם בשנת 2008:

- מיצוב ומיתוג הבנק כ"בנק השני הראשון שלך"
הבנק זיהה את הקושי במעבר לקוחות מבנק לבנק, בהתאם הבנק נקט בגישה של שיווק הבנק כבנק השני של הלקוח וזאת על ידי העמדת מוצרים תחרותיים ושירותים אטרקטיביים מתוך כוונה לבדל את הבנק למול הבנקים האחרים, הן במוצרים והן בשירות איכותי. השאיפה היא שהכרות זו תגרום ללקוח להרחיב פעילותו ולהפוך את בנק אגוד לבנק העיקרי והמועדף.
- גיוס לקוחות הבנק יתבצע באמצעות:
 - מרכז בנקאות פרטית אגוד Premium אשר נפתח במחצית 2006, וכן באמצעות פתיחת מרכז נוסף בחיפה.
 - פתיחת סניפים חדשים בקריית מוצקין ובמודיעין ובחינת המשך הפריסה הגאוגרפית בהתייחס למיקומים שעולים בקנה אחד עם המדיניות העסקית של הבנק.
- העמקת פעילות לקוחות קיימים תוך בחינת פרמיית הסיכון והגברת פוטנציאל ההכנסות.
- הערוצים הישירים יעמיקו פעילות כזרוע שיווקית במגוון מוצרי הבנק במקביל לפעילות הבנקאית השוטפת כמענה לפריסת סניפי הבנק.

כמו כן נמשכות ומבוצעות הפעילויות הבאות:

- המשך הטמעת תרבות מכירתית בארגון תוך דגש על רמות ביצוע ואיכות גבוהות.
- הרחבת נושא הבקרה בתחומי הפעילות השונים תוך התחשבות ברמת הסיכון הגלומה בהם.
- העמקת המשמעת התקציבית והקפדה על שמירת מסגרת ההוצאות התפעוליות.
- הכללת תחום האחריות החברתית במסגרת התרבות הארגונית של הבנק.

מידע נוסף בדבר יעדים ומדיניות עסקית של כל מגזר פעילות מופיע בפרק "מגזרי פעילות".

מידע צופה פני עתיד

תוכנית העבודה שאושרה לשנת 2008 מבוססת בין היתר על ההנחה כי מצב המשק הישראלי ימשיך במגמה החיובית, כמו גם על בסיס הנחות מקרו בתחום שערי מטבעות, שיעורי ריבית ואינפלציה. במידה והנחות אלו יהיו שונות באופן מהותי יהיה לכך השלכות על ביצוע תוכנית העבודה של הבנק.

תוכנית העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק ולפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד".

השליטה בבנק

בעלי המניות העיקריים בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים:

22.92%	שלמה אליהו אחזקות בע"מ*
19.63%	ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ*
19.63%	נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ*
4.20%	אליהו חברה לביטוח בע"מ
6.46%	בנק לאומי לישראל בע"מ

* מהווים את גרעין השליטה בבנק, המתחלק באופן שווה בין חבריו.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

א. במסגרת הסכם בין שלמה אליהו אחזקות בע"מ ("אליהו"), נכסי שרודר בע"מ ("שרודר") וישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ("לנדאו") (להלן "גרעין השליטה") מיום 18 בנובמבר 1999 לבין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן "לאומי") ניתנה ללאומי אופציה מסוג Put לחייב את גרעין השליטה לרכוש את כל החזקותיו של לאומי בבנק, ולאומי העניק לגרעין השליטה אופציה מסוג Call לחייב את לאומי למכור לגרעין השליטה את המניות המוחזקות. ביום 17 בנובמבר 2003 מימש לאומי את אופציית ה-Put באופן חלקי וזאת ביחס לחלקו של אליהו בלבד למכירת שליש מהחזקותיו בבנק. לאחר שביום 30 במאי 2004 ניתן לאלהו אישור המפקח על הבנקים לרכישה מלאומי של 3.84% מהון המניות בבנק, ביום 3 ביוני 2004 רכשה אליהו מלאומי, 1,901,206 מניות רגילות של הבנק בתמורה למחיר של 21.93 ש"ח למניה ובסך כולל של 41,700,000 ש"ח והגדילה את אחזקותיה בבנק ל-27.7% וחלקו של בנק לאומי ירד ל-7.7%. במקביל להודעת המימוש של האופציה, נחתם הסכם בין לאומי לבין שרודר ולנדאו ("הסכם הארכה") במסגרתו הוארכה אופציית ה-Put ואופציית ה-Call שנתנו בהסכם ביום 18 בנובמבר 1999 ליתרת מניות הבנק המוחזקות על ידי לאומי וזאת לתקופה של עד 17 בנובמבר 2010 במחיר ובתנאים כפי שנקבעו בהסכם הארכה.

פרטים בדבר השיעורים העדכניים של בעלי השליטה בבנק ראה בפרק "השליטה בבנק" לעיל.

ב. בחודש אפריל 2004 אושר ההסדר עם בעלי כתבי האופציה (סדרה 1) של הבנק, לפיו הוארכה תקופת המימוש של 12,099,996 כתבי האופציה (סדרה 1) של הבנק בשנתיים נוספות, כך שהמועד האחרון למימוש כתבי האופציה חל ביום 31 במאי 2006. כמו כן הוקטן מחיר המימוש של כתבי האופציה בשיעור של 5% ממחיר המימוש הקיים לפני ההסדר, כך שכל כתב אופציה יהיה ניתן למימוש כנגד תשלום במזומן של מחיר מימוש בסך 19.95 ש"ח למניה צמוד למדד המחירים לצרכן. במהלך חמשת החודשים הראשונים של שנת 2006 (עד וכולל המועד האחרון למימוש כתבי האופציה), מומשו על ידי הציבור 9,393,650 אופציות בתמורה כספית של 210 מיליון ש"ח. יתרת כתבי האופציה שלא מומשו, פקעו. יתרת הון המניות המונפק והנפרע של הבנק, לאחר המימוש, הינה 58,871,562 מניות.

ג. בשנת 2006 הונפקו כתבי אופציה למנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן, בגובה של 1.25% מהון המניות ליום 31 במרס 2006, למימוש בשתי מנות שוות, מנה ראשונה מהמועד בו תמלאנה שנתיים ממועד הנפקת האופציות ועד ליום 1 באפריל 2010 ומנה שניה החל מיום 31 במרס 2009 ועד לתום שנתיים ממועד זה. למידע נוסף ראה פירוט בביאור 14א.

ד. במסגרת עמידה בכללי הוראות ניהול בנקאי תקין 311 – יחס הון מזערי, מגייס הבנק הון משני בדרך של הנפקת כתבי התחייבות נדחים. בשנת 2005 הנפיק הבנק באמצעות חברה בת בשליטתו המלאה, אגוד הנפקות בע"מ (להלן: ה"חברה") כתבי התחייבות נדחים בסך כולל של 380 מיליון ש"ח ע.ג. מתוך הנ"ל נמכר לציבור בשנת 2005 סך של 194 מיליון ש"ח ע.ג..

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2006 נמכרו כתבי התחייבות נדחים נוספים בשווי כולל של 36 מיליון ש"ח. בסוף חודש אפריל 2006 פג תוקפו של אישור בנק ישראל להכללתם של יתרת כתבי התחייבות הנדחים שטרם נמכרו בהון המשני של הבנק אי לכך אין כוונת הבנק למכור את יתרת הסדרות הנ"ל.

בחודש ינואר 2007 גייסה החברה, באמצעות תשקיף מדף, סך של 200 מיליון ש"ח בכתבי התחייבות נדחים בתנאים שונים. פרטים בדבר תשקיף המדף ראה בפרק "פעילות חברות מוחזקות עיקריות". בחודש דצמבר 2007 גייסה החברה 120 מיליון ש"ח נוספים. סך כתבי התחייבות הנדחים הצפויים להיגרע ממסגרת ההון המשני במהלך שנת 2008 הינו כ- 81 מיליון ש"ח.

בשנת 2008 צפויה החברה לגייס כתבי התחייבות נדחים נוספים בהתאם לצרכי הבנק לעמידה בדרישות יחס הון מזערי, כולל בהתייחס ליעד בתוכנית העבודה לשמירה על מבנה הון אפטימלי – ראה פירוט נוסף בפרק "הלימות הון". הצהרה זו מכילה מידע צופה פני עתיד. למשמעות מושג זה ראה פרק "מידע צופה פני עתיד".

ה. דירקטוריון הבנק החליט ביום 14 באוקטובר 2007 להמליץ בפני האסיפה הכללית של בעלי המניות לאשר את הגדלת הון המניות הרשום של הבנק, העומד היום על 650,000 ש"ח והמחולק ל- 65,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 שקל חדש ערך נקוב על אחת, על ידי הוספת 18,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 שקל חדש ערך נקוב כל אחת, לסך של 830,000 ש"ח. תוספת ההון הרשום של הבנק תשמש למטרת הנפקת שטרי הון נדחים ו/או כתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה למניות על ידי הבנק בכפוף לאישורם על ידי המפקח על הבנקים כהון ראשוני (הנחשב כהון ראשוני מורכב). הנושא נכלל בסדר היום של האסיפה הכללית שהתכנסה ביום 21 בנובמבר 2007, אולם לאור עמדתו של אחד מבעלי השליטה, החליטה האסיפה על דחיית הדיון בנושא זה למועד מאוחר יותר שייקבע על ידי הדירקטוריון.

חלוקת דיבידנדים

מדיניות הבנק הינה לחלק בכל שנה דיבידנד לפחות בגובה של 35% מהרווחים הראויים לחלוקה בכפוף לכללי הדין לחלוקה מותרת. כל חלוקת דיבידנד תהיה בהתאם לדרישות חוק החברות, התשנ"ט-1999, הקובע בין היתר, כי הבנק רשאי לבצע חלוקה מתוך רווחיו, ובלבד שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן הבנק את היכולת לעמוד בחביותיו הקיימות והצפויות, בהגיע מועד קיומן. כמו כן, נדרש הבנק לעמוד במגבלות שקבע המפקח על הבנקים כגון: יחס הון מזערי שלא יפחת מ-9%, בנוסף קבע בנק ישראל לבנק יחס מינימלי של הון ללא כתבי התחייבות נדחים לרכיבי סיכון של 7%, קיום דרישות סעיף 23 א לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, לפיו נקבעה מגבלה לגבי שיעור ההון אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים, וכן עמידה במגבלות שקבע המפקח על הבנקים בעניין מתן אשראי כשיעור מההון ובמגבלות שקבע לעניין חלוקת דיבידנדים, כגון: שלא יחולק דיבידנד אם הנכסים הלא כספיים עולים על ההון או שחלוקת הדיבידנד תגרום למצב זה, לא יחולק דיבידנד מתוך קרנות הון, או כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד. שנת 2003 הסתיימה בהפסד, אי לכך לא חילק הבנק דיבידנד עד שנת 2006.

בהתאם להיתר לרכישת אמצעי השליטה בבנק משנת 1993, נאסר על הבנק לחלק דיבידנד מרווחים צבורים מהתקופה שלפני הרכישה אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2007 הינו 463 מיליון ש"ח.

על רקע התוצאות העסקיות בשנת 2006 החליט דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2007 להציע דיבידנד בסך 100 מיליון ש"ח. ביום 18 באפריל 2007 אושרה ההצעה באסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות. ביום 14 במאי 2007 חולק הדיבידנד הנ"ל.

על רקע מדיניות הבנק ועל רקע עמדתו של בנק ישראל בקשר לשיעור יחס ההון המזערי בפועל, לא התקבלה החלטה בשלב זה לגבי חלוקת דיבידנד נוספת.

הצהרות מסוימות המופיעות בפסקה זו מכילות "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה, ראה פרק "מידע צופה פני עתיד".

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ההסכמים המפורטים להלן שהבנק צד להם או זכאי לפיהם, עשויים להיחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל.

הסכמי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על הסכמים קיבוציים נוספים הנחתמים בבנק ועל הסדרי עבודה שונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.

אוכלוסיית העובדים מן המניין בבנק נחלקת מבחינה תפקודית, כמו גם מבחינת תחולת הסכמי עבודה, לשלושה: הפקידים, המנהלים ומורשי החתימה ובעלי חוזים אישיים.

להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם נציגי הפקידים ונציגי המנהלים ומורשי החתימה:

הפקידים

א.

מערכת יחסי העבודה עם הפקידים מושתתת על הסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק (להלן: "חוקת העבודה") המתעדכן על ידי הסכמי שכר שוטפים. חוקת העבודה נערכה, בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית, בשנת 1990, והיא מסדירה את תשתית יחסי העבודה עם הפקידים, כגון: סדר קבלת עובדים, המשמעת בעבודה, סדר קידום עובדים, הזכויות לחופשה ומחלה, תוספות שונות המשלמות לעובדים והתנאים לתשלום, זכויות סוציאליות, סדרי התפטרות ופיטורים, פיצויי פטורים וכד'.

החוקה עומדת בתוקפה כל עוד לא יודיע צד מן הצדדים על רצונו בביטולה או בהכנסת שינויים בה. ביום 22 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בדבר הצטרפות הפקידים לקרן הפנסיה "עמית". על פיו, תשלומי הבנק לקרן הפנסיה מיום 1 בינואר 1995 יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפטורים להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי דין עבור אותה תקופה.

ביום 17 בספטמבר 1998 נחתמו הסכמים בין הבנק לבין ארגון עובדי בנק אגוד-הועד הארצי וכן בין הבנק לבין ארגון המנהלים ומורשי חתימה (להלן: "מו"ח") של הבנק, המסדירים את המעבר למתכונת עבודה של 5 ימים בשבוע החל מיום 1 בנובמבר 1998.

הסתדרות העובדים הכללית החדשה והסתדרות הפקידים/חטיבת עובדי הבנקים הינן צד לכל ההסכמים. בנוסף לאמור לעיל נעשים מידי תקופה הסכמים עיתיים. בהסכמים אלו מעודכן השכר והתנאים הנילווים של הפקידים לדרגותיהם, וכן נושאים נקודתיים אחרים הטעונים הסדר.

ביום 10 בספטמבר 2007 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין תנאי עבודה לעובדים בניסיון בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה והועד הארצי של עובדי הבנק, על-פיו הופחתו תשלומים שונים המשולמים לעובדים חדשים בניסיון במסגרת התוספות הנלוות לשכרם. כמו כן, על פי ההסכם הוארכה תקופת הנסיון לגבי עובדים בניסיון בתפקידים מסויימים.

מו"חים (מנהלים ומורשי חתימה)

ב.

את יחסי העבודה עם המו"חים מסדיר הסכם קיבוצי מיוחד שנעשה בשנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בלאומי (להלן: "הסכם היישום"). כן מתייחס הסכם היישום לזכאות מו"ח לבחור בהגיעו לגיל פרישה ונצבר לו וותק של 15 שנות עבודה בבנק (או במקרה של נכות או מוות אם נצבר לזכותו ותק של 5 שנים), בין קבלת פיצויי פיטורין והחיסכון בקופת התגמולים, לבין קבלת פנסיה מהבנק.

בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד מיום 24 בפברואר 1997 הועבר ביטוחם הסוציאלי של המנהלים ומורשי החתימה בבנק אל קרן הפנסיה "עמית", כפי שנעשה אף לגבי הפקידים כמפורט לעיל. הסכם זה מסדיר את זכויות הפנסיה של מו"חים ותיקים לפי הקיים בבנק לאומי תוך שילוב עם קבלת הפנסיה מ"עמית". זכויות הפנסיה של מו"חים חדשים נצברים ב"עמית" בלבד. כמו כן קובע ההסכם כי התשלומים ל"עמית" בגין המו"חים החדשים באים במקום תשלום מלוא פיצויי הפטורים לאותם מו"חים. בנוסף לאמור לעיל קיימים ונעשים, מעת לעת, הסכמים בנושאים נקודתיים.

בעלי חוזים אישיים

ג.

לכל חברי ההנהלה ולעובדים נוספים יש חוזי העסקה אישיים עם הבנק.

הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן "לאומי")

ביום 29 בספטמבר 2001 – נחתם הסכם תפעול ומחשוב עם לאומי לתקופה של 11 שנים, החל משנת 1998, לפיו מספק לאומי לבנק שירותי תפעול, בגין מערכות התשתית הבנקאיות זאת בנוסף לזכאות הבנק לקבל את מרבית מערכות המידע הפועלות בלאומי, אשר מרביתן הוטמעו בבנק (להלן: "ההסכם").

השירותים שלאומי מתחייב לבצע באמצעות מערך התפעול והמנהלה שלו או כל גוף שיבוא במקומו (להלן: "מת"מ") מתבססים על שירותי המחשוב שמת"מ מעניק ללקוחות מת"מ בתוספת שירותים אחרים כמפורט בהסכם. כן מספק לאומי לבנק שירותי תמיכה ותחזוקה שוטפים ומלאים ושירותי הדרכה בקשר עם המערכות המשמשות למתן השירותים ושירותי התפעול. שרותי תפעול, תחזוקה ופתוח מערכות מסופקים על ידי לאומי, ברמת שרות דומה לזו הניתנת ליחידות לאומי וסניפיו.

לאומי מתחייב בהסכם להעביר לבנק מידע תפעולי המתייחס למערכות, לשמור על רמת אבטחת מידע גבוהה לנתוני הבנק, וכן, בכפוף לקבלת תמורה מיוחדת, להכין תשתית להסבת מערכות ולהגירה למערכות מחשוב עצמאיות במידה והבנק יחליט ליישמן. כמו כן, נטל לאומי על עצמו התחייבות הסכמית לשמירת סודיות באשר לנתוני הבנק. בסיס הנתונים של הבנק נפרד מבסיס הנתונים של לאומי.

בהתחשב בכך שחזרה המחשוב עם לאומי התקרב לסימום ערך הבנק תהליך בחינה, ניתוח והערכה של חלופות עבור מערך המחשוב העתידי שלו. ובתום תהליך זה נחתמה בין הבנק לבין לאומי ביום 31 בדצמבר 2007 תוספת להסכם על-פיה הוארך תקפו של ההסכם ב-10 שנים החל מיום 1 בינואר 2007 תוך שיפור תנאי ההסכם במישור הכספי – על דרך הקטנת עלות השירותים השוטפים וצמצום חוסר הודאות הקשורה לעליה בלתי מבוקרת של עלות השירותים בעתיד וכן במישור של רמת השירות – על דרך חתימת הסכם רמת שירות (SLA). המחיר השנתי של השירותים השוטפים יעמוד על פי התוספת להסכם על 37-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות ויעלה בהדרגה עד לסך של 42-45 מיליון ש"ח החל מן השנה השישית, וזאת בהתאם למכלול השרותים שהבנק זכאי להם על פי ההסכם. הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ועשויים להשתנות בהתאם לשינוי בהיקף הפעילות של הבנק.

במסגרת התוספת להסכם נכללו מערכות אשר עד כה לא עברו לשימוש הבנק ואשר יש בהן, בין היתר, כדי לסייע לבנק לעמוד בדרישות רגולטוריות שונות.

בנק ישראל אישר את הארכת ההסכם, תוך שאישורו הותנה בתנאים שונים אשר הבנק עומד בהם.

הממונה על ההגבלים העסקיים נתנה פטור מאישור הסדר כובל, אשר תוקפו למשך 7 שנים.

ההשפעות הכספיות הישירות של התוספת להסכם בגין שנת 2007 מצאו את ביטויין כך שהוצאות המיחשוב השוטפות בגין שרותי המיחשוב והתפעול בשנת 2007 קטנו בכ-14 מיליון ש"ח.

שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה

א. כתב התחייבות לשיפוי נושא משרה בבנק

ביום 29 בדצמבר 2005 אושרה באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק החלטה לפיה יעניק הבנק לנושאי המשרה בו ובחברות הבנות שלו התחייבות לשיפוי בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, הקשורים לרשימת אירועים שצורפה לכתב ההתחייבות. הסכום המרבי של

השיפויים אשר יינתנו לכל נושאי המשרה במצטבר, לא יעלה על סך של 35 מיליון דולר. השיפוי מותנה בקיומם של תנאים המפורטים בכתב ההתחייבות.

ב. ביום 8 בפברואר 2000 החליטה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק להעניק לנושאי המשרה ולדירקטורים (להלן "נושאי המשרה") לכל אחד מהם נפרד, בכפוף להוראות כל דין, התחייבות מראש לשיפוי בגין חבות כספית שתוטל עליהם לטובת אדם אחר, על פי פסק דין לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט, ובגין כל הוצאות התדיינות סבירות לרבות שכר טרחת עורך דין, שנגרמו לנושא המשרה בקשר עם או כתוצאה מפעולה, באחד או יותר מן העניינים הבאים ובכל הקשור והנובע מהם בין במישרין ובין בעקיפין:

1. תשקיף בדבר הצעת ניירות ערך של הבנק לציבור ולעובדים, על פי תשקיף שפורסם בשנת 2000, וכל תיקון לתשקיף האמור, אם יהיה וכן כל טיוטה של תשקיף להצעת ניירות ערך כאמור שהוגשה לרשות ניירות ערך בשנת 2000 (להלן "התשקיף").
2. אי מתן גילוי כנדרש על פי דין בדיווחים שנתן הבנק אחרי תאריך התשקיף של כל ענין שהתרחש לפני תאריך התשקיף או בדיווחים שנתן הבנק אחרי תאריך התשקיף לגבי כל ענין שהתרחש אחרי תאריך התשקיף והקשור לתשקיף במישרין או בעקיפין בתנאים ובסכומים המפורטים בכתב השיפוי.

פרטים נוספים ראה בבאור 17(ג)(12) לדוחות הכספיים.

מכירת הפעילות של אגוד ניהול קופות גמל

ביום 24 בינואר 2006 נחתם הסכם לפיו נמכרה כל פעילות קופות הגמל המתנהלות תחת אגוד ניהול קופות גמל לאיילון חברה לניהול קופות גמל בע"מ, חברה בשליטת איילון חברה לביטוח בע"מ (להלן "איילון"). העסקה הושלמה ביום 28 ביוני 2006, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים להשלמתה. במסגרת המכר הועברו לאיילון המוניטין של הקופות ושל אגוד ניהול קופות גמל והומחו לה כל הזכויות וההתחייבויות של אגוד ניהול קופות גמל ביחס לקופות ולכל עניין הנוגע אליהן ולניהולן (לרבות הזכות לקבלת דמי ניהול) החל ממועד השלמת העסקה ובתמורה לכך שולם לאגוד קופות גמל סך של כ-29 מיליון ש"ח.

יצוין, כי הבנק ואגוד ניהול קופות גמל התחייבו לשפות את איילון בגין כל נזק, הפסד או הוצאה שיגרמו לאיילון בגין האירועים הבאים: הפרת מצגים, התחייבויות שלא היו רשומות בדוחות הכספיים של הקופות הנרכשות ותביעות שתוגשנה כנגד איילון בקשר עם הקופות הנרכשות בגין עילות שנולדו לפני מועד השלמת העסקה.

לאחר השלמת העסקה התחייבה איילון כי תעשה כמיטב יכולתה כדי שפעילות רכישת ומכירת ניירות הערך של הקופות תעשה באמצעות הבנק. הבנק מצדו התחייב כי במשך 5 שנים מהשלמת העסקה הוא לא יעביר את כספי המעבידים שבשליטתו לניהול מנהל קופות גמל אחר, ככל שהתשואה שתשיג קופת הפיצויים תהיה ממוצעת לתשואות ששיגו קופות פיצויים באותה תקופה. ברבעון השני של שנת 2006 רשם הבנק רווח מהמכירה בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים" בסך של כ- 21 מיליון ש"ח.

מכירת הפעילות של אגוד קרנות נאמנות

אגוד קרנות נאמנות בע"מ (להלן "אקן") והבנק חתמו ביום 1 בפברואר 2006 על הסכם למכירת כל פעילות קרנות הנאמנות שבניהול אקן למנורה קרנות נאמנות בע"מ (להלן "מנורה"), חברה בשליטת מנורה חברה לביטוח בע"מ. במסגרת מכירת הפעילות נמכרו המוניטין של הקרנות וכל הזכויות וההתחייבויות של אקן ביחס לקרנות הנמכרות. בהתאם להסכם, בתום 5 שנים מהשלמת העסקה, תבוצע התאמת תמורה, כך שאם עמלות ההפצה בגין הפצת קרנות במהלך התקופה תהינה גבוהות או נמוכות מעמלות ההפצה שהיו ידועות במועד חתימת העסקה, תערך התחשבות בין הצדדים לפי מנגנון שנקבע ביניהם בהסכם. הבנק נטל עליו התחייבות שלא להתחרות במנורה בתחום ניהול קרנות הנאמנות למשך 5 שנים ממועד ההתקשרות וכן התחייב שלא לעשות עוד שימוש בשם אקן, ולא לעשות שימוש בשם אגוד לעניין ניהול קרנות למשך 5 שנים. מנורה התקשרה עם הבנק בהסכם הפצה ל- 5 שנים ביחס לקרנות שבניהולה וכן בהסכם למתן שירותי ברוקראג' על ידי הבנק לקרנות הנרכשות לתקופה של 5 שנים. ביום 30 במרס 2006 נתקבלה תמורת המכירה בסך של כ- 34 מיליון ש"ח. ברבעון הראשון של שנת 2006 רשם הבנק רווח מהמכירה בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים" בסך של כ- 21 מיליון ש"ח.

הליכים משפטיים

להלן מידע בדבר שתי תביעות נגד חברה מאוחדת ודרישת תשלום אחת נגד הבנק, אשר הינם בסכומים מהותיים העולים על 1% מהון הבנק:

א. התחייבויות תלויות בקשר עם החברה המאוחדת בנק כרמל – אגוד למשכנתאות בע"מ (להלן "החברה"):

1. ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל אביב כתב תביעה נגד החברה ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח. כמו כן הוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. התביעה עוסקת בנושא עמלות בגין ביטוח חיים ורכוש. פרטים נוספים ראה בבאור 17 (ג)(13)(ב)(1) לדוחות הכספיים ובחוות הדעת של רואי החשבון המבקרים.
2. ביום 6 ביולי 2003 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו תובענה ובקשה להכרה בתובענה כתובענה ייצוגית על ידי שלושה תובעים כנגד החברה ומנגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות ומנהל המכס ומס בולים, משרד האוצר, בסכום כולל של 300 מיליון ש"ח. התובענה עוסקת בנושא גביית סכומי ביול בגין הלוואות. להערכת הנהלת הבנק, בהסתמך על הערכתם של היועצים המשפטיים של החברה, סיכוייה של התובענה, על כל מרכיביה, להתקבל – קלושים. פרטים נוספים ראה בבאור 17 (ג)(13)(ב)(2) לדוחות הכספיים.

- ב. סמוך לתאריך הדוחות הכספיים הוגשה לבנק דרישת תשלום בסך כולל של 10 מיליון דולר, בקשר עם פעילות בתחום שוק ההון של מיפופה כח בחשבון. נוכח העדר הפירוט בדרישה, השלב המקדמי בו מצויה בדיקתה והזמן הקצר שחלף מעת שהוגשה, לא ניתן עדיין, לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בגין דרישה זו.

רכוש קבוע ומתקנים

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2007 ב- 327 מיליון ש"ח לעומת 328 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006. פרטים בדבר הרכב ההשקעה בבניינים וציוד ראה בבאור 6 לדוחות הכספיים. עסקי הבנק מתנהלים באתרים שונים, בחלקם בבעלות הבנק ובחלקם בשכירות. תפעול אתרי הנדל"ן של הבנק מתבצע באמצעות חברת אגודים בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה אשר דוחותיה הכספיים מופיעים כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק). הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 15 של המוסד לתקינה בחשבונאות הקובע את הטיפול בירידת ערך נכסים. פרטים בדבר הפרשה לירידת ערך נכסי הבנק ראה בבאור 28 לדוחות הכספיים.

פעילות חברות מוחזקות עיקריות

החברות המוחזקות העיקריות של הבנק הינן:

אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) – החברה משמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אגוד שוקי הון והשקעות – החברה עוסקת בניהול ובחיתום של הנפקות בשוק ההון.

אימפקט ניהול תיקי השקעות – החברה עוסקת בייעוץ ובניהול תיקי השקעות עבור לקוחות.

חברה לנאמנות של בנק אגוד – החברה עוסקת במתן שרותי נאמנות לקרנות נאמנות, למחזיקי ניירות ערך שהונפקו ונסחרים בבורסה, להנפקות פרטיות ובמתן שרותי נאמנות פרטיים.

אגוד ליסינג – החברה עוסקת במימון רכבים וציוד בשיטת הליסינג. יתרת המימון שהעמידה החברה ללקוחותיה ביום 31 בדצמבר 2007 הסתכמה ב- 332 מיליון ש"ח לעומת 274 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006, עליה בשיעור של 21.2%.

אגוד הנפקות – החברה הוקמה על מנת לעסוק בהנפקה של כתבי התחייבות נדחים ובהשקעה של סכומי ההנפקה בבנק. ביום 7 בינואר 2007 פרסמה החברה תשקיף מדף להנפקת סדרות של תעודות פיקדון וכתבי התחייבות נדחים.

במהלך שנת 2007 ביצעה החברה את הגיוסים הבאים באמצעות תשקיף המדף הנ"ל:

- בינואר 2007 גוייסו כתבי התחייבות נדחים בסך של 200 מיליון ש"ח.
- במרס 2007 גוייסו תעודות פקדון בסך של 250 מיליון ש"ח.
- בדצמבר 2007 גוייסו כתבי התחייבות נדחים בסך של 120 מיליון ש"ח.

אגוד כספים (לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.נ)) ואגוד עודפים (לשעבר אגוד ניהול קופות גמל) – פעילות החברות נמכרה בשנת 2006. פרטים נוספים בדבר המכירה ראה בפרק הסכמים מהותיים לעיל בבאור 5 ובבאור 5 לדוחות הכספיים.

תשואת הבנק על השקעותיו בחברות מוחזקות עיקריות אלה הייתה בשנת 2007 7% לעומת 31% בשנת 2006.

פרטים נוספים בדבר החברות המוחזקות העיקריות ראה בבאור 5 לדוחות הכספיים.

הון אנושי

בסוף שנת 2007 מנתה מצבת העובדים של הבנק וחברות הבנות 1,123 עובדים לעומת 1,084 עובדים בסוף שנת 2006, כדלקמן:

31 בדצמבר		
2006	2007	
196	191	מנהלים
510	513	פקידים קבועים
293	313	פקידים זמניים
85	106	חיצוניים וחוזים אישיים
1,084	1,123	

להלן פרטים בדבר התפתחות מצבת כח האדם:

31 בדצמבר				
2006		2007		
משרות	עובדים	משרות	עובדים	
1,044	1,048	1,081	1,085	הבנק
35	36	36	38	חברות מאוחדות
1,079	1,084	1,117	1,123	
*1,055	1,034	*1,083	1,060	ממוצע לשנה
* 39	39	*37	37	הבנק
1,094	1,073	1,120	1,097	חברות מאוחדות

* כולל שעות נוספות.

מרבית הגידול בכח האדם חל ברבעון האחרון בשנת 2007 ונובע ברובו מהצורך לעמידה בדרישות רגולטוריות.

יחסי העבודה ושכר העובדים מוסדרים בהסכמי עבודה קיבוציים מול הסתדרות העובדים וועדי עובדי הבנק, ועד מנהלים וועד פקידים.

שכר העובדים בבנק כפוף להסכמי העבודה ומושתת על רווחיות הבנק (בשנת 2007 הסתיים הסכם תלת שנתי ואמור להחתם הסכם חדש).

דגש מיוחד מושם על הכשרת עובדים ופיתוח המשאב האנושי ברמות השונות. הדרכות והכשרות מקצועיות מתבצעות רובן ככולן במרכז ההדרכה של הבנק וכן במקומות העבודה וניתנות באמצעות עובדיו המקצועיים. סגל המרצים הפנימיים ומומחי התוכן מונה כ- 60 מרצים מקרב עובדי הבנק ומנהליו.

הדרכות והכשרות בתחומי הניהול, המכירות, פיתוח הנהלה ותרבות ארגונית מתבססות על מנחים ויועצים ארגוניים חיצוניים. ההוצאות בגין הדרכה הסתכמו בשנת 2007 בסך של 1.8 מיליון ש"ח, בדומה לשנת 2006. הנושאים העיקריים בהם התמקדה ההדרכה בשנת 2007 היו: פיתוח והכשרת עתודה ניהולית, קליטה והטמעת מערכות מידע, ייעוץ פיננסי וייעוץ פנסיוני ושוק ההון, כמו כן התקיימו הדרכות בנושאים רגולטורים שונים.

קיימת הכרזה ישנה (מתחילת שנת 2006) על סכסוך עבודה, שעניינה דרישות העובדים למקרה של חילופי בעלי המניות של הבנק.

בסמוך לפרסום הדוחות הכספיים פורסם תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) אשר עדיין מוקדם להעריך את השלכותיו – ראה פירוט בפרק "עידכוני חקיקה".

תיאור מצב המיסוי

1. על פי פקודת מס הכנסה נקבעה הפחתה הדרגתית של שיעורי המס לחברות: בשנת 2006 חל שיעור מס של 31%, בשנת 2007 חל שיעור מס של 29%, בשנת 2008 יחול שיעור מס של 27%, בשנת 2009- 26% ומשנת 2010, יחול שיעור מס של 25%. בנוסף, הפרשה למיסים על הכנסת הבנק כוללת הפרשה בגין מס רווח לפי חוק מס ערך מוסף המוטל על ההכנסה. ביום 27 ביוני 2006 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף בעקבותיו שיעורי מס שכר ומס רווח החלים על מוסדות כספיים הופחתו מ- 17% ל- 15.5%. לאור זאת שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על הבנק בשנת המס 2006 הינו 40.6%, בשנת 2007- 38.5%, בשנת 2008- 36.8%, בשנת 2009- 35.9% ומשנת 2010 ואילך יחול שיעור מס של 35.1%.
2. לבנק שומות סופיות עד וכולל לשנת המס 2003. לחברות מאוחדות שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2002, למעט שתי חברות מאוחדות להן הוצאו שומות סופיות - לאחת עד לשנת המס 2003 ולשניה עד לשנת המס 2006. פרטים נוספים ראה בבאור 27 לדוחות הכספיים.
3. הבנק הינו בעל מעמד של מתווך מורשה (Q.I) כהגדרתו בכללי רשויות מס הכנסה בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה כי הבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב לפיו ינכה הבנק מס במקור בגין פעילות לקוחותיו שאינם תושבי ארה"ב בניירות ערך אמריקאיים.
4. פרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המיסים בבנק והפרשה למיסים ראה ביאורים 1 ו-27 לדוחות הכספיים.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר. נתוני תוצאות המגזרים נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "מגזרי פעילות עיקריים". כללי החשבונאות שישומו בעריכת המידע הינם אלה המתוארים בביאור 29 לדוחות הכספיים. במהלך המחצית השניה של שנת 2007 בוצע שינוי מבנה ארגוני בבנק במטרה להגביר את הבקורות בבנק, למקד פעילויות וליצור סינרגיה בפעילויות האגפים - פירוט מוצג בפרק "פעילות הבנק ותאור התפתחות עסקיו".

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר לקוחות פרטיים – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות. כמו כן מספק המגזר שירות ללקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400,000 ש"ח. המגזר כולל את מגזר מימון לדיור.

מגזר לקוחות עסקיים – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים אשר קבלת אשראי מהווה את תחום פעילותם העיקרי, מחברות גדולות במשק ועד לקוחות עסקיים בעלי אובליגו מעל 400,000 ש"ח.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי - כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכוני השוק והנזילות, פעילות חדרי עסקות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י), המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אחרים והתאמות - המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכם באופן ספציפי למגזרים.

להלן הכללים העיקריים שישומו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

רווח מפעילות מימון – במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב ככלל מעל מחיר מעבר המייצג את עלות המקורות בהתאם למשך חיים ממוצע ובהתייחס לאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כוללה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המשוקלל המחושב לצורך תשואה על ההון העצמי המיוחס למגזר. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר.

הכנסות תפעוליות ואחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הפרשה לחובות מסופקים – ההפרשה לחובות מסופקים נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות הישירות מיוחסות למגזר הספציפי, יתרת ההוצאות מיוחסות על סמך פרמטרים המבוססים על אומדנים שונים.

מיסים על ההכנסה – ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה ככלל על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסויימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון – מהווה את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון העצמי המוקצה למגזר. ההון העצמי המוקצה למגזר הינו מכפלה של יחס ההון הראשוני ביתרות הממוצעות היחסיות של רכיבי סיכון במגזר.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי וסך הנכסים לפי מגזרי פעילות:

א. רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

מגזר	2007	*2006
	מיליוני ש"ח	
לקוחות פרטיים	21	13
עסקי	78	51
יהלומים	(4)	10
ניהול פיננסי	28	9
אחרים והתאמות	-	(4)
סך הכל	123	79

רווח נקי (הפסד)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

מגזר	2007	*2006
	מיליוני ש"ח	
לקוחות פרטיים	23	** 47
עסקי	79	** 58
יהלומים	(4)	10
ניהול פיננסי	29	10
אחרים והתאמות	(1)	(4)
סך הכל	126	121

* סווג מחדש

** כולל רווחים ממכירת קרנות הנאמנות וקופת הגמל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2006	2007	
מיליוני ש"ח		
4,058	4,713	מגזר לקוחות פרטיים
10,815	12,152	המגזר העסקי
2,372	2,370	מגזר יהלומים
8,187	12,010	מגזר ניהול פיננסי ואחר
<u>25,432</u>	<u>31,245</u>	

מגזר לקוחות פרטיים

מבנה המגזר

במגזר זה ניתנים שירותים לכלל הלקוחות הפרטיים: בנקאות קמעונאית ופרטית, לקוחות עו"ש עסקי בעלי אובליגו של עד 400,000 אלף ש"ח, פעילות מימון לדיור ושוק ההון.

מגזר לקוחות פרטיים מנוהל על ידי אגף בנקאות קמעונאית נכסי לקוחות ויעוץ, האגף עבר שינוי ארגוני בשנת 2007 על מנת למקד את מכלול הפעילויות הקשורות בפעילות מול הלקוחות הפרטיים ואף ליצור סינרגיה ביניהן תוך הידוק מנגנוני הבקרה. במסגרת השינוי הועברו לאגף כל פעולות הייעוץ בבנק לרבות יעוץ פנסיוני וכן יחידת האנליסטים. בנוסף הועברה חברת אימפקט בע"מ – חברת ניהול התיקים של הבנק, לאחריות של ראש האגף.

שירותים ללקוחות המגזר ניתנים באמצעות סניפי הבנק, באמצעות מרכז בנקאות פרטית אגוד Premium וכן באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה: האינטרנט והמוקד הטלפוני של הבנק - אגוד ישיר. מוצרים עיקריים של המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, יעוץ השקעות, יעוץ פנסיוני, השקעות בניירות ערך, פיקדונות, מוצרים מובנים, כרטיסי אשראי, אשראי צרכני, מתן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחות על ידי משכון דירות מגורים.

כמו כן כלולים במגזר פעילות חברות בנות בתחום ניהול תיקים ושירותי נאמנות.

מגבלות חקיקה, פיקוח תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עיסקיים, רשות ניירות ערך ועוד.

החל מיום 1 ביולי 2007 נכנסה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 325 במלואה לתוקף (למעט הוראות מעבר). ההוראה עוסקת באיסור חריגות מהמסגרת המאושרת בחשבון עובר ושב (עו"ש), ודורשת עיגון מסגרות אשראי בעו"ש בהסכם חתום עם הלקוח.

במחצית השנייה של 2008 יחולו על המגזר כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008, אשר עיקרם צמצום מספר העמלות ללקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים בעלי מחזור של עד 1 מיליון ש"ח. להערכת הבנק, בהתבסס על אומדן ראשוני שנערך, השפעת חקיקה זו צפויה להקטין את הכנסות הבנק במחצית השניה של שנת 2008 בסך משוער של כ- 8 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). לפירוט נוסף ראה בפרק "עדכוני חקיקה". פעילות מימון לדיוור הינה על פי נוהל בנקאי תקין מס' 451 שעניינו "נהלים למתן הלוואות לדיוור". הצהרות מסוימות המופיעות בפסקה זו מכילות מידע צופה פני עתיד. למשמעות מושג זה ראה פרק "מידע צופה פני עתיד".

התפתחות בשווקים של המגזר

שנת 2007 אופיינה בהמשך צמיחה של המשק והמשך ירידה באבטלה לרמה הנמוכה ביותר מזה עשור, עליה ברמת ההכנסה הממוצעת וההכנסה הפנויה. שוק ההון רשם עליה משמעותית ברמת המחזורים ושבירת שיאי מדדי הבורסה, נתונים אלו השפיעו באופן חיובי על המגזר.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

במהלך שנת 2006 הושק אתר אינטרנט חדש לביצוע פעולות בבורסת תל-אביב, בשנת 2007 עלתה רמת השימוש במערכת באופן משמעותי. הבנק נערך בשנת 2008 להתחלת שדרוג אתרי האינטרנט: האתר השיווקי, הבנקאי ואתר לפעילות חו"ל תוך הרחבת מגוון המוצרים למסחר. במהלך 2007 הסתיים שלב ראשון בפיתוח מערכת תומכת בבנקאות ישירה: מערכת ניהול קשרי לקוחות (CRM) באגוד ישיר על שני זרועותיו שיווקי ותפעולי, פרויקט אשר הרחבתו מתוכננת במהלך 2008. להערכת הבנק, כתוצאה מהשיפורים, רמת השימוש בערוצים הישירים על ידי הלקוחות תתרחב תוך פינוי עובדי הסניפים לפעילות מכירה ושיווק. כן מתוכנן המשך שדרוג רמת הבקרה והפיקוח בתחום האשראי הצרכני שבמסגרתו יפותחו כלי דרוג הכוללים מודלים מתקדמים להערכה ודרוג האשראי הצרכני במקביל לשיפור תהליכי הבקרה בנושא.

הצהרות מסוימות המופיעות בפסקה זו מכילות "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה, ראה פרק "מידע צופה פני עתיד".

גורמי הצלחה קריטיים למגזר - מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- מגוון מוצרי בנקאות והתאמתם ללקוח, ביניהם מוצרים ושירותים ייחודיים שלא מוצעים על ידי המתחרים.
- פריסת סניפים נאותה ופיתוח ערוצים ישירים.
- הכשרת כח אדם.
- הקמה ותחזוקת מערכות מידע וטכנולוגיה.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

שירותי עו"ש ניתנים בבנקים בלבד. לא קיים תחליף מלא לשירותי הבנקאות הבסיסית ולשילוב השירות האישי - ישיר שניתן במערכת הבנקאית. התחרות קיימת בנושא ההשקעות מצד בתי השקעות, ברוקרים פרטיים וחברות ביטוח. כן קיימת תחרות בתחום האשראי ללקוחות פרטיים מצד חברות כרטיסי האשראי וחברות נישא נוספות. בעקבות הרפורמה בשוק ההון צפוי שינוי מהותי בפעילות ההשקעות במערכת הפיננסית בשנים הקרובות. עד שנת 2006 פעלו

הבנקים הן בתחום ייצור מוצרים פיננסיים קופות גמל וקרנות נאמנות והן בתחום הייעוץ השיווק וההפצה. החל ממועד החלת החוק, הבנק הפך למייעץ, משווק ומפיץ בתחום קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות הפנסיה. בתחילת 2008 החלו בתי ההשקעות לייצר קרנות נאמנות כספיות שמטרתן להתחרות בפיקדונות הבנקים. הבנק לומד את ההשפעות האפשריות הצפויות ממוצר זה על פעילות הבנק.

מבנה התחרות במגזר

הבנק מתחרה במגזר מול כלל המערכת הבנקאית, בתי השקעות, ברוקרים פרטיים וחברות ביטוח. שלושת הבנקים הגדולים מחזיקים בנתח שוק המוערך בכ- 80%. ניידות הלקוחות במגזר הינה נמוכה. במהלך השנים האחרונות בוצעו שינויים חקיקתיים ורגולטורים בתחומי הפעילות בשוקי ההון והכספים על מנת להגביר ניידות הלקוחות ולהסיר חסמי מעבר. במקביל הבנק נוקט בצעדים שיווקיים מגוונים לגיוס לקוחות כמענה לתחרות בענף. הצפי הוא שצעדים אלו יאפשרו לבנק להגדיל את נתח פעילות המגזר בבנק.

מדיניות הממונה על שוק הביטוח והחיסכון בהענקת ייעוץ פנסיוני היא ליצור העדפה מתקנת של הבנקים הבינוניים למול הבנקים הגדולים. הבנק מנצל את היותו הראשון שקיבל רישיון ייעוץ פנסיוני ללקוחות עצמאיים על מנת למצב מעמדו בתחום זה.

המתחרים בתחום המימון לדיור הם הבנקים הפועלים בישראל וחברות הביטוח. התחרות החזקה הועצמה בשנת 2007 עד כדי סבסוד המשכנתאות על ידי בנקים מסוימים. מאחר ומרכיב המחיר הינו הגורם המרכזי בהחלטת הלקוח היכן לבצע את ההלוואה, הועמקה שחיקת המרווחים וההכנסות התפעוליות במגזר זה.

הצהרות מסויימות המופיעות בפסקה זו מכילות "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה, ראה סעיף מידע צופה פני עתיד לעיל.

שירותים ומוצרים חדשים במגזר

מזה מספר שנים מושקעים במגזר מאמצים גדולים להרחבת בסיס הלקוחות. בשנת 2008 ימשיך הבנק להשקיע מאמצי שיווק ומשאבים לגיוס לקוחות חדשים מקרב אוכלוסיית הבנקאות הפרטית ומשקי הבית כן מתוכננת הגדלת נתח פעילות לקוחות הבנק באמצעות התאמת פעילות שיווקית ללקוחות. בהתאם לכך הבנק נמצא בתהליך הרחבת פעילויות, התמקדות באוכלוסיות יעד והרחבת תשתיות על מנת להעמיק את הפעילות בקרב הלקוחות הפרטיים:

פריסת הסניפים - במהלך שנת 2007 נפתחו 3 סניפים חדשים ושלושת משכנתאות בהמשך לפתיחת תשעה סניפים החל ממחצית שנת 2004 ועד סוף 2006. בשנת 2008 מתוכננת פתיחת סניפים נוספים. הסניפים שנפתחו הינם סניפים שכונתיים באזורי מגורים בעלי פוטנציאל לבנקאות קמעונאית במבנה השקעה ועלות נמוכים יחסית. כן נפתחו סניפים ברוכזי אוכלוסין של המגזר החרדי. בשנת 2007 נפתחו שני סניפים חדשים בעוגנים עיקריים של האוכלוסיה החרדית במגמה להעמיק את החדירה והפעילות במגזר זה: סניף רימונים בבני ברק וסניף גאולה בירושלים. במהלך שנת 2007 נבחנה מתכונת העבודה של סניפי הבנק החדשים והוחלט להכפיף את חלקם ל"סניפי אם" לשם הגברת הפיקוח והבקרה בשנים הראשונות לפעילותם.

אגוד Premium - במחצית שנת 2006 השיק הבנק מרכז בנקאות פרטית מהודר במגמה להרחבת פעילות ומיקוד בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית בעלי עושר פיננסי מעל 1 מיליון ש"ח, המרכז מעניק שירותים ברמה גבוהה ביותר

ללקוחותיו. למרכז גויסו מיטב היועצים המקצועיים להענקת שירות מקצועי, אישי וגמיש. במוקד הטיפול בלקוח עומדת תפיסה של מתן מענה למכלול צרכיו של הלקוח, כולל התאמת מוצרים פיננסיים מתקדמים – פיקדונות מובנים, השקעות בקרנות הון סיכון, עסקאות מורכבות במט"ח ויעוץ פנסיוני כולל. במתן שירות ללקוחות המגזר ניתן דגש מיוחד על יצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח. בשנת 2007 גדלה מצבת הלקוחות ב- 72% והיקף פעילות הפאסיב וניירות ערך גדלו ב- 65%.
במהלך 2008 מתוכננת פתיחת מרכז נוסף, אגוד Premium באזור חיפה.

במקביל הבנק השלים את פרויקט מיקוד לקוח בסניפים, שמטרתו לספק שירות איכותי אישי ומותאם ללקוח על פי מאפייניו. בכוונת הבנק להשלים את ההטמעה בסניפים בשנת 2008, השלמת המהלך תאפשר פעולות יזום, שיווק אקטיבי וממוקד ביחידות הבנקאות הפרטית בסניף.

מוצרים חדשים - במהלך שנת 2007 המשיך הבנק לפתח ולשווק מוצרים חדשניים בתחום הפיקדונות המובנים המאפשרים גיוון השקעות ופיזור סיכונים.

פנסיה – תחום הייעוץ הפנסיוני פותח ערוץ שיווקי חדש לבנק אגוד מול לקוחותיו. הבנק היה הראשון במערכת הבנקאית בעל רישיון יעוץ פנסיוני לעצמאים, החל מהרבעון השלישי בשנת 2006. בהתאם החל הבנק מהמועד האמור במתן שירות יעוץ פנסיוני ללקוחות עצמאיים. המוצרים הפנסיוניים שלגביהם ניתן ייעוץ הינם מוצרים של קרנות הפנסיה, קרנות השתלמות וקופות הגמל. הבנק חתם על הסכמי הפצה עם מרבית הגופים המוסדיים וממשיך לפעול לחתימה עם גופים נוספים.

בשנת 2007 הבנק נערך באינטנסיביות להרחבת הרישיון ללקוחות בהתאמת מערכת הייעוץ והתפעול, תוך המשך הכשרת היועצים ועדכון הנהלים הרלוונטיים. לקראת מחצית דצמבר 2007 קיבל הבנק מהממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון רישיון לייעוץ לשכירים. בסמוך למועד זה הבנק החל לייעץ גם ללקוחות השכירים בהמשך לייעוץ הפנסיוני שניתן ללקוחות עצמאים. בשלב זה ההכנסות מפעילות זו אינן מהותיות.

לאחרונה פורסם כי בהתאם לסיכום שהושג בין יו"ר ועדת הכספים של הכנסת לבין הממונה על שוק ההון והביטוח באוצר, הרי שהחל מה- 1 לינואר 2008 רשאים הבנקים הגדולים, הפועלים ולאומי, להעניק ייעוץ פנסיוני ללקוחות עצמאיים, לשכירים המתגוררים ביישובי הפריפריה וכן לשכירים ביישובי המגזר הערבי, זאת לאחר שישלימו היערכותם לכניסה לתחום זה. בכל הקשור לאוכלוסיית השכירים הנותרת, הרי שהבנקים הגדולים יהיו רשאים להעניק לה ייעוץ פנסיוני, החל מחודש אוגוסט 2010.

ראה בפרק "עדכוני חקיקה" התייחסות להתפתחויות בחקיקה בתחום: חוק ההסדרים במשק המדינה, צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, וכן תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל). הבנק לומד את עיקרי השינויים והשפעתם על פעילותו בתחום.

הקפאת עמלות - הבנק בוחן מעת לעת את מדיניותו בתחום העמלות. בהתאם, ביום 16 בנובמבר 2006 הודיע הבנק על הקפאת העמלות ללקוחות פרטיים למשך חצי שנה. הקפאה זו הוארכה עד סוף שנת 2007.

הצהרות מסוימות המופיעות בפסקה זו מכילות "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה, ראה סעיף מידע צופה פני עתיד לעיל.

שיווק והפצה

השיווק מתבצע באמצעות המדיה: עיתונות, שלטי חוצות, טלוויזיה, רדיו, אינטרנט ובנוסף על ידי ערוצי המגזר: סניפים, אגוד Premium, אתר אינטרנט של הבנק ודיור ישיר ללקוחות. אגוד ישיר מנוהל כשני זרועות: ערוץ שיווקי ומכירתי כמשלים לפריסת הסניפים של הבנק וכערוץ תפעולי בנקאי. במהלך שנת 2007 שוקו מבצעים באמצעות ערוץ שיווקי זה, אשר משלים את שירותי הבנקאות הישירה ותומך בהשגת היעדים של תוכנית העבודה של הבנק. במסגרת שדרוג אגוד ישיר הוטמעה מערכת משוכללת של CRM - מערכת לניהול קשרי לקוחות, אשר מיועדת לשפר את יכולות השיווק והמכירה תוך קיצור תהליכים תפעוליים ושיפור יכולת הבקרה. בשנת 2007 הושלם והוטמע שלב א' שמטרתו לתמוך ביכולת המכירה בשיחות יזומות ושיחות נכנסות למוקד אגוד ישיר. במהלך 2008 מתוכננת הרחבת הפרויקט לסניפים בתחום פיתוח מודל campaign management והרחבות נוספות אשר מיועדות לתמוך במכירה. בנוסף יפותחו מודלים יחודיים ביחידות בנקאות פרטית, אגוד Premium ומשכנתאות. למערכת זו תפקיד מרכזי במימוש "אסטרטגיית הבנק השני הראשון שלך" (כמפורט בהמשך).

שיווק ביטוח חיים ומבנה, כחלק מהבטוחות להלוואה לדיור על ידי הבנק מתבצע החל מחודש דצמבר 2005 באמצעות סוכנות ביטוח, על ידי עמדות לא מאוישות המוצבות בסניפי הבנק והמשמשות למטרה זו בלבד. הגביה מתבצעת בנפרד מההלוואה, על ידי סוכנות הביטוח. ביטוחים בגין הלוואות שהועמדו טרם מועד זה ניתן להמשיכם או לחדשם במתכונת הקודמת.

הצהרות מסויימות המופיעות בפסקה זו מכילות מידע צופה פני עתיד. למשמעות מושג זה, ראה פרק "מידע צופה פני עתיד".

הון אנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות במגזר ב- 560 משרות שעלותן הועמסה על המגזר. בסניפים, באגוד Premium ובאגוד ישיר מועסקים עובדים שהוכשרו לתפקידים שונים בהתאם לדרישות והצרכים הבנקאיים. כן מבוצעת הכשרה שוטפת והדרכה בתחום המכירות, השיווק וה-CRM, וכן בתחומים מקצועיים אחרים. כמו כן, הבנק שם דגש על הגברת מערכי הבקרה ולצורך כך תוגברו מערכי ההדרכה בתחום הטמעת מערכות ותהליכי בקרה. הבנק רואה את מגזר הלקוחות הפרטיים כמוקד מרכזי לפיתוח פעילות בשוק ההון בשנים הקרובות. לצורך כך הבנק השקיע ומשקיע בהנחיה, הדרכה, הכשרה ורישוי יועצי השקעות, במקביל היועצים הפיננסיים במגזר הוכשרו למתן ייעוץ פנסיוני במקביל לייעוץ השקעות. קיימת תחרות משמעותית מצד בתי ההשקעות, חברות הביטוח והבנקים על שירותיהם של יועצי ההשקעות בהתאם לכך הבנק משקיע בטיפוח ופיתוח משאב זה.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליכים משפטיים הנוגעים לפעילות מימון לדיור ראה בפרק "הליכים משפטיים" ובחוות דעת רואי החשבון המבקרים.

יעדים ואסטרטגיה עיסקית

הבנק נתפס בציבור כבנק עסקי, לפיכך נוקט הבנק במהלכים אסטרטגיים משמעותיים לשינוי תפיסה זו במגמה להרחיב את בסיס הלקוחות הפרטיים תוך העמקת הפעילות וההכנסות. להלן הפעילויות למימוש אסטרטגיה זו:

- על רקע חסמי המעבר המקשים על לקוחות פרטיים לעבור מבנק לבנק ימשיך הבנק את קמפיין "הבנק השני הראשון", במטרה למצב ולמתג את הבנק כבנק השני של הלקוח תוך העמדת מוצרים תחרותיים ושירותים אטרקטיביים מתוך כוונה לבדל את הבנק למול הבנקים הן במוצרים והן בשירות איכותי בשאיפה שהכרות זו תגרום ללקוח להרחיב פעילותו ולהפוך את בנק אגוד לבנק העיקרי והמועדף.
- מיקוד בהעמקת פעילות הלקוח בסניפים באמצעות מערכת CRM אשר הרחבתה מתוכננת במהלך 2008. וכן באמצעות מערכות מידע ומדידה נוספות אשר מוטמעות בימים אילו בסניפים. כן תבחן מדיניות המרווחים במגזר.
- העמקת פעילות אגוד ישיר כזרוע שיווקית במגוון המוצרים במקביל לפעילות בנקאית שוטפת.
- פתיחת סניפים חדשים בקריית מוצקין ובמודיעין ובחינת המשך הפריסה הגאוגרפית בהתייחס למקומות שעולים בקנה אחד עם המדיניות העיסקית של הבנק.
- המשך הרחבת פעילות באמצעות מרכז בנקאות פרטית אגוד Premium ופתיחת מרכז נוסף - אגוד Premium באיזור חיפה.
- העמקת פעילות במגזר החרדי באמצעות עוגנים במרכזי האוכלוסין של מגזר זה.
- מובילות בתחום הייעוץ הפנסיוני במגמה להרחיב ולהשלים את סל השירותים ללקוחות.
- הקצאת תקציבי פרסום ושיווק.

הצהרות מסוימות המופיעות בפסקה זו מכילות "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה, ראה סעיף מידע צופה פני עתיד לעיל.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר לקוחות פרטיים לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

*2006					2007					
סך הכל	שוק ההון (1)	מימון לדיור	עו"ש עסקי (2)	לקוחות פרטיים במיליוני ש"ח	סך הכל	שוק ההון	מימון לדיור	עו"ש עסקי (2)	לקוחות פרטיים במיליוני ש"ח	
194	3	30	13	148	206	1	34	14	157	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
										- בינמיגזרי
118	13	19	9	77	130	11	18	11	90	הכנסות תפעוליות ואחרות:
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
										- בינמיגזרי
312	16	49	22	225	336	12	52	25	247	סך כל ההכנסות
15	-	1	2	12	15	-	(1)	2	14	הפרשה לחובות מסופקים
273	9	45	22	197	286	7	45	23	211	הוצאות תפעוליות ואחרות
24	7	3	(2)	16	35	5	8	-	22	- מחיצוניים
11	4	1	(1)	7	14	2	3	-	9	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
13	3	2	(1)	9	21	3	5	-	13	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
34	34	-	-	-	2	2	-	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
47	37	2	(1)	9	23	5	5	-	13	רווח נקי (הפסד)
4,058	-	2,825	286	947	4,713	-	3,100	428	1,185	יתרה ממוצעת של נכסים
12,026	-	69	12	11,945	13,295	-	53	13	13,229	יתרה ממוצעת של התחייבויות
3,269	-	1,774	224	1,271	3,682	-	1,942	404	1,336	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
5,453	548	-	-	4,905	6,895	728	-	-	6,167	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
										מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
49	-	19	4	26	51	-	20	4	27	מרווח מפעילות מתן אשראי
116	-	-	9	107	124	-	-	9	115	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
29	3	11	-	15	31	1	14	1	15	אחר
194	3	30	13	148	206	1	34	14	157	סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

* סווג מחדש.

(1) דמי ניהול קופות גמל וקרנות נאמנות.

(2) לקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400 אלפי ש"ח.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם בשנת 2007 ב- 21 מיליון ש"ח לעומת 13 מיליון ש"ח בשנת 2006, גידול בשיעור של 62%. תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי בשנת 2007 הייתה 7% לעומת 4.9% בשנת 2006. הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2007 ב- 336 מיליון ש"ח לעומת 312 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 8%. הגידול בהכנסות נבע הן מהכנסות המימון, בעיקר עקב גידול בפקדונות המגזר, והן מהכנסות תפעוליות, בעיקר מפעילות שוק ההון. ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בשנת 2007 ב- 15 מיליון ש"ח ללא שינוי לעומת שנת 2006. הוצאות המגזר הסתכמו בשנת 2007 ב- 286 מיליון ש"ח לעומת 273 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 5%.

בשנת 2006 נכלל רווח נקי מפעולות בלתי רגילות לאחר מס בסך של 34 מיליון ש"ח בגין חלקו של המגזר במכירת פעילות קרנות נאמנות וקופות גמל של הבנק.

בשנת 2007 חל גידול בהיקף הפעילות של המגזר בהשוואה לשנת 2006. היתרה הממוצעת של הנכסים (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכמה בשנת 2007 ב- 4.7 מיליארד ש"ח לעומת 4.1 מיליארד ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 16%. היתרה הממוצעת של ההתחייבות (שעיקרם פקדונות הציבור), הסתכמה בשנת 2007 ב- 13.3 מיליארד ש"ח לעומת 12.0 מיליארד ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 11%.

הגידול בתוצאות המגזר הינו פועל יוצא של יישום אסטרטגיית הבנק להרחבת פעילותו במגזר זה, ובין היתר בפעילות מימון לדיור: פעילות מימון לדיור כוללת מתן הלוואות לרכישה, שיפוץ, בניה של דירות מגורים ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחות על ידי משכון דירות מגורים.

היקף האשראי לדיור הסתכם ביום 31 בדצמבר 2007 ב- 3.3 מיליארד ש"ח לעומת 2.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006, עליה בשיעור של 18%. סכום זה אינו כולל אשראי לזכאים מכספי אוצר שהסתכם ביום 31 בדצמבר 2007 בסך 0.8 מיליארד ש"ח לעומת סך של 0.9 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006.

בשנת 2007 חל גידול בהיקף הפעילות בהשוואה לשנת 2006. סך ההלוואות החדשות שבוצעו הסתכם ב- 1,016 מיליון ש"ח לעומת 656 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 55%.

מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בבטחון משכנתה והיקפי מיחזור הלוואות

בשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		הלוואות שבוצעו
2006	2007	
מיליוני ש"ח		
579	910	כספי הבנק
20	25	כספי האוצר
*	*	הלוואות עומדות
599	935	סה"כ הלוואות חדשות
57	81	הלוואות שמוחזרו
656	1,016	סה"כ הלוואות שבוצעו

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

הרווח הנקי של פעילות מימון לדיור הסתכם בשנת 2007 ב- 5 מיליון ש"ח לעומת 2 מיליון ש"ח בשנת 2006, גידול של 150%. ההכנסות הסתכמו בשנת 2007 ב- 52 מיליון ש"ח לעומת 49 מיליון ש"ח בשנת 2006, גידול בשיעור של 6%. הגידול נובע מעלייה בהכנסות מימון בקיזוז חלקי של ירידה בהכנסות תפעוליות. בהפרשה לחובות מסופקים נרשמה בשנת 2007 הכנסה של 1 מיליון ש"ח כתוצאה מגביית מסופקים, לעומת הפרשה של 1 מיליון ש"ח בשנת 2006. ההוצאות הסתכמו ב- 45 מיליון ש"ח, בדומה לשנת 2006.

המגזר העסקי

מבנה המגזר

המגזר העסקי של הבנק מטופל על ידי אגף עסקים וכולל לקוחות עסקיים במגוון ענפי המשק השונים. הלווים המשתייכים למגזר זה הינם בעלי היקף אשראי החל מ- 400,000 ש"ח ועד למאות מיליוני שקלים. הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות העסקיים, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותם. ענפי המשק העיקריים בהם המגזר מתמחה הינם: תעשייה, מסחר, נדל"ן ולקוחות פעילי שוק הון.

שירותי הבנקאות ללקוחות המגזר ניתנים בכל סניפי הבנק, המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצורכי הלקוחות וכוללים בעיקר: מימון פעילות שוטפת, מימון השקעות, ליווי פרויקטים בענף הנדל"ן, שירותים פיננסיים, פעולות סחר-חוץ, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, שירותי יעוץ בהשקעות בסניפים ובחדרי העסקאות של הבנק ופעילות ליסינג על ידי חברת הבת אגוד ליסינג בע"מ.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ורשות ניירות ערך. האמור להלן משקף מגבלות ספציפיות החלות על המגזר: על פי הוראת ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה בודד, לקבוצת לוויים, לסך החבות הכוללת לשש קבוצות הלווים הגדולות בבנק וללקוחות המוגדרים כ"אנשים קשורים" לבנק. למגבלות אלו עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות. יתרת האשראי וסיכון האשראי המיוחסים ללקוחות מגזר זה, לעניין מדידתו לצורך מגבלת חבות לווה וקבוצת לוויים, רגישים לשינויים אקסוגניים, כגון: תנודות בשער החליפין של המטבעות הזרים, מדד המחירים לצרכן, התפתחות בשיעורי הריבית, מיזוגים ורכישות של חברות, שינויים בהסכמים בין בעלי מניות לגבי מאפייני השליטה שלהם בחברות, עסקות משותפות ושותפויות בין גורמים שונים וכיוצ"ב.

בתחילת ינואר 2008 העביר המפקח על הבנקים לתאגידים כללי הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים", הוראה זו תחול החל משנת 2010. ההוראה נועדה להחליף את ההוראה הקיימת, כשעיקרה הוא התאמת מערך המונחים וההגדרות הנהוג בארץ למקובל במערכות בנקאיות בעולם, ובמיוחד בארה"ב. פירוט בנושא ראה בפרק "עדכוני חקיקה".

ההוראה עשויה להגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, וזאת כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים

בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני. הבנק נערך לישום ההתאמות הדרושות במערכות המידע.

בשנת 2007, בעקבות פרשת חפציבה, הוגשו לכנסת מספר יוזמות חקיקה הקשורות בתחום פעילות בניה ונדל"ן – יוזמות אילו, במידה ותתקבלנה, יש בהן כדי להשפיע על פעילות הבנק בתחום בנייה למגורים ועל דרכי עבודתו. פירוט בנושא ראה בפרק "עידכוני חקיקה".

בנוסף, בסמוך למועד פרסום הדוחות פורסמה הוראת המפקח על הבנקים להבטחת כספי רוכשי הדירות בפרויקטים המלווים בשיטת הליווי הפיננסי. תוקף ההוראה החל מיום 1 ביוני 2008 על הסכמי ליווי שיחולו בין הבנקים לבין הקבלנים מהמועד האמור.

ההתפתחות בשווקים של המגזר

פעילות המגזר העסקי של הבנק מושפעת מקצב הצמיחה במשק, מרמת הביקושים במשק המקומי והעולמי, מהמדיניות המוניטרית והפיסקלית, מהמצב הביטחוני ומאירועים ביטחוניים המשפיעים על ענף התיירות בעיקר, מהתפתחויות בענף הנדל"ן המקומי ומהתפתחות שיעורי הריבית. שנת 2007 אופיינה ביציבות פיננסית, צמיחה בפעילות הכלכלית ועליה בהשקעות בענפי המשק. התוצר העסקי עלה בשנת 2007 בשיעור של 6.3%. ריבית בנק ישראל ירדה בנקודת האחוז למול סוף שנת 2006, כאשר במחצית השנה הראשונה חלה ירידה, ואילו ברבעון השלישי חלה עליה לרמה של 4%. ברבעון הרביעי לא חל שינוי.

צמיחה הורגשה במרבית ענפי המשק. ההתאוששות שהחלה בענף בשנת 2006, לאחר קיפאון של עשור התעצמה השנה בעיקר באזורי גוש דן, ירושלים ואזורי הלווין של המרכז. הצמיחה לוותה בעליית מחירי דירות באזורים מסויימים בדגש על דירות היוקרה. לעומת זאת בפריפריה ובערי הצפון פעילות הנדל"ן הייתה נמוכה.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בשיפור ועדכון המערכות הטכנולוגיות המשמשות אותו. בשנת 2007 הוטמעה מערכת לאיתור וזיהוי פוטנציאל של אשראי בעייתי. כן נוספו תהליכי בקרה מיכוניים ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין 325 לניהול מסגרות אשראי.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- ניהול ובקרת סיכונים אשראי לרבות מדד סיכון לקוח - סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי בפעילות במגזר, ניהול מושכל של סיכונים האשראי ובקרה חיוניים לצמצום הסיכונים ולהשגת רווחיות נאותה למגזר.
- אופטימיזציה של יחס הון.
- עמידה במגבלות הרגולטוריות החלות על המגזר.
- תמחור נכון של פרמיית הסיכון של הלקוח.
- מערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות.
- כוח-אדם איכותי ומיומן.
- הקמה ותחזוקה של מערכות וטכנולוגיה.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לאשראי בנקאי קיימים מקורות מימון אלטרנטיביים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאיים: הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים בשוקי ההון בארץ ובחול.

מבנה התחרות במגזר

הבנק מתחרה במגזר מול הבנקים הפועלים בישראל, כמו גם מול בנקים זרים, אשר מעמיקים את פעילותם בישראל. בשנים האחרונות ניכרת גם מעורבות מוגברת של גופים מוסדיים במגזר זה כחברות ביטוח וקרנות פנסיה, כן מורגשת התחרות על רקע תחליפי האשראי באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של אג"ח, פעילות שהורחבה משמעותית במהלך 2007. חלק ניכר מהלקוחות העסקיים מנהלים חשבונות במספר בנקים. על רקע זה, התחרות במגזר הבנקאות העסקית גבוהה.

התחרות באה לידי ביטוי הן בתחום שיעורי הריבית וגובה העמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים והן בתחום רמת החשיפה (גובה האשראי אל מול הביטחונות הנדרשים) אותה מוכנים לאשר המתחרים. בתחום ההשקעות התחרות באה לידי ביטוי ברמת השירות והמחיר.

בפעילות שוק ההון, התחרות הינה מול הבנקים וחברי הבורסה הפועלים בתחום. קיימת תחרות חריפה בתחום המחירים במגזר, אשר התגברה בשנת 2007.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי מול לקוחותיו מרוכזת על-ידי אגף עסקים והסניפים, הנמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות, לצורך התאמת פתרונות מימון לעסקות שונות, מתן מענה לצרכים הבנקאיים ושיווק מוצרי הבנק.

הון אנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות במגזר ב- 455 משרות שעלותן הועמסה על המגזר. העובדים עוברים באופן שוטף הכשרה מקצועית מתאימה בבנק, בכלל זה הכשרה בתחום ניתוח הדוחות הכספיים בעקבות יישום תקני דיווח כספי בינלאומיים – IFRS. במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית, התמודדות עם עסקות מורכבות וכן רמת שירות גבוהה ללקוחות המגזר. בתחום שוק ההון ובתחום האשראי הפעילות מצריכה ידע והיכרות מעמיקים, כן חלה תחרות על מגזר העובדים בתחומים אילו, בהתאם מושקעים משאבים לטיפוחם ושימורם.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק ימשיך בשנת 2008 במדיניות הרחבת תיק האשראי העסקי, תוך התמקדות בענף הבניה למגורים. ההתרחבות הנ"ל כפופה למדיניות פיזור סיכונים. כן הבנק ימשיך בהשבחת תיק האשראי תוך בחינת רמת סיכונים הגלומה בתיק ובחינת פרמיית הסיכון של הלקוחות.

- פעילות מגזר בנייה ונדל"ן – כוללת את הענפים העסקיים בתחום וכן ליווי פרויקטים למגורים - בשנת 2007 יתגבר הבנק את היחידה העסקית העוסקת בתחום ליווי הפרויקטים למגורים ושם דגש על הגברת הבקרה באגף העסקים. יצוין כי מדיניות הרחבת פעילות המשכנתאות והגדלת נתח לקוחות פרטיים אשר נוקט הבנק במגזר הלקוחות הפרטיים הינה סינרגטית לאסטרטגיית ההרחבה שהבנק נוקט בתחום הבניה למגורים. הבנק בוחן כל

העת את הפרויקטים המלווים, תוך פיזור נאות באזורים גיאוגרפיים, בעיקר באזורי הביקוש ובסוגי הדירות אותם הוא מלווה.

- פעילות שוק ההון - בכוונת הבנק להמשיך להיות גורם מוביל בתחום תוך יציבות בהיקף האשראי והרחבת הפעילות בעיקר בתחום מכשירים פיננסיים. כן מתוכננים המשך פיתוח מוצרים ושירותים ברמת טכנולוגיה גבוהה ופיתוח אמצעי בקרה.

הצהרות מסוימות המופיעות לעיל מכילות מידע צופה פני עתיד. למשמעות מושג זה, ראה בפרק "מידע צופה פני עתיד".

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר העסקי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

*2006				2007				
סך הכל	שוק ההון (1)	בניה ונדל"ן	עסקיים במיליוני ש"ח	סך הכל	שוק ההון (1)	בניה ונדל"ן	עסקיים במיליוני ש"ח	
237	36	59	142	262	43	68	151	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
18	14	-	4	15	13	-	2	- מחיצוניים
								- בינמיגזרי
112	25	20	67	125	26	26	73	הכנסות תפעוליות ואחרות:
(2)	(2)	-	-	(1)	(1)	-	-	- מחיצוניים
365	73	79	213	401	81	94	226	- בינמיגזרי
37	-	9	28	15	-	7	8	סך כל ההכנסות
								הפרשה לחובות מסופקים
232	39	27	166	244	41	37	166	הוצאות תפעוליות ואחרות
96	34	43	19	142	40	50	52	- מחיצוניים
45	16	21	8	64	16	20	28	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
								הפרשה למיסים על הרווח
51	18	22	11	78	24	30	24	מפעולות רגילות
								רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
7	7	-	-	1	1	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים
58	25	22	11	79	25	30	24	רווח נקי
10,815	2,358	2,563	5,894	12,152	3,440	3,419	5,293	יתרה ממוצעת של נכסים
11,707	5,264	1,126	5,317	14,074	4,972	2,306	6,796	יתרה ממוצעת של התחייבויות
9,912	1,369	4,209	4,334	11,392	2,539	5,516	3,337	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
24,864	20,411	-	4,453	28,505	23,126	-	5,379	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
								מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
139	9	44	86	153	9	52	92	מרווח מפעילות מתן אשראי
44	14	6	24	51	15	8	28	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
72	27	9	36	73	32	8	33	אחר
255	50	59	146	277	56	68	153	סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

* סווג מחדש.
(1) כולל פעילות בניירות ערך.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם בשנת 2007 ב- 78 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך 51 מיליון ש"ח בשנת 2006, גידול בשיעור של 53%. תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי בשנת 2007 הייתה 8.6% לעומת תשואה של 6.7% בשנת 2006.

הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2007 ב- 401 מיליון ש"ח לעומת 365 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של כ- 10% הנובעת מרווחי מימון ועמלות. ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2007 ב- 15 מיליון ש"ח לעומת 37 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 59%. הירידה בהפרשה לחובות מסופקים בשנת 2007 הושפעה מהשיפור במצב המשק בשיפור מתמשך של תיק האשראי וביכולת ההחזר של הלקוחות העסקיים. הוצאות המגזר הסתכמו בשנת 2007 ב- 244 מיליון ש"ח לעומת 232 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 5%.

בשנת 2006 נכלל רווח נקי מפעולות בלתי רגילות לאחר מס בסך של 7 מיליון ש"ח בגין חלקו של המגזר במכירת קופות גמל של הבנק.

ההיקף הממוצע של נכסי המגזר (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכם בשנת 2007 ב- 12.2 מיליארד ש"ח לעומת 10.8 מיליארד ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 13%. ההיקף הממוצע של התחייבויות המגזר (שעיקרם פקדונות הציבור) הסתכם בשנת 2007 ב- 14.1 מיליארד ש"ח לעומת 11.7 מיליארד ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 20.5%.

הרווח בפעילות בתחום הבניה והנדל"ן הסתכם בשנת 2007 ב- 30 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך 22 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 36%. ההכנסות הסתכמו בשנת 2007 ב- 94 מיליון ש"ח לעומת 79 מיליון ש"ח ב- 2006, עליה בשיעור של 19%, הנובעת מעליה בהכנסות מימון ותפעוליות.

היקף האשראי לבניה ונדל"ן הסתכם ביום 31 בדצמבר 2007 ב- 3.6 מיליארד ש"ח לעומת 2.7 מיליארד ביום 31 בדצמבר 2006, עליה בשיעור של 33%.

תוצאות שנת 2007 מביאים לידי ביטוי את אסטרטגיית הבנק בתחום ליווי בניה למגורים ומימון קבוצות רכישה בעיקר באזורי ביקוש תוך שמירה על פיזור נאות. הבנק מטפל נכון לסוף 2007 בכ- 120 פרויקטים, גידול של כ- 41% מתחילת השנה, במספר יחידות הדיור המלוות חל גידול של 110%. כן חל גידול בפרויקטים בצנרת בשיעור של 65% (פרויקטים שאושרו על ידי הבנק אך טרם התחילה בהם פעילות).

מגזר היהלומים

מבנה המגזר

המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן, הפעילות מתבצעת בסניף הבנק ברמת גן, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר הפעילות. ברבעון הרביעי 2007 יושם מבנה ארגוני חדש במחלקת היהלומים בסניף (ראה פירוט במסגרת סעיף הון אנושי להלן).

המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצורכי הלקוחות: פעילות סחר חוץ, מימון השקעות, שירותים פיננסיים, שרותי יעוץ בהשקעות במסגרת הסניף וחדרי העסקות של הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, והמפקח על היהלומים ממשרד המסחר והתעשייה. האמור להלן משקף מגבלות ספציפיות החלות על המגזר: במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת לענף, ללווה בודד, לקבוצת לווים, לסך החבות הכוללת לשש קבוצות הלווים הגדולות בבנק וללקוחות המוגדרים כ"אנשים קשורים" לבנק. למגבלות אלו עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות. יתרת האשראי וסיכון האשראי המיוחסים ללקוחות מגזר זה, לעניין מדידתו לצורך מגבלת חבות לווה וקבוצת לווים, רגישים לשינויים אקסוגניים, כגון: תנודות בשער החליפין של המטבעות הזרים, מדד התפתחות בשערי הרבית, מיזוגים ורכישות של חברות, שינויים בהסכמים בין בעלי מניות לגבי מאפייני השליטה שלהם בחברות, עסקות משותפות ושותפויות בין גורמים שונים וכיוצ"ב.

פרטים בדבר הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים של התאגידים הבנקאיים" ראה בפרק מגבלות חקיקה בסקירת המגזר העסקי לעיל. בנוסף קיימת הצעת חוק מטעם הממשלה בנושא "איסור הלבנת הון", המתייחסת להטלת חובות בנושא הלבנת הון על הסוחרים באבנים יקרות. פרטים נוספים ראה בפרק "עדכוני חקיקה".

התפתחויות בשווקים של המגזר

פעילות מגזר היהלומים של הבנק מושפעת מרמת הביקושים העולמית בענף. תהליכים מאקרו כלכליים עולמיים וענפיים משפיעים על פעילותם של לקוחות המגזר בין השאר בהקטנת נפח פעילותם, לצד שינויים ברמה הגלובלית, כגון: שינוי שערי מטבעות זרים, שינויים במחירי חומרי גלם מיובאים, וכד'.

במהלך שנת 2007 חלה עלייה בפעילות העולמית, ישראל ממשיכה להוות מרכז חשוב בענף היהלומים בעולם. סך יבוא חומר גלם ומלוטש נטו, עלה בשנת 2007 בשיעור של 10% לעומת שנת 2006. סך היצוא נטו גלם ומלוטש, עלה בשנת 2007 בשיעור של 12% לעומת שנת 2006. היצוא המלוטש לארצות המזרח הרחוק עלה בשנת 2007 תוך ירידה במשקל היצוא לארה"ב, למול נתוני 2006.

יתרת החוב של ענף היהלומים למערכת הבנקאית בישראל הסתכמה בסוף שנת 2007 בכ- 2.1 מיליארד דולר לעומת 2 מיליארד דולר בסוף שנת 2006.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הכרות מעמיקה עם ענף היהלומים בארץ ובעולם.
- ניהול ובקרת סיכונים (בדגש על סיכוני אשראי).
- כוח-אדם איכותי ומיומן.
- הקמה ותחזוקה של מערכות וטכנולוגיה.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לא קיימים תחליפי אשראי חוץ בנקאי למגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

נתח השוק של הבנק במגזר זה עומד על כ-25%, גבוה משמעותית מחלקו היחסי בשוק הבנקאות הכללי, כאשר ריכוזיות הענף בבנק עמדה על 11% מתיק האשראי המאזני ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת ריכוזיות של כ-15% מתיק האשראי המאזני ליום 31 בדצמבר 2005. הבנק מתחרה במגזר מול הבנקים הפועלים בישראל בענף, בעיקר מול בנק דיסקונט ולאומי, וכן מול בנקים זרים. חלק מהלקוחות מנהלים חשבונות במספר בנקים. על רקע זה, התחרות במגזר גבוהה. התחרות באה לידי ביטוי הן בתחום שיעורי הריבית והעמלות המוצעות ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים והן בתחום רמת החשיפה (גובה האשראי אל מול הביטחונות הנדרשים) אותה מוכנים לאשר המתחרים.

ענף היהלומים עובר בתקופה האחרונה שינויים שבאים לידי ביטוי בירידות בתפוקות המכרות, מה שיוצר מחסור בחומר גלם. מחסור זה אף עלול להחריף על רקע שינויים בתנאי הרכישה והזיכיונות בארצות המפיקות יהלומים. פועל יוצא מהמצב הינו עליה במחירי הגלם אשר עלו במהלך 2007 בשיעור של 20%, למחסור יש השלכות על יכולתם של יהלומנים להשיג חומר גלם לייצור. בניגוד למצב בחומרי הגלם, המצב בשוק היהלומים המלוטשים (לא כולל אבנים גדולות) הינו סטטי ואין שינוי משמעותי ברמת המחירים. הבנק נערך על מנת להתמודד עם השינויים העוברים על הענף ומתאים את מדיניות האשראי שלו לענף על פי הנגזר מכך.

שיווק והפצה

פעילות מגזר היהלומים מרוכזת בסניף רמת גן. עובדי המגזר נמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות לצורך התאמת פתרונות מימון ושירותי בנקאות משלימה. הבנק עורך ומשתתף בכנסים תקופתיים ללקוחות הענף ונמצא בקשר רצוף עם הלקוחות בארץ ובחו"ל.

הון אנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות במגזר ב-45 משרות שעלותן הועמסה על המגזר. במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית בניתוח בקשות מימון וחוסן פיננסי של לקוחות, התמודדות עם עסקות מורכבות וכן מתן רמת שירות גבוהה ללקוחות המגזר.

ברבעון הרביעי בשנת 2007 יושם מבנה ארגוני חדש במחלקת היהלומים בסניף רמת גן אשר כלל את מרבית ההיבטים הקשורים בפעילות. המטרות שעמדו בבסיס השינוי כללו, הגברת הבקורות ויעול תהליכי עבודה, ייעול ושיפור הטיפול השוטף באשראי תוך שיפור רמת השירות ללקוחות. המבנה כלל עדכון הגדרות תפקיד לעובדי המחלקה, שינוי במדרגי הסמכויות וביזורם תוך פינוי ראשי הצוותים לעבודה ניהולית ושיווקית, מתוך שאיפה לספק ללקוח את מכלול השירותים בנקודת מגע אחת עם הסניף. כן קיימת התייחסות לגיבוי מקצועי, חיזוק והעשרת הרמה המקצועית אשר ילוו בהכשרות ממוקדות לעובדי המחלקה להעמקת הידע. במקביל מתוכננים שיפורים בתמיכת מערכות המידע בתהליכי העבודה הנדרשים, תוך הוספת בקורות רחביות על פעילות המחלקה. בהתאם, משודרגים נהלי העבודה בתחום.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

שמירה על מעמדו הדומיננטי של הבנק בענף היהלומים, תוך התמודדות עם השינויים העוברים על הענף והתאמת מדיניות האשראי לענף.

מידע צופה פני עתיד

הצפי והכוונות האמורים, כוללים מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בבנק לתאריך הדוחות הכספיים וכולל הערכות של הבנק או כוונותיו, נכון לתאריך הדוחות הכספיים. במידה ותחול הרעה במצב הכלכלי במשק העולמי תוך ירידה בצריכה הפרטית בכלל ובמוצרי מותרות בפרט, בארצות הברית, אשר יגרמו להשלכות על כלכלות אחרות אשר מהוות שווקי יצוא ליהלומנים, ו/או פגיעה בכושר החזר החוב של לקוחות הבנק במגזר, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. הרעה יכולה לנבוע ממספר רב של גורמים ובהם, חשיפות אשראי גבוהות יחסית, כפועל יוצא מהיקפי המימון שהועמדו ללקוח בודד או לקבוצת לווים, ירידה ברווחיות של הלקוח מסיבות ענפיות וניהוליות, שחיקה בערך הבטוחות שלו, תלות גבוהה של הלקוח בספקים ו/או בלקוחות שמצבם יורע, השפעת רגולציה, חשיפה לסיכונים פיננסיים, תפעוליים וכיו"ב. תחרות הולכת וגוברת במימון הבנקאי למגזר, לצד התייקרות עלות המקורות לטווח הקצר והארוך, עלולים לגרום לשחיקה במרווחים הפיננסיים ולירידה ברווחיות של המגזר.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

שנת 2007 הסתכמה בהפסד של 4 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 10 מיליון ש"ח בשנת 2006. הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2007 ב- 69 מיליון ש"ח לעומת 72 מיליון ש"ח בשנת 2006, ירידה בשיעור של 4%. הירידה נובעת בעיקר מתיסוף השקל. ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בשנת 2007 ב- 50 מיליון ש"ח לעומת 30 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 67%. הוצאות המגזר הסתכמו בשנת 2007 ב- 26 מיליון ש"ח לעומת 23 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 13%. היקף האשראי ליהלומים הסתכם ב- 31 לדצמבר 2007 ב- 2.1 מיליארד ש"ח בדומה ל- 31 בדצמבר 2006.

מגזר ניהול פיננסי

מבנה המגזר

פעילות מגזר זה באחריות האגף לניהול פיננסי. באגף זה נערך שינוי ארגוני במהלך 2007 במטרה לרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח באחריות גורם אחד. בהתאם, המגזר כולל את פעילות הנוסטרו של הבנק באמצעות השקעות בניירות ערך (בעיקר אגרות חוב), פיקדונות בבנקים, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, עשיית שוק, ניהול חשיפות שוק ונזילות אשר הבנק חשוף אליהן מחמת עסקיהם של לקוחותיו, פעילות חברות הבנות אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ואגוד השקעות ויזום בע"מ. חדר עסקות מרכז את פעילויות עשיית השוק במט"ח ובאג"ח, ניהול הנזילות בש"ח ובמט"ח והשקעות הבנק באג"ח מדינה בחו"ל. על פי החלטת האוצר מונה הבנק בשנת 2005 כעושה שוק ראשי בדולר יורו ובשנת 2006 כעושה שוק ראשי באג"ח. פעילויות אלו משולבות במסגרת חדר העסקות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות, החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך ועוד.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

הטכנולוגיה המשמשת את חדר העסקאות של הבנק הינה מהמתקדמות בארץ. עיקר ההשקעה המתבצעת הינה בתחומי עשיית השוק במטרה להוביל בפעילויות אילו. בחודש יולי 2007 הופעלה מערכת זה"ב של בנק ישראל (מערכת RTGS) המבצעת סליקה בזמן אמת. המערכת מאפשרת העברת כספים תוך יומית, סופית בין כל הבנקים. הפעלת מערכת זו מייעלת את תהליך קבלת ההחלטות בנושא נזילות הבנק.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה העיקריים

- היכרות השוק, אבחון צרכי הלקוחות והתאמת פעילות בהתאם, ויכולת לתגובה מהירה לשינויים בשוק.
- איכות המשאב האנושי, כאשר המועסקים בתחום נדרשים להיות בעלי כישורים אנליטיים וכישורי מסחר גבוהים.
- מערכות ממוחשבות ברמה גבוהה, הן בתחום ביצוע עסקות והן בתחום המידע, הניתוח ובקרת סיכונים.
- רשת ענפה של קשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם. קשרים אלו מאפשרים למגזר לשרת מגוון לקוחות ולבצע פעילויות בהיקף נרחב.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

קיימים תחליפים לרוב המוצרים והשירותים שמספק המגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

המגזר מתחרה עם חדרי העסקאות של הבנקים הפועלים בארץ. כמו כן קיימת תחרות מצד בנקים וגורמים פיננסיים בחו"ל המאפשרים ללקוחות לפעול באופן ישיר. נתחי השוק של הבנק במונחי מחזורי פעילות לשנת 2007, גבוהים יחסית לגודלו של הבנק.

הון אנושי

בשנת 2007 הסתכם מספר המשרות במגזר ב- 36 משרות שעלותן הועמסה על המגזר. במגזר הניהול הפיננסי נדרש כח אדם איכותי. קיימת תחרות משמעותית על שירותיהם של העובדים, תחרות מהבנקים המקומיים והזרים, מגופים פיננסיים אחרים ומחברות עסקיות בהתאם לכך הבנק משקיע בטיפוח ובפיתוח המשאב האנושי של המגזר, בין השאר באמצעות תגמול ייחודי לעובדי המגזר, אשר קושר בין ביצועים לתגמול.

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם הבנקים ובתי ההשקעות המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלו בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקאות (ISDA), בנושא זה הבנק שואף להגדיל את מספר הבנקים עמם יחתמו הסכמים לקיזוז עסקאות בעת כשל עסקי. כן הבנק שואף להגדיל את ההסכמים להקטנת חשיפה לסיכוני שוק (הסכמי CSA), בנוסף קיימת פעילות באמצעות מסלוקה בינ"ל (CLS) לשם מזעור סיכוני סליקה בעסקאות החלף במטבע חוץ. בכוונת הבנק לרכז את פעילות סליקת ניירות הערך הזרים בבנק אחד אשר ישמש ככתב מרכזי במהלך שנת 2008, מהלך זה נועד למזעור סיכוני סליקה ומתן רמת שירות גבוהה יותר ללקוחות. פסקה זו מכילה "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק "מידע צופה פני עתיד" לעיל.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2007 ב- 29 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 190%. הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2007 ב- 90 מיליון ש"ח לעומת 55 מיליון ש"ח בשנת 2006, עליה בשיעור של 64%.

העליה ברווחיות נובעת מגידול בפעילות הבנק באג"חים עבור עצמו (הן אג"ח ממשלתיים והן אג"ח קונצרניים), בקיזוז חלקי בגין ירידה בהכנסות מההשקעות הריאליות של הבנק המבוצעות ע"י חברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.).

סכומים שלא הוקצו והתאמות

המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים נזילות. לסיכונים אלו נלווים סיכונים תפעוליים ומשפטיים.

מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו העסקיים בפעילויותיו הפיננסיות תוך הגדרת היקף הסיכונים, במסגרת המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

אחריות ארגונית

הפעילות בבנק מתחלקת בין יוצרי החשיפות, פעילויות ניהול הסיכונים, מדידתם ופעילויות הבקרה על החשיפה עליהם וניהולם.

ניהול החשיפות לסיכונים השוק והנזילות מתבצע באגף ניהול פיננסי בראשות מר אפרים אברהם.

יצירת החשיפות מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות ויחידת הנוסטרו באגף.

בנוסף מנוהל באגף סיכון האשראי הנוצר מהחשיפה לאג"ח קונצרני.

כמנהלת סיכונים האשראי העסקי בבנק, לרבות סיכונים האשראי ללקוחות הפעילים במגזר הפיננסי ובמגזר היהלומים, משמשת ראש אגף העסקים גב' עדנה פרס לכיש.

סיכון חשיפות האשראי למגזר הקמעונאי, לרבות משכנתאות, מנוהל באחריות ראש אגף בנקאות קמעונאית נכסי לקוחות וייעוץ, הגב' עידית לוסקי.

כמנהלת הסיכונים המשפטיים משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק עו"ד רחלי פרידמן.

מערך ניהול הסיכונים - אחראי לזיהוי, הגדרה ומיפוי של סיכונים שוק ונזילות, מדידת הסיכונים ויצירת תמונת הסיכון

הכוללת. מתפקידו פיתוח המודלים הפנימיים בכל מגזרי הסיכון. ראש מערך ניהול הסיכונים הינו מר עמי שושני.

בקרת סיכונים – דירקטוריון הבנק החליט ביום 30 באפריל 2007 על הקמת אגף בקרות. האגף, בראשותו של ד"ר עקיבא שטרנברג, החל בפעילותו במחצית השניה של שנת 2007. האגף מרכז את פעילויות בקרת סיכוני שוק, נזילות ואשראי וכן בקרות על פעילויות המסחר של הבנק.

כמו כן, אחראי האגף על פעילות קצין הציות. ראש אגף בקרות משמש גם כמנהל הסיכונים התפעוליים.

סיכוני שוק

הינם סיכונים להכנסות הבנק ולהונו העצמי כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים, ובעיקר שינויים בשערי הריבית, בשערי החליפין, באינפלציה, בשערי המניות וברמת התנודתיות של השינויים בתחומים השונים.

דירקטוריון הבנק קבע את הגבולות והמסגרות לחשיפה לסיכוני שוק במגזרי הפעילות השונים. גבולות ומסגרות אלו מרוכזים במסמך חשיפות הנדון בדירקטוריון הבנק אחת לרבעון. מדיניות ניהול החשיפות נועדה להשיג את יעדי הבנק בפעולותיו השונות תוך עמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון.

תמונת סיכון השוק נבחנת במפורט אחת לשבוע בפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים. במסגרת זו נבחנות החשיפות השונות של הבנק בכל המגזרים תוך השוואת החשיפה בפועל למול המסגרות המאושרות. המלצות הפורום מובאות לדיון ואישור בהנהלת הבנק.

הבנק מודד את סיכוני השוק, בין השאר, באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית לתקופת אחזקה של 10 ימים וברמת ביטחון של 99%. סיכון תיק האופציות מחושב בעזרת תרחישי שינוי בשע"ח ובתנודתיות על פי נתוני השנה האחרונה.

סיכון בסיס - מתייחס לאפשרות של הפסד הנובע משינויים בשערי המטבע, בסיס הצמדה או מניות, כאשר אין הקבלה בין הבסיס אליהם צמודים הנכסים לבין בסיס ההתחייבויות. ניהול סיכוני הבסיס נועד, בין השאר, למקסם את רווחיות הבנק תוך ניצול הזדמנויות בשווקים השונים. במסגרת זו יוצר הבנק חשיפות בשווקי המטבע המקומיים והבינלאומיים וכן חשיפות בשוק הצמוד למדד. ההנהלה מנהלת באופן מבוקר את הסיכונים הנובעים מחשיפות הבסיס במסגרת מגבלות הדירקטוריון.

א. חשיפות מט"ח: פעילות הבנק כעושה שוק בתחום המט"ח מחייבת חשיפה לסיכון שער חליפין במהלך המסחר. נקבעו נהלי עבודה ומגבלות לגבי היקפי החשיפות ואופן ניהולן במהלך המסחר. בנוסף, מעת לעת, מתקבלות החלטות להיכנס לחשיפות על פי הערכות להתפתחויות במחירים היחסיים של המטבעות השונים. החשיפות מתבצעות בתוך המסגרות שנקבעו על ידי הדירקטוריון תוך קביעת מגבלות הפסד מירביות. לבנק מערכת ממוחשבת המצביעה על חשיפות המט"ח הכוללות בכל רגע נתון. מגבלת הדירקטוריון לסך החשיפה מט"ח/ש"ח הינה ערך בסיכון של 12 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל הייתה ביום 31 בדצמבר 2007 בערך בסיכון של 3.2 מיליון ש"ח. הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) בשנת 2007 היה 3.2 מיליון ש"ח. פעילותו של הבנק במטבעות חוץ מתבצעת בעיקר במטבעות דולר ארה"ב, יורו, יין, ליש"ט ופר"ש. חשיפת הבנק לסיכוני בסיס בכל שאר מטבעות החוץ אינה מהותית.

ב. חשיפת בסיס מדד: דירקטוריון הבנק קבע מגבלת ערך בסיכון בהיקף 12 מיליון ש"ח ומגבלה על שיעור עודף הנכסים על ההתחייבויות באחוזים מההון העצמי $-30\%/+50\%$. החשיפה בפועל ליום 31 בדצמבר

2007 הייתה ערך בסיכון של 5.7 מיליון ש"ח. הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) בשנת 2007 היה 6.3 מיליון ש"ח.

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד נכון ליום 31 בדצמבר 2007, במיליוני ש"ח:
 (המדידה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית) -

מט"ח אחר	פר"ש	יין	ליש"ט	יורו	דולר	מדד	
(0.4)	0.3	(0.2)	(0.3)	(2.4)	(0.2)	16.3	עלייה של 5%
(0.7)	0.5	(0.4)	(0.7)	(6.8)	0.6	32.6	עלייה של 10%
0.4	(0.3)	0.2	0.3	(0.2)	(2.5)	(16.3)	ירידה של 5%
0.7	(0.5)	0.4	0.7	(0.3)	(10.1)	(32.6)	ירידה של 10%

להלן תמצית מאזני ההצמדה במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2007					
סה"כ	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד	
31,622	817	8,996	4,608	17,201	נכסים
30,036	190	9,665	4,049	16,132	התחייבויות
<u>1,586</u>	<u>627</u>	<u>(669)</u>	<u>559</u>	<u>1,069</u>	
		497	(284)	(213)	עסקות עתידיות, נטו
		141	-	(141)	אופציות (שווי דלתא)
		<u>* (31)</u>	<u>275</u>	<u>715</u>	

*מזה: דולר - (2) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - (29) מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2006					
סה"כ	פריטים לא כספיים	מט"ח כולל צמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד	
28,934	858	7,797	3,998	16,281	נכסים
27,362	255	8,452	3,731	14,924	התחייבויות
<u>1,572</u>	<u>603</u>	<u>(655)</u>	<u>267</u>	<u>1,357</u>	
		831	(108)	(723)	עסקות עתידיות, נטו
		(33)		33	אופציות (שווי דלתא)
		<u>*143</u>	<u>159</u>	<u>667</u>	

* מזה: דולר - 126 מיליון ש"ח, מטבעות אחרים - 17 מיליון ש"ח.

פרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות של הבנק על פי בסיסי הצמדה ראה בבאור 15 לדוחות הכספיים.

סיכון ריבית – נובע מהשפעתם האפשרית של שינויים בעקומי ריבית על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. סיכוני הריבית לתיק הכולל של הבנק מהווים את סיכון השוק העיקרי אליו חשוף הבנק. הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל המשלב את המכשירים בתיק הבנקאי ובתיק הסחיר. מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת למיקסום רווחי הבנק תוך שמירה על רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי ובמגזר שקל צמוד מדד. קיימות חשיפות ריבית שאינן מהותיות במטבעות החוץ העיקריים. חשיפת הריבית נמדדת בתדירות יומית למטבעות העיקריים: ש"ח לא צמוד, צמוד מדד, דולר, יורו, יין, פר"ש וליש"ט. מדידת חשיפת הריבית מתבצעת בעזרת שתי טכניקות מדידה עיקריות:

- א. $DV1\%$ (Delta Value 1%) - המהווה הערכה לשינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.
- ב. VAR (Value at Risk) - המודד את הסיכון הפוטנציאלי בתיק ברמת בטחון 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימים.

חשיפת הריבית במגזר צמוד המדד מביאה בחשבון בין השאר הנחות עבודה לשיעורי הפרעונות המוקדמים במשכנתאות והנחות עבודה לשיעורי המשיכות בנקודות היציאה בתכניות חסכון. הנחות אלו מתבססות על סמך ניסיון העבר. חשיפת הריבית במגזר השקלי מביאה בחשבון בין השאר הנחות עבודה לקיום יתרה יציבה של חלק מחשבונות העו"ש והנחות עבודה לחשיפת הריבית באג"ח מסוג גילון. החלק האחר של חשבונות העו"ש מוגדר ללא תאריך פרעון ומחושב כבעל מח"מ של יומיים.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות במונחי ערך בסיכון לגבי ההשפעה האפשרית של שינויים בשיעורי הריבית. נקבעה מגבלה לגבי סה"כ סיכוני הריבית ולגבי כל בסיס הצמדה לרבות כל מטבע חוץ בנפרד. מגבלת חשיפת הריבית הכוללת הינה ערך בסיכון של 60 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ביום 31 בדצמבר 2007 הייתה בערך בסיכון של 25 מיליון ש"ח. הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) בשנת 2007 היה 25 מיליון ש"ח. חישוב חשיפת הריבית, בדיקתה למול המגבלות, והפצת הממצאים מבוצעים בתדירות יומית. להלן החשיפה בפועל נכון ליום 31 בדצמבר 2007, במיליוני ש"ח:

מגזר	סוג מגבלה	חשיפה בפועל
סה"כ	VAR ריבית מקוזז (כולל קורלציות ריבית)	25
צמוד מדד	VAR	17
	DV1%	49
לא צמוד	VAR	10
	DV1%	30
מט"ח	VAR לכל המטבעות	2.3
	VAR לכ"א מהמטבעות העיקריים:	קב' דולר 1.3, קב' יורו 0.4
	קב' דולר, קב' יורו, יין, פר"ש, ליש"ט	יין 0.2, ליש"ט 0.2, פר"ש 0.1

ניהול תיק אופציות - הבנק מנהל תיק אופציות ש"ח/מט"ח ומט"ח/מט"ח. במסגרת זו נחשף הבנק גם לסיכונים של שינויים בתנודתיות בין המטבעות השונים. בחינת הסיכונים של תיק האופציות המנוהל על ידי הבנק נעשית באמצעות מודל הערך בסיכון (VAR) המתבסס על סימולציה היסטורית של שינויים בתנודתיות ובשערי החליפין שנה אחורה. ניהול תיק האופציות מבוצע באמצעות מערכת ממוחשבת המאפשרת ניתוח ובחינת הסיכונים בתיק על פי השינויים המתרחשים בשוק. מגבלת הדירקטוריון בניהול תיק האופציות הינה ערך בסיכון של 3.75 מיליון דולר. החשיפה לסיכון זה בפועל הייתה ביום 31 בדצמבר 2007 בערך בסיכון של 2.1 מיליון דולר. הערך בסיכון הגבוה ביותר בשנת 2007 היה 2.1 מיליון דולר.

למידע בדבר **דרישת ההון הרגולטורית בגין סיכוני שוק** – ראה בפרק "הלימות ההון".

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

לבנק שני סוגים עיקריים של אחזקה במניות בתיק הבנקאי:

א. השקעה במניות חברת בזק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים שונה סיווג האשראי אשר הבטוחה לו הינה מניית חברת בזק מסעיף אשראי לציבור לסעיף ניירות ערך במסגרת התיק הזמין למכירה. כמו כן, דיבידנדים המתקבלים מחברה זו נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "רווח מהשקעות במניות, נטו". השקעה זו רשומה במאזן ליום 31 בדצמבר 2007 בסך של 126 מיליון ש"ח לעומת 127 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006. ראה פירוט נוסף בביאור 3.

ב. השקעות דרך חברת הבת- אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.), המשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. החברה מתמקדת בשיפור התשואה על ההון העצמי של הבנק, על ידי השקעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. בהתאם, מבצעת החברה השקעות מתוך כוונה להשתתף ברווחי החברות לאורך ימים ובמקרים מסוימים לממשן ברווח תוך תקופה של מספר שנים (על ידי הנפקתן או מכירתן לצד שלישי).

ההשקעות מתבצעות בהתאם למדיניות השקעות ותכנית העבודה, בה נקבעו מסגרות ויעדים, כולל תחומים מועדפים. המגבלות הקבועות בחוק הינן עד 20% מההון של חברה בודדת, ועד 15% מהון הבנק בהשקעות ריאליות (עם חריגים מסוימים).

נכון להיום קיימת החלטה שהשקעת הבנק בתאגידיים ריאלים לא תעלה על 45 מיליון דולר. דירקטוריון הבנק הגביל את סמכות החברה לגבי השקעה בודדת לסכום של 12 מיליון ש"ח. כל השקעה בודדת מעל לסכום זה טעונה בנוסף גם אישור דירקטוריון הבנק.

היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות כלולות ליום 31 בדצמבר 2007 הסתכמה בסך 16 מיליון ש"ח לעומת 42 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006. ראה פרוט בבאור 5.

היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות אחרות ליום 31 בדצמבר 2007 הסתכמה בסך 101 מיליון ש"ח לעומת 67 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006. השקעות אלו מסווגות במסגרת מניות בתיק הזמין למכירה – ראה פרוט בבאור 3.

ראה מידע נוסף בפרק "מדיניות חשבונאית קריטית ואומדנים חשבונאיים קריטיים" - השקעות ריאליות.

סיכון נזילות

הינו סיכון להכנסות הבנק ולהונו העצמי כתוצאה מאי יכולתו לספק צרכי נזילות, כתוצאה מאי זמינותם של מקורות בשקלים ובמט"ח וכן מקשיים ביכולת לממש נכסים בזמן קצר מבלי שיגרם הפסד מהותי. הבנק נוקט צעדים להתאמה שוטפת של רמת הנזילות לסביבה הפיננסית ולנסיבות העסקיות של פעילותו.

החל מתחילת שנת 2005 הבנק פועל על פי מודל פנימי לניהול סיכון הנזילות. המודל אושר על ידי הדירקטוריון ונבחן באופן שוטף בפורום הנהלה לעניינים פיננסיים. על פי נוהל עבודה של פורום הנהלה לעניינים פיננסיים מתבצע דיון שבועי על יחס הנזילות הפנימי, דיון חודשי על מבנה המקורות בשקלים ובמט"ח ודיון שנתי על מדיניות הנזילות. ניתוח מצב הנזילות ניתן במסגרת מסמך חשיפות המוצג בפני הדירקטוריון אחת לרבעון.

מטרת מודל הנזילות הפנימי לבדוק את יכולת העמידה של הבנק בפרעון התחייבויות, גם כאשר לא נוספים מפקידים חלופיים או כאשר קיים קושי במימוש נכסים.

כמותית, מתבצע חישוב של היחס בין הנכסים הנזילים שניתן לממשם בפועל בכל המגזרים חלקי ההתחייבויות הצפויות להפרע תוך חודש. המודל לוקח בחשבון את יכולת המימוש בפועל של תיק האג"ח שלרשות הבנק, את יכולת הקריאה של אשראי On Call, ומניח תחזית משיכות על סמך הסטוריית משיכות אחרונה תוך התחשבות ברמת הריכוזיות שבתיק הפקדונות.

נקבעה מגבלת דירקטוריון ליחס הנזילות על פי המודל הפנימי בגובה של 2 חודשי נזילות לפחות. יחס הנזילות על פי המודל הפנימי, נמדד בתדירות יומית ע"י מערך ניהול הסיכונים.

בנוסף, מבוצעות בדיקות של תרחישי קיצון.

בחודש יולי 2007 הופעלה על ידי בנק ישראל מערכת זה"ב (מערכת RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת. המערכת מאפשרת העברות תוך יומיות סופיות של כספים, בין כל הבנקים. (נקבע על ידי בנק ישראל כי כל הוראת תשלום ישירה של לקוח מעל סכום של 3 מיליון ש"ח מחויבת לעבור במערכת זו).

הפעלת מערכת זו מייעלת את תהליך קבלת ההחלטות בנושא נזילות הבנק, היות והמערכת מספקת מידע שוטף בזמן אמת לגבי היתרה של הבנק בבנק ישראל, בכל נקודת זמן במהלך היום. עם זאת, מחייבת המערכת בקורות הדוקות לגבי הפעלתה.

סיכונים אשראי

מבטאים את הסיכון שלווים או חייבים לא יעמדו בהחזרים ובתשלומים לבנק בהתאמה להסכמי האשראי. מדיניות האשראי של הבנק מתבססת על פיזור הסיכונים וניהולם באופן מבוקר. הדבר מתבטא בפיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים למספר גדול של לווים בינוניים וקטנים ובמגזרי הצמדה שונים.

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי, ניהולו והבקרה עליו, על מנת לשפר את איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו.

מדיניות האשראי ומדיניות קביעת שיעורי ההסתמכות על הבטחונות נדונות ומאושרות מידי שנה ע"י דירקטוריון הבנק. הנהלת הבנק מקבלת סקירה חודשית על התפתחות האשראי ועמידה ביעדים שנקבעו.

נהלי האשראי והביטחונות של הבנק כמו גם מערכות המיכון הרלבנטיות, נמצאים בתהליכי עדכון ושיפור מתמידים על מנת להתאימם לסביבה העסקית המשתנה ולהוראות הרגולטוריות. במקביל מושקעים אמצעים ומאמצים רבים בעדכון ופיתוח כלי בקרה ממוכנים ומערכות מידע.

ענפי משק:

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק מתבססת על פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים. בדירקטוריון הבנק נערכים דיונים בנושא אשראי לענפים מסוימים, בפרט אלו הרגישים לתנודות ואלו בהם הסיכון הענפי גבוה ביחס לענפי משק אחרים, ונקבעת מדיניות בהתבסס על ההתפתחויות החזויות בענפים אלה.

אשראי לענפים בהם ממקד הבנק את פעילותו, כמו יהלומים, בניה ונדל"ן למגורים ופיננסים, מטופל ע"י יחידות מקצועיות המתמחות בענפים אלה. לענפים אלה נקבעו נהלי עבודה ספציפיים ובקורות מיוחדות, בנוסף לנהלים והבקורות הרגילים, המיועדים להתמודד עם סיכוני האשראי המיוחדים להם. למידע נוסף בדבר התפלגות האשראי לפי ענפי משק – ראה בתוספת ה' – לסקירת ההנהלה.

גודל לווים:

הבנק פועל עפ"י ההנחיות המפורטות בנוהל בנקאי תקין 313, אשר קובע כי סך האשראי ללווה בודד לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לווים לא יעלה על 30% מהון הבנק והחשיפה לשש קבוצות הלווים הגדולות לא תעלה על 135% מהון הבנק. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן. למידע נוסף בדבר התפלגות האשראי לפי גודל לווה ראה באור 4 ו'.

פיזור גיאוגרפי:

הבנק פעיל במדינת ישראל. בתחום הבנייה ניתן מרבית האשראי לבנייה למגורים באזורי ביקוש.

ניהול האשראי:

- היבטים במתן אשראי
השיקול במתן אשראי מתבסס בעיקרו על טיב הלקוח, כושר החזר, חוסנו הפיננסי, נזילות, מהימנות, ותק בענף, ותק בבנק ועוד. הבנק פועל להתאים את סוג האשראי לצרכיו ופעילותו של הלקוח. במקרים בהם מתבסס הבנק על איתנותו הפיננסית של הלקוח קיימות לעיתים התניות שונות, שעיקרן שמירה על יחסים פיננסיים שונים.
- סמכויות למתן אשראי
מתן האשראי מבוסס על סמכויות אשראי ברמות השונות עד לדרג של ועדת אשראי של הדירקטוריון. החלטות למתן אשראי מעל סמכותם האישית של מנהלי הסניפים והנהלת אגף עסקים, מתבצעות ברמה של ועדות אשראי, במטרה למזער הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד. במסגרת סמכויות האשראי נקבעו מגבלות על שיעור האשראי ללא בטוחות אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות.

- בקרה על האשראי

הבנק מפעיל כלי בקרה ממוכנים רבים ומגוונים, הן בסניפים והן במטה, במטרה לאתר מוקדם ככל האפשר שינויים בהתנהגות הלקוח, היווצרותם של פערי ביטחונות, חריגה ממסגרות האשראי המאושרות וחריגה מסמכות. הבנק משלב בכלי הבקרה מידע מגורמים חיצוניים במטרה לאתר פעילויות ואירועים העשויים להשפיע על יכולתו של הלקוח להחזיר את חובו.

לצורך איתור מוקדם של בעייתיות אצל לקוחות הבנק מופעלת בבנק מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים.

- הדרכה

הבנק משקיע משאבים רבים בהכשרת העובדים, העוסקים בתחום האשראי, ובכלל זה הכשרת עובדים חדשים בקורסים ייעודיים, קורסים מתקדמים לעובדים ותיקים בתחום, פורום של מנהלי מחלקות עסקיות, הפקת לקחים מאירועים שונים ועוד.

כמו כן, מתבצעת הכשרה ומפגשי רענון בנושאי הרגולציה הקשורים לתחום האשראי ובכלל זה סקירת הוראות תקני דיווח הבינלאומיים (IFRS) לצורך שיפור היכולת לניתוח הדוחות הכספיים.

בטחונות:

במסגרת מדיניות הבטחונות נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות והיקפם. דרישת הבטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי. דגש מיוחד ניתן לדירוג הלווים ולכושר ההחזר של הלקוח כקריטריון למתן האשראי בנוסף למשקל שניתן לבטחונות המקובלים.

הבטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם אמורים להבטיח תוך התייחסות לטווח הזמן, סוג ההצמדה, אופי האשראי ומטרתו. קביעת השווי לביטחון של סוגי בטחונות השונים נגזרת מאופיים ונזילותם, איכותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או צמיחה בסביבה העסקית של הלווה. הבנק נוהג לאמת את שווי הבטחונות ע"י קבלת הערכות שמאי/הערכות שווי עדכניות.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת ניהול הבטחונות מבחינת שוויים, תוקפם, הפקת דוחות התראה למיניהם והפקת מידע אודותם.

באשראי לבנייה הניתן בשיטת "ליווי פרויקטים" נוהג הבנק להסתמך כבטוחה, בין היתר, על זכויות במקרקעין נשוא הפרויקט, בנוסף להיקף ההון העצמי המושקע בפרוייקט.

טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות:

ענף אשראים מיוחדים שבאגף עסקים מרכז את הטיפול בלקוחות הבעייתיים של הבנק. מטרת הטיפול בראש ובראשונה היא שיקום הלקוח ושיפור כושר ההחזר לשרת את חובו. בהעדר יכולת כזו פועל הענף לגביית החוב, תוך ניסיון להגיע להסדר עם החייב או הפעלת הליכי גבייה משפטיים ואחרים לגביית החוב ומזעור הנזק לבנק. לצורך איתור מוקדם ככל האפשר של לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, מופעלת בבנק מערכת "אורות אדומים" - מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים. ראה מידע נוסף בפרק "מדיניות חשבונאית קריטית ואומדנים חשבונאיים קריטיים" - הפרשה לחובות מסופקים.

חשיפה לאג"ח קונצרני:

במסגרת פעילות הנוסטרו, אישר הדירקטוריון לבנק מסגרת השקעה באג"ח קונצרני. מגבלות ההשקעה כללו את היקף החשיפה, סוגי האג"ח המותרים, דירוגם, חשיפה מרבית למנפיק בודד, מגבלות פיזור ומרווח מינימלי לפי דרוג. כמו כן נקבע מדרג סמכויות לגבי ההשקעה באגרות חוב ספציפיות. פעילות ההשקעה מבוצעת ע"י יחידת הנוסטרו באגף ניהול פיננסי. המגבלות לגבי ההשקעה באג"ח הקונצרני מבוקרות באופן שוטף.

איגוח:

לבנק אין פעילות איגוח, למעט במסגרת השקעות הנוסטרו - נרכשו ניירות שהונפקו על ידי SPC (Special purpose company) וכן ניירות מגובי נכסים אחרים בהיקף של 177 מיליון ש"ח - ראה מידע בבאור 3 א'.

סיכון פירעון בפעילות בנגזרות פיננסיות:

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים נעשית מול לקוחות, בנקים בארץ ובנקים בחו"ל. הפעילות מתבצעת לאחר קביעת מסגרת פעילות ללקוחות תוך מעקב שוטף אחר העמידה במסגרות אלו. מעקב זה כולל שערך שוטף של עסקות מול הלקוחות למחיר השוק (Mark to Market), אמידת הסיכון הפוטנציאלי בהתאמה לסוגי המכשירים והסיכונים בשווקים והשוואה למסגרות ולביטחונות. נקבעו נהלים וכללים לבקרה וטיפול בלקוחות. בבנק פותחו מודלים ממוחשבים למדידת החשיפה במכשירים פיננסיים נגזרים ברמת העסקה והלקוח, וכן מופעלות מערכות ממוחשבות לצורך בקרת סיכונים האשראי במכשירים פיננסיים נגזרים. נקבעו כללים ונהלי עבודה לקביעת רמת הביטחונות הנדרשת מול עסקאות אלה, לרבות דרכי פעולה הנדרשות לסגירת החשיפות מול העסקה והלקוח.

הפעילות עם בנקים בחו"ל:

פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מסגרות המאשרות אחת לשנה. הבנק שואף להגדיל את מספר הבנקים עמם יחתמו הסכמים לקיזוז עסקאות בעת כשל עסקי (הסכמי ISDA) וכן הסכמים להקטנת החשיפה לסיכונים שוק (הסכמי CSA). לבנק הסדרי סליקה של עסקאות באמצעות ה- (CLS (Continuos Linked Settlement ובכך הבנק ממזער את החשיפה בסליקה של עסקאות אלו.

למידע בדבר דרישת ההון הרגולטורית בגין סיכונים אשראי – ראה בפרק "הלימות ההון".

סיכון משפטי

על-פי הגדרת בנק ישראל, סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. העדר אפשרות, כאמור, יכולה לנבוע מסיבות שונות כדוגמת העדר פרטים מהותיים ונחוצים בהסכמים, חוסר סמכות של צד להסכם וליקויים משפטיים נוספים.

התייחסות הבנק לסיכונים המשפטיים הינה על דרך ההרחבה ולפיכך נוקט הבנק, לרבות בקרב חברות הבת שלו, פעולות על מנת למזער סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה, החלטות שיפוטיות של ערכאות שיפוטיות שונות והוראות והנחיות של רשויות רגולטוריות (רשות ני"ע, בנק ישראל וכד').

במסגרת זו, פועל הבנק במספר מישורים:

נערכות חוות דעת בנושאים משפטיים שונים, נערכים נהלים מתאימים לצורך יישום הוראות כפועל יוצא משינויים בחקיקה, בהוראות והנחיות רגולטוריות, וכן גם כפועל יוצא של הפקת לקחים מאירועים שקרו בבנק, תקלות שאותרו, והחלטות שיפוטיות רלוונטיות.

כמו כן, על בסיס שינויים וארועים כאמור, נערך עדכון שוטף של המסמכים וההסכמים אשר בשימוש הבנק – הן לעניין יחסיו עם לקוחותיו והן לעניין יחסיו עם צדדים אחרים. בנוסף, מבוצעת בבנק תכנית הדרכה שוטפת הכוללת הדרכות בנושאים משפטיים מגוונים, לרבות הפקת לקחים מארועים שונים.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם כתוצאה מתהליכים פגומים, כשלים במערכות, אירועים חיצוניים ופנימיים כולל סיכונים מעילות והונאות, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה פנימיים נאותים. במהלך שנת 2007 הוקם אגף בקורות במטרה להעמיק את תהליכי הבקרה במגוון תחומים בבנק. בשנת 2006 בוצע סקר מקיף של סיכונים מעילות והונאות בבנק. הבנק החל ביישום המלצות סקר זה במהלך שנת 2007 ובדעתו להשלים יישום זה במהלך שנת 2008.

הבנק נערך לביצוע סקר מקיף בתחום הסיכונים התפעוליים. סקר זה צפוי להתבסס על סקר מעילות והונאות, בחינת תהליכים במסגרת SOX 404 וסקר בתחום העמידה בהוראת ניהול בנקאי תקין 357. תהליך הסקר והפעילויות הנלוות אליו יבוצעו בהלימה להוראות באזל 2.

היערכות לקראת באזל 2

המפקח על הבנקים הודיע כי על התאגידים הבנקאיים להיערך ליישום המלצות באזל 2 על שלושת נדבכיו עד סוף שנת 2009. בכוונת הפיקוח להשיג יעד זה תוך שדרוג מערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי בתאגידים הבנקאיים.

הוראות באזל 2 הינן מערך מפורט של הנחיות אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות ע"י וועדה במסגרת ה-BIS, וסוכמו בשנים 2004-2006. מסקנות הוועדה אומצו ע"י רשויות פיקוח רבות, לרבות בישראל.

ההוראה נשענת על 3 נדבכים:

- א. הקצאת הון, כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה חדשה הקושרת בין רמת הסיכונים והחשיפה בגינם לבין דרישת ההון הרגולטורית.
- ב. הרחבת מנגנוני הפיקוח והבקרה בבנקים בנושאי ניהול סיכונים ודרישה להקצאת הון פנימי ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), בנוסף להון הרגולטורי.
- ג. הרחבת הדיווח לציבור בנושא ניהול ובקרה על הסיכונים.

הגדרות באזל 2 ובנק ישראל בעקבותיהם, מאפשרים שלוש גישות להקצאת הון בגין סיכוני אשראי: הגישה הסטנדרטית ושתי גישות דרוגים פנימיים: הבסיסית - FIRB והמתקדמת - AIRB .

בגישה הסטנדרטית, הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע הרגולטור בהתאמה לרמות הסיכון, כאשר ניתן להישען על דרוגים של סוכנויות דרוג חיצוניות מאושרות. בנק ישראל קבע כי על הבנקים לעמוד ביישום הגישה הסטנדרטית עד לסוף 2009, כולל עמידה בדרישות לגבי הון פנימי כמפורט בנדבך השני.

בגישות הדרוגים הפנימיים הבנקים אומדים את סיכון האשראי ללווה הבודד על בסיס מודלים. בגישת FIRB הבנק בונה אומדן של ההסתברות לחדלות פרעון של הלקוח (PD). בגישת AIRB הבנק בנוסף בונה אומדן של ההפסד בהינתן חדלות פרעון (LGD) והיקף החשיפה במועד חדלות הפרעון (EAD). מנתונים אלו גוזר הבנק את היקף ההון הרגולטורי שעליו להחזיק בגין חשיפת האשראי ללווה נתון.

דירקטוריון הבנק רואה בהטמעת תהליכי באזל 2 יעד מרכזי לשנים הקרובות, הזדמנות למיצוי תועלות עסקיות ולשדרוג תהליכי הבקרה וניהול הסיכונים. הדירקטוריון הנחה את הנהלת הבנק לפעול ליישום הגישה הפנימית הבסיסית בתחומי האשראים, במקביל ליישום הגישה הסטנדרטית במסגרת תחום לוחות הזמנים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

דרישות ההון בגין הסיכונים התפעוליים תחושב בשלב זה בגישת האינדיקטור הבסיסי.

בהתאם להנחיות בנק ישראל, הבנק נערך להפקת QIS - סקר השפעות כמותיות, המגדיר את דרישת ההון הצפויה בהתאמה להוראות באזל 2.

דרישות גילוי מסויימות לפי נדבך 3 יושמו ושולבו כבר בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון לשנת 2007, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

ההערכות ליישום באזל 2 מונחית על ידי וועדת היגוי בראשות ראש אגף משאבים ומיושמת בתוכנית העבודה כפרויקט יעודי, על ידי המערך לניהול סיכונים.

הנהלת הבנק עוקבת אחת לחודש אחר ההתקדמות בפרויקט והדירקטוריון מקבל דיווח רבעוני על סטאטוס ההתקדמות של הפרויקט.

להלן מפורטת הערכת הנהלת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון בבנק ליום 31 בדצמבר 2007:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון (גדולה, בינונית, קטנה)	
השפעה כוללת של סיכוני האשראי	קטנה	1
סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	קטנה	1.1
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית	1.2
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית	1.3
השפעה כוללת של סיכוני שוק	קטנה	2
סיכון ריבית	קטנה	2.1
סיכון אינפלציה	קטנה	2.2
סיכון שערי חליפין	קטנה	2.3
סיכון מחירי מניות	קטנה	2.4
סיכון נזילות	קטנה	3
סיכון תפעולי	קטנה	4
סיכון משפטי	קטנה	5
סיכון מוניטין	קטנה	6

הערה: הערכת דרגות ההשפעה של הסיכונים הינה הערכה סובייקטיבית ולכן איננה ניתנת להשוואה בין הבנקים השונים.

קביעת רמות הסיכון בסוגי החשיפות השונים נעשתה תוך התייחסות לפרמטרים המשמשים את הבנק לניהול ומדידה של הסיכונים השונים. לכל סוג חשיפה נקבעו עקרונות וערכי סף שונים הנגזרים מרמות הסיכון בפועל לעומת מגבלות וערכים כמותיים.

להלן פירוט לאופן הערכת השפעתם של הסיכונים השונים על הבנק:

- 1 סיכוני האשראי -**
- 1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות - סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור הפרשה לחובות מסופקים מסך האשראי בבנק וההשפעה של הפרשה זו על תוצאות פעילות הבנק.
- 1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית - סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור הריכוזיות הענפית מכלל נכסי הסיכון של הבנק.
- 1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים - סיווג הסיכון נעשה על פי שיעור הריכוזיות הגבוה ביותר לקבוצת לווים לעומת רמות סף שנקבעו.

ההשפעה הכוללת של סיכוני אשראי – הסיווג נעשה על פי הערכת השפעת הסיכון של איכות לווים ובטחונות.

- 2 **סיכוני שוק** - סיווג הסיכון לגבי כל אחד מתתי הסיכונים ולגבי ההשפעה הכוללת נעשה על פי ערכי ה-var היומי הממוצעים במהלך השנה וההשפעה האפשרית של התממשות ערכים אלו על תוצאות פעילות הבנק.
- 3 **סיכון נזילות** - סיווג הסיכון נעשה על פי יחס הנזילות בפועל במהלך השנה לעומת מגבלות פנימיות ורגולטוריות.
- 4 **סיכון תפעולי** - סיווג הסיכון נעשה על פי ההוצאה בפועל בגין התממשות סיכונים תפעוליים במהלך השנה וההשפעה של הוצאות אלו על תוצאות פעילות הבנק.
- 5 **סיכון משפטי** - סיווג הסיכון נעשה על פי ההוצאה בפועל בגין התממשות הסיכון המשפטי או הערכת תביעות כנגד הבנק.
- 6 **סיווג מוניטין** - סיווג הסיכון נעשה על סמך ניסיון העבר וכן על סמך ההצטרבות של כל שאר הסיכונים.

הלבנת הון

היחידה לאיסור הלבנת הון הוקמה באוגוסט 2002 ומרכזת את הטיפול הכולל ביישום החקיקה בנושא. כאחראית על יישום חוק איסור הלבנת הון ומימון טרור בבנק משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק עו"ד רחלי פרידמן. במהלך שנת 2005 נכנס לתוקפו חוק איסור מימון טרור, התשס"ה - 2005 וכן תיקון להוראה 411 להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות". בעקבות כך פותחה מערכת מיכונית אשר סורקת את כלל הפעולות המבוצעות בבנק אל מול רשימה של ארגוני ופעילי טרור. כמו כן נעשה בבנק שימוש במערכת ממוכנת המשמשת לאיתור פעולות בלתי רגילות ומעקב אחר חשבונות של לקוחות בסיכון גבוה.

לקראת סוף שנת 2006 נכנס לתוקפו תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור) התשס"א - 2001. התיקון כולל, בין השאר, הוראות ופטורים בדבר הפעולות והישויות אותן על הבנק לבדוק את מול רשימת ארגוני ופעילי הטרור ומתייחס לנושאים נוספים כגון שינוי ספי הדיווח לרשות לאיסור הלבנת הון בפעולות המבוצעות אל מול מוסד פיננסי במדינה או בטרטוריה בסיכון גבוה.

הבנק פועל באופן רציף להטמעת נושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בקרב כלל עובדי הבנק והחברות הבנות. במסגרת זו מפותחות ומשופרות באופן שוטף המערכות המיכוניות של הבנק, מעודכנים נהלי העבודה, נקבעים נהלים חדשים במידת הצורך ומבוצעים מהלכי למידה והדרכה נרחבים בקרב כלל העובדים והמנהלים בבנק. כחלק מתהליך ההדרכה, נדרשו כל עובדי הבנק לבצע לומדה ממוחשבת ייעודית לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, אשר הותאמה לבעלי תפקידים שונים בבנק, ולפתור מבחן ממוחשב. כמו כן, הנושא שולב בתכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית ונקבעו בקורות ייחודיות.

קצין ציות

על מנת לקיים את אחריות הבנק למלא אחר דרישות החוק והתקנות האחרות בתחום הצרכני וכפועל יוצא מהוראת המפקח על הבנקים פועל בבנק קצין ציות. תפקידו הוא לסייע לעובדי הבנק ומנהליו לקיים את אחריותם לציית לכל ההוראות בתחום הצרכני. קצין הציות פועל בהתאם למדיניות ציות שאושרה בדירקטוריון.

הלימות ההון

יחס הון מזערי – הוראת ניהול בנקאי תקין 311:

הוראה זו מבוססת בעיקרה על המלצות של הועדה הבינלאומית לפיקוח על הבנקים (ועדת בזל) שפורסמו ביולי 1988, הקובעות מתכונת אחידה למדידת יחס הון ולקביעת שיעור מזערי נדרש. יחס הון הינו היחס בין ההון (כהגדרתו בהוראה) לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון (כהגדרתם בהוראה).

על פי הוראה זו מחוייבים תאגידי בנקאיים בישראל לשמור על יחס הון מזערי כולל של 9% על בסיס דיווח מאוחד. מודגש בהוראה כי אין לראות ביחס מינימלי זה כיחס אופטימלי. הפיקוח על הבנקים מצפה שהתאגידיים הבנקאיים יקיימו יחס גבוה יותר.

בנק ישראל קבע לבנק יחס מינימלי של הון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון של 7%. בשנת 2007 דירקטוריון הבנק קבע כי על הבנק לעמוד ביחס הון מזערי כולל שלא יפחת מ- 11.1%. תוכנית העבודה לשנת 2008, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק, מניחה ככלל שמירה על יחס הון מזערי כולל של 11.5%.

מובא להלן מידע תמציתי בדבר חישוב הון הבנק ושקלול הסיכונים לצורך יישום ההוראה:

מדידת ההון:

שיטת חישוב ההון לצורך הוראה זו מבוססת על חלוקת ההון להון ראשוני, הון משני והון שלישוני. כאשר ההון המשני מורכב משני סוגים שלא יעלו על שיעור מסויים מההון הראשוני. ההון השלישוני משמש לכיסוי החשיפה לסיכונים שוק בלבד.

רכיבי ההון בבנק מפורטים בבאור 13 לדוחות הכספיים. ההון הראשוני של הבנק מורכב מההון העצמי במאזן בנטרול קרן הון בגין התיק הזמין למכירה, ובניכוי מוניטין שאינו מיוחס.

ההון המשני מורכב מההפרשה הכללית לחובות מסופקים ומכתבי התחייבות נדחים כהגדרתם בהוראה, אשר מונפקים מעת לעת, הן על ידי הבנק והן על ידי חברה בת בבעלות מלאה – אגוד הנפקות בע"מ (תמורת כתבי התחייבות המונפקים על ידי חברת הבת מופקדים במלואם בבנק). כתבי התחייבות אלו נכללים בהתאם לדרישות בהוראה (כך שהתקופה לפרעון הקרן היא לפחות חמש שנים מיום הוצאתם בניכוי 20% בתחילת כל שנה מחמש השנים האחרונות לפני הפרעון).

כמו כן מופחתת מההון השקעת הבנק במניות של חברות מסונפות שאינן תאגידיים ריאליים.

שקלול הסיכונים:

רכיבי הסיכון המוגדרים בהוראה מתייחסים לסיכונים אשראי וסיכונים שוק. נכסי הסיכון ושקלולם לרבות פירוט מקדמי ההמרה מפורטים בבאור 13 לדוחות הכספיים.

סיכון אשראי - היתרות של כל הנכסים הכלולים במאזן הבנק והסעיפים החוץ מאזניים, משוקללים לפי דרגות סיכון אשראי כמפורט בהוראה.

דירוג סיכון האשראי מבוסס על סוג הלקוח או הצד הנגדי של העסקה (לפי התחשבות באחריות הסופית לחבות). בעסקאות המוגדרות כסעיפים חוץ מאזניים (ערבויות, אשראי תעודות, עסקאות עתידות וכו'), מוכפלות יתרות העסקאות במקדמי המרה שונים, וזאת לפני השקלול לפי דרוג סיכון האשראי.

סיכון שוק – הבנק מחשב את דרישת ההון בגין סיכונים שוק על פי המודל הסטנדרטי שמפורט בהוראת נוהל בנקאי תקין 341, כדלקמן:

- א. דרישת ההון בגין סיכון ריבית - החישוב מבוצע על התיק הסחיר. התיק הסחיר כולל את כל המוצרים החוץ מאזניים ועוד את האג"ח הרשומות בתיק למסחר של נוסטרו הבנק. החישוב מבוצע במערכת RiskPro על פי שיטת המח"מ.
- ב. דרישת ההון בגין סיכון מחירי מניות - מחושב על כלל אחזקת הבנק במניות. באחזקת אג"ח להמרה מחושבת האופציה הגלומה באג"ח להמרה ומוסיפים את גובה הדלתא לסיכון המניות. באחזקת אופציות, מחושבת הדלתא ומתווספת לאחזקה כנס בסיס.
- ג. דרישת ההון בגין סיכון שער חליפין ואינפלציה - הערכת הסיכון מתבצעת על בסיס השווי ההוגן בנפרד עבור המטבעות: שקל לא צמוד, צמוד מדד, דולר, יורו, פר"ש, יין, ליש"ט, מט"ח אחר.
- ד. דרישת ההון בגין סיכון אופציות - הבנק מנהל תיקי אופציות במספר זוגות מטבעות. בכל תיק, חישוב דרישת ההון מבוצע על התיק המנוהל, לרבות אופציות גלומות מנהלות, בשיטת דלתא פלוס.

הבנק מקיים מעקב שוטף אחר יחס ההון המזערי שלו, כנדרש בהוראה. בבאור 13 – לדוחות הכספיים ניתן מידע מפורט בדבר מדידת ההון ושיקלול הסיכונים לימים 31 בדצמבר 2007 ו- 31 בדצמבר 2006.

להלן תמצית הנתונים מתוך ביאור 13 – במיליוני ש"ח:

31 בדצמבר		
2006	2007	
1,530	1,560	הון ראשוני
513	798	הון משני
2,043	2,358	סה"כ הון
16,974	19,126	נכסי סיכון אשראי
645	546	נכסי סיכון שוק
17,619	19,672	סה"כ נכסי סיכון
11.60	11.99	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.98	8.19	יחס ההון הכולל, ללא כתבי התחייבות, לרכיבי סיכון

תכנון ההון בתוכנית העבודה לשנת 2008:

בהתאם לאמור לעיל, תוכנית העבודה לשנת 2008 התבססה על הנחת עבודה לעמידה ככלל, ביחס הון מזערי של 11.5% ויחס הון ראשוני של 7.8%. יחסים אילו הינם מחמירים מהוראות המפקח על הבנקים ונקבעו על מנת לעמוד בדרישת דירקטוריון הבנק כאמור לעיל. (מידע נוסף בדבר המלצת הדירקטוריון לאסיפה הכללית לגיוס הון היברידי, ראה בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו" – סעיף ה').

התוכנית כוללת הרחבת ההון המשני בהתאם לצורך, בדרך של גיוס שטרי הון (באמצעות חברה בת – אגוד הנפקות בע"מ על פי תשקיף מדף), וזאת על מנת לשמור על מבנה הון אופטימלי לצורך עמידה ביעדי רווחיות ותשואה .

הצהרות מסויימות המופיעות בפסקה זו מכילות מידע צופה פני עתיד. למשמעות מושג זה ראה פרק "מידע צופה פני עתיד".

היערכות לבאזל 2:

המפקח על הבנקים הודיע כי על התאגידים הבנקאיים להיערך ליישום המלצות באזל 2 על שלוש נדבכיו עד סוף שנת 2009.

הוראות באזל 2 דורשות הקצאת הון כנגד סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה חדשה הקושרת בין רמת הסיכונים והחשיפה בגינם לבין דרישות ההון הרגולטוריות.

למידע נוסף בדבר ההוראה והיערכות הבנק – ראה בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק מפורטים בבאור 1 לדוחות הכספיים. ישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות והתוצאות העסקיות של הבנק. להלן יפורטו נושאים אשר האומדנים וההערכות ששימשו בהכנתם רגישים לשינויים במשתנים שונים העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות. הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שישומו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

א. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשות לחובות מסופקים כוללות הן הפרשות ספציפיות והן הפרשה כללית ונוספת, שמטרתן הינה עדכון ערך תיק האשראי לתאריך המאזן, וזאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ובהתאם לעקרונות חשבונאיים מקובלים. ראה פירוט סכומי ההפרשות בביאור 4ג' לדוחות הכספיים.

ההפרשות הספציפיות משקפות את ההפסד הגלום בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים.

הבנק בוחן באופן שוטף את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל האפשר, לזוים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה. לצורך האיתור המוקדם מופעלת בבנק מערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים. לקוחות שאותרו ע"י המערכת נבחנו באופן פרטני ומועלים לדיון בועדת אשראי מיוחדת, שבה נקבע אופן הטיפול ובכלל זה סיווגם כחובות בעייתיים, הצורך בהפרשה ו/או מעקב מיוחד וליווי צמוד במטרה לשפר מצבם.

חישוב נאותות ההפרשה מתבסס על הערכת יכולת הלקוח להמשיך לפעול ולשרת את חובו, הערכת היכולת למימוש הביטחונות (תוך הסתמכות בעת הצורך על הערכת שמאי) והערכת יכולת הגבייה מהחייב, וזאת על פי מתודולוגיה מוסדרת שאושרה ע"י דירקטוריון הבנק.

קביעת סכומי ההפרשה ועדכון הפרשות שנעשו בעבר מבוצעים באופן שוטף ועל סמך הערכות מחודשות (הנעשות אחת לרבעון), בתיקי החובות הבעייתיים בבנק. החלטות אלה מאושרות על-ידי ראש אגף עסקים ומנכ"ל הבנק ונדונות אחת לרבעון בועדת המאזן של דירקטוריון הבנק.

כחומר רקע לדיון המתקיים בועדה זו משמשים נתוני החובות, הביטחונות וההליכים הננקטים לגביית החוב של הלקוחות העיקריים לגביהם נדרשת הפרשה או שבוצעה הפרשה במהלך השנה השוטפת.

יתרת ההפרשה הספציפית במאזן ליום 31 בדצמבר 2007 הינה 878 מיליון ש"ח, לעומת 836 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006.

הפרשה ספציפית לפי עומק הפיגור מהווה את ההפרשה לחובות מסופקים בגין הלוואות לדיור. נוסחת ההפרשה נקבעה בהוראות הפיקוח על הבנקים. שיעור ההפרשה הולך ועולה ככל שתקופת הפיגור גדלה. תקופת הפיגור הראשונה אשר בגינה יש ליצור הפרשה הינה מעל 6 חודשים ושיעור ההפרשה הינו 8% ובפיגור מעל 33 חודשים יגיע שיעור ההפרשה ל- 80%.

יתרת ההפרשה לפי עומק הפיגור במאזן ליום 31 בדצמבר 2007 הינה 25 מיליון ש"ח, לעומת 28 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2006.

ההפרשה הנוספת מתבססת על סכומי אשראי חריגים ומאפייני סיכון בתיקי לוויים, כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 315.

הקריטריונים לסווג חובות בעייתיים והחלוקה לקבוצות שונות (השגחה מיוחדת, פיגור זמני, ארגון מחדש ואינו נושא הכנסה) הינם כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 314. החובות נבחנים באופן שוטף באמצעות מערכות ממוכנות הבוחנות בין היתר חריגות, פיגורים/פיגורים זמניים ופוטנציאל לבעייתיות (כמפורט בסעיף הדין בהפרשה ספציפית) וכן הסדרים שנחתמים עם לקוחות לארגון חובם מחדש. ההחלטות לסיווג החובות מתקבלות בד בבד עם בחינת ההפרשה הספציפית ומובאות יחדיו לאישור ראש אגף עסקים ומנכ"ל הבנק ונידונות אחת לרבעון בועדת המאזן של דירקטוריון הבנק. יתרת ההפרשה הנוספת במאזן ליום 31 בדצמבר 2007 הינה 15 מיליון ש"ח לעומת 18 מיליון ש"ח בסוף שנת 2006.

ההפרשה הכללית לחובות מסופקים הינה בסכום קבוע שהינו שיעור של 1% מסך חבויות הלקוחות ליום 31 בדצמבר 1991 והיא הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2007 ו-2006 ב-52 מיליון ש"ח.

הפיקוח על הבנקים פירסם הוראות חדשות בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, ליישום בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2010. למידע נוסף בדבר עיקרי ההוראה החדשה והשפעתה ראה פירוט בפרק "עדכוני חקיקה" ובבאור 1 כה (3).

מכשירים פיננסיים נגזרים

ב.

לבנק פעילות ענפה במכשירים פיננסיים נגזרים, הן במסגרת פעילותו עבור לקוחותיו והן במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות (סגירת או יצירת חשיפות שוק).

מכשירים אלה כוללים בין השאר: swaps, forward, futures ואופציות, בגין: ריבית, מטבע, מניות, סחורות ואחרים. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים נמדדים כל הנגזרים לפי שווי הוגן (ראה פירוט עקרונות המדידה בבאור 1 יב'). כאשר מדובר במכשירים נגזרים שנסחרים בשוק פעיל ויש להם שווי שוק, אזי שווי השוק מייצג את השווי ההוגן. לגבי המכשירים הנגזרים אשר אינם נסחרים בשוק פעיל ואין להם שווי שוק, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר (כגון: ערך נוכחי של התזרימים העתידיים הצפויים להתקבל מהמכשיר, מודל B & S לאופציות וכדומה). בבאור 18 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף לפעילות הבנק במכשירים אלו. בסעיף (א) (2) לביאור ניתן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות יוצרת פערי מדידה בין המדידה הכלכלית מצד אחד, המשמשת לצורכי ניהול סיכונים, לבין המדידה החשבונאית מצד שני. לצורך ניהול הסיכונים, כל המכשירים הפיננסיים (לרבות נגזרים), נמדדים לפי שווי הוגן. לצורך הצגה חשבונאית, המכשירים הפיננסיים נמדדים בדרך כלל על בסיס צבירה, לעומת המכשירים הפיננסיים הנגזרים אשר נמדדים על-פי שוויים ההוגן, כאמור לעיל.

חוסר סימטריה זה הקטין בשנת 2007 את הרווח מפעילות מימון ב-2 מיליון ש"ח לעומת קיטון של 21 מיליון ש"ח בשנת 2006.

חישובים אקטואריים להתחייבויות בנושא זכויות עובדים

פרטים בדבר זכויות העובדים נמצאים בבאור 14 לדוחות הכספיים. במסגרת חישוב התחייבויות הבנק הקשורות לזכויות אלה, נעזר הבנק בחישובים אקטואריים חיצוניים בנושאים שלהלן:
זכויות פנסיה – מתייחסות רק לחלק מהעובדים ובעיקר למנהלים ולמורשי החתימה בבנק ולמנהלים שפרשו ובחרו במסלול פנסיוני.

מענקים בגין ותק עובדים – חלים על כל העובדים הקבועים בבנק.
החישובים האקטואריים נערכו בשיטת הערכת ההטבות הנצברות המשקפת הערכה אקטוארית של ההטבות הצפויות בעת הזכאות והנפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה עד ליום הדוח ומתחשבת בעליית השכר העתידית החזויה לגבי זכויות אלה.

החישובים האקטואריים רגישים, בין השאר, לשינוי בשיעור ההיוון ולשינוי בשיעור החזוי של תוספות השכר השנתיות. לדוגמא: שינוי בשיעור של חצי נקודת אחוז בשיעור ההיוון היה משנה את ההתחייבויות ב – 10 מיליון ש"ח ושינוי דומה בשיעור החזוי של תוספות השכר היה משנה את ההתחייבויות ב – 5 מיליון ש"ח.

סכומי החישובים האקטואריים רגישים גם ללוחות תוחלת החיים. לשינוי בלוחות אלה יש בדרך כלל השפעה מהותית. במהלך שנת 2005 הפיץ האוצר הנחיה לחברות הביטוח לעבור לשימוש בלוחות חדשים (בעלי תוחלת חיים ארוכה יותר). ביום 23 בנובמבר 2005 הורה המפקח על הבנקים להחיל לוחות אלה לא יאחר מסוף הרבעון הראשון של שנת 2006. בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2005 כלל הבנק הוצאה בסך של 9 מיליון ש"ח בגין השינוי בלוחות. הוצאה נוספת בסך של 5 מיליון ש"ח נרשמה ברבעון הראשון של שנת 2006.

בפברואר 2007 פרסם האקטואר הראשי של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזרים לקרנות הפנסיה ולחברות הביטוח לפיהם יש להעריך את העתודות לפנסיה וביטוח חיים על סמך לוחות תוחלת חיים חדשים. הבנק אימץ את הלוחות הנ"ל ברבעון הראשון של שנת 2007, וכתוצאה מכך רשם הוצאות שכר בסך של כ- 5 מיליון ש"ח.

סיווג ההשקעה בניירות ערך

השקעת הבנק בניירות ערך מתמקדת באגרות חוב ממשלתיות. סיווג ניירות ערך נעשה על פי יעודם ובהתאם נקבעו כללי מדידה שונים לכל סוג של השקעה.

ניירות ערך למסחר – נרכשו תוך כוונה למוכרם בתקופה הסמוכה למועד קנייתם ומתוך מטרה לנצל שינויים בשעריהם. ניירות ערך שסווגו למסחר מוצגים במאזן על פי שווי השוק ושינוי בשווי השוק נזקף לרווח והפסד. יתרת ניירות ערך למסחר במאזן ליום 31 בדצמבר 2007 הינה 1,530 מיליון ש"ח, לעומת 1,221 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006.

אגרות חוב לפדיון – נרכשו מתוך כוונה ויכולת להחזיקן עד לפדיון. אגרות החוב לפדיון מוצגות במאזן על פי ערכן המתואם וההכנסות מהן נזקפות לרווח והפסד על בסיס צבירה. לתאריך הדוחות הכספיים אין לבנק תיק לפדיון.

ניירות ערך זמינים למכירה – כוללים ניירות ערך שלא סווגו בשתי הקטגוריות לעיל. ניירות ערך אלה מוצגים במאזן על פי שוויים ההוגן וההכנסות מהם נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה. ההפרש בין שוויים ההוגן לבין השווי המתואם של ניירות ערך אלה נזקף לקרן הון. יתרת ניירות ערך זמינים למכירה במאזן ליום 31 בדצמבר 2007 הינה 6,521 מיליוני ש"ח, לעומת 5,066 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006.

בביאור 3 לדוחות הכספיים, ניתן פירוט לרווחים והפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן, תוך חלוקה בין ניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך למסחר. בניירות ערך זמינים למכירה (סעיף א בביאור 3) יתרת ניירות הערך שצברו רווחים שטרם מומשו בקיזוז יתרת ניירות הערך שצברו הפסדים שטרם מומשו, מייצגת את הסכום שנזקף לקרן הון (לפני מס): סך של 30 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת 53 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006. בניירות ערך למסחר (סעיף ב בביאור 3) יתרת ניירות הערך שצברו רווחים שטרם מומשו בקיזוז יתרת ניירות הערך שצברו הפסדים שטרם מומשו, מייצגת את הסכום שנזקף לרווח והפסד (לפני מס): הפסד של 5 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2007, לעומת רווח של 1 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2006.

תביעות תלויות

.ה

הטיפול בתביעות התלויות מתבצע על פי הוראות בנק ישראל בנושא. על פי הנחיות אלה מסווגות התביעות התלויות בהתאם להסתברות החשיפות לסיכון של הפסד בתביעה, בהתבסס על חוות דעת של היועצים המשפטיים של הבנק, כלהלן:
סיכון סביר מעל 70% - נדרשת הפרשה מלאה.
סיכון אפשרי מעל 20% עד 70% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי אם התביעות מצטברות לסכום מהותי.
סיכון קלוש מתחת ל- 20% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי של ההפסד המירבי באם הוא מהותי ביותר.
למידע נוסף ראה פירוט בביאור 17ג(13) לדוחות הכספיים.

השקעות בתאגידים ריאליים

.ו

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים מתבצעות באמצעות חברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ. חברות ששיעור ההחזקה בהן נמוך מ- 20% מוצגות על בסיס העלות. השקעה בחברות כלולות מוצגת על בסיס שיטת השווי המאזני בהתבסס על הדוחות הכספיים של חברות אלה. עודף עלות השקעה על שוויים הנאות של נכסי החברה נזקף למוניטין ומופחת במשך 10 שנים ממועד הרכישה - ראה בביאור 1ה (4) לדוחות הכספיים. בכדי להבטיח שההשקעות הריאליות אינן מוצגות בסכום העולה על סכום בר השבה שלהן, מיישם הבנק את הנהלים כנדרש בתקן חשבונאות מספר 15. פרטים נוספים ראה בביאור 1כא לדוחות הכספיים. פרטים בדבר השקעת הבנק בחברות כלולות ראה בביאור 5 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד במאזן מוצגים לפי עלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך, באם קיימים. הבנק מיישם את תקני חשבונאות 27 (רכוש קבוע) ו-30 (נכסים בלתי מוחשיים), למעט בנושאים בהם קבע המפקח על הבנקים הוראות ספציפיות. ראה פירוט בביאור 1 כד לדוחות הכספיים. אחוזי הפחת מבוססים על אומדן אורך החיים הכלכלי של הנכס. לצורך כך נעזר הבנק במידע הטוב ביותר הזמין העומד לרשותו, כולל התבססות על ניסיון העבר. כמו כן, נעזר הבנק בבדיקת סבירות המתבצעת על ידי יועץ חיצוני. עלויות פיתוח תוכנית מחשב לשימוש עצמי מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי, ומופחתות ממועד הפעלתן בהתאם להערכת משך השימוש בהן. הבנק מיישם נהלים על מנת להבטיח שערך הנכסים במאזן אינו עולה על ערכם הנאות. במידת הצורך רושם הבנק ירידת ערך. המבחן לירידת ערך הנכסים הינו השוואת עלות הנכס בספרים לשווי בר ההשבה שלו, שהינו הגבוה מבין מחיר המימוש לבין שווי השימוש שלו, ראה פירוט בביאור 1 כא לדוחות הכספיים בדבר יישום תקן חשבונאות 15 (ירידת ערך נכסים).

עדכוני חקיקה

עדכוני חקיקה ונוהל בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל - מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
עיקרי ההוראה מפורטים בביאור 1 כה (3) לדוחות הכספיים.

ביום 31 לדצמבר 2007 פורסם חוזר מטעם בנק ישראל במסגרתו תוקנו הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל בנושא הטיפול החשבונאי בהפרשה להפסדי אשראי ובחובות פגומים, ובגילוי שניתן בנושאים אלה בדיווח לציבור של הבנקים. ההוראה תישם בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. (דחייה של שנה לעומת הטיטה האחרונה שפורסמה).

ההוראה לא תישם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 כתוצאה מדרישות ההוראה, לרבות דרישות קביעת ההפרשה ודרישות התייעוד, יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אין הן יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על ההפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק.

אולם כבר כעת ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, וזאת כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני.

במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה מונתה ועדה בראשות ראש אגף עסקים, לקביעת שיטות עבודה, הערכות לקליטת מערכות ממוכנות חדשות והתאמת המתודולוגיה של הבנק, בנוגע לחישוב הפרשה ספציפית וקבוצתית, לאמור בהוראה.

הבנק נסמך על המערכות הממוכנות של בנק לאומי ועוקב, באופן הדוק, אחר השינויים המבוצעים במערכות המיכוניות לביצוע תהליכי העבודה הנדרשים. כמו כן, בוחן הבנק את השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות או לחילופין יצירת קבצי מידע ממערכות אלה, שיועברו למערכות בנק לאומי, לצורך חישוב ההפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה.

חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז-2007

ביום 5 ביולי 2007 פורסם התיקון לחוק, המסדיר את הפיקוח על עמלות הבנקים. התיקון לחוק חל הן על לקוחות יחידים והן על עסקים לפי מחזור כספי שיקבע נגיד בנק ישראל (להלן: "הנגיד").

במסגרת התיקון לחוק מוענקות לבנק ישראל שלוש סמכויות עיקריות, כדלקמן: פיקוח על גובה תעריפי העמלות, ביטול עמלות שנמצאו כמיותרות ופרסום השוואה תקופתית של גובה העמלות בבנקים השונים.

יישום החוק מתחלק לשלושה שלבים - בשלב הראשון יהיה הנגיד רשאי לקבוע רשימה של שירותים בנקאיים שרק בגינם יוכלו הבנקים לגבות עמלה. בשלב השני, הנגיד יהיה רשאי להכריז על שירותים שימצא לנכון כברי-פיקוח,

בהתאם לשיקוליו ולתנאי השוק. בשלב השלישי יהיה הנגיד רשאי להגביל את המחיר של כל עמלה שימצא לנכון או לאסור את גבייתה.

בתיקון זה שולבו חלק מהמלצות דוח ועדת חקירה מטעם ועדת הכלכלה של כנסת ישראל, שפורסמו ביום 19 ביוני 2007. כמו כן, בהתאם לתיקון פורסמו ביום 8 לינואר 2008 **כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות)**, **התשס"ח-2008**, אשר מיישמים את השלב הראשון לתיקון לחוק וקובעים את תעריפון העמלות המלא והמצומצם שגיבש המפקח על הבנקים וזאת החל מה- 1 ביולי 2008.

במסגרת התעריפונים החדשים צומצמו עמלות רבות, הן באמצעות ביטול חלק מהן והן באמצעות איחוד עמלות הנגבות עבור שירותים הדומים במהותם ובעלותם. הבנק נערך ליישום הכללים שפורסמו. להערכת הבנק בהתבסס על אומדן ראשוני שנערך, חקיקה זו צפויה להקטין את הכנסות הבנק במחצית השנייה של שנת 2008 בסך משוער של כ- 8 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). הצהרות מסויימות המופיעות בפסקה זו מכילות מידע צופה פני עתיד. למשמעות מידע זה ראה פרק "מידע צופה פני עתיד".

חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2008), התשס"ח-2008

ביום 1 בינואר 2008 פורסם חוק ההסדרים במסגרתו תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים"). במסגרת התיקון האמור הותר לתאגידים בנקאיים שהונם העצמי אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח להתחיל לייעץ לגבי מוצרים פנסיוניים ביטוחיים החל מה- 1 בינואר 2009 [בכפוף לקבלת רישיון מתאים מהממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה")]. לנוכח התיקון, תתאפשר הרחבת העיסוק בייעוץ פנסיוני על-ידי הבנק אף למוצרים פנסיוניים ביטוחיים בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים. באשר לתאגידים בנקאיים שהונם העצמי עולה על 10 מיליארד ש"ח, אלו יוכלו להתחיל לתת ייעוץ פנסיוני מקיף - לכלל האוכלוסייה ובכלל המוצרים הפנסיוניים (לרבות במוצרים פנסיוניים ביטוחיים) - במועדים מאוחרים יותר, כפי שאלו נקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים ובהתאם להסכמות שהושגו בין התאגידים הבנקאיים האמורים לבין הממונה ואשר פורסמו באמצעי התקשורת.

הבנק מחזיק ברישיון לייעוץ פנסיוני (במוצרים שאינם ביטוחיים) לעצמאים ולאחרונה הורחב רישיונו גם ללקוחות שכירים.

צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז – 1957

ביום 30 בדצמבר 2007 נחתם ע"י שר התעשייה, המסחר והתעסוקה צו הרחבה אשר הרחיב חלק מהוראות ההסכם הקיבוצי הכללי מיום 19 בנובמבר 2007 בין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים לבין ההסתדרות הכללית החדשה, האגף לאיגוד מקצועי ואגף הפנסיה, הביטוח ושוק ההון, המחייב מעבידים לבטח את עובדיהם בפנסיה מקיפה – על כל העובדים והמעבידים בישראל החל מיום 1 בינואר 2008. הבנק לומד את עיקרי השינויים ואת השפעתם על פעילותו.

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח - 2008

תיקון לחוק, שפורסם ב- 28 בינואר 2008, ואשר מבצע תיקונים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ח-2005, שחלקם נובעים מחקיקה והצעות חקיקה בנושא פנסיית החובה; על פי התיקון, יהיו שני סוגים של קופות גמל לקצבה; "קופת גמל משלמת לקצבה"-אשר משלמת ישירות קצבה בהתאם לתקנונה ו"קופת גמל לא משלמת לקצבה"-אשר לא ניתן יהיה ישירות למשוך ממנה כספים שהופקדו בה, למעט כספים ממרכיב הפיצויים, אלא באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה. המטרה המוצהרת של התיקון היא לאפשר לחוסכים לבחור באיזה גוף לנהל את החיסכון הפנסיוני שלהם מתוך מגוון רחב יותר של גופים המנהלים חיסכון ארוך טווח, וכן לאחד את כללי המיסוי החלים על כספים המופקדים לחיסכון לגיל פרישה.

התיקון לחוק מתייחס להשלכות נוספות הנובעות מפיצול לשני סוגי הקופות הנ"ל; להרחבת זכות הבחירה של העובד; לתנאים לפיהם תתבצע משיכה והעברת כספים מקופות גמל; להחלת חובות שונות על יועץ פנסיוני, וכיו"ב. כן בוצעו התאמות להוראות חוק רלבנטיות נוספות בתחום השירותים הפיננסיים. הבנק לומד את עיקרי השינויים ואת השפעתם על פעילותו.

חוק מערכות תשלומים, התשס"ח - 2008

חוק מטעם הממשלה שהתקבל בכנסת ביום 4 בפברואר 2008. החוק בא להסדיר את מערכת ההעברות הבינבנקאיות שבה נסלקים סכומים כספיים גבוהים מד"י יום ביומו. החוק מתייחס, בין היתר, לתפקידו של הבנק המרכזי ביחס למערכות תשלומים אלו והוא אף קובע את ההוראות החוקיות המתאימות על מנת להבטיח שהוראות תשלום במערכות תשלומים תהיינה סופיות וודאיות ויתבצעו בזמן אמת (RTGS). בין היתר, מתייחס החוק גם לאופן מימוש ניירות ערך שניתנו כערובה להבטחת אשראי לתאגיד בנקאי. הבנק פועל על פי כללים שהפיץ בנק ישראל בנושא. ראה גם באור 17ד(1) לעניין שעבוד להבטחת פעילות זו.

יזמות חקיקה והסדרה:

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא סיכונים סביבתיים

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין שהפיץ המפקח על הבנקים להערות התאגידים הבנקאיים ביום 10 לינואר 2008. הרקע לפרסום הטיוטה הינו היווצרות הצורך לכך שתאגידים בנקאיים יהיו מודעים לחשיפה האפשרית לסיכונים סביבתיים, על היבטיהם השונים, וינהלו אותם. הטיוטה מטילה על התאגידים הבנקאיים, בין היתר, את החובות הבאות: קיום דיון בדירקטוריון אודות אופן ניהול החשיפה לסיכון סביבתי, הגדרת האחראים לעניין זה, קביעת מנגנונים לניטור ולבקרה אחרי חשיפה זו וכן העמדת אמצעים וכלים תומכים, לרבות ביצוע הדרכות והכשרות רלבנטיות לעובדים המעורבים בתהליך. הבנק לומד את הוראות הטיוטה המוצעת.

הצעת חוק שיקום קרקעות מזוהמות, התשס"ח-2007

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 22 לאוקטובר 2007, שמטרתה להגן על הקרקע ועל עתודות הקרקע, על משאבי המים ועל בריאות הציבור בישראל מפני זיהום הנגרם כתוצאה מהימצאותם של חומרים מסוכנים בקרקע. הצעת החוק עוסקת, בין היתר, באחראים לביצוע פעולות להערכה ולשיקום של קרקע מזוהמת, כאשר היא כוללת אפשרות של הטלת אחריות על גורמים פיננסיים (ביניהם תאגידים בנקאיים) שבסיועם עמד הגורם המזדהם על רגליו וזיהם את הקרקע.

הצעת חוק זכות ראשונים לרוכש דירה, התשס"ח-2007

הצעת חוק פרטית שהונחה על שולחן הכנסת ביום 17 לדצמבר 2007, לפיה במקרה שקבלן פושט רגל תוענק "זכות הראשונים" (מעמד של נושה מובטח) בנכס לרוכשי הדירות ולא לבנקים. אם וככל שהצעת החוק תתקבל לא יוכלו יותר הבנקים ליהנות ממעמד של נושים מובטחים במסגרת ליווי בניה שהם מעניקים לקבלנים שונים, דבר שייאלץ לשקול את הכדאיות העסקית של המשך פעילותו זו, ולחילופין – לבחון את האפשרות להבטיח את זכויותיו בדרכים אחרות.

הצעת חוק המכר (דירות)(הבטחת השקעה של רוכשי דירות)(תיקון מס' 4) – (אחריות המוכר והבנק וקביעת ממונה), התשס"ח - 2008

הצעת חוק מטעם הכנסת שפורסמה ביום 4 בפברואר 2008 שתכליתה לשנות את ההסדר החקיקתי הקיים כיום באופן שיעניק הגנה טובה יותר לרוכשי דירות במצבים שבהם מוכר הדירה אינו יכול לעמוד בהתחייבויותיו על-פי הסכם המכר. הצעת החוק, בין היתר, מסדירה את אופן ביצוע ליווי פיננסי של פרויקט בניה על-ידי תאגיד בנקאי, מאמצת את "הסדר השוברים" שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, קובעת כי הבטחת כספי הרוכשים בדרך של מסירת ערבות חוק מכר תעשה לאחר תשלום סכום העולה על 7% ממחיר הדירה ואף מטילה על הבנקים אחריות לוודא כי לכל רוכש ניתנו כל הבטוחות שמגיעות לו על-פי דין. הבנק לומד את עיקרי ההצעה והשפעתה על דרכי פעולתו.

הצעת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה)(תיקון מס' 20)(הגבלת תקופת התחולה), התשס"ח-2007

הצעת חוק מטעם הממשלה שפורסמה ביום 11 לדצמבר 2007, שתכליתה לבטל את "חוק התיאומים" (חוק שמטרתו הייתה לנטרל את השפעות האינפלציה בחישוב ההכנסה החייבת של נישומים, כך שההכנסה שמתקבלת לאחר ביצוע ההתאמות תהיה במונחים ריאליים) החל משנת המס 2008 וזאת בשל שיעורי אינפלציה נמוכים בשנים האחרונות ומכיוון שהשפעת התיאום לאינפלציה בשיעורים כאלה שולית, מעוותת ואינה מצדיקה את העלות והטרחה של קיום הוראות החוק.

במידה והחוק אכן יבוטל, צפויה לכך השפעה על תוצאות פעילות הבנק, כך שכל שיעור אינפלציה חיובי של 1% צפוי להקטין את הרווח הנקי בהיקף של כ- 5 מיליון ש"ח (לפי אחוז המס ובסיס ההון לשנת 2007).

דו"ח צוות מכשירים פיננסיים של הרשות לניירות ערך - טיוטה להערות הציבור

ביום 17 לאוקטובר 2007 פרסמה הרשות לניירות ערך טיוטת דו"ח, שעיקרו הצעה להגביר את הפיקוח על מוצרים פיננסיים מתוחכמים כדוגמת תעודות סל ופיקדונות מובנים ("סטרקצ'רים"), זאת במסגרת חוק השקעות משותפות בנאמנות, תשנ"ד-1994. כמו כן, מוצע בטיטות הדו"ח להדק את הפיקוח על המתווכים הפיננסיים.

צוות המכשירים הפיננסיים מציע שהוראות התיקון המוצע לא יחולו על גופים מנפיקים מפוקחים כדוגמת תאגידים בנקאיים, חברות ביטוח, קופות גמל וכיוצא בזה.

יחד עם זאת, הצוות סבור שיש לפעול למניעה תכליתית של ניגודי העניינים הפוטנציאליים במערכת הייעוץ הפיננסי, באופן שיועצים פיננסיים יעסקו אך ורק בייעוץ השקעות ולא בייצור מוצרים פיננסיים. לפיכך, הוא ממליץ על יישום תכליתי של ההוראה האוסרת על יועץ השקעות (כדוגמת תאגיד בנקאי) להנפיק תעודות סל גם ביחס למוצרי מדדים המהווים תחליף כלכלי להם, כגון הפיקדונות המובנים.

היות וטרם ידוע באיזה אופן תיושם המלצה זו, במידה ואכן תתקבל, לא ניתן להעריך את השפעתה על תוצאות פעילות הבנק.

הצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 7), התשס"ז-2007

הצעת חוק מטעם הממשלה שפורסמה ביום 11 ליולי 2007 ועברה בקריאה ראשונה בכנסת ביום 16 ליולי 2007. הצעת החוק כוללת תיקונים של החוק לאיסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "החוק"), בין היתר, בנושאים כדלקמן:

- תיקונים הנוגעים להחלת משטר איסור הלבנת הון על מגזר הסוחרים באבנים יקרות - מוצע להחיל על מגזר הסוחרים באבנים יקרות חובות זיהוי, רישום ודיווח, בנוגע לעסקאות הנעשות במזומנים.
- תיקונים הנוגעים להיבטים הפליליים של החוק - תיקון סעיף 3 לחוק שעניינו עבירת איסור הלבנת הון, תיקונים הנוגעים לחילוט רכוש וכן תיקונים הנוגעים להגבלות על גילוי זהות המדווח.
- הרחבת הגדרת המונח "שליטה" המופיעה בחוק.
- תיקונים הנוגעים לציבור נותני שירותי מטבע - עיקרם בהרחבת מגזר נותני שירותי המטבע.
- תיקונים הנוגעים לרשות המסים בישראל - מוצע להרחיב את רשימת העבירות על חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, שישמשו כעבירות מקור לפי החוק ולהסמיך את חוקרי רשויות המס אשר מוסמכים לחקור עבירות מקור, לחקור גם בכל הנוגע לעבירת הלבנת הון שמקורה באותה עבירת מקור.

הבנק לומד את הצעת החוק ונערך לפעול בהתאם לה, אם וכאשר תתקבל.

טיוטת תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות לשירות), התשס"ו-2006, טיוטת תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות למקומות ציבוריים קיימים), התשס"ו-2006 והנחיית המפקח על הבנקים בנושא

התקנות המתגבשות מטילות חובה על הבנק להתאים את כל מבניו ושירותיו לגישת אנשים בעלי מוגבלות. בהקשר זה, הורה המפקח על הבנקים, ביום 11 במרס 2007, לתאגידים הבנקאיים, להתחיל להיערך ליישום מלא של התיקון לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות (תיקון מס' 2), התשס"ה-2005, אשר התקבל עוד בחודש מרץ 2005 בכנסת, ואשר עוסק באיסור הפליה ובהבטחת נגישות. התיקון לחוק קבע, כי על המערכת הבנקאית - כמי שעיסוקה באספקת שירות ציבורי - חלה החובה להתאים הנגישות למכלול השירותים המסופקים על ידה לאנשים עם מוגבלות, על-ידי ביצוע הסדרים והתאמות, לרבות התקנתם של אמצעי עזר ואספקת שירותי עזר.

הבנק עוקב אחר הנאמר בטיוטות התקנות והוראות המפקח ובהתאם לכך מתכנן היערכותו ליישום השינויים. בנוסף במסגרת הפעילות השוטפת בה מבצע הבנק תכנון פיזי, תחזוקה ובינוי של סניפים חדשים ועבודות תחזוקה ושיפור בבניין המטה ובסניפים קיימים - מתבצעת גם התאמת נגישות ללקוחות בעלי-מוגבלויות.

הצעות חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - ריבית על יתרת זכות)

הצעות חוק פרטיות אשר מחייבות את התאגידים הבנקאיים לשלם ללקוחותיהם ריבית על יתרת זכות בחשבונות עו"ש, כאשר נגיד בנק ישראל הוסמך לקבוע את שיעורה המזערי של הריבית שתשולם.

פעילות למען הקהילה ותרומות

עובדי הבנק, ההנהלה והדירקטוריון רואים עצמם מחויבים לפעילות אשר תורמת לקהילה. פעילות זו מתבצעת הן במישור של תרומה כספית ייעודית והן במישור של מיזמי התנדבות, מעורבות וקידום פעילויות חברתיות, בעיקר בקרב אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים ורובדיה החלשים של החברה בישראל. דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו כללים ונוהלים למתן תרומות. תרומות אלו שמעניק הבנק למגוון גופים מטרותם לסייע בתחומי חברה וקהילה, חינוך ובריאות.

מעורבותו של הבנק בקהילה באה לידי ביטוי בשיתוף פעולה של עובדי הבנק, בעיקר לקראת החגים יחד עם עמותות המחלקות סלי מזון לנזקקים. כמו כן משתתפים עובדי הבנק באירועי התרמה למוסדות וגופים חברתיים. מעורבות זו של הבנק באה לידי ביטוי לא רק בתרומה ישירה של כספים לגופים השונים אלא בסיוע ישיר שבא לידי ביטוי ברכישת מוצרים המיוצרים על ידי הגופים עצמם וזאת כחלק משיקום ומתן תעסוקה לנזקקים שונים, על מנת לסייע בידם להיות גורם תורם ומועיל ולהשתלב בחברה.

במהלך שנת 2007 קיבלה הנהלת הבנק החלטה לקחת חלק בפרויקט – "דירוג מעלה לאחריות חברתית" אשר מוביל לאחריות חברתית באמצעות הטמעת ערכים חברתיים סביבתיים ואתיים כחלק מהגישה העסקית של הבנק.

התרומה הכספית הכוללת בשנת 2007 הסתכמה בסך של 437 אלפי ש"ח לעומת 303 אלפי ש"ח בשנת 2006.

גילוי בדבר המבקר הפנימי

פרטי המבקר הפנימי הראשי

המבקר הפנימי הראשי של הבנק וחברות הבנות הוא מר יהודה אורבך, רואה חשבון. מר אורבך, המכהן בתפקידו החל מחודש נובמבר 2000, הינו בוגר האוניברסיטה העברית בירושלים בכלכלה וחשבונאות ובעל ניסיון של כ- 20 שנים בביקורת. בתפקידו הקודמים: המשנה לממונה על הכנסות המדינה במשרד האוצר, חבר הנהלה באגף מס הכנסה ומס רכוש (כיום רשות המיסים) ומנהל שע"מ – יחידת המחשב של מערכות המיסים (1990 – 1993), מנכ"ל חברה לשירותי ניהול באחד ממשרדי ר"ח המובילים בארץ (1993), סמנכ"ל, מנהל מחלקת חברים ופיקוח בבורסה לניירות ערך בתל אביב (1994 – 2000). מר אורבך מרצה בתחום ביקורת מערכות מידע ממוחשבות באוניברסיטה העברית בירושלים ובאוניברסיטת תל אביב, פרסם מאמרים וספרים בהם ספר על מערכות מידע חשבונאיות

ממוחשבות שפורסם על ידי האוניברסיטה הפתוחה בשנת 2007. בנוסף משמש כיו"ר ועדת המשנה בנושא תקני ונהלי ביקורת במערכות מידע ממוחשבות בלשכת רואי חשבון בישראל.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) בחוק הביקורת הפנימית, סעיף 146(ב) בחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לכללי בנקאות ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף קשור אליו. עובדי הביקורת הפנימית עומדים אף הם בהוראות סעיף 8 לכללי הבנקאות.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

וועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק והחברות הבנות של הבנק אישרו את מינויו של מר אורבך בשנת 2000 לקראת כהונתו. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר דירקטוריון הבנק.

תכנית עבודת הביקורת הפנימית

בבנק קיימת תכנית עבודה רב שנתית של הביקורת בה מוצגים הגופים והנושאים שיבוקרו במהלך השנתיים – שלוש הקרובות והשוואתם לביקורות שבוצעו בשלוש שנים לאחור. תוכנית העבודה הרב שנתית נסמכת על סקר סיכונים המעודכן באופן שוטף על ידי הביקורת הפנימית. סקר זה מושווה גם עם סקרי סיכונים אותם עורכת הנהלת הבנק. תוכנית העבודה השנתית נסמכת על תוכנית רב שנתית של הביקורת, תוכנית עבודת הבנק, נושאים שנמסרו לבדיקה על ידי הדירקטוריון, ועדת הביקורת והנהלת הבנק וכן על דרישות רשויות ובהם בנק ישראל. תוכנית העבודה כוללת גם את החברות המאוחדות של הבנק.

תוכנית העבודה מאושרת על ידי יו"ר דירקטוריון הבנק לאחר שוועדת הביקורת דנה והמליצה ליו"ר הבנק לאשרה. אישור תוכניות העבודה מתבצע גם בחברות המאוחדות בהתאמה. תוכנית העבודה מותירה בפני המבקר הפנימי הראשי, שיקול דעת לסטות ממנה בכפוף לאישור מראש של יו"ר דירקטוריון הבנק.

במסגרת הסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול בין בנק לאומי לבנק אגוד, הביקורת הפנימית של הבנק מעיינת בדוחות הביקורת של בנק לאומי הנוגעים לשירותים הניתנים לבנק. כן נקבע תהליך של העברת מידע המתייחס לבנק באופן מיידי במקרים חריגים בהם הביקורת הפנימית של בנק לאומי מעבירה דיווח על כשלים וליקויים מהותיים לוועדת הביקורת של בנק לאומי.

עסקאות מהותיות מדווחות למבקר הפנימי הראשי ונבחנות בהתאם לתוכנית העבודה הרב שנתית.

מספר המשרות הממוצע בשנת 2007

מבקר פנימי ראשי	1
עובדי הביקורת הפנימית בבנק	13
מבקרי חברות בנות	1

בחישוב זה לא נספרו: משרת בקרת סיכונים אשר הועברה לאגף בקרות באמצע השנה עם הקמתו וכן, ביקורות בתחום טכנולוגיית המידע אשר מבוצעות על ידי לאומי על מערכות המופעלות על ידי בנק לאומי והמשמשות את הבנק.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית) והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל. ועדת הביקורת מקיימת, מעת לעת, דיונים במיפוי סיכונים ובנוהלי עבודת הביקורת הפנימית במטרה לוודא עמידת הביקורת בתקנים מקצועיים.

גישה למידע

למבקר הפנימי ניתנת גישה חופשית, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב – 1992 ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכת המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי הראשי

כל דוח ביקורת מוגש בכתב ליושב ראש הדירקטוריון ליושב ראש ועדת הביקורת ולמנכ"ל. תמצית כל דוח מועלית לדיון בוועדת הביקורת המתכנסת בדרך כלל, אחת לחודש. במקרים של דוחות מהותיים או בעלי ממצאים חמורים במיוחד מובא הדוח במלואו לוועדה. כמו כן, בהתאם לכללי בנקאות (הביקורת הפנימית), מדווח המבקר הפנימי לוועדת הביקורת דוח ביצוע חצי שנתי ושנתי של תוכנית עבודת הביקורת, רשימה חצי שנתי ושנתית של כל דוחות הביקורת בשנה המדווחת ודוח סיכום הפעילות של הביקורת הפנימית. הדיונים בדוחות החצי שנתיים של 2007 נערכו בתאריכים: 19 ביולי 2007 ו- 21 בינואר 2008.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי הראשי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי וצוותו ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו.

תגמול

להלן פירוט היקף התשלומים למבקר הפנימי הראשי ורכיביהם לשנת 2007, (לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי השכר הגבוה בבנק):

אלפי ש"ח	
814	משכורות ומענקים
152	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה וביטוח לאומי
27	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר ובתנאי הפרישה בשנת החשבון
993	סה"כ משכורות והוצאות נלוות (לא כולל מס שכר)
27	תשלומים אחרים (בעיקר שווי שימוש ברכב)
20	ערבויות שניתנו בתנאים רגילים

לדעת הדירקטוריון אין השפעה של התשלומים למבקר הפנימי הראשי על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

הדירקטוריון

להלן פרטים בדבר הדירקטורים בבנק:

זאב אבולס, יו"ר דירקטוריון הבנק - מונה בתאריך 14.11.99
משמש כיו"ר בועדות הדירקטוריון הבאות: מרכזת, ביטוח, אישור אשראים דחופים, שכר ותעסוקה, אשראים ליהלומנים ומחשוב.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בים- ותואר B.A בחשבונאות מאוניברסיטת ת"א.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
יו"ר דירקטוריון חברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.
דירקטור בחברות הבאות: צפנת יעוץ נכסים וניהול (2002) בע"מ, החברה לפיתוח חוף התכלת (ת"א- הרצליה) בע"מ, צור שמיר אחזקות בע"מ, אדגר השקעות ופיתוח בע"מ, מליסרון בע"מ ורשות לפיתוח כלכלי תל אביב –יפו בע"מ. יו"ר הוועד המנהל של האוניברסיטה הפתוחה.

ישעיהו לנדאו, סגן יו"ר דירקטוריון הבנק - מונה בתאריך 15.6.93
משמש כחבר בועדות: מרכזת, אישור אשראים דחופים ושכר ותעסוקה.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל כשירות מקצועית.
בעל השכלה תיכונית.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנהל חברות וסגן יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
יו"ר דירקטוריון: חירם לנדאו בע"מ, חברת הבת אגודים בע"מ ורציו חיפושי נפט בע"מ.
יו"ר ודירקטור הוועד הפועל בחברת סופר גז בע"מ וחבר בחבר הנאמנים של הטכניון.
מנכ"ל ודירקטור בחברות הבאות: ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ, ריברטון קורפוריישן (שוויץ) בע"מ וקרלטון טריידינג (שוויץ).
דירקטור בחברות הבאות: סונול ישראל בע"מ, אלוך בע"מ, סופרגז בע"מ, ברטורא פיתוח בע"מ, קרלטון טידינג (אוקראינה), פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, לנדלן בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת בע"מ, חירם אפסילון בע"מ, גרנית הכרמל בע"מ וחברות הבת שלה ובחברות זרות בחו"ל.

חיים אלמוג - מונה בתאריך 25.9.01
משמש כחבר בועדות: מאזן, ביטוח ואשראים ליהלומנים.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנהל עסקים.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
מנכ"ל ודירקטור בחברות הבאות: בית צרפת (דלדר) בע"מ וחברת חלקה 197 בגוש 7107 בע"מ. דירקטור בחברות הבאות: אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ, דרור עד בע"מ, נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, אלמוזליו בע"מ, בית צרפת (ניהול) 1995 בע"מ, חניון בית צרפת בע"מ, מעון תעשייתי אניעז בע"מ, מעון תעשייתי אפריאל בע"מ, מעון תעשייתי אלעד בע"מ ומעון תעשייתי אלפאל בע"מ.

מיכאל הרצברג- מונה בתאריך 17.2.04

משמש כחבר בועדות: ביקורת, ביטוח, מחשוב ואשראים ליהלומנים.
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל כשירות מקצועית.
בעל תואר M.Jur. במשפטים מהאוניברסיטה העברית ב-ם ולימודי תעודה במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית ב-ם.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: שותף במשרד י. ריכטר, הרצברג, יוגב, סיוון ושות' - משרד עורכי דין ונוטריון.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
דירקטור בחברות הבאות: פיינטרסט (נאמנות וניהול) בע"מ, מיכאל הרצברג חברת עורכי דין, רהין נכסים בע"מ ומונסטר גיידינג בע"מ.

עוזי ורדי-זר- מונה בתאריך 30.4.06

משמש כיו"ר בועדת מאזן.
חבר בועדות: בקורת, מרכזת ואישור אשראים דחופים.
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר B.A. בכלכלה ויחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית ב-ם ודיפלומה במנהל עסקים.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנכ"ל שיכון ובינוי אחזקות בע"מ, יו"ר הדירקטוריון של שיכון ובינוי אחזקות בע"מ וחברות הבנות שלה.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים: ליגת אחזקות בע"מ, גמול חברה להשקעות בע"מ, ב. גאון נדל"ן בע"מ, ביג מרכזי קניות בע"מ, חבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית בירושלים, נכסי האוניברסיטה העברית, חבר מועצת המנהלים של האוניברסיטה הפתוחה והוועד הפועל שלה.
יו"ר בחברות הבאות: אחזקות ליגת בע"מ וליגת תעשיות בע"מ.

יגאל לנדאו- מונה בתאריך 15.6.93

משמש כחבר בועדות: מאזן, מחשוב ואשראים ליהלומנים.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר M.B.A. במנהל עסקים מאוניברסיטת ת"א ותואר BSC בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מהנדס ומנהל חברות.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ.
מנכ"ל ודירקטור בחברת רציו חיפושי נפט בע"מ.
משמש כדירקטור בחברות הבאות: ח.א. מערכות סביבתיות בע"מ, אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ, פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, חירם אפסילין בע"מ, דליה אנרגיות בע"מ, לנגת בע"מ ולנדלן בע"מ.

מירי לנט שריר- מונתה בתאריך 31.1.06

משמשת כחברה בועדות: בקורת ומרכזת.
דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
אינה עובדת של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
אינה בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעלת תואר B.A. בכלכלה ו- M.B.A. במימון וחשבונאות מאוניברסיטת ת"א.
עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: דירקטורית בחברות שונות ועוסקת בפעילות השקעות כמשקיע פרטי.
משמשת כדירקטורית או נושא משרה בתאגידים הבאים:
דירקטורית בחברות הבאות: תיא חברה להשקעות בע"מ וקווינקו לז'ר אינטרנשיונל בע"מ.

יצחק מנור - מונה בתאריך 15.6.93

משמש כחבר בועדות: מרכזת, מאזן ושכר ותעסוקה.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
בעל תואר MBA במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית ב-ם.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנהל חברות.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
יו"ר דירקטוריון בחברת עוידית חברה למימון (1989) בע"מ, משנה ליו"ר הדירקטוריון של אי.די.בי, חברה לאחזקות בע"מ.

יו"ר ודירקטור בחברות הבאות: דוד לובינסקי בע"מ, שרודר בע"מ, עדמית תעשיות ושירות רכב בירושלים בע"מ, לובקס טריידינג בע"מ, פריים לים ניהול ציי רכב בע"מ, לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, עוידית השקעות בע"מ, מנור אחזקות בי.איי בע"מ, מנור השקעות אר.איי בע"מ, יורומן השקעות בע"מ, יורומן אוטומטיב בע"מ, די.טי.אמ.אס השקעות בע"מ, מנור השקעות אי.די.בי בע"מ, ד.ל.ב. מוטוספורט בע"מ, אי.אמ.סי יציקות בע"מ, פריים-רנט השכרת רכב בע"מ ומורגן רימון בינוי בע"מ.

מנכ"ל משותף בחברת דוד לובינסקי בע"מ, חברת שרודר בע"מ ומאוקטובר 2000 יו"ר דירקטוריון פעיל.
דירקטור בחברות הבאות: נכסי דוד לובינסקי בע"מ (אחזקות) 1993 בע"מ, מוסך לובינסקי ת"א בע"מ, נכסי שרודר בע"מ, נשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ חברה לנכסים ובניין בע"מ, מפעלי נייר אמריקאים ישראלים בע"מ, כלל תעשיות והשקעות בע"מ, שופר-סל בע"מ, חברת השקעות דיסקונט בע"מ, משאב יזום ופיתוח בע"מ, אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ, אי.די.בי חברה לפיתוח בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, סלקום ישראל בע"מ, אולימפיה מורגן פרויקטים בע"מ, כור תעשיות בע"מ ומכתשים אגן תעשיות בע"מ, קרן מור נדל"ן בינלאומי בע"מ.

גיורא מורג - מונה בתאריך 29.10.06

משמש כחבר בועדות: בקורת ואשראים ליהלומנים.
דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
לימודי כלכלה ומדעי המדינה באוניברסיטה העברית ב-ם.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מנכ"ל סניפי בנק הפועלים באנגליה ודירקטור בחברות.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
דירקטור בחברת דלתא תעשיות גליל בע"מ.

נתן שרובי - מונה בתאריך 1.7.03

משמש כיו"ר בועדת ביקורת וחבר בועדות: מאזן, ביטוח, מחשוב ושכר ותעסוקה.
דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
אינו עובד של תאגיד/חברת בת שלו/חברה קשורה שלו/של בעל עניין בו.
הינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל כשירות מקצועית.
בעל השכלה תיכונית.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: דירקטור בחברות שונות.
משמש כדירקטור או נושא משרה בתאגידים הבאים:
דירקטור בחברות הבאות: ביטוח ישיר אי.די.אי. חברה לביטוח בע"מ, אלביט מערכות בע"מ, גנואה טכנולוגיות צבע בע"מ, ISRAEL BONDS INTERNATIONAL (I.B.I.), טרוטק 21 טפול במים ושפכים וישיר ניהול קופות גמל.

במהלך שנת 2007 קיים הדירקטוריון 19 ישיבות במליאתו, וכן 66 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות. ביום 26 ביוני 2007, סיים מר יהודה גיל את כהונתו כדירקטור חיצוני בבנק לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.

הדירקטוריון מינה ועדות בהתאם לנוהל הדירקטוריון לנושאים הבאים:

- א. ועדה מרכזת – עוסקת באישור אשורים לפי סמכויות שנקבעו.
- ב. ועדת אשורים ליהלומנים – עוסקת באישור אשורים ליהלומנים על פי סמכויות שנקבעו.
- ג. ועדת ביקורת – דיון בדוחות הביקורת של רשויות שונות והמבקר הפנימי ועסקאות עם בעלי עניין.
- ד. ועדת מאזן – עוסקת במכלול הנושאים הקשורים לדוחות הכספיים.
- ה. ועדה לנושאי שכר ותעסוקה – דיון בהסכמי שכר וכח אדם.
- ו. ועדת ביטוח – דיון בהצעות לביטוחי הבנק.
- ז. ועדה לאישור אשורים דחופים- עוסקת באישור אשורים שנקבע לגביהם שהם עניין דחוף, לפי סמכויות שנקבעו.

כמו כן, מוקמות מדי פעם ועדות אד-הוק.

דירקטוריון הבנק קבע כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בהתאם להוראות חוק החברות, התשנ"ט – 1999 (על-פי תיקון מס' 3 (התשס"ה – 2005)) ועל פי הקריטריונים הקבועים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו – 2005 יעמוד על 25% ממספרם הכולל של הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון. מספרם הנוכחי הכולל של חברי דירקטוריון הבנק, הינו עשרה ולכן בהתייחס לנתון זה, מסתכם מספר הדירקטורים המינימלי הנדרש בשלושה. עוד קבע הדירקטוריון כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית אשר יכהנו בוועדת הבקורת ובוועדת המאזן של הבנק יעמוד על שניים.

בדירקטוריון מכהנים היום שבעה דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ה"ה זאב אבלס, חיים אלמוג, יגאל לנדאו, יצחק מנור, עוזי ורדי-זר, מירי לנט-שריר וגירא מורג.

העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינן כדלהלן:

מר זאב אבלס – ניסיונו המקצועי של מר אבלס, כולל את תפקידו כמפקח על הבנקים, חבר הנהלה בכירה בבנק ישראל, חבר הרשות לניירות ערך, חבר המוסד לתקינה חשבונאית, יו"ר החברה המרכזית לניירות ערך ויו"ר דירקטוריון הבנק מאז חודש נובמבר 1999. חברותו בדירקטוריונים של חברות שונות וכן השכלתו בכלכלה והיותו רואה חשבון, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר חיים אלמוג- ניסיונו המקצועי של מר אלמוג כמנהל בחברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חברת דרור פז בע"מ ומנכ"ל אי.טי.אן.אי. בע"מ וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר יגאל לנדאו – ניסיונו המקצועי של מר לנדאו כמנהל חברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ, רציו חיפוש נפט בע"מ, פורסיד ניהול קרן הון סיכון וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר יצחק מנור – נסיונו המקצועי של מר מנור כמנכ"ל בחברת דוד לובינסקי בע"מ ובחברת שרודר בע"מ וכן כיו"ר דירקטוריון פעיל בחברות וכן כדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר עוזי ורדי-זר – נסיונו המקצועי של מר ורדי-זר כמשנה למנכ"ל בנק הפועלים בע"מ וכמנכ"ל שיכון ובינוי אחזקות בע"מ ויו"ר הדירקטוריון שלה ושל חברות נוספות, כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ובמנהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

גב' מירי לנט-שריר – נסיונה המקצועי של גב' לנט-שריר כסמנכ"ל בחברת אמפל בע"מ (חברת השקעות), כעוזרת מנכ"ל בשיכון ובינוי אחזקות בע"מ וכדירקטורית בחברות אחדות בתחום הפיננסים כמו גם השכלתה הכוללת תואר ראשון בכלכלה ותואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

מר גיורא מורג – נסיונו המקצועי של מר מורג כמנכ"ל סניפי בנק הפועלים באנגליה וכמנכ"ל בנק אמריקאי ישראלי, כדירקטור בחברת דלתא תעשיות גליל בע"מ וכיו"ר ועדת הבקורת שלה, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

הדירקטוריון סבור, כי השיעור המזערי שנקבע על ידו מאפשר לבנק לעמוד בחובות המוטלות עליו בכלל ובחובות לענין בדיקת מצבו הכספי של הבנק, לבדיקת הדוחות הכספיים ואישורם, וזאת נוכח הנימוקים הבאים:

1. יתר חברי דירקטוריון הבנק, אשר לא נכללו במנין הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם בעלי ניסיון, כישורים ו/או השכלה כנדרש לגבי דירקטור בעל כשירות מקצועית – הכל כמפורט בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו – 2005.
2. הוראות המפקח על הבנקים בענין ועדות דירקטוריון מאפשרות מספר מינימלי של 3 חברים בוועדה לה הואצלו סמכויות הדירקטוריון. עובדה זו מעידה כי המספר המינימלי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בדירקטוריון הבנק הינו מספיק לצורך בחינה עניינית ומקצועית של הדוחות הכספיים. מספר זה מאפשר לקיים דיון ולקבל החלטה גם במקרה של חילוקי דעות.

חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה

חברי הנהלה:

מר חיים פרייליכמן	מנהל כללי ראשי
גב' עידית לוסקי	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ
גב' עדנה פרס-לכיש	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים
מר אפרים אברהם	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי
גב' נטע אברהמוב ביטן	סמנכ"ל, ראש אגף החשבונאי הראשי
דר' עקיבא שטרנברג	סמנכ"ל, ראש אגף בקרות
מר חמי מורג	סמנכ"ל, ראש אגף משאבים

נושאי משרה בכירה אחרים:

עו"ד רחלי פרידמן	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית
מר יהודה אורבך	סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי
עו"ד עירית מקוב	מזכירת הבנק

ביום 28 בפברואר 2007 פרש מתפקידו מר גיל קורץ, החשבונאי הראשי של הבנק. דירקטוריון הבנק הודה למר קורץ ואיחל לו הצלחה בהמשך דרכו. את מר קורץ החליפה גב' נטע אברהמוב ביטן.

ביום 30 באפריל החליט דירקטוריון הבנק על הקמת אגף בקרות בתוקף החל מיום 1 ביולי 2007, אשר בראשו עומד ד"ר עקיבא שטרנברג אשר שימש עד לתאריך זה כראש אגף השקעות. בתפקידו ירכז את הבקרות בתחומי פעילותו השונים של הבנק.

מר אפרים אברהם, שכיהן בתפקיד סגן ראש אגף השקעות, מונה במקום ד"ר שטרנברג כראש אגף ניהול פיננסי (לשעבר – אגף השקעות) החל מיום 1 ביולי 2007.

ביום 26 בנובמבר 2007, מונתה עו"ד עירית מקוב-ירושלמי למזכירת הבנק (בתוקף החל מיום 10 בדצמבר 2007). עד למועד זה שימשה כמזכירת הבנק עו"ד רחלי פרידמן.

דירקטוריון הבנק מאחל להם הצלחה בתפקידם.

להלן פרטים בדבר חברי ההנהלה:

מר חיים פרייליכמן - מנהל כללי - מונה בשנת 2007

מכהן כיו"ר חברת הבת אגוד מערכות בע"מ וכדירקטור בחברת הבת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ. אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד. רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר-אילן בר"ג, תואר M.A במנהל עסקים באוניברסיטת בר-אילן בר"ג. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: יעוץ פיננסי, יו"ר קרדן נדל"ן ומנכ"ל בנק טפחות.

גב' עידית לוסקי - סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ - מונתה בשנת 2004

מכהנת כדירקטורית בחברות הבת: כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות, לבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ, אגודים סוכנות לביטוח בע"מ, אגוד ליסינג בע"מ ואגודים בע"מ. אינה בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד. בעלת תואר M.A בכלכלה וסטטיסטיקה ותואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א. עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: מנכ"ל בנק משכן בע"מ.

גב' עדנה פרס-לכיש - סמנכ"ל, ראש אגף עסקים - מונתה בשנת 2004

מכהנת כיו"ר חברת הבת אגוד ליסינג בע"מ ודירקטורית בחברות הבת: אגודים בע"מ, אחוזת יהודה בע"מ וכיכר ציון בע"מ. אינה בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד. בעלת תואר M.A במנהל עסקים ותואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א. עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: מנהלת סניף ראשי ת"א בבנק וראש אגף בנקאות קמעונאית וניהול סיכונים בבנק.

מר אפרים אברהם - סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי - מונה בשנת 2007

מכהן כיו"ר חברת הבת אגוד כספים בע"מ (א.ק.ן לשעבר) וכדירקטור בחברות הבת: אגוד הנפקות בע"מ ואגוד תפעול פיננסי בע"מ. אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד. בעל השכלה תיכונית. עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: סגן ראש אגף השקעות בבנק.

גב' נטע אברהמוב ביטן - סמנכ"ל, ראש אגף חשבונאי ראשי - מונתה בשנת 2007

מכהנת כיו"ר בחברות הבת: אגודים סוכנות לביטוח בע"מ, אגוד שוקי הון בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ, אגוד תפעול פיננסי בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ולבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ. דירקטורית בחברות הבת: אגוד מערכות בע"מ, החברה לנאמנות בע"מ ורישומי בנק אגוד בע"מ. אינה בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד. רו"ח ובעלת תואר B.A במנהל עסקים מהמכללה למנהל בת"א.

עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: חברת הנהלה ביובנק - חשבונאית ראשית ומנהלת חטיבת החשבונות. חשבונאית ראשית ומנהלת מחלקת חשבונאות ביובנק.

ד"ר עקיבא שטרנברג - סמנכ"ל, ראש אגף בקרות - מונה בשנת 2007
מכהן כדירקטור בחברות הבת: אגוד עודפים בע"מ והחברה לנאמנות בע"מ.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל תואר Phd במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן ר"ג, תואר M.A. במנהל עסקים
מ- Boston University Ben-Gurion University ותואר B.A. בכלכלה מ- The Johns Hopkins University.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: ראש אגף השקעות בבנק.

מר חמי מורג - סמנכ"ל, ראש אגף משאבים - מונה בשנת 2006
מכהן כיו"ר חברת הבת אגוד עודפים בע"מ (אגוד קופ"ג לשעבר) ודירקטור בחברות הבת: אגודים בע"מ ואגוד מערכות בע"מ.
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
בעל תואר M.A. במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה, תואר B.A. במדעי החברה מהאוניברסיטה הפתוחה, בוגר בקורת פנימית במכללה למנהל ת"א ולימודי כלכלה וחשבונאות ב- Montgomery MD.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: ראש אגף משאבי אנוש במשרד ראש הממשלה בת"א, מנכ"ל "קרן שמש" לעידוד יזמים צעירים ומנכ"ל יניב – המיזם לטובת ילדים ונוער בסיכון.

להלן פרטים בדבר נושאי משרה בכירה אחרים:

גב' רחלי פרידמן – סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית - מונתה בשנת 2005
מכהנת כדירקטורית בחברת הבת רישומי בנק אגוד בע"מ.
אינה בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
עו"ד, בעלת תואר B.A. במשפטים מאוניברסיטת ת"א.
עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: מנהלת מחלקת אשראים מיוחדים בבנק.

מר יהודה אורבך – סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי - מונה בשנת 2000
אינו בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
רו"ח, בעל תואר בכלכלה וחשבונאות מהאוניברסיטה העברית ב-ים.
עיסוקו ב-5 השנים האחרונות: מבקר פנימי ראשי של הבנק וחברות הבת שלו.

גב' עירית מקוב-ירושלמי - סגנית יועצת משפטית ומזכירת חברה - מונתה בשנת 2007
אינה בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד.
עו"ד, בעלת תואר B.A. במשפטים מאוניברסיטת ת"א ותואר M.A. במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן.
עיסוקה ב-5 השנים האחרונות: עורכת דין בכירה במערך לייעוץ משפטי בבנק.

בקורות ונהלים

ביום 15 בנובמבר 2004 פירסם המפקח על הבנקים הוראה בדבר הצהרה שתצורף לדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים. החל מדוחות ביניים ליום 30 ביוני 2005, מנכ"ל הבנק והחשבונאית הראשית חותמים כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא "הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי" בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנוחק בארצות הברית (להלן "הצהרה על הגילוי"). הצהרה על הגילוי כאמור מתייחסת לבקורות ונהלים לגבי גילוי אשר נקבעו במטרה להבטיח, שמידע אשר הבנק נדרש לגלות בדוחותיו הכספיים נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאם להוראות דיווח נוספות. "בקורות ונהלים לגבי גילוי" נועדו בין השאר להבטיח שמידע זה, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד באופן הולם, על מנת לאפשר קבלת החלטת במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשלב זה, ההצהרה על הגילוי אינה אמורה לכסות את ההיבטים הרחבים של הערכת "אפקטיביות הבקרה הפנימית של הדיווח הכספי" שנקבעו בסעיף 404 אשר כוללים בין היתר, תכנון תהליך, שמטרתו לספק מידה סבירה של ביטחון באשר להערכת המדיניות והנהלים הנוגעים לדיוק הרישומים ושלמותם, הרשאות נכונות לרישום תקבולים ותשלומים, מניעה ואיתור של פעולות לא מורשות אשר עלולות להשפיע באופן מהותי על הדיווח הכספי של הבנק. ב-5 בדצמבר 2005 פרסם המפקח על הבנקים חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה- Sox Act. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה- SEC וה- Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה- SEC שפורסמו מכוחו.
 - בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מגודרת ומוכרת, ומודל COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
 - יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקורות פנימיות בבנק והליך פיתוח של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים על ליישומן המלא.
- הבנק נמצא בעיצומה של ההערכות ליישום הוראה זו, בהתאם לדוחות הזמנים שנקבעו ובשיתוף יועצים שנשכרו לביצוע הפרויקט.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאית הראשית של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאית הראשית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינן אפקטיביות כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך שנת 2007 הוקם בבנק אגף בקרות אשר מרכז את פעילויות הבקרה בבנק. הקמת האגף נועדה לבטא את החשיבות שמייחסים הדירקטוריון והנהלת הבנק לשמירה על רמת בקרות נאותה והידוקה כפי שנגזר מאופי והיקף פעילות הבנק. למידע נוסף בדבר פעילות האגף ראה בפרק "פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו" – שינויים במבנה הארגוני.

במהלך הרבעון הרביעי המסתיים ביום 31 בדצמבר 2007 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

פירוט תשלומים והטבות למקבלי השכר הגבוה בבנק

להלן פירוט התשלומים וההטבות אשר שולמו או שנרשמה בגינם הפרשה בשנת הדוח למקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק, באלפי ש"ח:

שם	משכורות ומענקים	עסקאות תשלום מבוססות מניות	פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה יובלות וביטוח לאומי	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר ובתנאי הפרישה בשנת החשבון	סה"כ המשכורות וההוצאות הנלוות (לא כולל מס שכר)	תשלומים אחרים (בעיקר שווי שימוש ברכב)	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (תנאי ההטבה זהים לכלל עובדי הבנק)	הלוואות וערבויות שניתנו בתנאים רגילים	
							יתרה ליום 31 בדצמבר	תקופה ממוצעת לפרעון- בשנים	הטבה שניתנה במהלך השנה
<u>שנת 2007</u>									
ז. אבלס, יו"ר הדירקטוריון	2,549		650	-	3,199	59			
ח. פרייליכמן, מנכ"ל ראשי	2,200	1,970	724	28	4,922	59			134
ע. לוסקי	1,177		251	54	1,482	27			11
ע. פרס לכיש	968		288	218	1,474	32	69	0.8	750
א. אברהם ⁽¹⁾	653		*593	*1,294	2,540	28	273	1.7	11
ר. פרידמן ⁽²⁾	737		*625	*553	1,915	22	620	3.25	-
<u>שנת 2006</u>									
ז. אבלס, יו"ר הדירקטוריון	2,514		590	330	3,434	54			
ח. פרייליכמן, מנכ"ל ראשי ⁽³⁾	1,239	1,478	534	-	3,251	41			
ג. קורץ ⁽⁴⁾	970		209	(51)	1,128	30	85	2.4	5
ע. לוסקי	1,120		197	67	1,384	27			14
ע. פרס לכיש	911		**474	123	1,508	31	81	0.7	6
ד. קוטלר ⁽⁵⁾	478	14	88	-	580	15			

- (1) מונה לתפקידו ביום 1 ביולי 2007.
 (2) עברה לחוזה אישי החל מיום 1 בינואר 2007.
 (3) החל בתפקידו ביום 1 באפריל 2006.
 (4) פרש מהבנק ביום 28 בפברואר 2007.
 (5) פרש מהבנק ביום 31 במרס 2006.

* כולל השלכות מעבר מהסכם קיבוצי לחוזה אישי.
 ** הוצג מחדש.

השכר מתבסס על הסכם עבודה אישי. פרטים בדבר הסכם העסקת המנכ"ל ראה בבאור 14 לדוחות הכספיים. בקביעת השכר והמענקים ששולמו התבסס הדירקטוריון על תרומתם של נושאי המשרה לפעילות הבנק ורווחיותו. לגבי שכר המבקר הפנימי – ראה פירוט בדוח דירקטוריון בפרק הדן במבקר הפנימי.

(1) שכר רואה החשבון המבקר

להלן פרטים בדבר שכר רואי החשבון המבקרים של הבנק:

הבנק		מאוחד		
2006	2007	2006	2007	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,289	2,570	2,543	2,835	<u>עבור פעולות ביקורת:</u> ⁽³⁾⁽²⁾
-	-	283	383	רואה החשבון המבקר
2,289	2,570	2,826	3,218	רואה חשבון מבקר אחר
				סה"כ
				<u>עבור שירותים נוספים:</u>
490	825	567	825	שירותים הקשורים לביקורת:
-	-	-	14	רואה החשבון המבקר
86	129	86	129	רואה חשבון מבקר אחר
-	-	-	1	שירותי מס:
150	34	150	34	רואה החשבון המבקר
726	988	803	1,003	רואה חשבון מבקר אחר
				שירותים אחרים:
3,015	3,558	3,629	4,221	רואה החשבון המבקר
				סה"כ

(1) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתו וכן תשלומים על פי חוק מע"מ.

(2) כולל ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

הדירקטוריון מודה להנהלת הבנק, למנהלים ולכל צוות העובדים על עבודתם המסורה והמאמץ שהשקיעו לקידום הבנק ותרומתם לשיפור התוצאות העסקיות של הבנק.

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 27 בפברואר 2008.

סקירת ההנהלה על מצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו

הדוחות הכספיים ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים, הנתונים מדווחים ומבוטאים בשקלים של סוף דצמבר 2007 הנתונים והתוספות המצורפים מבוססים על הדוחות הכספיים של הבנק.

להלן פירוט הנתונים והתוספות הכלולים בסקירה:

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים

מאזנים מאוחדים לסוף השנים 2003 - 2007	-	תוספת א'
דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים 2003 - 2007	-	תוספת ב'
שיעורי הכנסה והוצאה	-	תוספת ג'
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	-	תוספת ד'
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	-	תוספת ה'
מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	-	תוספת ו'
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	-	תוספת ז'

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים המאוחדים (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי %	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2006	2007	
13.7	539	613	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
(2.4)	82	80	הפרשה לחובות מסופקים
16.6	457	533	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
6.8	265	283	הכנסות תפעוליות ואחרות
5.3	569	599	הוצאות תפעוליות ואחרות
41.8	153	217	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
55.7	79	123	רווח נקי מפעולות רגילות
4.1	121	126	רווח נקי
	8.6%	8.1%	תשואת הרווח הנקי להון העצמי הממוצע

שיעור השינוי %	31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007	
1.3	17,270	17,503	מאזן אשראי לציבור
28.1	6,287	8,051	ניירות ערך
5.4	25,340	26,713	פקדונות הציבור
0.9	1,572	1,586	הון עצמי
9.3	28,934	31,622	סך כל המאזן

	2006	2007	
	%	%	
	5.4	5.0	יוחסים פיננסיים הון עצמי לסך כל המאזן
	46.6	47.2	הכנסות תפעוליות ואחרות לסך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
	36.7	34.7	הכנסות תפעוליות ואחרות מסך כל ההכנסות
	0.47	0.46	הוצאות בגין הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור
	11.6	12.0	הון לרכיבי סיכון

תוספת א'

מאזנים מאוחדים לסוף השנים

2003	2004	2005	2006	2007	
סכומים					
מותרים (2)	(1) סכומים מדווחים				
					במיליוני ש"ח
					נכסים
1,927	3,276	3,512	4,024	4,710	מזומנים ופקדונות בבנקים
* 2,629	* 3,588	* 5,085	* 6,287	8,051	ניירות ערך
* 14,652	* 14,731	* 15,558	* 17,270	17,503	אשראי לציבור
57	56	61	31	-	אשראי לממשלה
27	22	46	42	16	השקעה בחברות מוחזקות
336	330	331	328	327	בנינים וציוד
880	* 816	* 1,249	* 952	1,015	נכסים אחרים
20,508	22,819	25,842	28,934	31,622	סך כל הנכסים
					התחייבויות והון
17,486	* 19,631	* 21,957	* 25,340	26,713	פקדונות הציבור
155	207	156	90	516	פקדונות מבנקים
15	10	8	35	2	פקדונות הממשלה
787	854	926	816	1,295	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
974	* 992	* 1,573	* 1,081	1,510	התחייבויות אחרות
19,417	21,694	24,620	27,362	30,036	סך כל ההתחייבויות
1,091	1,125	1,222	1,572	1,586	הון עצמי
20,508	22,819	25,842	28,934	31,622	סך כל ההתחייבויות והון

* סווג מחדש.

(1) הפסקת ההתאמה להשפעת האינפלציה לפי מדד דצמבר 2003.

(2) סכומים מותרים להשפעת האינפלציה לפי מדד דצמבר 2003.

תוספת ב'

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים

*** 2003	2004	2005	2006	2007
סכומים מדווחים				
במיליוני ש"ח				
414	490	582	539	613
215	169	149	82	80
199	321	433	457	533
203	210	221	* 217	236
(4)	(3)	10	31	30
27	27	27	* 17	17
226	234	258	265	283
303	262	325	329	344
76	76	82	83	95
128	133	147	157	160
507	471	554	569	599
(82)	84	137	153	217
11	-	-	-	-
** (71)	84	137	153	217
** (25)	46	54	74	93
** (46)	38	83	79	124
** -	(1)	2	**** -	(1)
** (46)	37	85	79	123
** (4)	(1)	(6)	42	3
** (50)	36	79	121	126
מדווח				
מדות				
מדות				
מדות				
מדות				
(0.94)	0.74	1.73	1.44	2.08
(0.08)	(0.01)	(0.13)	0.76	0.06
(1.02)	0.73	1.60	2.20	2.14
(0.94)	0.74	1.73	1.42	2.08
(0.08)	(0.01)	(0.13)	0.76	0.06
(1.02)	0.73	1.60	2.18	2.14

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
 הפרשה לחובות מסופקים
 רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות
 עמלות תפעוליות
 רווח (הפסד) מהשקעות במניות, נטו
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות
 משכורות והוצאות נלוות
 אחזקה ופחת בנינים וציוד
 הוצאות אחרות
 סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
 רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים בסכומים מדווחים
 שחיקות והתאמות ***
 רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
 רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) נטו
 מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
 רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות
 רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים רווח נקי (הפסד)

רווח למניה רגילה (ש"ח)

רווח בסיסי:
 רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
 רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
 סך הכל
 רווח מדולל:
 רווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות
 רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
 סך הכל

* סווג מחדש.
 ** סכומים מותאמים להשפעת האינפלציה לפי מדד דצמבר 2003.
 *** שחיקות והתאמות של הכנסות והוצאות שנכללו ברווח מפעולות רגילות לפני מיסים בסכומים מדווחים להשפעת האינפלציה לפי מדד דצמבר 2003.
 **** סכום נמוך מ- 500 אלפי ש"ח.

שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה - מאוחד (1)

סכומים מדווחים

2006				2007			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה
ללא השפעת	כולל השפעת	(הוצאות)	מוצעת (2)	ללא השפעת	כולל השפעת	(הוצאות)	מוצעת (2)
נגזרים (3)	נגזרים (3)	מימון	במיליוני ש"ח	נגזרים (3)	נגזרים (3)	מימון	במיליוני ש"ח
%-ב	%-ב			%-ב	%-ב		
6.38		806	* 12,626	5.14		850	16,546
		-	2,284			126	3,024
5.41		806	14,910	4.99		976	19,570
	(4.43)	(512)	* 11,557		(3.78)	(599)	15,839
		(27)	2,225			(115)	3,074
(3.91)		(539)	13,782	(3.78)		(714)	18,913
1.50	1.95			1.21	1.36		
4.51		168	* 3,729	6.43		281	4,369
		2	42			5	109
4.51		170	3,771	6.39		286	4,478
	(4.08)	(136)	3,336		(5.22)	(207)	3,964
		-	170			(7)	137
(3.88)		(136)	3,506	(5.22)		(214)	4,101
0.63	0.43			1.17	1.21		
	(1.44)	(117)	* 8,140		(0.37)	(31)	8,308
		* 726	9,068			801	8,514
3.54		609	17,208	4.58		770	16,822
	2.58	226	8,761		2.76	225	8,150
		* (698)	8,980			(854)	8,452
(2.66)		(472)	17,741	(3.79)		(629)	16,602
0.88	1.14			0.79	2.39		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

מטבע חוץ (5)

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

מטבע חוץ - נומינלי ב- \$ ארה"ב (5)

2006				2007			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה
ללא השפעת	כולל השפעת	(הוצאות)	מוצעת (2)	ללא השפעת	כולל השפעת	(הוצאות)	מוצעת (2)
נגזרים (3)	נגזרים (3)	מימון	במיליוני \$	נגזרים (3)	נגזרים (3)	מימון	במיליוני \$
%-ב	%-ב			%-ב	%-ב		
5.44		99	1,819	5.84		118	2,019
		* 40	2,027			55	2,068
3.61		139	3,846	4.23		173	4,087
	(3.53)	(69)	1,957		(4.39)	(87)	1,982
		* (45)	2,007			(60)	2,054
(2.88)		(114)	3,964	(3.64)		(147)	4,036
0.73	1.91			0.59	1.45		

מטבע חוץ (5)

נכסים (4)

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

התחייבויות

השפעת נגזרים (3)

סה"כ

פער ריבית

* סווג מחדש.

הערה:

- נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- א. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב.
- בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007 במגזר הלא צמוד הופחת סך של 7.5 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד הופחת סך של 0.9 מיליוני ש"ח, ובמגזר מטבע חוץ נוסף סך של 4.3 מיליוני ש"ח. (בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006 במגזר הלא צמוד נוסף סך של 0.6 מיליוני ש"ח, במגזר הצמוד מדד נוסף סך של 7 מיליוני ש"ח, ובמגזר מטבע חוץ נוסף סך של 4.9 מיליוני ש"ח).
- ב. למעט מכשירים נגזרים.
- לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
- יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

תוספת ג' (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה לפי בסיסי הצמדה - מאוחד (1)

סכומים מדווחים

2006				2007			
שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה	שיעור הכנסה (הוצאה)		הכנסות	יתרה
ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)	(הוצאות) מימון	ממוצעת (2)	ללא השפעת כולל השפעת נגזרים (3)	ללא השפעת נגזרים (3)	(הוצאות) מימון	ממוצעת (2)
ב- %	ב- %		במיליוני ש"ח	ב- %	ב- %		במיליוני ש"ח
	3.50	857	24,495		3.76	1,100	29,223
		728	11,394			932	11,647
4.42		1,585	35,889	4.97		2,032	40,870
	(1.78)	(422)	23,654		(2.08)	(581)	27,953
		(725)	11,375			(976)	11,663
(3.27)		(1,147)	35,029	(3.93)		(1,557)	39,616
<u>1.15</u>	<u>1.72</u>			<u>1.04</u>	<u>1.68</u>		
		* 27				38	
		74				100	
		539				613	
		(82)				(80)	
		<u>457</u>				<u>533</u>	
			24,495				29,223
		* 700				481	
		* 267				505	
		(77)				(70)	
		<u>25,385</u>				<u>30,139</u>	
			23,654				27,953
		* 672				491	
		* 290				781	
		<u>24,616</u>				<u>29,225</u>	
			769				914
		* 1,013				1,115	
		* 359				484	
		<u>1,423</u>				<u>1,545</u>	

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
 השפעת נגזרים (3)
 סה"כ נכסים
 התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
 השפעת נגזרים (3)
 סה"כ התחייבויות
 פער ריבית

בגין אופציות
 עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות (6)
 רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)
 רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (4)
 נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (7)
 נכסים כספיים אחרים
 הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
 סך כל הנכסים הכספיים

סך הכל

התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון
 התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים (7)
 התחייבויות כספיות אחרות
 סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
 נכסים לא כספיים
 התחייבויות לא כספיות
 סך כל האמצעים ההוניים

תוספת ד'

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2007 - מאוחד

סכומים מדווחים

2006		2007		סך הכל	ללא תקופת פרעון	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל 3 חודשים עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
משך שיעור חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	משך שיעור חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי											
ב-שנים	%	ב-שנים	%	במיליוני ש"ח										
0.8	5.67	0.8	5.78	17,201	922	17	203	685	320	1,390	1,628	3,358	8,678	מטבע ישראלי לא צמוד
0.5	4.23	0.3	4.44	16,132	60	-	1	286	53	499	1,500	1,163	12,570	סך הכל נכסים
0.3	1.44	0.5	1.34	1,069	862	17	202	399	267	891	128	2,195	(3,892)	סך הכל התחייבויות הפרש
				(213)	-	-	-	-	(2)	(7)	47	39	(290)	השפעת עסקאות עתידיות והתקשרויות מיוחדות
				(141)	-	-	-	-	5	23	27	(133)	(63)	אופציות
				715	862	17	202	399	270	907	202	2,101	(4,245)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
				-	715	(147)	(164)	(366)	(765)	(1,035)	(1,942)	(2,144)	(4,245)	החשיפה המצטברת במגזר
4.0	5.49	4.6	4.71	4,608	3	39	237	830	715	1,251	606	167	760	מטבע ישראלי צמוד למדד
2.9	4.57	4.2	4.39	4,049	12	18	141	1,184	968	978	509	191	48	סך הכל נכסים
1.1	0.92	0.4	0.32	559	(9)	21	96	(354)	(253)	273	97	(24)	712	סך הכל התחייבויות הפרש
				(284)	-	-	-	-	-	-	(147)	(137)	-	השפעת עסקאות עתידיות והתקשרויות מיוחדות
				275	(9)	21	96	(354)	(253)	273	(50)	(161)	712	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
				-	275	284	263	167	521	774	501	551	712	החשיפה המצטברת במגזר
0.3	5.71	0.3	4.63	8,996	1,600	-	-	163	91	131	556	839	5,616	מטבע חוץ
0.1	3.94	0.2	3.10	9,665	-	-	-	105	12	127	1,404	1,873	6,144	סך הכל נכסים
0.2	1.77	0.1	1.53	(669)	1,600	-	-	58	79	4	(848)	(1,034)	(528)	סך הכל התחייבויות הפרש
				497	-	-	-	-	2	7	100	98	290	השפעת עסקאות עתידיות והתקשרויות מיוחדות
				141	-	-	-	-	(5)	(23)	(27)	133	63	אופציות
				(31)	1,600	-	-	58	76	(12)	(775)	(803)	(175)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
				-	(31)	(1,631)	(1,631)	(1,631)	(1,689)	(1,765)	(1,753)	(978)	(175)	החשיפה המצטברת במגזר
1.1		1.2		31,622	3,342	56	440	1,678	1,126	2,772	2,790	4,364	15,054	חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית
0.6		0.8		30,036	262	18	142	1,575	1,033	1,604	3,413	3,227	18,762	סך הכל נכסים
0.5		0.4		1,586	3,080	38	298	103	93	1,168	(623)	1,137	(3,708)	סך הכל התחייבויות הפרש
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	השפעת עסקאות עתידיות והתקשרויות מיוחדות
				1,586	3,080	38	298	103	93	1,168	(623)	1,137	(3,708)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
				-	1,586	(1,494)	(1,532)	(1,830)	(1,933)	(2,026)	(3,194)	(2,571)	(3,708)	החשיפה המצטברת במגזר

הערה: נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, ימסרו לכל מבקש.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד
 סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר 2007

ההוצאה השנתית	סיכון	סיכון	סיכון		
יתרות חובות בעייתיים (3)	בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	אשראי כולל לציבור	אשראי חוץ מאזני (2)	אשראי מאזני (1)	
במיליוני ש"ח					
15	* -	165	68	97	חקלאות
115	2	4,291	2,653	1,638	תעשייה
116	50	3,631	1,574	2,057	יהלומים
175	7	6,518	2,889	3,629	בינוי ונדל"ן
-	1	135	100	35	חשמל ומים
57	5	2,599	1,396	1,203	מסחר
5	2	297	27	270	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
3	* -	579	351	228	תחבורה ואחסנה
5	-	585	250	335	תקשורת ושרותי מחשב
32	1	8,634	4,943	3,691	שרותים פיננסיים
13	4	1,343	534	809	שרותים עסקיים אחרים
2	* -	555	217	338	שרותים ציבוריים וקהילתיים
60	(1)	3,312	-	3,312	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
53	12	2,621	1,473	1,148	אנשים פרטיים - אחר
651	83	35,265	16,475	18,790	סך הכל

סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:

15	-	94	-	94	תנועות התיישבות ⁽⁴⁾
-	-	127	34	93	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

* סכום נמוך מ- 500 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, כולל השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 797 מיליון ש"ח ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 423 מיליון ש"ח.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון אשראי חוץ מאזני.
- (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידיים שבשליטת תנועות התיישבות.
- (5) לרבות תאגידיים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ה' (המשך)

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד סכומים מדווחים

ליום 31 בדצמבר 2006					
ההוצאה השנתית	יתרות	סיכון	סיכון	סיכון	
בגין הפרשה	חובות	אשראי	אשראי	אשראי	
ספציפית	בעייתיים (3)	כולל לציבור	חוץ מאזני (2)	מאזני (1)	במיליוני ש"ח
לחובות מסופקים					
-	2	153	57	96	חקלאות
16	150	4,117	2,408	1,709	תעשייה
28	230	3,365	1,251	2,114	יהלומים
6	281	5,317	2,580	2,737	בינוי ונדל"ן
-	1	167	83	84	חשמל ומים
15	72	2,647	1,433	1,214	מסחר
2	68	314	66	248	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
1	10	499	288	211	תחבורה ואחסנה
-	14	501	202	299	תקשורת ושרותי מחשב
5	84	9,159	4,939	4,220 *	שרותים פיננסיים
4	18	1,163	497	666	שרותים עסקיים אחרים
1	2	602	221	381	שרותים ציבוריים וקהילתיים
1	* 70	2,835	-	2,835	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
13	* 26	2,394	1,271	1,123	אנשים פרטיים - אחר
<u>92</u>	<u>1,028</u>	<u>33,233</u>	<u>15,296</u>	<u>17,937</u>	סך הכל
					סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:
-	34	145	-	145	תנועות התיישבות ⁽⁴⁾
-	-	99	-	99	רשויות מקומיות ⁽⁵⁾

* סווג מחדש.

- (1) אשראי לציבור, כולל השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 337 מיליון ש"ח ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 260 מיליון ש"ח.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון אשראי חוץ מאזני.
- (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידיים שבשליטת תנועות התיישבות.
- (5) לרבות תאגידיים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ו'

תמצית מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2007 - 2006 סכומים מדווחים

2006				2007				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
3,695	3,090	4,334	4,024	3,556	4,927	4,374	4,710	נכסים
* 4,998	* 5,298	* 5,047	* 6,287	* 7,061	7,113	7,831	8,051	מזומנים ופקדונות בבנקים
-	-	-	-	39	35	63	-	ניירות ערך
* 15,778	* 16,182	* 16,057	* 17,270	* 18,089	18,120	17,751	17,503	ניירות ערך שנשאלו
61	59	-	31	-	-	-	-	אשראי לציבור
46	44	42	42	23	20	18	16	אשראי לממשלה
328	327	323	328	324	321	320	327	השקעה בחברות מוחזקות
* 1,000	* 1,441	* 899	* 952	* 635	* 916	* 1,142	1,015	בנינים וציוד
								נכסים אחרים
<u>25,906</u>	<u>26,441</u>	<u>26,702</u>	<u>28,934</u>	<u>29,727</u>	<u>31,452</u>	<u>31,499</u>	<u>31,622</u>	סך כל הנכסים
* 22,303	* 21,913	* 22,959	* 25,340	* 25,618	27,123	26,782	26,713	התחייבויות והון
140	436	157	90	194	256	* 339	516	פקדונות הציבור
6	5	4	35	10	2	2	2	פקדונות מבנקים
928	851	838	816	1,170	1,148	1,194	1,295	פקדונות הממשלה
* 1,266	* 1,730	* 1,204	* 1,081	* 1,225	* 1,373	* 1,630	1,510	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
								התחייבויות אחרות
<u>24,643</u>	<u>24,935</u>	<u>25,162</u>	<u>27,362</u>	<u>28,217</u>	<u>29,902</u>	<u>29,947</u>	<u>30,036</u>	סך כל ההתחייבויות
1,263	1,506	1,540	1,572	1,510	1,550	1,552	1,586	הון עצמי
<u>25,906</u>	<u>26,441</u>	<u>26,702</u>	<u>28,934</u>	<u>29,727</u>	<u>31,452</u>	<u>31,499</u>	<u>31,622</u>	סך כל ההתחייבויות והון

* סווג מחדש.

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנים 2007 - 2006

סכומים מדווחים

2006				2007			
1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
132	145	137	125	150	165	144	154
23	43	7	9	20	27	18	15
109	102	130	116	130	138	126	139
56	* 55	54	* 52	59	56	60	61
2	10	** -	19	18	3	2	7
6	* 5	3	* 3	3	5	5	4
64	70	57	74	80	64	67	72
89	83	80	77	95	78	84	87
20	21	21	21	22	23	22	28
36	38	41	42	42	41	41	36
145	142	142	140	159	142	147	151
28	30	45	50	51	60	46	60
11	11	20	32	29	25	9	30
17	19	25	18	22	35	37	30
** -	(2)	(1)	3	2	** -	(2)	(1)
17	17	24	21	24	35	35	29
22	20	-	-	5	1	(3)	-
39	37	24	21	29	36	32	29
0.34	0.32	0.40	0.37	0.40	0.60	0.58	0.50
0.44	0.38	-	-	0.09	0.01	(0.05)	-
0.78	0.70	0.40	0.37	0.49	0.61	0.53	0.50
* 0.33	0.31	0.40	0.37	0.40	0.60	0.58	0.50
* 0.43	0.38	-	-	0.09	0.01	(0.05)	-
0.76	0.69	0.40	0.37	0.49	0.61	0.53	0.50

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות
 עמלות תפעוליות רווח מהשקעה במניות, נטו הכנסות אחרות סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות
 משכורות והוצאות נלוות אחזקה ופחת בנינים וציוד הוצאות אחרות סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות רווח מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) נטו מפעולות רגילות של חברות מוחזקות

רווח נקי מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים רווח נקי

רווח למניה רגילה (ש"ח)

רווח בסיסי: רווח נקי מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים סך הכל

רווח מדולל: רווח נקי מפעולות רגילות רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים סך הכל

* סווג מחדש.
 ** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

הצהרה (Certification)

אני, חיים פרייליכמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2007 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק. וכן:
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו עם ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת הכנה של הדוח;
(ב) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
(ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש הם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

חיים פרייליכמן

מנהל כללי ראשי

27 בפברואר 2008

אני, נטע אברהמוב ביטן, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2007 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי מזומנים של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק. וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו עם ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת הכנה של הדוח;
 - (ב) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש הם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נטע אברהמוב ביטן

חשבונאית ראשית

27 בפברואר 2008

דוח הדירקטוריון והנהלה על אחריותם לדוח השנתי

הדוח השנתי, הוכן על ידי הנהלת הבנק והיא אחראית לנאותותו. דוח זה כולל דוחות כספיים ערוכים בהתאם לעקרונות חשבונאיים מקובלים וכללי הדיווח שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים ובהנחיותיו, מידע נוסף הערוך בהתאמה להם וכן מידע אחר. עריכת דוחות כספיים תקופתיים מחייבת גם עריכת אומדנים לצורך קביעתם של סכומים וסעיפים מסויימים בדוחות. אומדנים אלה נערכו על ידי הנהלה בהתאם למיטב שיקול דעתה.

כדי להבטיח את נאותות הדיווח הכספי של הבנק, מקיימת הנהלת הבנק מערכת מקיפה של בקרה פנימית שמטרתה להבטיח כי כל העסקאות בבנק נערכות על פי הרשאות נאותות וכי נכסי הבנק מוגנים, שלמותם מובטחת והרשומות החשבונאיות מהוות בסיס מהימן לעריכת הדוחות הכספיים. מערכת הבקרה הפנימית מוגבלת מטבעה בכך, שאין היא מעניקה בטחון מוחלט אלא בטחון סביר בלבד לגבי יכולתה לגלות ולמנוע טעויות ופעולות חריגות. העיקרון של הבטחון הסביר מבוסס על ההכרה, כי ההחלטה לגבי כמות המשאבים שתושקע בהפעלתם של אמצעי הבקרה חייבת מטבע הדברים לקחת בחשבון את התועלת שתצמח מהפעלתם של אמצעים אלה.

דירקטוריון הבנק, שהינו אחראי לעריכת הדוחות הכספיים ולאישורם בהתאם לסעיף 92 לחוק החברות, קובע את המדיניות החשבונאית ומפקח על יישומה וכן קובע את מבנה מערכת הבקרה הפנימית ומפקח על תפקודה. המנהל הכללי אחראי לניהול השוטף של ענייני הבנק במסגרת המדיניות שקבע הדירקטוריון וכפוף להנחיותיו. הנהלת הבנק פועלת לפי המדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. הדירקטוריון, באמצעות וועדותיו, מקיים מפגשים שוטפים עם הנהלת הבנק וכן עם המבקר הפנימי ועם רואי החשבון המבקרים של הבנק במטרה לסקר את היקף עבודתם ואת תוצאותיה.

ה"ה סומך חייקין, רואי החשבון המבקרים של הבנק, ערכו ביקורת של הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), ותקני ביקורת מסוימים, שפורסמו על ידי לשכת רואי החשבון בארה"ב ושיישומם חוייב על פי ההנחיות של המפקח על הבנקים. מטרת הביקורת לאפשר לרואי החשבון המבקרים לחוות את דעתם באיזו מידה משקפים דוחות אלה, בהתאם לעקרונות חשבונאיים מקובלים וכללי הדיווח שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים ובהנחיותיו את מצבו הכספי של הבנק, את תוצאות פעולותיו, את השינויים בהונו העצמי ואת תזרימי המזומנים. בהתאם לסעיף 170 לחוק החברות, רואי החשבון המבקרים אחראים כלפי הבנק ובעלי מניותיו לאמור בחוות דעתם לגבי הדוחות הכספיים. חוות הדעת של רואי החשבון המבקרים מצורפת לדוחות הכספיים השנתיים.

כמו כן, המידע בדוח הדירקטוריון ובסקירת הנהלה (להלן – המידע הנילווה) נמסר לעיונם של רואי החשבון המבקרים על מנת שיוכלו להודיע אם קיימת אי התאמה מהותית בין המידע בדוחות הכספיים לבין המידע הנילווה או אם המידע הנילווה כולל מידע שבאופן מהותי אינו תואם ראיות או מידע אחר שהגיעו לידיעת רואי החשבון המבקרים במהלך הביקורת. לא נתקבלה הודעה כאמור מרואי החשבון המבקרים. רואי החשבון המבקרים לא נקטו לצורך זה נהלי ביקורת נוספים על אלה שהיו חייבים לנקוט לצורך ביקורת הדוחות הכספיים.

נטע אברהמוב ביטן
חשבונאית ראשית

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח לפרסום: 27 בפברואר 2008.

עמוד	תוכן העניינים
111	דוח רואי החשבון המבקרים הדוחות הכספיים
112	מאזנים
114	דוחות רווח והפסד
115	דוח על השינויים בהון העצמי
116	דוחות על תזרימי המזומנים
118	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בערבון מוגבל

ביקרנו את המאזנים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן – הבנק) ואת המאזנים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (להלן – המאוחד) לימים 31 בדצמבר 2007 ו-2006 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים – של הבנק והמאוחד – לכל אחת משלוש השנים, שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות שאוחדו, אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-0.08% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2007 ו-2006, ורווחיהן מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים וההכנסות התפעוליות והאחרות מהווים כ-1.27%, כ-1.53% וכ-2.24% מכלל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים וההכנסות התפעוליות והאחרות בדוח רווח והפסד המאוחד לשלוש השנים, שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007. כמו כן, לא בקרנו את הדוחות הכספיים של חברות כלולות, אשר ההשקעה בהן מהווה כ-0.05% וכ-0.15% מכלל הנכסים במאוחד לימים 31 בדצמבר 2007 ו-2006, בהתאמה, וחלק הבנק ברווח (הפסד) נקי שלהן מהווה כ-(0.69%), כ-0.40% וכ-2.42% מהרווח הנקי לשלוש השנים, שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על חוות רואי החשבון האחרים. כמו כן, הנתונים הכלולים בדוחות הכספיים והמתייחסים לשווי המאזני של ההשקעות בחברות מוחזקות וחלק הבנק בתוצאות של אותן חברות, מבוססים על דוחות כספיים, שחלקם בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי ההנחיות של המפקח על הבנקים. על פי תקנים אלה, נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי – של הבנק והמאוחד – לימים 31 בדצמבר 2007 ו-2006 ואל תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים – של הבנק והמאוחד – לכל אחת משלוש השנים, שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007. כמו כן, לדעתנו הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

כמוסבר בבאור 1.ג, הדוחות הכספיים הנ"ל מוצגים בסכומים מדווחים, בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ובהתאם להוראות של המפקח על הבנקים.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 17.ג.(13).ב.(1) בדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות בקשר להגשת תובענה ייצוגית.

בכבוד רב,

סומך חייקין

רואי חשבון

27 בפברואר 2008

מאזנים ליום 31 בדצמבר
 סכומים מדווחים

הבנק		מאוחד		באור	
2006	2007	2006	2007		
				במיליוני ש"ח	
4,024	4,710	4,024	4,710	2	נכסים
* 6,176	7,908	* 6,287	8,051	3	מזומנים ופקדונות בבנקים
* 17,211	17,436	* 17,270	17,503	4	ניירות ערך
31	-	31	-		אשראי לציבור
429	450	42	16	5	אשראי לממשלה
328	327	328	327	6	השקעות בחברות מוחזקות
* 943	1,006	* 952	1,015	7	בנינים וציוד
					נכסים אחרים
29,142	31,837	28,934	31,622		סך כל הנכסים

* סווג מחדש.

זאב אבלס יושב ראש הדירקטוריון

ישעיהו לנדאו סגן יושב ראש הדירקטוריון

חיים פרייליכמן מנהל כללי ראשי

נטע אברהמוב ביטן חשבונאית ראשית

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 27 בפברואר 2008.
 הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

<u>הבנק</u>		<u>מאוחד</u>		<u>באור</u>	
<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>		
				במיליוני ש"ח	
* 25,646	27,605	* 25,340	26,713	8	התחייבויות והון פקדונות הציבור
90	516	90	516	9	פקדונות מבנקים
35	2	35	2		פקדונות הממשלה
582	474	816	1,295	10	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
* 1,217	1,654	* 1,081	1,510	11	התחייבויות אחרות
<u>27,570</u>	<u>30,251</u>	<u>27,362</u>	<u>30,036</u>		סך כל ההתחייבויות
1,572	1,586	1,572	1,586	12	הון עצמי
<u>29,142</u>	<u>31,837</u>	<u>28,934</u>	<u>31,622</u>		סך כל ההתחייבויות וההון

דוחות רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

הבנק			מאוחד			באור	
2005	2006	2007	2005	2006	2007		
במיליוני ש"ח							
562	520	586	582	539	613	21	רווח מפעילות מימון לפני
147	81	80	149	82	80	ג.4	הפרשה לחובות מסופקים
415	439	506	433	457	533		הפרשה לחובות מימון לאחר
							הפרשה לחובות מסופקים
							הכנסות תפעוליות ואחרות
215	* 212	231	221	* 217	236	22	עמלות תפעוליות
5	19	27	10	31	30	23	רווח מהשקעה במניות, נטו
4	* 4	6	27	* 17	17	24	הכנסות אחרות
224	235	264	258	265	283		סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
							הוצאות תפעוליות ואחרות
316	321	336	325	329	344	25	משכורות והוצאות נלוות
81	82	94	82	83	95		אחזקה ופחת בנינים וציוד
140	154	161	147	157	160	26	הוצאות אחרות
537	557	591	554	569	599		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
102	117	179	137	153	217		רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
							הפרשה למיסים על הרווח
44	60	82	54	74	93	27	מפעולות רגילות
58	57	97	83	79	124		רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
27	23	26	2	** -	(1)	ג.5	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) נטו
85	80	123	85	79	123		מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
							רווח נקי מפעולות רגילות
(6)	41	3	(6)	42	3	28	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות
79	121	126	79	121	126		לאחר מיסים
							רווח נקי
							רווח למניה רגילה (ש"ח)
						א'28	
1.72	1.46	2.08	1.73	1.44	2.08		רווח בסיסי:
(0.12)	0.74	0.06	(0.13)	0.76	0.06		רווח נקי מפעולות רגילות
1.60	2.20	2.14	1.60	2.20	2.14		רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות,
							לאחר מיסים
							סך הכל
							רווח מדולל:
1.72	1.45	2.08	1.73	1.42	2.08		רווח נקי מפעולות רגילות
(0.12)	0.73	0.06	(0.13)	0.76	0.06		רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות,
1.60	2.18	2.14	1.60	2.18	2.14		לאחר מיסים
							סך הכל

* סווג מחדש.

** סכום נמוך מ - 500 אלפי ש"ח.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים

סך הכל הון עצמי	דיבידנד שהוצע לאחר תאריך המאזן	עודפים ⁽²⁾	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן ⁽¹⁾	תקבולים בגין אופציות	הון מניות ופרמיה	במיליוני ש"ח
1,125	-	513	24	(5)	34	559	יתרה ליום 1 בינואר 2005
(14)	-	-	-	* (14)	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
39	-	-	-	* 39	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(7)	-	-	-	(7)	-	-	השפעת המס המתייחס רווח נקי בשנת החשבון
79	-	79	-	-	-	-	
1,222	-	592	24	13	34	559	יתרה ליום 31 בדצמבר 2005
210	-	-	-	-	(26)	236	מימוש אופציות למניות
-	-	-	-	-	(8)	8	אופציות שפקעו
1	-	-	1	-	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽³⁾
(3)	-	-	-	* (3)	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
37	-	-	-	* 37	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(16)	-	-	-	(16)	-	-	השפעת המס המתייחס רווח נקי בשנת החשבון
121	-	121	-	-	-	-	דיבידנד שהוכרז
-	100	(100)	-	-	-	-	
1,572	100	613	25	31	-	803	יתרה ליום 31 בדצמבר 2006
2	-	-	2	-	-	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽³⁾
(73)	-	-	-	(73)	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
47	-	-	-	47	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
12	-	-	-	12	-	-	השפעת המס המתייחס רווח נקי בשנת החשבון
126	-	126	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
(100)	(100)	-	-	-	-	-	
1,586	-	739	27	17	-	803	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007

* סווג מחדש.

- (1) ראה באור 1.ז.1(ג).
 (2) בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 12.ב.
 (3) ראה באור 14'א'.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

הבנק			מאוחד			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
סכומים מדווחים			סכומים מדווחים			
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
79	121	126	79	121	126	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
						רווח נקי לשנה
						התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות: חלקו של הבנק בהפסדים (ברווחים) בלתי מחולקים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
(27)	(18)	(19)	(2)	-	4	חלקו של הבנק ברווחים מפעולות בלתי רגילות של חברות מוחזקות
-	(41)	(1)	-	-	-	ירידת ערך בניינים וציוד
6	-	2	6	-	2	רווח ממכירת השקעה בחברה כלולה פחת על בניינים וציוד
-	-	-	-	-	(1)	הפרשה לחובות מסופקים
29	29	37	29	29	37	רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה, נטו
147	81	80	149	82	80	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר, נטו
(39)	(31)	(49)	(39)	(37)	(47)	רווח ממימוש בניינים וציוד
(10)	(10)	(5)	(10)	(10)	(5)	מיסים נדחים, נטו
-	-	(2)	-	-	(2)	הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
27	29	9	27	29	9	פצו"י פרישה - קיטון בעודף העתודה על היעודה
* 16	* (38)	(31)	* 26	* (37)	(18)	קיטון (גידול) בנכסים אחרים, נטו
(26)	(2)	2	(26)	(2)	2	גידול (קיטון) בהתחייבויות אחרות, נטו
* (461)	* 244	(60)	* (467)	* 252	(60)	הטבה בגין הקצאת אופציות
* 610	* (509)	435	* 604	* (496)	427	
-	1	2	-	1	2	
351	(144)	526	376	(68)	556	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת
(7,186)	(5,661)	(8,360)	(7,262)	(5,758)	(8,442)	תזרימי מזומנים לפעילות בנכסים
5,753	5,010	6,399	5,814	5,112	6,422	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
320	167	342	320	184	377	תמורה ממימוש ניירות ערך זמינים למכירה
(58)	(134)	144	(58)	(134)	144	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
(344)	(567)	(305)	(357)	(567)	(304)	פקדונות בבנקים, נטו
* (919)	* (1,859)	(71)	* (928)	* (1,875)	(79)	ניירות ערך למסחר, נטו
(5)	30	31	(5)	30	31	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	4	16	אשראי לממשלה, נטו
(36)	(22)	(43)	(36)	(22)	(43)	תמורה ממימוש ומפדיון השקעות בחברות כלולות
3	2	7	3	2	7	רכישת בניינים וציוד
(32)	(14)	-	(22)	-	-	תמורה ממימוש בניינים וציוד
-	-	-	5	4	1	השקעות בחברות מוחזקות
-	11	-	-	-	-	קבלת דיבידנד
(2,504)	(3,037)	(1,856)	(2,526)	(3,020)	(1,870)	קבלת דיבידנד מחברה מאוחדת
						מזומנים, נטו, לפעילות בנכסים

* סווג מחדש.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

הבנק			מאוחד			תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
סכומים מדווחים			סכומים מדווחים			
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
* 2,518	* 3,511	1,959	* 2,326	* 3,383	1,373	פקדונות הציבור, נטו
(51)	(66)	426	(51)	(66)	426	פקדונות מבנקים, נטו
(2)	27	(33)	(2)	27	(33)	פקדונות הממשלה, נטו
35	14	45	224	49	615	הנפקת כתבי התחייבות ותעודות פקדון
(169)	(137)	(137)	(169)	(137)	(137)	פדיון כתבי התחייבות ותעודות פקדון
-	-	(100)	-	-	(100)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות
-	210	-	-	210	-	מימוש אופציות למניות
2,331	3,559	2,160	2,328	3,466	2,144	מזומנים, נטו, מפעילות בהתחייבויות ובהון
178	378	830	178	378	830	גידול במזומנים
3,020	3,198	3,576	3,020	3,198	3,576	יתרת מזומנים לתחילת השנה
3,198	3,576	4,406	3,198	3,576	4,406	יתרת מזומנים לסוף השנה

* סווג מחדש.

נספח א' - פעולות בנכסים ובהתחייבויות שלא במזומן:

1. בשנת 2007 - הועברו ניירות ערך בסך 234 מיליון ש"ח, נטו, מהתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק (בשנת 2006 - 81 מיליון ש"ח ובשנת 2005 - 45 מיליון ש"ח, נטו)
2. בשנת 2006 הועברו ניירות ערך מהתיק למסחר לתיק הזמין למכירה בסך 47 מיליון ש"ח במאוחד ובסך 32 מיליון ש"ח בבנק (2005 - 29 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).
3. בשנת 2007 נרכשו נכסים בסך של 6 מיליון ש"ח שלא כנגד מזומן (בשנת 2006 - 6 מיליון ש"ח, בשנת 2005 - 3 מיליון ש"ח).

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

- (1) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל.
- (2) בחלק מסעיפי הדוחות הכספיים בהם אין שוני מהותי בין נתוני הבנק לבין הנתונים במאוחד, מתייחסים אותם באורים לדוחות הכספיים לנתונים המאוחדים בלבד.

ב. הגדרות

- (1) חברות מאוחדות - חברות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
- (2) חברות כלולות - חברות, שהשקעת הבנק בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הבנק על בסיס השווי המאזני.
- (3) חברות מוחזקות - חברות מאוחדות או חברות כלולות.
- (4) צדדים קשורים - כמשמעותם בגילוי דעת מספר 29 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- (5) בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך.
- (6) בעלי שליטה - כמשמעותם בתקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), תשנ"ו-1996.
- (7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (8) סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי דעת של לשכת רואי חשבון בישראל.
- (9) סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
- (10) דיווח כספי מותאם - דיווח כספי המבוסס על הוראות גילויי דעת של לשכת רואי החשבון בישראל.
- (11) דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

ג. דוחות כספיים בסכומים מדווחים

- (1) בחודש אוקטובר 2001 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 12 בדבר "הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים". בהתאם לתקן זה, ובהתאם לתקן חשבונאות מספר 17 שפורסם בחודש דצמבר 2002, הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים לאינפלציה החל מיום 1 בינואר 2004. עד ליום 31 בדצמבר 2003, המשיך הבנק לערוך דוחות מותאמים להוראות המפקח על הבנקים על בסיס הכללים שנקבעו בגילוי דעת 36 של לשכת רואי חשבון בישראל. הבנק מיישם את הוראות התקן ולפיכך הופסקה, כאמור, ההתאמה החל מיום 1 בינואר 2004.
- (2) הבנק ערך את דוחותיו הכספיים בעבר על בסיס העלות ההיסטורית המותאמת למדד המחירים לצרכן. הסכומים המותאמים, כאמור, שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 שימשו נקודת מוצא לדיווח הכספי נומינלי החל מיום 1 בינואר 2004. תוספות שבוצעו במהלך התקופה נכללו בערכים נומינליים. לפיכך, הדוחות הכספיים לתאריכים ולתקופות דיווח שאחרי 31 בדצמבר 2003 מוצגים בסכומים מדווחים בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.
- (3) סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.
- (4) בדוחות הכספיים "עלות" משמעותה עלות בסכום מדווח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. עקרונות הדיווח

(1) מאזנים:

- א. פריטים לא כספיים מוצגים בסכומים מדווחים.
- ב. פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים היסטוריים לתאריך המאזן.
- ג. שווין המאזני של השקעות בחברות מוחזקות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים המדווחים של חברות אלו.

(2) דוחות רווח והפסד:

- א. חלק הבנק בתוצאות הפעילות של חברות מוחזקות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים המדווחים של חברות אלו.
- ב. הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים או מהפרשות הכלולות במאזן נגזרות מהתנועה בין סכום מדווח ביתרת פתיחה לבין סכום מדווח ביתרת סגירה.
- ג. יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים.

(3) דוח על השינויים בהון העצמי:

דיבידנד שהוכרז או שולם בפועל בתקופת הדיווח מוצג בערכים נומינליים.

(4) נתונים של הבנק בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס ניתנים בביאור 30.

ה. איחוד הדוחות הכספיים

(1) הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק וכן דוחות כספיים של חברות בהן מתקיימת שליטה של הבנק. הדוחות הכספיים של הבנק בלבד כוללים את הנכסים, ההתחייבויות ותוצאות הפעולות של חברות נכסים ושירותים של הבנק, שהינן בשליטתו המלאה.

(2) לצורך האיחוד הובאו בחשבון הסכומים הכלולים בדוחות הכספיים של חברות שאוחדו, לאחר תיאומים המתחייבים מיישום כללי חשבונאות אחידים הנקוטים בידי הקבוצה.

(3) יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות בין החברות שאוחדו בוטלו.

(4) החל מיום 1 בינואר 2006 מיישם הבנק את הוראות תקן חשבונאות מספר 20 (מתקן) בדבר "הטיפול החשבונאי במוניטין ובנכסים בלתי מוחשיים של חברה מוחזקת" (להלן - "התקן"), למעט הפסקת הפחתת המוניטין ולמעט זקיפת מוניטין שלילי הנוצר בעת רכישת עסקים לרווח והפסד כדלקמן:

א. עודף עלות הרכישה של השקעה בחברה בת על חלקו של הבנק בשוויים ההוגן של נכסיה הניתנים לזיהוי (לרבות נכסים בלתי מוחשיים) בניכוי שווין ההוגן של התחייבויותיה הניתנים לזיהוי (לאחר ייחוס מסוים) במועד הרכישה הוא מוניטין.

ב. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, המוניטין ימשיך להיות מופחת על פני תקופה של 10 שנים, אלא אם המפקח על הבנקים התיר אחרת.

ו. מטבע חוץ והצמדה

(1) נכסים והתחייבויות כלולים בדוחות הכספיים כלהלן:

- אלה במטבע חוץ או הצמודים לו - לפי שערי חליפין יציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך מתאים אחר, בהתאם לתנאי העסקאות.
- הפרשי שער, מהתאמת נכסים והתחייבויות במטבע חוץ עקב שינויים בשערי החליפין כלולים בדוח רווח והפסד בסעיפים המתאימים.
- אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן - לפי המדד הידוע בתאריך המאזן או לפי המדד בגין החודש האחרון של השנה, בהתאם לתנאי העסקאות.
- אלה הצמודים בחלקם למדד המחירים לצרכן על בסיס שיעור הצמדה אפקטיבי.

(2) הכנסות והוצאות במטבע חוץ כלולות בדוחות רווח והפסד בחלקם לפי השערים היציגים השוטפים בעת ביצוע הפעולות ובחלקם האחר לפי השערים היציגים של סוף החודש בו נזקפו לרווח והפסד ובתוספת הפרשי שער על הנכסים וההתחייבויות שבגינן נוצרו ההכנסות וההוצאות הנ"ל.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ו. מטבע חוץ והצמדה (המשך)

(3) להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ועל מדד המחירים לצרכן ושיעור השינוי בהם:

שעור השנוי בשנת			31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	שער החליפין של- הדולר של ארה"ב האירו הליש"ט הפר"ש
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
%	%	%	שקל חדש	שקל חדש	שקל חדש	
6.8	(8.2)	(9.0)	4.603	4.225	3.846	
(7.3)	2.2	1.7	5.446	5.564	5.659	
(4.4)	4.4	(7.0)	7.941	8.288	7.710	
(8.1)	(1.0)	(1.3)	3.499	3.465	3.420	
			<u>נקודות</u>	<u>נקודות</u>	<u>נקודות</u>	
						מדד המחירים לצרכן - לחודש נובמבר (מדד "ידוע")
2.7	(0.3)	2.8	99.4	99.1	101.9	
2.4	(0.1)	3.4	99.2	99.1	102.5	לחודש דצמבר (מדד "בגין")

ז. ניירות ערך

(1) ניירות הערך של הבנק מסווגים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים כדלקמן:

- "אגרות חוב מוחזקות לפדיון" - אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד לפדיון. אגרות החוב מוצגות לפי עלותן ליום הדיווח המהווה את הערך הנקוב בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה או שער שנצברו וכן מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצר ברכישה וטרם הופחת. ההכנסות מאגרות החוב לפדיון נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.
- "ניירות ערך למסחר" - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה. ניירות הערך מוצגים לפי שווי השוק ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי השוק, נזקפים לדוח רווח והפסד.
- "ניירות ערך זמינים למכירה" - ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות האחרות. אלו כוללים מניות שאינן סחירות המוצגות לפי עלות המדווחת ואגרות חוב סחירות, ניירות ערך מובנים ומניות המוצגות לפי שווי השוק שלהן. ההכנסות מריבית והפרשי מדד או שער נזקפות לרווח והפסד על בסיס צבירה והפער בין שווי השוק לעלות מופחתת, בניכוי השפעת המס, נזקף לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן". הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפת לדוח רווח והפסד.

(2) ירידת ערך השקעות -

הבנק בוחן מעת לעת באם חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בהשקעות שלו בחברות אחרות (במניות ובאגרות חוב). בחינה זאת מתבצעת בהתקיים סממנים, אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות כי ערכן של ההשקעות נפגם, לרבות ירידה במחירי הבורסה, קשיים עסקיים של החברה בה בוצעה ההשקעה, הענף בו היא פעילה ופרמטרים נוספים. ההפחתות להתאמת ערך השקעות אלה, אשר להערכת ההנהלה מתבססת על בחינת מכלול ההיבטים הרלוונטיים ומתן המשקל הראוי להם ואשר אינן בעלות אופי זמני, נזקפות לדוח רווח והפסד. לאחר שבוצעה הפרשה לירידת ערך השקעה, לא מכירים בעליית ערך ההשקעה עד למימושה.

(3) השאלת ניירות ערך -

השאלת ניירות ערך על ידי הבנק לצורך כיסוי מכירה של ניירות ערך בחסר על ידי השואל מוצגת על ידי הבנק כאשראי לצבור כל עוד לא הוחזרו ניירות הערך. השאלת ניירות ערך מלקוח ללקוח בה הבנק משמש כמתווך מוצגת על ידי הבנק בסעיף "אשראי לציבור" ובסעיף פקדונות הציבור כל עוד לא הוחזרו ניירות הערך. ראה גם סעיף כד (4) לגבי יישום לראשונה של חוזר המפקח על הבנקים בדבר "העברות ושירותים של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות".

(4) עסקאות החלפה של ניירות ערך -

עסקאות החלפה של אגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד במלוות קצרי מועד (מק"מ) של בנק ישראל במסגרת מכרז על תשואות המק"מ, נרשמו כרכישת מק"מ במחירי המכרז ומכירת אג"ח לפי מחירי שוק.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. ניירות ערך (המשך)

- (5) בטחונות שהופקדו לטובת מסלקות בגין פעילות לקוחות - ניירות ערך בהם מחזיק הבנק, אשר הופקדו כבטוחות לטובת מסלקת המעוף ומסלקת הבורסה מוצגים במסגרת סעיף "ניירות ערך" לאור מכתב שהופץ בנושא על ידי הפיקוח על הבנקים לתאגידי בנקאיים.

ח. השקעות בחברות מוחזקות

- (1) ההשקעות בחברות כלולות מוצגות לפי שיטת השווי המאזני. בקביעת השווי המאזני של ההשקעות בחברות אלה הובאו בחשבון הסכומים כפי שהם כלולים בדוחות הכספיים של החברות, לאחר תיאומים המתחייבים מיישום כללי חשבונאות מקובלים.
- (2) באשר למדיניות הפחתת המוניטין - ראה סעיף ה (4) לעיל.
- (3) באשר לירידת ערך השקעות בחברות כלולות - ראה סעיף כא להלן.

ט. רכוש קבוע

- (1) הנכסים הקבועים מוצגים על בסיס העלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך, אם קיימים. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס.
- (2) שיפורים ושכלולים נזקפים לעלות הנכסים ואילו הוצאות אחזקה ותיקונים נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.
- (3) בעת ההכרה הראשונית בפריט רכוש קבוע, אומד וכולל הבנק כחלק מעלות הפריט, את העלויות שיוצרו לו בגין מחויבות לפירוק והעברה של הפריט ושיקום המקום שבו הוא ממוקם בערך נוכחי. שינויים במחויבות כאמור, למעט שינויים הנובעים מחלוף הזמן, יתווספו או ינוכו מעלות הנכס בתקופה בה הם מתרחשים. הסכום שינוכה מעלות הנכס לא יעלה על ערכו בספרים. עודף קיטון במחויבות על ערך הנכס בספרים יוכר מיידית בדוח רווח והפסד.
- (4) הבנק מפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע עם עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות. הפחת מחושב לפי שיטת הקו הישר על בסיס משך השימוש המשוער של הנכסים.
- (5) שיפורים במושכר מופחתים לאורך תקופת השכירות, שאינה עולה על אורך חייו הכלכלי של הנכס.

ראה גם סעיף כד (1) להלן, לגבי יישום לראשונה של תקן חשבונאות מספר 27 בדבר רכוש קבוע.

י. נדל"ן להשקעה

ראה סעיף כד (2) להלן, לגבי יישום לראשונה של תקן חשבונאות מספר 16 בדבר נדל"ן להשקעה.

יא. בסיס הכרה בהכנסות ובהוצאות

הכנסות והוצאות כלולות על בסיס צבירה, למעט ריבית על פיגור לווים הנזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל. פיצוי מאוצר המדינה עבור פער ריבית בגין הלוואות לזכאי משרד השיכון נזקף לדוח רווח והפסד במשך תקופת פרעון הלוואות על בסיס שיטת התשואה האחידה.

באשר למדיניות ההכרה בהכנסות והוצאות ממכשירים פיננסיים נגזרים, ראה סעיף יב להלן.

יב. מכשירים פיננסיים נגזרים

- (1) במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק, שנועדה, בין השאר, לנהל באופן מבוקר את החשיפה לסיכונים פיננסיים, מבצע הבנק עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים. מכשירים אלה כוללים בין השאר: עסקאות עתידיות, חוזים עתידיים, החלפות פיננסיות, אופציות וכו', שעיקרם הגנה מפני חשיפות בסיסי הצמדה, חשיפות מטבע וחשיפות ריבית.
- (2) בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים ופעילות גידור" (להלן - "ההוראות"), מוצגים כל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ולמדוד אותם לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או יכלול בהון העצמי כמרכיב של רווח והפסד או יכלול בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר, בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

- השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, התחייבות או התקשרות איתנה, יוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר. הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.
- החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.
 - החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כנ"ל מוכר מיידית בדוח רווח והפסד. רווח או הפסד מגזר שלא יועד כמכשיר מגדר מוכר בדוח רווח והפסד באופן שוטף.

יג. הפרשה לחובות מסופקים

- (1) הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים הדוחות הכספיים כוללים הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים המשקפות בצורה נאותה, לפי הערכת הנהלה, את ההפסד הגלום בתיק האשראי לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בקביעת נאותות הפרשות, התבססה הנהלה על הערכת הסיכון המתייחס לתיק האשראי על סמך המידע שבדידה בדבר מצבם הכספי של החייבים, היקף פעילותם והערכת הבטחונות שנתקבלו מהם.
- הפרשה ספציפית לחובות מסופקים בגין הלוואות לדיור מחושבת על פי עומק הפיגור בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. הבנק מיישם את חוזר בנק ישראל, שפורסם ביום 1 בינואר 2006, העוסק בכל הקשור לאופן חישוב הפרשה לחובות מסופקים לגבי אשראי לדיור.
- (2) מחיקת חובות אבודים מחיקת חובות אבודים מתבצעת לאחר שמוצו הליכים, משפטיים ואחרים, לגבייתם והובהר מעל לכל ספק כי אין סכוי לגבותם.
- (3) הפרשה כללית והפרשה נוספת בדוחות הכספיים נכללה הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים כלהלן:
- לפי הוראות המפקח על הבנקים, יש לשמר בערכים מותאמים את הפרשה הכללית שהיתה קיימת ליום 31 בדצמבר 1991 בסכום שאינו עולה על 1% מסך חבויות הלקוחות לתאריך הנ"ל ויש ליצור הפרשה נוספת לחובות מסופקים, המתבססת על איכות תיק חבויות הלקוחות לפי מאפייני סיכון שונים. החל מיום 1 בינואר 2004 נשארה יתרת הפרשה הכללית בסכומה המדווח.
- ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על בסיס סכומי האשראי החריגים, בהתאם למאפייני איכות של תיק החבויות כנקבע בהוראות המפקח על הבנקים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים הכלולה במאזן עומדת על שיעורי היעד הסופיים המתייחסים להפרשה זו.
- היתרה המצטברת של הפרשה הכללית וההפרשה הנוספת לחובות מסופקים ליום 31 בדצמבר 2007 מהווה כ-2% מסך האשראי (כולל סיכון האשראי) אליו מתייחסות הפרשות (ליום 31 בדצמבר 2006 - 0.2%).
- (4) ראה סעיף כה(3) להלן לגבי חוזר של המפקח בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

יד. התחייבויות תלויות

- הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות נגזר מחוות דעת שמקבלת הנהלת הבנק מיועציה המשפטיים ושעליהן נסמכת הנהלה אשר קובעת את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות. התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:
- א. צפוי (Probable) ההסתברות מעל ל-70%.
 - ב. אפשרי (Reasonably possible) ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל-70%.
 - ג. קלוש (Remote) ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.
- במקרים נדירים הבנק קובע בדוח הכספי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וזאת בארבעה דוחות כספיים שפורסמו לאחר שתוגש תביעה עם בקשתה להכרתה כייצוגית. בבאור ג.17 (13) הוצגו בנפרד תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה בחוות הדעת.
- הבנק נתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות מאוחדות.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. פיצויים ופנסיה

- (1) ההתחייבויות לפיצויי פרישה ופנסיה מכוסות על ידי עתודות מתאימות. היעודות בגין פיצויי פרישה מופקדות בקופות גמל לקצבה ולפיצויים.
- (2) ההתחייבות האקטוארית לפנסיה מחושבת על פי שיטת הערכת ההטבות הנצברות. שיטה זו משקפת הטבות פרישה על בסיס השירותים שניתנו על ידי העובדים עד לתאריך הדוחות הכספיים ובכך יוצרת הקבלה של עלויות הטבות הפרישה לתקופת מתן השירות על ידי העובד.

טז. מיסים על ההכנסה

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 19 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בדבר "מיסים על ההכנסה". בנושאים מסוימים המתייחסים לטיפול החשבונאי במסים על ההכנסה, לרבות בנושא ההכרה בנכס מסים נדחים בגין הפסדים להעברה והפרשים זמניים, קיימות בהוראת המפקח על הבנקים מגבלות נוספות. בנושאים אלה חלות על הבנק הוראות המפקח על הבנקים.

- (1) מיסים נדחים
הבנק והחברות בקבוצה מבצעים יחוס מיסים בשל הפרשים זמניים. הפרשים זמניים הינם הפרשים בין ערכם לצרכי מס של נכסים והתחייבויות לבין ערכם בספרים.
יתרות המיסים הנדחים (נכס או התחייבות) מחושבות לפי שיעורי המס שיחולו בעת ניצול המסים הנדחים, או בעת מימוש הטבות המס, בהתבסס על שיעורי המס וחוקי המס אשר נחקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד תאריך המאזן.

הגורמים העיקריים בגינם לא חושבו מיסים נדחים הן כדלקמן:

- א. הפרש זמני הנוצר בעת ההכרה הראשונית במוניטין.
- ב. הפרש זמני הנוצר בעת ההכרה הראשונית בנכס או התחייבות בעסקה אשר אינה צירוף עסקים ובמועד ההכרה הראשונית אין השפעה על הרווח החשבונאי או על ההכנסה החייבת (הפסד לצורך מס).
- ג. התחייבות מסים נדחים בגין מרכיב ההתאמה של נכסים לא כספיים בני פחת אשר הוגדרו כנכס מוגן בחוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה), התשנ"ב – 1982 ואשר נרכשו לפני כניסתו לתוקף של חוק זה ותקופת הפחתתם היא 20 שנה לפחות מיום הפעלתם.
- ד. השקעות בחלק מהחברות המוחזקות, אשר בכונות הבנק וביכולתו להחזיק בהן ולא לממשן.
- ה. הטבת מס לקבל בגין הפרשים זמניים כאשר אפשרות מימוש ההטבה מוטלת בספק.

- (2) הפרשה למיסים
ההפרשה למיסים על הכנסת הבנק, מוסד כספי לצורכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח לפי חוק מס ערך מוסף המוטל על ההכנסה (מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בסעיף "משכורות והוצאות נלוות").

יז. תשלומים מבוססי מניות

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 24, "תשלום מבוסס מניות" (להלן - "התקן"). בהתאם להוראות התקן מכיר הבנק בדוחות הכספיים בעסקאות תשלום מבוסס מניות, כולל עסקאות עם עובדים או צדדים אחרים המסולקות במכשירים הוניים, במזומן, או בנכסים אחרים. עסקאות תשלום מבוסס מניות שבהן מתקבלות סחורות או שירותים תמורת התשלום נרשמות לפי שוויין ההוגן.

הבנק רושם כהוצאת שכר, עם גידול מקביל בהון העצמי, את ההטבה הנוצרת בעת הענקת כתבי אופציה לעובדים, בהתאם לשווי ההוגן של האופציות במועד ההענקה, תוך שימוש במודל בלק ושולס (Black & Scholes). בהתאם למדיניות זו, נפרסת ההטבה הנוצרת לאורך תקופת ההבשלה של כתבי האופציה בהתבסס על הערכות הבנק בדבר מספר האופציות אשר צפוי שיבשילו.
כמו כן, הבנק מיישם את הכללים של ההצגה והגילוי שנקבעו בתקן בהתאמות המתחייבות, כפי שנקבעו בהוראות דיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. רווח למניה

החל מיום 1 בינואר 2006 מיישם הבנק את תקן חשבונאות מספר 21, "רווח למניה" (להלן - "התקן"), של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. בהתאם להוראות התקן, מחשב הבנק את סכומי הרווח הבסיסי למניה לגבי רווח או הפסד, וכן את סכומי הרווח הבסיסי למניה לגבי רווח או הפסד מפעולות נמשכות, המיוחס לבעלי המניות הרגילות. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת רווח או הפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות, בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור במהלך התקופה. לצורך חישוב הרווח המדולל למניה תיאם הבנק את הרווח או הפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות, ואת הממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות (כדוגמת אגרות חוב להמרה וכתבי אופציה). חלקו של הבנק ברווחי חברות מוחזקות חושב לפי חלקו ברווח למניה של אותן חברות מוחזקות מוכפל במספר המניות שבידי הבנק. כמו כן, הבנק מיישם את הכללים של ההצגה והגילוי שנקבעו בתקן בהתאמות המתחייבות, כפי שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

יט. דוח על תזרימי המזומנים

בדוח זה הוצגו תזרימי מזומנים הנובעים מפעילות המתייחסת הן לנכסים והן להתחייבויות, נטו, למעט תזרימי מזומנים בקשר עם נכסים לא כספיים ובקשר עם ניירות ערך. סעיף המזומנים כולל מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

כ. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

כא. ירידת ערך נכסים

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 15 - ירידת ערך נכסים (להלן - "התקן"). התקן קובע נהלים שעל הבנק ליישם כדי להבטיח שנכסיו במאזן המאוחד (שלגביהם חל התקן), לא יוצגו בסכום העולה על סכום בר-ההשבה שלהם, שהינו הגבוה מבין מחיר המכירה נטו לבין שווי השימוש (הערך הנוכחי לאומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו).

התקן חל על כל הנכסים במאזן המאוחד, למעט נכסי מס ונכסים כספיים (פרט לנכסים כספיים שהם השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות בנות). כמו כן קובע התקן את כללי ההצגה והגילוי לגבי נכסים שחלה ירידה בערכם. כאשר ערכו של נכס במאזן המאוחד עולה על הסכום בר - ההשבה שלו, הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך בגובה הפער בין ערכו הפנקסני של נכס לסכום בר - ההשבה שלו. הפסד שהוכר כאמור יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימוש בקביעת סכום בר - ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר הפסד האחרון מירידת ערך.

בחודש ספטמבר 2003 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את הבהרה מספר 1 בדבר הטיפול החשבונאי בירידת ערך השקעה בחברה מוחזקת, שאינה חברה בת (להלן - "ההבהרה"). ההבהרה קובעת כי בתקופות הדיווח העוקבות לתקופה בה נוצרה לראשונה הפרשה לירידת ערך בגין חברה מוחזקת, שאינה חברה בת, יש להציג את ההשקעה בחברה המוחזקת על פי הנמוך מבין הסכום בר - ההשבה לבין חשבון ההשקעה לפי שיטת השווי המאזני, כאשר הסכום בר - ההשבה מחושב בכל תקופת דיווח בה קיימים סימנים כי חל שינוי בסכום בר - ההשבה.

בחודש פברואר 2005 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את הבהרה מספר 6 בדבר הטיפול החשבונאי בירידת ערך נכסים של חברה מוחזקת, שאינה חברה בת. ההבהרה מחייבת קביעת הסכום בר-השבה לגבי כל אחת מהיחידות מניבות מזומנים או מהנכסים המזוהים של החברה הכלולה, לגביהם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך או סימנים המצביעים על כך שהפסד מירידת ערך, שהוכר בשנים קודמות, אינו קיים עוד או קטן. ירידת ערך או עליית ערך תיבחן מנקודת מבטה של החברה המחזיקה. כמו כן, הבנק מיישם את הכללים של ההצגה והגילוי שנקבעו בתקן בהתאמות המתחייבות, כפי שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ.ב. פקדונות מובנים

הבנק משווק פקדונות מובנים ללקוחותיו. פקדונות אלה כוללים אופציות משולבות על שיעורי ריבית, בסיסים ומדדים שונים. האופציות הנ"ל נמדדו על בסיס כללי המדידה של מכשירים פיננסיים נגזרים בשונה מהפקדונות המוצגים על בסיס צבירה. הפקדונות, כולל האופציות המשולבות בהם, מוצגים בסעיף פקדונות הציבור. שווי האופציות נזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפיקדון.

כ.ג. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מוצגים במאזן בסכום נטו רק כאשר קיימת לבנק זכות חוקית ניתנת לאכיפה לקיזוז וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס והתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את התחייבות בו זמנית.

כ.ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות והוראות המפקח על הבנקים

(1) תקן חשבונאות מספר 27, "רכוש קבוע" - החל מיום 1 בינואר 2007, מיישם הבנק את תקן חשבונאות מספר 27 בדבר רכוש קבוע (להלן – "תקן 27"), של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. תקן 27 קובע כללים להכרה, למדידה ולגריעה של פריטי רכוש קבוע ואת הגילוי הנדרש בגינם. תקן 27 קובע כי פריט רכוש קבוע, אשר כשיר להכרה כנכס, יימדד בעלותו בעת ההכרה הראשונית בו. תקן 27 מצין כי עלות פריט רכוש קבוע כוללת את מחיר רכישתו (לרבות מסי יבוא ומסי רכישה שאינם מוחזרים, בניכוי הנחות מסחריות), עלויות אשר ניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה, וכן אומדן ראשוני של הערך הנוכחי של העלויות הדרושות לפירוק ופינוי הפריט ושיקום האתר בו הוא ממוקם (כאשר השוואת מחויבת לכך). עלותו של פריט רכוש קבוע הינה הסכום שווה ערך למחיר במזומן במועד ההכרה. בהתאם, אם התשלום בגין הנכס נדחה מעבר לתנאי אשראי רגילים, ההפרש בין הסכום שווה הערך למחיר במזומן לבין סך התשלום מוכר כהוצאת ריבית לאורך תקופת האשראי. לאחר מועד ההכרה הראשונית, בנק שמיישם את הכללים שנקבעו בתקן 27 בהתאמות שנקבעו בהנחיית המפקח על הבנקים יוכל למדוד את פריטי הרכוש הקבוע לפי שיטת העלות בלבד. לפי שיטת העלות, יוצג פריט רכוש קבוע בעלותו, בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. תקן 27 קובע כי לצורך הפחתת הרכוש הקבוע יש להקצות את הסכום שהוכר לראשונה, בהתייחס לפריט רכוש קבוע, לחלקים המשמעותיים שלו ולהפחית בנפרד כל חלק כזה, אולם ניתן לקבץ חלקים שונים של פריט רכוש קבוע בעלי אורך חיים שימושיים ושיטת פחת זהים. על פי הוראות תקן 27, יש לסקור את ערך השייר, אורך החיים השימושיים ושיטת הפחת של נכס לפחות כל שנת כספים.

בחודש אוגוסט 2007 פורסמה הנחיית המפקח על הבנקים בה נקבעו הוראות ספציפיות בדבר אופן היישום של התקן. בהתאם להנחיית המפקח, למרות שתקן 27 לא חל על פריטי תוכנה, יש להציג עלויות פיתוח ו/או רכישת תוכנה במסגרת סעיף "בניינים וציוד" ולא במסגרת "רכוש אחר". כמו כן, במקרים בהם התקן מפנה לתקנים אחרים ו/או עושה שימוש בהגדרות מונחים שטרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור, ימשיכו לחול הכללים וההגדרות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף לכך, במקומות בהם נוסח התקן שונה מתקן בינלאומי IAS 16, רכוש קבוע, יחולו הסעיפים כפי שהם מנוסחים בתקן הבינלאומי.

למעט הטיפול בהכרה באומדן הראשוני של העלויות לפירוק והעברה של הפריט רכוש קבוע ושיקום המקום שבו הוא ממוקם, אימוץ התקן נעשה בדרך של יישום למפרע. ליישום לראשונה של תקן 27 אין השלכה מהותית על תוצאות פעילותו ומצבו הכספי של הבנק.

(2) תקן חשבונאות מספר 16, "נדל"ן להשקעה" -

החל מיום 1 בינואר 2007, מיישם הבנק את תקן חשבונאות מספר 16 בדבר נדל"ן להשקעה (להלן – "התקן"). התקן קובע כללים להכרה, למדידה ולגריעה של נדל"ן להשקעה ואת הגילוי הנדרש בגימו. התקן קובע, בין היתר, שנדל"ן להשקעה יימדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות עסקה. כמו כן, על פי הכללים של התקן בהתאמות שנקבעו בהנחיית המפקח על הבנקים, בתקופות עוקבות, על הבנק ליישם את שיטת העלות בלבד לגבי כל פריטי הנדל"ן להשקעה שלו. לפי שיטת העלות יוצגו פריטי נדל"ן להשקעה לפי עלות בניכוי פחת שנצבר, ובניכוי הפסדים מירידת ערך. פריטי הנדל"ן להשקעה מופחתים בקו ישר בשיעור שנתי של 2% ו-6.5%, על בסיס משך השימוש המשוער בהם.

בחודש אוגוסט 2007 פורסמה הנחיית המפקח על הבנקים בה נקבעו הוראות ספציפיות בדבר אופן היישום של התקן. בפרט, על פי ההנחיה במקרים בהם התקן מפנה לתקנים אחרים ו/או עושה שימוש בהגדרות מונחים שטרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור, ימשיכו לחול הכללים וההגדרות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף לכך, במקומות בהם נוסח התקן שונה מתקן בינלאומי IAS 40, נדל"ן להשקעה, יחולו הסעיפים כפי שהם מנוסחים בתקן הבינלאומי. ליישום לראשונה של תקן 16 אין השלכה מהותית על תוצאות פעילותו ומצבו הכספי של הבנק.

כד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות והוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(3) תקן חשבונאות מספר 30, "נכסים בלתי מוחשיים" - החל מיום 1 בינואר 2007, מיישם הבנק את תקן חשבונאות מספר 30 בדבר נכסים בלתי מוחשיים (להלן - "התקן"), של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בהתאמות מתחייבות כפי שנקבע בחוזר המפקח על הבנקים. התקן מסביר את הטיפול החשבונאי בנכסים בלתי מוחשיים ומגדיר כיצד למדוד את ערכם בספרים של נכסים אלה, תוך פירוט הגילויים הנדרשים.

התקן דן במקרים השונים בהם עשויה הישות להכיר בנכס בלתי מוחשי לרבות: ברכישה נפרדת, ברכישה כחלק מצירוף עסקים, ברכישה באמצעות מענק ממשלתי, בהחלפת נכסים ובהיווצרות נכס בלתי מוחשי פנימי. לגבי האחרון, קובע התקן כי נכס בלתי מוחשי הנובע ממחקר לא יוכר כנכס ואילו נכס בלתי מוחשי הנובע מפיתוח יוכר כנכס רק אם הישות יכולה להוכיח עמידה בתנאים המצטברים להלן: היתכנות טכנית של השלמתו, כך שיהיה זמין לשימוש או למכירה, בכוונת הישות להשלימו, להשתמש בו או למכרו וביכולתה לעשות כן, הוכחת האופן שבו הוא צפוי להפיק הטבות כלכליות עתידיות, קיומם של משאבים טכניים, פיננסיים ואחרים זמינים להשלמת הפיתוח ושימוש בנכס הבלתי מוחשי או למכירתו וכן יכולת הישות למדוד באופן מהימן את היציאה שניתן לייחס לנכס הבלתי מוחשי במהלך פיתוחו.

בחודש אוגוסט 2007 פורסמה הנחיית המפקח על הבנקים בה נקבעו הוראות ספציפיות בדבר אופן היישום של התקן. בפרט על פי ההוראות יותר לבנקים למדוד נכסים בלתי מוחשיים רק לפי עלות בניכוי פחת שנצבר, ובניכוי הפסדים מירידת ערך. תאגידים בנקאיים לא יישמו את הכללים שנקבעו בתקן בדבר הכרה בנכסים בלתי מוחשיים שנרכשו בצירוף עסקים וזאת עד לאימוץ על ידי תאגידים בנקאיים בישראל של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 3, צירופי עסקים, או עד לאימוץ וולונטרי ובאישור של מפקח על הבנקים של תקן חשבונאות אמריקאי FAS 141, צירופי עסקים במלואו. כמו כן, למרות האמור בתקן עלויות תוכנה שהוכרו כנכס בלתי מוחשי יוצגו במאזן הבנק בסעיף "בניינים וציוד".

בנוסף לכך, במקרים בהם התקן מפנה לתקנים אחרים ו/או עושה שימוש בהגדרות מונחים שטרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור, ימשיכו לחול הכללים וההגדרות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור, וכן במקומות בהם נוסח התקן שונה מתקן בינלאומי IAS 38, נכסים בלתי מוחשיים, יחולו הסעיפים כפי שהם מנוסחים בתקן הבינלאומי. התקן יושם לראשונה בדרך של יישום למפרע.

ליישום לראשונה של תקן 30 אין השלכה מהותית על תוצאות הפעילות ועל מצבו הכספי של הבנק.

(4) חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות" - החל מיום 1 בינואר 2007 מיישם הבנק את חוזר המפקח על הבנקים, אשר קובע תיקון להוראות הדיווח לציבור בדבר "העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות". ההוראות שנקבעו בחוזר זה מאמצות את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן אמריקאי FAS 140, כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים, וסילוק של התחייבויות, לצורך הבחנה בין העברות נכסים פיננסיים שירשמו כמכירה לבין העברות אחרות. לאור זאת, אומץ העיקרון לפיו נכס פיננסי שהועבר יוצג במאזן של הצד השולט בו, בין אם הוא מעביר הנכס ובין הוא מקבל הנכס. לעניין זה, בהוראות מפורטים מבחני השליטה המתייחסים לעסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך, איגוח הלוואות, מכירה והשתתפות בהלוואות. התיקונים להוראות הדיווח לציבור חלים על כל התאגידים הבנקאיים לגבי עסקאות השאלת ניירות ערך, רכש חוזר של ניירות ערך, איגוח נכסים פיננסיים, העברות אחרות של נכסים פיננסיים, מתן שירות לנכסים פיננסיים וסילוק התחייבויות, שבוצעו לאחר 31 בדצמבר 2006 ואשר מנהלות על פי כללי ניהול לרבות ניהול פיקדונות המרג'ין שנקבעו בנושא בארה"ב וכפי שפורסמו בטיוטת ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. עסקאות שלא עומדות בכללי הניהול כאמור, טופלו לפי הוראות הדיווח לציבור שלפני אימוץ כללי FAS 140.

כה. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) תקן חשבונאות מספר 23, "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה" - בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה" (להלן - "התקן"). התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו - 1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן והפרש בין השווי הוגן לבין התמורה שנזקקה בעסקה ייזקק להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה; נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או חלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בין הוצאה, ויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; והלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כה. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

התקן יחול על עסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה שיבוצעו לאחר 1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת תקן זה החל ממועד תחילתו. בכוננת המפקח על הבנקים להחיל את התקן על תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2008 ואילך, בהתאמות הנדרשות. לתאריך פרסום הדוחות טרם פורסמו הוראות המפקח על הבנקים בנוגע לאופן אימוץ התקן על ידי תאגידים בנקאיים.

- (2) תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" – בחודש יולי, 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את התקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן – "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים, כי:
- בכוננתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS, שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.
 - במחצית השנייה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד, ואת התקדמות תהליך ההתכנסות (convergence) בין תקני הדיווח ה-IFRS – לבין התקנים האמריקאיים, מאידך.
 - לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי – דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

- (3) חוזר של המפקח על הבנקים בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" – ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן – "החוזר" או "ההוראה"). חוזר זה מבוסס, בין היתר על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות מתייחסות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סוג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.
- על פי החוזר נדרש התאגיד הבנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על פי החוזר נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשרים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות.
- ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תוערך, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית".
- לעניין זה, "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" – תיושם עבור כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור חשבונאי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכן לגבי החובות האחרים שמזוהים על ידי התאגיד הבנקאי לצורך הערכה פרטנית ואשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי". ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תוערך בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר התאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי.

"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, תחושב התאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי Accounting for Contingencies: FAS 5 (להלן – "FAS 5"), בהתבסס על אומדן עדכני של שיעור הפסדי העבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות של חובות בעלות מאפייני סיכון דומים. ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים תוערך בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5 בנוסף לכך, נקבעו בהוראה הגדרות וסיווגים שונים של סיכון אשראי מאזני וחוזר מאזני, כללי הכרה בהכנסות ריבית מחובות פגומים וכן כללי מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בחוזר כי יש למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב אינו בר גביה (Uncollectible) ובעל ערך נמוך כדי כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם והכל כתלות בהיותם של החובות המובטחים על ידי דירת מגורים, למעט הלוואות לדיור בגינן נערכת הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור, חובות שמובטחים בביטחון שאינו דירת מגורים, חובות שאינם מובטחים, חובות של לווים בפשיטת רגל וחובות שנוצרו במרמה.

כה. גילוי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 (להלן – "מועד היישום לראשונה") ואילך. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. לחילופין במועד היישום לראשונה תאגידי בנקאיים יידרשו, בין היתר:

- למחוק חשבונאית כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים למחיקה חשבונאית
- לסווג בסיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, כל חוב אשר עומד בתנאים לסיווג כאמור
- לבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו ולא שולמו בגין כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים המתייחסים וכן
- לבחון את הצורך בהתאמת יתרת מסים שוטפים ומסים נדחים לקבל ולשלם. התאמות של יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 לדרישות הוראה זו, רבות דרישות קביעת הפרשה ודרישות תיעוד יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

לעניין זה הובהר כי למרות ההגדרה לפיה חוב בעייתי שאורגן מחדש הינו חוב פגום, תאגיד בנקאי אינו נדרש לסווג כפגום חוב, אשר אורגן מחדש לפני יום 1 בינואר 2007, כל עוד שהחוב אינו פגום בהתבסס על התנאים שנקבעו בהסכם הארגון מחדש.

בהוראה קיימת החמרה בדרישות התיעוד ודרישות להערכה וביצוע הפרשה להפסדי אשראי הצפויים בגין חובות בסיווגים שונים (מאלו הקבועים כיום בהוראת הדיווח לציבור ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, בדבר טיפול בחובות בעייתיים), ובגין חשיפות האשראי החוץ מאזניות צפויות להשפיע לרעה באופן מהותי על תוצאות המדווחות של התאגידי הבנקאיים ועל מצבם הכספי. בפרט, כתוצאה מיישום ההוראה צפוי כי היקף החובות הבעייתיים יגדל, יגדלו יתרות הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות הבנקים ובגין החשיפות החוץ מאזניות הקיימות אצלם, היקף החובות המדווחים בתיק האשראי צפוי לקטון בשל מחיקות חשבונאיות אשר לא כרוכות בויתור משפטי ובשל מחיקות הריבית שנצברה ולא שולמה בגין החובות הפגומים, וכן צפוי קיטון ביתרת העודפים למועד היישום לראשונה בגין התאמת יתרות הפרשה הנדרשות לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים המוערכים על פי ההוראה ובגין ביטול הכנסות ריבית כאמור.

הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את השלכות יישומה על תוצאות פעולותיו. מערכות המדידה הקיימות בבנק נבנו על בסיס הנחות והגדרות שונות מאילו שבהוראה, ולכן אין הן יכולות לספק מידע רלוונטי לצרכי אומדן ההשפעות של יישום ההנחיות החדשות על הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה על היקף החובות הבעייתיים, על הפרשות לחובות מסופקים ועל הרווח מפעילות מימון. כמו כן, הערכת ההשפעה על יתרת האשראי במסלול הקבוצתי לא ניתנת לביצוע ללא בניית מערכת שתקבע את הפרמטרים המובילים לבניית קבוצות הומוגניות בעלות מאפייני סיכון דומים.

לכן, לא ניתן לאמוד בשלב זה, כמותית, את השלכות יישום ההוראה על הבנק. אולם כבר כעת ברור כי יישום ההוראה יגדיל את היקף החובות אשר בגינם לא יירשמו הכנסות ריבית באופן שוטף, אלא רק על בסיס גביה בפועל, וזאת כתוצאה מהגדרתם כחובות פגומים. זאת, בין היתר, בגין חובות המוגדרים כיום כחובות מסופקים בחלקם ונושאים הכנסה, ובגין חובות המוגדרים כיום כחוב בפיגור זמני. במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה מונתה ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים. כמו כן הוקמו ועדות משנה לקביעת שיטות עבודה, הערכות לקליטת מערכות ממוכנות חדשות והתאמת המתודולוגיה של הבנק, בנוגע לחישוב הפרשה ספציפית וקבוצתית, לאמור בהוראה.

הבנק נסמך על המערכות הממוכנות של בנק לאומי ועוקב, באופן הדוק, אחר השינויים המבוצעים במערכות המיכוניות לביצוע תהליכי העבודה הנדרשים. כמו כן, בוחן הבנק את השינויים הנדרשים במערכות העצמאיות או לחילופין יצירת קבצי מידע ממערכות אלה, שיועברו למערכות בנק לאומי, לצורך חישוב הפרשה הספציפית וההפרשה הקבוצתית, כנדרש בהוראה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 2 - מזומנים ופקדונות בבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
799	374
2,909	4,077
316	259
<u>4,024</u>	<u>4,710</u>
<u>3,576</u>	<u>4,406</u>

מזומנים ופקדונות בבנק ישראל
פקדונות בבנקים מסחריים
פקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים

סך הכל

מזה מזומנים, פקדונות בבנקים
ופקדונות בבנק ישראל לתקופה
מקורית של עד שלושה חודשים

בדבר שעבודים ראה באור 17.ד.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 3 - ניירות ערך

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2007				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן (3)
		רווחים	הפסדים	
5,360	5,373	8	(21)	5,360
934	943	8	(17)	934
6,294	6,316	16	(38)	6,294
227	175	52	*	227
6,521	6,491	68	(38)	6,521
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (3)
1,435	1,437	*	(2)	1,435
54	57	*	(3)	54
1,489	1,494	-	(5)	1,489
41	41	-	-	41
1,530	1,535	-	(5)	1,530
8,051	8,026			8,051

א. ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים (10) (11)

סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ב. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים

סך כל ניירות הערך למסחר

סך כל ניירות הערך

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה באור 1.א.(2).
- (2) באשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 21.ה. ובאשר לפירוט תוצאות הפעילות במניות, ראה באור 23.
- (3) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (4) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 5 מיליון ש"ח.
- (5) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 20 מיליון ש"ח.
- (6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 52 מיליון ש"ח.
- (7) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (8) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (9) לענין שעבודים על אגרות חוב, ראה באור 17.ד.
- (10) ביום 8 בספטמבר 2004 רכשה חברה מאוחדת של הבנק מצד שלישי (להלן - המוכרת) בעסקה מחוץ לבורסה 5% ממניות חברת מליסרון בע"מ, חברה הנסחרת בבורסה לניירות ערך בת"א, תמורת 33 מיליון ש"ח. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2006 מכרה החברה המאוחדת של הבנק חלק מאחזקותיה (כ-2%) ממניות חברת מליסרון. במהלך שנת 2007 רכשה החברה מניות נוספות של מליסרון, ובעקבות זאת עלה שיעור ההחזקה לכ-3.5%.
- (11) כולל 126 מיליון ש"ח בגין השקעה במניות "בזק". בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיולי 2003, אשראי ללקוח מסוים סווג כהשקעה במניות בתיק הזמין למכירה במקום אשראי לציבור. החל ממועד זה שינויים בשווי השוק, של המניות למול יתרת ההלוואה בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, נזקפים לקרן הון עד גובה ההלוואה. במהלך שנת 2007 התקבל בבנק דיבידנד בסך של כ-20 מיליון ש"ח בגין מניות "בזק". סכום זה נכלל במסגרת סעיף "דיבידנד ממניות זמינות למכירה, נטו", ראה באור 23.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2006				
שווי הוגן (3)	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
	הפסדים	רווחים		

				במיליוני ש"ח
* 4,589	(10)	10	* 4,589	* 4,589
* 283	-	3	(4) * 280	* 283
4,872	(10)	13	4,869	4,872
(6) 194	-	50	(5) 144	194
5,066	(7) (10)	(7) 63	5,013	5,066

א. ניירות ערך זמינים למכירה

אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים (10) (11)

סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

שווי הוגן (3)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן		עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן		

				במיליוני ש"ח
1,165	(1)	3	1,163	1,165
45	(1)	** -	46	45
1,210	(2)	3	1,209	1,210
11	-	** -	11	11
1,221	(8) (2)	(8) 3	1,220	1,221
6,287			6,233	6,287

ב. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב ומלוות - ממשלתיים של אחרים

מניות וניירות ערך אחרים - של אחרים

סך כל ניירות הערך למסחר

סך כל ניירות הערך

* סוג מחדש, ראה באור 4.א.

** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה באור 1.א.(2).
 - (2) באשר לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה באור 21.ה. ובאשר לפירוט תוצאות הפעילות במניות, ראה באור 23.
 - (3) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 - (4) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 3 מיליון ש"ח.
 - (5) כולל הפרשה לירידת ערך השקעה בסך 15 מיליון ש"ח.
 - (6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 36 מיליון ש"ח.
 - (7) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 - (8) נזקפו לדוח רווח והפסד.
 - (9) לענין שעבודים על אגרות חוב, ראה באור 17.ד.
 - (10) ביום 8 בספטמבר 2004 רכשה חברה מאוחדת של הבנק מצד שלישי (להלן - המוכרת) בעסקה מחוץ לבורסה 5% ממניות חברת מליסרון בע"מ, חברה הנסחרת בבורסה לניירות ערך בת"א, תמורת 33 מיליון ש"ח. במסגרת העסקה העניקה המוכרת אופציית PUT לחברה המאוחדת אשר מכוחה רשאית החברה המאוחדת, במהלך תקופה 36 חודשים מיום הרכישה, לחייב את המוכרת לרכוש ממנה בחזרה את המניות בהתקיים תנאים מסוימים. מחיר המימוש של האופציה יהיה זהה למחיר הרכישה בצירוף ריבית שנתית בשיעור 5.75% ובניכוי דיבידנדים כמתואר בהסכם.
 - מאחר וטרם ביצע העסקה העמיד הבנק למוכרת הלוואות למימון רכישת המניות הנמכרות, הודיע הבנק כי במימוש האופציה ישקול בחיוב העמדת הלוואה למוכרת לצורך מימון רכישת המניות המועברות במסגרת האופציה, בתנאים דומים להלוואות שניתנו בעבר.
 - במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2006 מכרה החברה המאוחדת של הבנק חלק מאחזקותיה (כ-2%) ממניות חברת מליסרון. הרווח מהמכירה נכלל במסגרת "רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה", ראה באור 23.
 - (11) כולל 127 מיליון ש"ח בגין השקעה במניות "בזק". בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיולי 2003, אשראי ללקוח מסוים סוג כהשקעה במניות בתיק הזמין למכירה במקום אשראי לציבור.
- החל ממועד זה שינויים בשווי השוק, של המניות למול יתרת הלוואה בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, נזקפים לקרן הון.
- במהלך שנת 2006 התקבל בבנק דיבידנד בסך של כ-11 מיליון ש"ח בגין מניות "בזק". סכום זה נכלל במסגרת סעיף "דיבידנד ממניות זמינות למכירה, נטו", ראה באור 23.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 3 א - מכשירים פיננסיים מגובי נכסים

סכומים מדווחים

הרכב במאוחד:

לבנק מכשירים פיננסיים מגובי נכסים בתיק הזמין למכירה מהסוגים כדלקמן:

אגרות חוב המגובות במשכנתאות (MBS) - שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.

אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) - שפרעונם מתבסס על תזרים המזומנים מקבוצת נכסים ספציפית.

להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

31 בדצמבר 2007				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר (הפסדים (4))	רווחים	עלות מופחתת (במניית-עלות) (5)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
-	-	-	(5)	-
148	-	2	146	148
29	(1)	-	(5) 30	29
177	(1)	2	176	177

אגרת חוב המגובה במשכנתאות (MBS) (1)
 אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)
 מגובה בפקדונות בבנקים (2)
 אחרים (3)
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

(1) בשנת 2007 ירד הדרוג ל: CCC ובעקבות כך נרשמה הפרשה לירידת ערך בגובה ההחזקה (סך של 0.9 מיליון ש"ח).

(2) אגרת חוב בדרוג AA+. הפקדונות הנם הנכסים המגבים את התשלומים שמחויבת החברה לשלם למחזיקי האג"ח.

(3) מזה:

- 20 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AA, לתאריך הדוח היה שווי השוק של האג"ח נמוך מהעלות המופחתת ב-1 מיליון ש"ח, המהווה כ-2.4% מהערך הנקוב.

- 7 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA. הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.

- 2 מיליון ש"ח - אג"ח בחלקו בדרוג A + ובחלקו לא מדורג.

(4) אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה שבהן פוזיצית הפסד הינן לתקופה של פחות מ- 12 חודשים, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון עצמי.

(5) בשנת 2007 נרשמו הפרשות לירידות ערך של אגרות חוב מגובות נכסים, שאינן בעלות אופי זמני בסך של 2 מיליון ש"ח (ראה באור 21).

31 בדצמבר 2006				
שוי הוגן	רווח כולל אחר מצטבר (הפסדים (3))	רווחים	עלות מופחתת (במניית-עלות) (5)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
1	-	*	1	1
19	*	*	19	19
20	-	-	20	20

אגרת חוב המגובה במשכנתאות (MBS) (1)
 אגרות חוב מגובות נכסים (ABS) - אחרים (2)
 סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) אגרת חוב אשר ליום 31 בדצמבר 2006 דרוגה היה A-, בשנת 2007 ירד הדרוג ל: CCC, ראה הערה (1) לעיל בהתייחס לשנת 2007.
 (2) מזה:

- 10 מיליון ש"ח - אג"ח המגובים בשיעבוד מדרגה שניה או שלישית, בדרוג AA-. (בשנת 2007 הוחלפו הבטחונות כך שהאג"ח אינו עונה עוד להגדרה של אג"ח מגובה נכסים. הדרוג עלה ל: AA).

- 8 מיליון ש"ח - אג"ח בדירוג AAA, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.

- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג A+.

(3) אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה שבהן פוזיצית הפסד הינן לתקופה של 12 חודשים ומעלה, הפסדים אלו הינם בעלי אופי זמני ולכן ההפסדים שטרם מומשו נזקפו להון עצמי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 4 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים)

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007	
במיליוני ש"ח		
17,287 *	17,524	אשראי
53	46	התחייבות לקוחות עבור קיבולים
17,340	17,570	סך הכל אשראי (2)
70	67	בניכוי הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
17,270	17,503	סך הכל אשראי לציבור

* סווג מחדש - ניירות ערך בהם מחזיק הבנק, אשר הופקדו כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, הוצגו בתקופות קודמות במאזן במסגרת סעיף אשראי לציבור. לאור מכתב שהופץ בנושא על ידי הפיקוח על הבנקים לתאגידי הבנקאיים, נבחנה הצגה זו מחדש ובטוחות אלו מוצגות במסגרת סעיף ניירות ערך. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות סווגו בהתאם, כדלקמן: ליום 31 בדצמבר 2006 - 1,135 מיליוני ש"ח.

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) הפרשה הספציפית לחובות מסופקים נכתה מסעיפי האשראי המתאימים.

ב. האשראי לציבור כולל:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
במיליוני ש"ח	

(1) אשראי ללווים בעייתיים שאינם רשיות מקומיות
ושלגביהם לא נרשמה הפרשה לחומ"ס לפי עומק פיגור

161	137	(א) אשראי ללווים בעייתיים שאינם נושא הכנסה:
-	11	- במטבע ישראלי לא צמוד
52	46	- במטבע ישראלי צמוד מדד
		- במטבע חוץ

(ב) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת עם ויתור על הכנסות:

לא צמוד		
5	6	- יתרה ליום המאזן
1	2	- תקופה ממוצעת לפרעון (שנים)
7.21%	6.12%	- שיעור הכנסה אפקטיבי:
10.81%	7.25%	הגלום בזרמי ההחזר הצפויים
		הגלום בזרמי ההחזר המקוריים

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 4 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

סכומים מדווחים

ב. האשראי לציבור כולל: (המשך)

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר	31 בדצמבר
2006	2007
	במיליוני ש"ח

(1) אשראי ללווים בעייתיים שאינם רשויות מקומיות
ושלגביהם לא נרשמה הפרשה לחומ"ס לפי עומק פיגור (המשך)

(ג) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת ללא ויתור על הכנסות:

18	1	- יתרה ליום המאזן - נקוב מט"ח
2	4	- יתרה ליום המאזן - צמוד מדד
11	9	- יתרה ליום המאזן - לא צמוד

(ד) אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות:

1	-	- יתרה ליום המאזן - נקוב מט"ח
19	20	- יתרה ליום המאזן - צמוד מדד
3	3	- יתרה ליום המאזן - לא צמוד

(ה) אשראי ללווים אשר לגביהם קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש של חבותם שטרם בוצע:

-	2	- יתרה ליום המאזן
---	---	-------------------

(ו) אשראי בפיגור זמני:

35	26	- יתרה ליום המאזן
5	5	- ריבית שנזקפה לדוח רווח והפסד בגין האשראי הנ"ל

(ז) אשראי בהשגחה מיוחדת:

602	315	- יתרה ליום המאזן
-----	-----	-------------------

(2) אשראי לרשויות המקומיות:

99	93	- יתרה ליום המאזן
9	7	- ריבית בגין אשראי זה שנזקפה לדוח רווח והפסד

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 4 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

ג. הפרשה לחובות מסופקים

31 בדצמבר 2005				31 בדצמבר 2006				31 בדצמבר 2007				
הפרשה ספציפית				הפרשה ספציפית				הפרשה ספציפית				
סה"כ	הפרשה נוספת (3)	לפי עומק הפיגור (1) אחרות (2)		סה"כ	הפרשה נוספת (3)	לפי עומק הפיגור (1) אחרות (2)		סה"כ	הפרשה נוספת (3)	לפי עומק הפיגור (1) אחרות (2)		
		סכומים מדווחים במיליוני ש"ח				סכומים מדווחים במיליוני ש"ח				סכומים מדווחים במיליוני ש"ח		
961	81	855	25	918	80	810	28	934	70	836	28	יתרת הפרשה לתחילת השנה סיווג יתרת הפרשה לתחילת שנה יתרת הפרשה לתחילת השנה לאחר סיווג
-	-	-	-	-	-	(2) *	2 *	-	-	-	-	
961	81	855	25	918	80	808	30	934	70	836	28	הפרשה בשנת החשבון הקטנת הפרשה בניכוי-/ גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
166	3	156	7	142	-	130	12	122	2	112	8	
(16)	(4) ⁽⁴⁾	(8)	(4)	(59)	(10)	(36)	(13)	(41)	(5)	(27)	(9)	סכום שנזקק לדוח רווח והפסד בניכוי-/ מחיקות
(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-	
149	(1)	147	3	82	(10)	93	(1)	80	(3)	84	(1)	יתרת הפרשה לסוף השנה
(192)	-	(192)	-	(66)	-	(65)	(1)	(44)	-	(42)	(2)	
918	80	810	28	934	70	836	28 **	970	67	878	25 **	

* בעקבות ישום חוזר המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2006 :

(א) סווג סך של 2 מיליון ש"ח ביתרת פתיחה ליום 1 בינואר 2006 מהפרשה ספציפית אחרת להפרשה ספציפית לפי עומק פיגור.

(ב) הוגדלה הפרשה ספציפית לפי עומק פיגור ברבעון הראשון של שנת 2006 ב- 0.5 מיליון ש"ח.

** כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור ליום 31 בדצמבר 2007 בסך 3 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2006 - 2 מיליון ש"ח).

(1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.

(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

(3) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

(4) על פי הנחיית המפקח על הבנקים בוטלה הפרשה נוספת בסך 3.5 מיליון ש"ח בגין מניות חברת "בזק".

(5) ראה באור 1.א.(2).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 4 - אשראי לציבור (בניכוי ההפרשה לחובות מסופקים) (המשך)

סכומים מדווחים

ד. הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה בגין לחובות מסופקים לפי עומק פיגור

הרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2007						
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עד 6 חודשים	עד 15 חודשים	עד 33 חודשים	עד 33 חודשים	עד 15 חודשים	עד 6 חודשים	עד 3 חודשים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1	1	19	2	2	2	25
-	-	8	-	-	1	9
-	3	15	6	1	1	25
10	11	4	6	3	3	34

סכום הפיגור
מזה: ריבית על סכום הפיגור
יתרת ההפרשה לחובות מסופקים
לפי עומק הפיגור (2)
יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה

31 בדצמבר 2006						
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עד 6 חודשים	עד 15 חודשים	עד 33 חודשים	עד 33 חודשים	עד 15 חודשים	עד 6 חודשים	עד 3 חודשים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1	1	20	3	1	1	26
-	-	8	-	-	-	8
-	1	20	6	1	1	28
14	9	6	6	5	5	40

סכום הפיגור
מזה: ריבית על סכום הפיגור
יתרת ההפרשה לחובות מסופקים
לפי עומק הפיגור (2)
יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה

(1) ראה באור 1.א.(2).
(2) לא כולל הפרשה בגין ריבית על סכום הפיגור.

ה. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

הרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2007					
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
2,805	34	25	25	-	25
321	6	-	3	2	2
185	20	-	30	6	6
3,311	60	25	58	8	33

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
ההפרשה לפי עומק הפיגור
הלוואות "גדולות" *
הלוואות אחרות
סך הכל

31 בדצמבר 2006					
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
2,455	40	26	26	-	28
186	7	4	4	2	2
194	23	27	27	6	6
2,835	70	57	57	8	36

הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
ההפרשה לפי עומק הפיגור
הלוואות "גדולות" *
הלוואות אחרות
סך הכל

* הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 805 אלפי ש"ח (2006 - 783 אלפי ש"ח).
** כולל ריבית על סכום הפיגור.
(1) ראה באור 1.א.(2).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 4 - אשראי לציבור (בניכוי ההפרשה לחובות מסופקים) (המשך)
 סכומים מדווחים

ו. מיון אשראי לציבור (1) וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (2) לפי גודל אשראי של לווה בודד:

ההרכב במאוחד (3) :

מאוחד			מאוחד			תקרת האשראי ללווה (באלפי ש"ח)	
31 בדצמבר 2006			31 בדצמבר 2007			מ-	עד-
סיכון אשראי (4)	אשראי	מספר לווים (2)	סיכון אשראי (4)	אשראי	מספר לווים (2)		
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
43	31	24,404	33	45	25,764	10	0
97	70	11,776	74	97	12,399	20	10
135	148	11,003	101	204	11,124	40	20
321	370	12,068	259	425	12,305	80	40
415	617	10,053	341	814	10,698	150	80
349	1,227	7,574	300	1,443	8,429	300	150
227	1,151	3,380	202	1,310	3,749	600	300
273	737	1,230	310	825	1,400	1,200	600
205	482	449	289	511	543	2,000	1,200
468	754	446	494	811	465	4,000	2,000
891	1,150	356	731	997	324	8,000	4,000
1,684	1,592	237	1,698	1,791	287	20,000	8,000
2,082	1,898	144	1,986	1,961	149	40,000	20,000
5,483	5,206	137	5,542	4,867	139	200,000	40,000
2,860	870	15	3,814	1,751	22	400,000	200,000
1	1,059	2	301	141	1	586,000	400,000
(5) 15,534	* 17,362	* 83,274	16,475	17,993	87,798		

* סווג מחדש, ראה באור 4.א.

(1) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

(2) מספר לווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי.

(3) ראה באור 1.א.(2).

(4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(5) כולל התחייבויות פתוחות בגין כרטיסי אשראי ליום 31 בדצמבר 2006 בסך 238 מיליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 5 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

סכומים מדווחים

א. מאוחד

31 בדצמבר 2006			31 בדצמבר 2007		
סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		

השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין)

42	-	42	16	-	16
----	---	----	----	---	----

		10 שנים			10 שנים
3	-	3	2	-	2
1	-	1	1	-	1

פרטים בדבר מוניטין:
קצב ההפחתה
הסכום המקורי
יתרה להפחתה

ב. בנק

31 בדצמבר 2006			31 בדצמבר 2007		
סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		

השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין)

429	429	-	450	450	-
-----	-----	---	-----	-----	---

		10 שנים			10 שנים
15	15	-	15	15	-
8	8	-	6	6	-

פרטים בדבר מוניטין:
קצב ההפחתה
הסכום המקורי
יתרה להפחתה

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 5 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

סכומים מדווחים

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות: (1)

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	השקעות לפי שווי מאזני ליום 31 בדצמבר											
		חלק בהון ובזכויות הצבעה		עלות הרכישה		רווחים (הפסדים)		דיבידנד שהתקבל		סעיפים אחרים			
		2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007		
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
		%											
(1) חברות מאוחדות													
אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ ⁽³⁾													
השקעות ריאליות	100	135	104	(11)	(8)	-	-	13	11	4	7	6	
אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ ⁽⁴⁾													
ניהול תיקים	100	10	10	5	2	-	-	1	1	3	1	3	
אגוד כספים בע"מ ⁽⁵⁾													
ראה סעיף ד' להלן	100	2	2	34	33	-	-	-	-	1	21	3	
אגוד עודפים בע"מ ⁽⁶⁾													
ראה סעיף ה' להלן	100	1	1	36	35	-	-	-	-	1	22	2	
אגוד הנפקות בע"מ ⁽⁷⁾													
הנפקת כתבי התחייבות	100	16	16	1	1	-	-	-	-	-	1	* -	
כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ⁽⁸⁾													
שרותי תפעול לבנק	100	138	138	20	14	(23)	(16)	-	-	6	3	5	
לבילוב סוכנות לביטוח ביטוח מקרקעין													
ביטוח מקרקעין	100	11	11	14	12	-	-	-	-	2	2	3	
אגוד ליסינג בע"מ													
ליסינג	100	1	1	19	11	-	-	-	-	8	4	2	
חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ													
שרותי נאמנות	100	2	2	10	7	-	-	-	-	3	2	2	
(2) חברות כלולות													
תיא חברה להשקעות בע"מ ⁽⁹⁾ אחזקות													
הנץ האדמונית שותפות מוגבלת קרן גידור	20	18	20	1	2	(4)	(1)	-	-	(1)	1	(1)	

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) הנתונים לגבי החברות המאוחדות משקפים את השקעת הבנק בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניכוי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבנק.

(2) כולל בעיקר התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה של חברה מאוחדת לפי שווי הוגן, נטו.

(3) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 139 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 139 מיליון ש"ח). בדבר התקשרויות של החברה המאוחדת ראה באור 17.ג. (3) להלן.

(4) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 5 מיליון ש"ח). בדבר ערבות שנתן הבנק לטובת לקוחות החברה המאוחדת - ראה באור 17.ג. (7)(א).

(5) לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.ן) בע"מ. בדבר מכירת פעילות קרנות הנאמנות, ראה סעיף ד' להלן.

(6) לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ. בדבר מכירת פעילות קופות הגמל, ראה סעיף ה' להלן.

(7) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 16 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 16 מיליון ש"ח). בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים על ידי אגוד הנפקות בע"מ ראה באור 10.

(8) סכום ההשקעה כולל מוניטין שנוצר ברכישה.

(9) בדבר מכירת ההחזקה בתיא חברה להשקעות בע"מ, ראה סעיף ו' להלן.

באור 5 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ד. אגוד קרנות נאמנות (א.ק.ן) בע"מ והבנק חתמו ביום 1 בפברואר 2006 על הסכם למכירת כל פעילות קרנות הנאמנות שבניהול א.ק.ן למנורה קרנות נאמנות בע"מ (להלן "מנורה"), חברה בשליטת מנורה חברה לביטוח בע"מ. במסגרת מכירת הפעילות נמכרו המוניטין של הקרנות וכל הזכויות וההתחייבויות של א.ק.ן ביחס לקרנות הנמכרות. בהתאם להסכם, בתום 5 שנים מהשלמת העסקה, תבוצע התאמת תמורה, כך שאם עמלות ההפצה בגין הפצת קרנות במהלך התקופה תהינה גבוהות או נמוכות מעמלות ההפצה שהיו ידועות במועד חתימת העסקה, תיערך התחשבות בין הצדדים לפי מנגנון שנקבע ביניהם בהסכם. הבנק נטל עליו התחייבות שלא להתחרות במנורה בתחום ניהול קרנות הנאמנות למשך 5 שנים ממועד ההתקשרות וכן התחייב שלא לעשות עוד שימוש בשם א.ק.ן, ולא לעשות שימוש בשם אגוד לעניין ניהול קרנות למשך 5 שנים. מנורה התחייבה להתקשר עם הבנק בהסכם הפצה ל- 5 שנים ביחס לקרנות שבניהולה וכן בהסכם למתן שירותי ברוקראג' על ידי הבנק לקרנות הנרכשות לתקופה של 5 שנים. בנוסף התחייבה מנורה למנות את הנאמן של הבנק כנאמן של הקרנות הנרכשות, הכל בכפוף לכל דין. ברבעון הראשון של שנת 2006 התקיימו כל התנאים המתלים להשלמת העסקה. ביום 30 במרס 2006 נתקבלה תמורת המכירה בסך של כ- 34 מיליון ש"ח והבנק רשם רווח נטו מהמכירה בסך של 21 מיליון ש"ח, שהוצג בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים" - ראה באור 28.

ה. ביום 24 בינואר 2006 נחתם הסכם לפיו נמכרה כל פעילות קופות הגמל המתנהלות תחת אגוד ניהול קופות גמל לאיילון חברה לניהול קופות גמל בע"מ, חברה בשליטת איילון חברה לביטוח בע"מ (להלן "איילון"). העסקה הושלמה ביום 28 ביוני 2006, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים להשלמתה. במסגרת המכר הועברו לאיילון המוניטין של הקופות ושל אגוד ניהול קופות גמל והומחו לה כל הזכויות וההתחייבויות של אגוד ניהול קופות גמל ביחס לקופות ולכל עניין הנוגע אליהן ולניהולן (לרבות הזכות לקבלת דמי ניהול) החל ממועד השלמת העסקה ובתמורה לכך שולם לאגוד קופות גמל סך של כ-29 מיליון ש"ח. יציין, כי הבנק ואגוד ניהול קופות גמל התחייבו לשפות את איילון בגין כל נזק, הפסד או הוצאה שיגרמו לאיילון בגין האירועים הבאים: הפרת מצגים, התחייבויות שלא היו רשומות בדוחות הכספיים של הקופות הנרכשות ותביעות שתוגשנה כנגד איילון בקשר עם הקופות הנרכשות בגין עילות שנולדו לפני מועד השלמת העסקה. לאחר השלמת העסקה התחייבה איילון כי תעשה כמיטב יכולתה כדי שפעילות רכישת ומכירת ניירות הערך של הקופות תעשה באמצעות הבנק. הבנק מצדו התחייב כי במשך 5 שנים מהשלמת העסקה הוא לא יעביר את כספי המעבידים שבשליטתו לניהול מנהל קופות גמל אחר, ככל שהתשואה שתשיג קופת הפיצויים תהיה ממוצעת לתשואות ששיגו קופות פיצויים באותה תקופה. בדוח המאוחד של שנת 2006 נרשם רווח מהמכירה בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים" בסך של כ- 21 מיליון ש"ח - ראה באור 28.

ו. ביום 11 בינואר 2007 מכרה החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (להלן - "א.ש.י") 12.5% מהון המניות של תיא חברה להשקעות (להלן - "תיא"). בעקבות המכירה חדלה תיא להיות חברה כלולה. יו"ר דירקטוריון הבנק התפטר מחברותו בדירקטוריון תיא. בשנת 2007 נרשם רווח מפעולות בלתי רגילות בסך של 1.3 מיליון ש"ח בגין מכירה זו - ראה באור 28. יתרת החזקות במניות תיא מומשה במהלך מספר מועדים בשנת 2007.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 6 - בנינים וציוד

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד ובבנק:

עלות

31 בדצמבר 2007	גריעות	רכישות	31 בדצמבר 2006 במיליוני ש"ח	שער הפחת הממוצע 31 בדצמבר	
				2007 %	2006 %
387	13	7	393	2.8	2.4
434	1	36	399	17.9	13.1
<u>821</u>	<u>14</u>	<u>43</u>	<u>792</u>		

בנינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) ציוד, ריהוט וכלי רכב

סך הכל

פחת שנצבר

31 בדצמבר 2007	פחת בגין גריעות	פחת השנה	31 בדצמבר 2006 במיליוני ש"ח
* 154	8	16	146
340	1	23	318
<u>494</u>	<u>9</u>	<u>39</u>	<u>464</u>

בנינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) ציוד, ריהוט וכלי רכב

סך הכל

יתרה להפחתה

31 בדצמבר 2007 במיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2006 במיליוני ש"ח
233	247
94	81
<u>327</u>	<u>328</u>

בנינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) ציוד, ריהוט וכלי רכב

סך הכל

- * כולל הפרשה לירידת ערך בסך 8 מיליון ש"ח (שנת 2006 - 6 מיליון ש"ח), ראה באור 28.
- ב. בנינים ומקרקעין כוללים זכויות בדרך של חכירה בסך של 145 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 151 מיליון ש"ח), לתקופה של מ-34 שנים ועד 48 שנים מתאריך המאזן עם אפשרות להארכה של עד 99 שנים נוספות.
- ג. זכויות במקרקעין שיתרתם לאחר הפחתה 91 מיליון ש"ח, טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רשום המקרקעין (ליום 31 בדצמבר 2006 - 92 מיליון ש"ח).
- ד. בנינים ומקרקעין כוללים נכסים שאינם בשימוש הבנק, יתרתם לאחר הפחתה ולאחר הפרשה לירידת ערך הינה בסך 11 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 18 מיליון ש"ח).
- ה. השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה ליום 31 בדצמבר 2007:

עלות מופחתת	שווי הוגן
במיליוני ש"ח	
9	11
2	3
<u>11</u>	<u>14</u>

קבוצה א' (1)

קבוצה ב' (2)

סך הכל

- (1) השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נמדד בהתבסס על היוון תחזית תזרימי מזומנים, המתבססת על אומדנים מהימנים של תזרימי מזומנים עתידיים, הנתמכים על ידי תנאים של חוזים קיימים וכן על ידי ראיות חיצוניות וכן שימוש בשיעורי היוון, המשקפים הערכות שוק שוטפות בדבר חוסר הוודאות לגבי הסכום והעיתוי של תזרימי המזומנים.
- (2) השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נקבע על בסיס הערכות שווי שבוצעו על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים ובעלי כישורים מקצועיים מתאימים לגבי מיקום וסוג נדל"ן להשקעה המוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבעלות החברה, במידה שקיימות עסקאות כאלה, וכן בהתבסס על היוון תחזיות תזרימי מזומנים הצפויים לנבוע מהנכסים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 7 - נכסים אחרים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
במיליוני ש"ח	
68	60
* 600	880
221	-
* 63	75
952	1,015

מיסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 27.ח)
יתרות חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾
יתרת סליקה נטו בקשר עם פעילות בניירות ערך
חייבים אחרים ויתרות חובה⁽³⁾
סך הכל נכסים אחרים

* סוג מחדש.
(1) ראה באור 1.א. (2)
(2) ראה באור 11 - יתרות זכות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.
(3) כולל סך של 13 מיליון ש"ח, בגין הלוואה ללא זמן פרעון, שניתנה לחברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ, אשר הבנק מחזיק כ- 14% ממניותיה. הבנק ובעלי מניות אחרים בחברה נתנו הלוואות לכיסוי הוצאות פיתוח ואלו תוחזרנה מתוך הסכומים שיעמדו לרשות החברה עם מימוש נכסיה.

באור 8 - פקדונות הציבור

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
במיליוני ש"ח	
4,769	4,616
* 20,147	21,875
424	222
25,340	26,713

פקדונות לפי דרישה
פקדונות לזמן קצוב
פקדונות בתוכניות חסכון
סך הכל פקדונות הציבור

* סוג מחדש.
(1) ראה באור 1.א. (2)

באור 9 - פקדונות מבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
במיליוני ש"ח	
* 18	436
14	22
53	46
* 5	12
90	516

בנקים מסחריים:
פקדונות לפי דרישה
פקדונות לזמן קצוב
קיבולים
תאגידים בנקאיים מיוחדים:
פקדונות לפי דרישה
סך הכל פקדונות מבנקים

* סוג מחדש.
בדבר שעבודים ראה באור 17.ד.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 10 - כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

מאוחד		מאוחד		
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007	שעור תשואה פנימי (2)	משך חיים ממוצע (1)	
במיליוני ש"ח		ב- %	בשנים	
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון⁽³⁾				
כתבי התחייבות נדחים:				
-	102	6.9	6.3	במטבע ישראלי לא צמוד
816	940	5.2	4.2	במטבע ישראלי צמוד למדד
תעודות פקדון:				
-	253	6.9	5.2	במטבע ישראלי צמוד למדד
816	1,295			סך הכל כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
<hr/>				
הבנק		הבנק		
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007	שעור תשואה פנימי (2)	משך חיים ממוצע (1)	
במיליוני ש"ח		ב- %	בשנים	
כתבי התחייבות נדחים⁽³⁾				
582	474	5.5	3.1	במטבע ישראלי צמוד למדד
582	474			סך הכל כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב

- (1) משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שעור תשואה פנימי.
 (2) שעור תשואה פנימי הינו שעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוחות הכספיים.
 (3) כתבי התחייבות הנדחים ותעודות הפקדון אינם ניתנים להמרה במניות.

ב. במהלך שנת 2007 הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים לא סחירים בסך 45 מיליון ש"ח (2006 - 14 מיליון ש"ח).

ג. פרסום תשקיף מדף:

ביום 7 בינואר 2007 פרסמה אגוד הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן - "החברה"), תשקיף מדף להנפקה של עד 12 סדרות של תעודות התחייבות (סדרות ב' עד יג') אשר עשויות לכלול סדרות של תעודות פקדון בדרגת פרעון רגילה, אשר תהיה שווה לדרגת הפרעון של כלל הפקדונות ו/או סדרות של כתבי התחייבות נדחים, אשר יעמדו בדרגת פרעון נדחית לאחר כל יתר התחייבויותיו האחרות של הבנק, אשר לא נקבעה להן דרגת פרעון שווה ו/או נחותה מזו של כתבי ההתחייבות מאותה סדרה.
 כל אחת מסדרות תעודות ההתחייבות תהיה בערך נקוב של עד 500 מיליון ש"ח. תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות שיונפקו כאמור תעמודנה לפרעון במספר תשלומים אשר לא יפחת מתשלום אחד ולא יעלה על עשרים תשלומים שנתיים או על ארבעים תשלומים חצי שנתיים. בסיס ההצמדה וסוג הריבית אותה תישא קרן תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות שיונפקו, יקבע בדוח ההצעה על פיו תוצע לראשונה כל אחת מהסדרות. שיעור הריבית אותו תישא קרן תעודות ההתחייבות, יקבע במכרז אשר על פיו תיערך הצעתן לראשונה של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 10 - כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון (המשך)

סכומים מדווחים

ד. גיוס לפי תשקיף מדף:

1. ביום 17 בינואר 2007 השלימה החברה גיוס בסך של כ- 200 מיליון ש"ח בכתבי התחייבות נדחים. הגיוס בוצע בשתי סדרות:
 - א. סדרה ב' בסך 100 מיליון ש"ח צמודים למדד ונושאים ריבית בשיעור של 4.3% לשנה המשולמים אחת לחצי שנה. קרן הסדרה עומדת לפרעון ב- 3 תשלומים שנתיים שווים בשנים 2015-2017.
 - ב. סדרה ג' בסך 100 מיליון ש"ח שאינם צמודים ונושאים ריבית בשיעור של 6.2% המשולמים מידי חצי שנה. קרן הסדרה עומדת לפרעון ב- 3 תשלומים שנתיים שווים בשנים 2015-2017.
2. ביום 12 במרס 2007 השלימה החברה גיוס של 250 מיליון ש"ח תעודות פקדון (סדרה ד') שאינן צמודות ונושאות ריבית בשיעור של 5.95% לשנה המשולמת אחת לחצי שנה. קרן הסדרה עומדת לפרעון ב- 3 תשלומים שנתיים שווים בשנים 2013-2015.
3. ביום 27 בדצמבר 2007 השלימה החברה גיוס של כ-120 מיליון ש"ח אשר היוו הרחבה של סדרה ב', בתנאים זהים לאלו של הסדרה המקורית (ראה סעיף ד.1 א. לעיל).

באור 11 - התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב :

הבנק		מאוחד	
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007	31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
122	124	122	124
7	9	12	9
53	64	53	66
* 557	878	* 557	878
238	262	238	262
-	107	-	107
240	210	99	64
1,217	1,654	1,081	1,510

עודף העתודות לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה על היעודות (ראה באור 14 ב.ב.)
 הכנסות מראש
 עובדים בגין שכר ונלוות
 יתרות זכות בגין מכשירים נגזרים⁽¹⁾
 זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
 יתרת סליקה נטו בקשר עם פעילות בניירות ערך
 זכאים אחרים ויתרות זכות
 סך הכל התחייבויות אחרות

* סווג מחדש.
 (1) ראה באור 7 - יתרות חובה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 12 – הון עצמי

א. הרכב הון המניות:

בערכים נומינליים

ליום 31 בדצמבר		
2006	2007	
65,000,000	65,000,000	הון מניות רשום מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח
58,871,562	58,871,562	הון מניות מונפק ונפרע מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח

המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

ב. בהתאם להיות לרכישת אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א – 1981, לא יחלק הבנק דיבידנד מרווחים צבורים מן התקופה שלפני הרכישה, אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. כמו-כן, קיימות מגבלות נוספות על חלוקת דיבידנד על פי חוק החברות, התשנ"ט – 1999. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2007 הינו 463 מיליון ש"ח. במקרה של חלוקת דיבידנד הבנק כפוף לדרישות חוק החברות, התשנ"ט- 1999, לדרישות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א- 1981 ולמגבלות שקבע המפקח על הבנקים בין השאר באשר לאי האפשרות לחלק דיבידנד כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות מסתכמות בהפסד.

ביום 28 בפברואר 2007 החליט דירקטוריון הבנק להציע דיבידנד בגין השנים 2005 ו- 2006 בסך של 100 מיליון ש"ח. ביום 18 באפריל 2007 אושרה ההצעה באסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות. ביום 14 במאי 2007 חולק הדיבידנד הנ"ל.

ג. בחודש יוני 2000 הנפיק הבנק 9,074,997 מניות רגילות של הבנק בנות 0.01 ש"ח כל אחת ו- 12,099,996 כתבי אופציה (ללא תמורה) רשומים על שם, הניתנים למימוש למניות רגילות בנות 0.01 ש"ח כ"א, בכל יום מסחר החל ממועד רישומם למסחר בבורסה ועד ליום 31 במאי 2004 באופן שכל כתב אופציה ניתן למימוש למניה רגילה אחת בת 0.01 ש"ח ערך נקוב כנגד תשלום במזומן של מחיר מימוש בסך 21 ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן. בחודש מאי 2004 הוחלט על הארכת תקופת המימוש בשנתיים נוספות כך שמועד האחרון למימוש כתבי האופציה חל ביום 31 במאי, 2006. מחיר המימוש הוקטן בשיעור של 5% ממחיר המימוש הקיים לפי ההסדר כך שכל כתב אופציה יהיה ניתן למימוש כנגד תשלום במזומן של מחיר מימוש בסך 19.95 ש"ח למניה ובצמוד למדד המחירים לצרכן. במהלך חמשת החודשים הראשונים של שנת 2006 (עד וכולל המועד האחרון למימוש כתבי האופציה), מומשו על ידי הציבור 9,393,650 אופציות בתמורה כספית של 210 מיליון ש"ח. יתרת כתבי האופציה שלא מומשו פקעו.

ד. דירקטוריון הבנק החליט ביום 14 באוקטובר 2007 להמליץ בפני האסיפה הכללית של בעלי המניות לאשר את הגדלת הון המניות הרשום של הבנק, העומד היום על 650,000 ש"ח והמחולק ל- 65,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 שקל חדש ערך נקוב כל אחת, על ידי הוספת 18,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 שקל חדש ערך נקוב כל אחת, לסך של 830,000 ש"ח. תוספת ההון הרשום של הבנק תשמש למטרת הנפקת שטרי הון נדחים ו/או כתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה למניות על ידי הבנק בכפוף לאישורם על ידי המפקח על הבנקים כהון ראשוני (הנחשב כהון ראשוני מורכב). הנושא נכלל בסדר היום של האסיפה הכללית שהתכנסה ביום 21 בנובמבר 2007, אולם לאור עמדתו של אחד מבעלי השליטה, החליטה האסיפה על דחיית הדין בנושא זה למועד מאוחר יותר שייקבע על ידי הדירקטוריון.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

הלימות ההון מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכוני שוק".

על פי הוראת המפקח כאמור, הונו של התאגיד הבנקאי לא יפחת מ- 9% מהסיכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים והחוץ מאזניים. בנוסף קבע בנק ישראל לבנק יחס מינימלי של הון, ללא כתבי התחייבות נדחים, לרכיבי סיכון של 7%.

בנתוני המאוחד:

סכומים מדווחים

א. הון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
	במיליוני ש"ח
803	803
769	783
(42)	(26)
<u>1,530</u>	<u>1,560</u>
52	52
461	746
513	798
<u>2,043</u>	<u>2,358</u>

הון ראשוני:

הון מניות רגילות נפרע

עודפים וקרנות הון

סכומים אחרים שהופחתו מההון של רובד 1

סך הכל הון ראשוני

הון משני :

הון משני עליון⁽¹⁾

הון משני אחר

סך הכל הון משני

סך הכל הון כולל

(1) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 52 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 52 מיליון ש"ח) מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
 סכומים מדווחים

ב. יתרות משוקללות של סיכון

ליום 31 בדצמבר 2007							יתרות (2) במיליוני ש"ח
דרישת הון 9%	יתרות סיכון	שיעור שיקלול					
		100%	50%	20%	0%		
סיכון אשראי							
נכסים:							
84	936	96	-	4,202	412	4,710	מזומנים ופקדונות בבנקים
99	1,104	1,066	-	189	6,796	8,051	ניירות ערך
1,111	12,339	11,146	2,350	** 88	* 3,971	17,555	אשראי לציבור ⁽¹⁾
1	16	16	-	-	-	16	השקעות בחברות מוחזקות
29	327	327	-	-	-	327	בניינים וציוד
46	516	516	-	-	499	1,015	נכסים אחרים
1,370	15,238	13,167	2,350	4,479	11,678	31,674	סך הכל נכסים
מכשירים חוץ מאזניים:							
180	2,005	2,005	-	-	-	2,005	עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
157	1,739	1,241	-	2,491	27	3,759	מכשירים נגזרים
13	144	144	-	-	-	144	אחרים
350	3,888	3,390	-	2,491	27	5,908	סך הכל מכשירים חוץ מאזניים
1,720	19,126					37,582	סך הכל נכסי סיכון אשראי
סיכון שוק							
23	250						סיכון ריבית
11	122						סיכון מניות
4	47						סיכון שער חליפין של מטבע חוץ ואינפלציה
11	127						סיכון אופציות
49	546						סך הכל נכסי סיכון שוק
1,769	19,672						סך הכל נכסי סיכון

* **מזה:**

3,276 אשראי מובטח בפקדונות משועבדים
 695 אשראי מובטח באג"ח מדינה

3,971

** **אשראי מובטח בערבויות בנקאיות** 88

(1) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 52 מיליון ש"ח מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.
 (2) נכסים - יתרות מאזניות, מכשירים חוץ מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
סכומים מדווחים

ב. יתרות משוקללות של סיכון (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2006							יתרות (2) במיליוני ש"ח				
דרישת הון 9%	יתרות סיכון	שיעור שיקלול				100%			50%	20%	0%
		100%	50%	20%	0%						
סיכון אשראי											
נכסים:											
57	637	-	-	3,183	841	4,024	מזומנים ופקדונות בבנקים				
50	554	541	-	64	5,682	* 6,287	ניירות ערך				
1,107	12,305	11,196	2,189	*** 72	** 3,865	* 17,322	אשראי לציבור ⁽¹⁾				
-	-	-	-	-	31	31	אשראי לממשלה				
4	42	42	-	-	-	42	השקעות בחברות מוחזקות				
30	328	328	-	-	-	328	בניינים וציוד				
54	597	597	-	-	355	* 952	נכסים אחרים				
1,302	14,463	12,704	2,189	3,319	10,774	28,986	סך הכל נכסים				
מכשירים חוץ מאזניים:											
101	1,127	1,127	-	-	-	1,127	עסקאות שבהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				
112	1,246	883	-	1,813	37	2,733	מכשירים נגזרים				
12	138	138	-	-	-	138	אחרים				
225	2,511	2,148	-	1,813	37	3,998	סך הכל מכשירים חוץ מאזניים				
1,527	16,974					32,984	סך הכל נכסי סיכון אשראי				
סיכון שוק											
23	254						סיכון ריבית				
10	112						סיכון מניות				
24	269						סיכון שער חליפין של מטבע חוץ ואינפלציה				
1	10						סיכון אופציות				
58	* 645						סך הכל נכסי סיכון שוק				
1,585	17,619						סך הכל נכסי סיכון				

* סווג מחדש.

** מזה:

2,386	אשראי מובטח בפקדונות משועבדים
1,479	אשראי מובטח באג"ח מדינה
3,865	

*** אשראי מובטח בערבויות בנקאיות

(1) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 52 מיליון ש"ח מהווה חלק מההון המשני העליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.
(2) נכסים - יתרות מאזניות, מכשירים חוץ מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
 סכומים מדווחים

ג. יחס ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
ב- %	ב- %
* 8.68	7.93
* 11.60	11.99
* 8.98	8.19
9.00	9.00
7.00	7.00

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל, ללא כתבי התחייבות, לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

יחס ההון המינימלי ללא כתבי התחייבות נדחים,

הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* הוצג מחדש.

באור 14 - זכויות עובדים

א. פיצויי פרישה ופנסיה

(1) התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה ופנסיה לעובדיו מכוסות על ידי עתודות מתאימות אשר מופקדות בעיקרן בקופות גמל ופנסיה ועל ידי רכישת פוליסות בחברות בטוח. העתודה לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל. ההתחייבות לפיצויים לעובדי הבנק מחושבת על בסיס משכורת של חודש אחד לכל שנת עבודה.

(2) בשנת 1996 נחתם הסכם עם הפקידים בבנק, אשר חברים בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן - "עמית"), על פיו החל מיום 1 באפריל 1995 תשלומי הבנק לקרן הפנסיה יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורין להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי חוק פיצויי פיטורין. בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לפקידים אלה ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית וזאת מהתאריך הנזכר לעיל.

(3) המנהלים ומורשי החתימה של הבנק זכאים לבחור בעת פרישתם מהבנק בין קבלת פנסיה תוך ויתור על זכויות הפיצויים וקופות הגמל שיש להם ובין קבלת פיצויי פרישה וכספי קופות הגמל. בחודש פברואר 1997 נחתם הסכם בין ארגון המנהלים ומורשי החתימה של הבנק לבין הבנק, המתייחס למו"חיים אשר חברים בקרן הפנסיה עמית. על פי ההסכם, בתקופת העבודה עד למועד ההצטרפות כחבר בעמית יחולו על המו"ח התנאים שהיו מקובלים בבנק עד ליום החתימה על ההסכם. לגבי תקופת החברות בעמית, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, יקבל המו"ח את הכספים בעמית אך לא פחות מהתחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין על פי החוק. במקרה של פרישה במסלול פנסיה, יקבל המו"ח כפנסיה את הכספים שנצברו לזכותו בעמית בגין תגמולים אך לא פחות מהתחייבות הבנק בהתאם לתנאים שהיו מקובלים עד כה, וכן פנסיה בגין הכספים שנצברו לו בעמית בגין פיצויים עד לסך התחייבות הבנק לתשלום פנסיה הנגזרת מפיצויי הפיטורין. הנ"ל יחול לגבי מו"ח ותיק (כהגדרתו בהסכם) בלבד. מו"ח חדש (כל מי שאינו מו"ח ותיק) אינו זכאי לפנסיה ותשלומי הבנק לעמית יבואו במקום מלוא פיצויי פיטורין להם יכול המו"ח להיות זכאי על פי החוק.

ההתחייבות לפנסיה למו"חים מבוססת על ערך נוכחי של ההתחייבות העולה על סכום ההתחייבות לפיצויים והיתרות בקופות גמל. הערך הנוכחי של ההתחייבות חושב על ידי אקטואר לפי שיעור היוון של 4% (כנ"ל בשנת 2006), בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון גורם עלית השכר הריאלית העתידית עד למועד פרישתם הצפוי של העובדים מהבנק בשיעור של 2% לשנה (כנ"ל בשנת 2006).

(4) התחייבות לפנסיה, לגבי עובדים שפרשו ובחרו בפנסיה מכוסה על ידי עתודה לפנסיה המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי אקטואר לפי שיעור היוון של 4% כמצוין לעיל (כנ"ל בשנת 2006).

(5) באוקטובר 2005 פרסם האקטואר הראשי במשרד האוצר הנחיות בנוגע לקביעת בסיס התמורה המשמש בחישוב מקדמי קצבה ובהערכת עתודות בגין פוליסות ביטוח חיים מסוג קצבה. המפקח על הבנקים, במכתבו מיום 23 בנובמבר 2005, הודיע כי יאמץ את ההנחיות לצורך חישוב עתודות בגין זכויות עובדים החל מיום 1 בינואר 2006 אך לא יאוחר מאשר תום הרבעון הראשון של שנת 2006. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2005 רשם הבנק הוצאה בסך 9 מיליון ש"ח בגין עדכון זה. בהתאם למכתב המפקח רשם הבנק הוצאה נוספת בסך כ- 5 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2006.

בפברואר 2007 פרסם האקטואר הראשי חוזרים לקרנות הפנסיה ולחברות הביטוח, לפיהם יש להעריך את העתודות לפנסיה וביטוח חיים על סמך לוחות תוחלת חיים חדשים. הבנק אימץ את הלוחות הנ"ל ברבעון הראשון של שנת 2007 וכתוצאה מכך רשם הוצאות שכר בסך של כ- 5 מיליון ש"ח.

פרטים בדבר הערכה אקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכויות העובדים, ראה בהערכת האקטואר מר דן הרשקוביץ שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך.

(6) פרישה מרצון

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2005 יצא הבנק בתוכנית לפרישה מרצון של עובדיו. על פי התכנית שולמו לעובדים הפורשים סכומים בגין הפרישה מעבר לזכויות שנצברו בספרי הבנק וזאת על בסיס קריטריונים של גיל וותק, בעקבות התוכנית פרשו מהבנק 20 עובדים. עלות ביצוע התוכנית הסתכמה בכ- 17 מיליון ש"ח והיא נכללה בדוח רווח והפסד של שנת 2005 במסגרת סעיף "משכורות והוצאות נילוות".

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 14 - זכויות עובדים (המשך)

ב. פרטים על העתודות והיעודות

סכומי העתודות והיעודות לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה כמוצג במאזן הם כדלקמן:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
242	247
120	123
122	124

סכום העתודות
סכום היעודות, נטו
עודף העתודות על היעודות, נטו⁽¹⁾

הבנק אינו רשאי למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.
⁽¹⁾ נכלל ב"התחייבויות אחרות" (ראה באור 11).

ג. מענקים בגין ותק עובדים

עובדי הבנק זכאים עם הגיעם ל-20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק למענקים כספיים של מספר חדשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות. לתאריך המאזן יתרת ההפרשה מסתכמת בסך של 9 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 6 מיליון ש"ח). ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".

חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי ומביא בחשבון, על בסיס נסיון העבר, את ההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק. החישוב נעשה לפי שיעור היוון של 4% (כנ"ל בשנת 2006).
בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון גורם עלית השכר הריאלית העתידית בשיעור של 3% (ליום 31 בדצמבר 2006 - 2.5%).

ד. הפרשה לחופשה

עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים לחופשה שנתית בתשלום בהתאם לחוק חופשה שנתית תשי"א - 1951 בכפוף להסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק ובהתאם למכסות המפורטות בהסכם. חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה בסך של 19 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 18 מיליון ש"ח) לימי חופשה שטרם נוצלו וכן לחופשות מיוחדות (ראה ג. לעיל) שמועד זכאותם הגיע. ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".

ה. חוזים אישיים

(1) החל משנת 2004 מועסקים כל חברי ההנהלה בחוזים אישיים. לארבעה מחברי ההנהלה ונושאי משרה בכירים חוזה אישי המעניק פיצויי פרישה מוגדלים במקרה של פיטורים על ידי הבנק. כמו כן לאחד מחברי ההנהלה חוזה אישי המבטיח תקופת העסקה מינימלית. סכום ההוצאה המרבית, שלא נרשמה בספרי הבנק, מאחר ואין בכונת הבנק לפטר חברי הנהלה ונושאי משרה בכירים אלה, מסתכם בסך של כ-5.2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 3.4 מיליון ש"ח).

(2) ברבעון השני של שנת 2006 התמנה מר חיים פרייזלימן למנהל הכללי הראשי של הבנק (להלן - המנכ"ל) לתקופה של שלוש שנים המתחילה ביום 2 באפריל 2006. בהתאם להסכם העסקתו, זכאי המנכ"ל, בין השאר, למענק שנתי בסכום משתנה לפי שיעור תשואת הרווח הנקי של הבנק על ההון העצמי (ללא התחשבות ברווחי ההון ו/או הכנסות חד פעמיות בגין מכירת פעילות ניהול קופות גמל וקרנות נאמנות) עד לשיעור של 1% מהרווח הנקי של הבנק. כמו כן נקבע בהסכם כי הבנק ינפיק למנכ"ל תוך 30 ימים מיום החתימה על ההסכם כתבי אופציה לרכישה של מניות הבנק, לעניין האופציות ראה ביאור 14א.

במקרה של הפסקת ההתקשרות על ידי הבנק או על ידי המנכ"ל עקב נסיבות מיוחדות, כמוגדר בהסכם, יהיה המנכ"ל זכאי לקבל מהבנק, את כל המשכורות והתנאים הנלווים (לרבות מענק רווחיות בגין תקופת עבודתו היחסית ולמעט אופציות מנכ"ל שטרם הגיע מועד מימושן) עד תום תקופת ההסכם.
הואיל ואין בכונת הדירקטוריון לפטר את המנכ"ל, לא נרשמה בדוחות הכספיים כל הפרשה בגין האמור לעיל. סך ההתחייבות האמורה ליום 31 בדצמבר 2007, שלא נרשמה בספרי הבנק, הינה 3.1 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 4.9 מיליון ש"ח).

עם תום תקופת שלוש השנים יהיה המנכ"ל זכאי למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 14 - זכויות עובדים (המשך)

ה. חוזים אישיים (המשך)

- (3) ביום 30 באפריל 2006 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק שינוי בתנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון, כדלקמן:
- העלאת שכרו ב- 15% החל ממשכורת ינואר 2006.
 - הענקת מענק בגין שנת 2005 בסך של 500 אלפי ש"ח.
 - תוספת פיצויי פרישה, אם וכאשר יפרוש היו"ר, בשיעור של 100%, בנוסף לסכום שנצבר לזכותו בקופת הפיצויים.
- ביום 18 באפריל 2007 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק הענקת מענק ליו"ר הדירקטוריון בגין שנת 2006 בסך של 750 אלפי ש"ח (ההוצאה בגין המענק נכללה בדוחות הכספיים של הבנק בשנת 2007).

ו. שינוי בהגדרת מס בחוק מס ערך מוסף

בחודש אפריל 2005 אושר חוק המדיניות הכלכלית לשנת 2005 במסגרתו שונתה הגדרת השכר בחוק מס ערך מוסף כך שהוא כולל גם מענק פרישה או מוות וכן כל סכום ששילם מעביד לקרן השתלמות או לקופת גמל שאינה קופה מרכזית לפיצויים. כתוצאה מתיקון זה בגין חבות נוספת במס שכר, גדלו הוצאות השכר של הבנק לשנת 2005 בסך של 2 מיליון ש"ח.

באור 14א – עסקאות תשלום מבוסס מניות

א. פרטים על עסקאות תשלום מבוסס מניות

בהסכם בין הבנק למנכ"ל, כמפורט בבאור 14ה' (2) נקבע כי הבנק ינפיק למנכ"ל תוך 30 ימים מיום החתימה על ההסכם כתבי אופציה לרכישה של מניות הבנק המהוות 1.25% מהון המניות של הבנק לתאריך 31 במרס 2006. כתבי האופציה הוקצו למנכ"ל על שם נאמן, אשר מחזיק אותם לתקופה שלא תפחת משנתיים ממועד הקצאתם על שמו וזאת במסגרת מסלול הוני לפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה. המנכ"ל זכאי לממש את כתבי האופציה בשתי מנות שוות: מנה ראשונה מהמועד בו תמלאנה שנתיים ממועד הנפקת האופציות ועד ליום 1 באפריל 2010 ומנה שנייה החל מיום 31 במרס 2009 ועד לתום שנתיים ממועד זה. מחיר למניה בעת מימוש אופציות המנכ"ל יהיה 90% ממחיר הסגירה של מניית הבנק ביום 2 באפריל 2006 צמוד למדד וכפוף להתאמות הנובעות מהקצאת מניות הטבה ואיחוד/פיצול מניות הבנק.

ב. אומדן השווי ההוגן

סכום ההטבה התיאורטי, המחושב על פי נוסחת בלק ושוולס, הגלום בכתבי האופציה הנ"ל מסתכם בסך של כ- 5 מיליון ש"ח. חישוב סכום ההטבה התבסס על הפרמטרים העיקריים הבאים:

- סטיית התקן של התשואה השנתית של מניות הבנק כ- 32%.
- שיעור ריבית צמודת מדד חסרת סיכון- 3.7%.
- מחיר המניה נקבע לפי שער הסגירה ביום 2 באפריל 2006- 23.43 ש"ח.

סכום זה נפרס בדוחות רווח והפסד של הבנק על פני 3 שנים החל מהרבעון השני של שנת 2006 בהתאם לתקופות ההטבה (vesting) כנגד הגדלת קרן הון.

ג. עסקאות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות

מאוחד והבנק		מאוחד והבנק		
2006	2007	2006	2007	
מספר האופציות	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש	
באלפי ש"ח	באלפי ש"ח	בש"ח	בש"ח	
-	-	21.01	620	קיימות במחזור לתחילת שנה
21.09	620	-	-	הוענקו במהלך השנה
21.01	620	21.59	620	קיימות במחזור לתום השנה

הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך שנת 2006 במועד המדידה היה כ- 5 מיליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 15 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1) :

31 בדצמבר 2007						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ (2)			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
במיליוני ש"ח						
4,710	-	322	1,235	2,638	137	378
8,051	267	1	100	89	966	6,628
17,503	71	547	302	3,271	3,505	9,807
16	16	-	-	-	-	-
327	327	-	-	-	-	-
1,015	136	228	48	215	-	388
<u>31,622</u>	<u>817</u>	<u>1,098</u>	<u>1,685</u>	<u>6,213</u>	<u>4,608</u>	<u>17,201</u>
26,713	115	1,111	1,522	6,200	2,978	14,787
516	-	278	16	33	21	168
2	-	-	-	-	2	-
1,295	-	-	-	-	942	353
1,510	75	232	53	220	106	824
<u>30,036</u>	<u>190</u>	<u>1,621</u>	<u>1,591</u>	<u>6,453</u>	<u>4,049</u>	<u>16,132</u>
<u>1,586</u>	<u>627</u>	<u>(523)</u>	<u>94</u>	<u>(240)</u>	<u>559</u>	<u>1,069</u>
		512	(233)	218	(284)	(213)
		-	123	(14)	-	(109)
		-	(2)	34	-	(32)
		<u>(11)</u>	<u>(18)</u>	<u>(2)</u>	<u>275</u>	<u>715</u>
		-	168	31	-	(199)
		-	(22)	189	-	(167)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
אשראי לציבור (3)
השקעות בחברות מוחזקות
בנינים וציוד
נכסים אחרים
סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

הפרש

עסקאות אחרות:

עסקאות עתידיות
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
סה"כ כללי

אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)
אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) כולל צמודי מטבע חוץ.

(3) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נוכחה באופן יחסי מבסיסי ההצמדה השונים בסעיף זה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 15 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1) :

31 בדצמבר 2006						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ (2)			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
						במיליוני ש"ח
4,024	-	75	971	1,491	147	1,340
6,287	206	5	100	161	416	* 5,399
17,270	117	552	398	3,756	3,395	* 9,052
31	-	-	-	-	31	-
42	42	-	-	-	-	-
328	328	-	-	-	-	-
952	* 165	* 82	* 106	* 100	9	* 490
<u>28,934</u>	<u>858</u>	<u>714</u>	<u>1,575</u>	<u>5,508</u>	<u>3,998</u>	<u>16,281</u>
25,340	* 154	613	1,405	6,096	2,762	* 14,310
90	-	7	9	50	14	10
35	-	-	-	-	33	2
816	-	-	-	-	816	-
1,081	101	* 79	* 105	* 88	106	* 602
<u>27,362</u>	<u>255</u>	<u>699</u>	<u>1,519</u>	<u>6,234</u>	<u>3,731</u>	<u>14,924</u>
<u>1,572</u>	<u>603</u>	<u>15</u>	<u>56</u>	<u>(726)</u>	<u>267</u>	<u>1,357</u>
		(8)	(24)	863	* (108)	* (723)
		-	6	25	-	(31)
		-	(28)	(36)	-	64
		<u>7</u>	<u>10</u>	<u>126</u>	<u>159</u>	<u>667</u>
		-	24	99	-	(123)
		-	(80)	(82)	-	162

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
אשראי לציבור (3)
אשראי לממשלה
השקעות בחברות מוחזקות
בנינים וציוד
נכסים אחרים
סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

הפרש

עסקאות אחרות:

עסקאות עתידיות
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
סה"כ כללי

אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)
אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון)

* סוג מחדש.

(1) ראה באור 1 א.2.

(2) כולל צמודי מטבע חוץ.

(3) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נוכחה באופן יחסי מבסיסי הצמדה השונים בסעיף זה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון (1)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (2) :

31 בדצמבר 2007												
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים												
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש 3 עד חודשים	מעל 3 עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל שלוש עד שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים עד עשרים שנה	מעל עשרים עד עשרים שנה	מעל עשרים עד עשרים שנה	מעל עשרים עד עשרים שנה	מעל עשרים עד עשרים שנה
יטרה מאזנית (4)	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים	סך הכל תזרימי מזומנים
ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)	ללא תקופת פרעון (5)
17,201	922	17,907	46	486	1,302	361	1,307	2,117	1,833	3,968	2,702	3,785
16,132	60	16,331	1	3	412	31	35	110	429	1,746	1,185	12,379
1,069	862	1,576	45	483	890	330	1,272	2,007	1,404	2,222	1,517	(8,594)
(213)	-	(213)	-	-	-	-	(2)	-	(7)	47	39	(290)
(141)	-	(141)	-	-	-	-	5	-	23	27	(133)	(63)
4,608	3	5,864	139	811	1,698	527	526	636	750	568	155	54
4,049	12	4,851	42	263	1,590	643	503	440	612	516	190	52
559	(9)	1,013	97	548	108	(116)	23	196	138	52	(35)	2
(284)	-	(284)	-	-	-	-	-	-	-	(147)	(137)	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8,996	1,600	7,746	28	189	435	144	242	186	313	870	364	4,975
9,665	-	9,720	-	-	102	-	18	158	150	1,359	1,825	6,108
(669)	1,600	(1,974)	28	189	333	144	224	28	163	(489)	(1,461)	(1,133)
497	-	497	-	-	-	-	2	-	7	100	98	290
141	-	141	-	-	-	-	(5)	-	(23)	(27)	133	63
817	703	124	-	-	-	-	-	6	21	16	2	79
190	71	119	-	-	-	-	-	6	21	16	4	72
627	632	5	-	-	-	-	-	-	-	-	(2)	7
31,622	3,228	31,641	213	1,486	3,435	1,032	2,075	2,945	2,917	5,422	3,223	8,893
30,036	143	31,021	43	266	2,104	674	556	714	1,212	3,637	3,204	18,611
1,586	3,085	620	170	1,220	1,331	358	1,519	2,231	1,705	1,785	19	(9,718)

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים
התחייבויות
הפרש
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים
התחייבויות
הפרש
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מטבע חוץ (3)

נכסים
התחייבויות
הפרש
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)

פריטים לא כספיים

נכסים
התחייבויות
הפרש

סך הכל

נכסים
התחייבויות
הפרש

(1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.

(2) ראה באור 1.א.(2).

(3) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(4) כפי שנקללה בבאור מס' 15 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

(5) במטבע ישראלי לא צמוד - סכום האשראי בתנאי חח"ד שבמסגרת הינו בסך 692 מיליון ש"ח וסכום האשראי שבחריגה הינו בסך 21 מיליון ש"ח.

במטבע חוץ - סכום האשראי בתנאי חח"ד שבמסגרת הינו בסך 1,600 מיליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון (1) (המשך)

סכומים מדווחים

הרכב במאוחד (2) :

31 בדצמבר 2006													סך הכל
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש 3	מעל שנה	מעל שנתיים	מעל שלוש שנים	מעל ארבע שנים	מעל חמש שנים	מעל עשר שנים	מעל עשרים שנים	מעל עשרים ושלוש שנים	מעל חמישים שנים	מעל יותר מחמישים שנים	סך הכל	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
9,361 *	1,863 *	2,575	2,767	2,122	2,394	2,850	1,378	84	29,125	3,155	28,934 *		נכסים
17,674 *	2,908 *	956	505	545	495	1,374	442	20	28,393	192	27,362 *		התחייבויות
(8,313)	(1,045)	1,619	2,262	1,577	1,899	1,476	936	64	732	2,963	1,572		הפרש

* סווג מחדש.

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) ראה באור 1.א.(2).
- (3) כפי שנכללה בבאור מס' 15 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) במטבע ישראלי לא צמוד - סכום האשראי בתנאי חח"ד שבמסגרת הינו בסך 630 מיליון ש"ח וסכום האשראי שבחריגה הינו בסך 21 מיליון ש"ח. במטבע חוץ - סכום האשראי בתנאי חח"ד שבמסגרת הינו בסך 1,663 מיליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 17 - התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים
סכומים מדווחים

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
במיליוני ש"ח	
185	141
218	548
570	927
418	515
1,049	1,058
738	753
1,145	1,503
9,870	9,789
314	462

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

אשראי תעודות
ערבויות להבטחת אשראי
ערבויות לרוכשי דירות
ערבויות והתחייבויות אחרות
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
מסגרות חח"ד ואשראי שלא נוצלו בקשר ליהלומנים
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
התחייבויות להוצאת ערבויות

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (1):

יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה (2)

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
במיליוני ש"ח	
742	698

מטבע ישראלי צמוד למדד

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה

ליום 31 בדצמבר 2006	ליום 31 בדצמבר 2007						
	סך הכל	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	עד שנה
69	62	-	15	20	9	11	7
58	50	-	9	15	8	11	7
47	41	-	6	12	7	10	6

במגזר הצמוד למדד

תזרימים חוזיים עתידיים
תזרימים עתידיים צפויים
לאחר הערכת הנהלה
לפירעונות מוקדמים
תזרימים צפויים מהוונים
לאחר הערכת הנהלה
לפירעונות מוקדמים⁽³⁾

מידע על העמדת הלוואות במשך השנה

בשנת 2006	בשנת 2007
במיליוני ש"ח	
20	25

הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגביה

- (1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות) עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 85 מיליון ש"ח (2006 - 116 מיליון ש"ח) לא נכללו בלוח זה.
 (3) ההיוון בוצע לפי שיעור 3.6% (2006 - לפי שיעור 3.8%).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 17 - התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות:

מאוחד והבנק	
31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007
במיליוני ש"ח	
9	11
7	7
4	6
3	5
2	4
3	8
<u>28</u>	<u>41</u>

- (1) דמי שכירות של מבנים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:
בשנה ראשונה	11
בשנה שניה	7
בשנה שלישית	6
בשנה רביעית	5
בשנה חמישית	4
מעל חמש שנים	8
סך הכל	41

(2) סכום ההתחייבות לרכישת מבנים וציוד ושיפוץ מבנים ליום 31 בדצמבר 2007 הינו בסך 12 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (ליום 31 בדצמבר 2006 - 3 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) חברה מאוחדת התחייבה להשקיע בתאגידים ריאליים נוספים ובקרן גידור סכום של 5 מיליון ש"ח וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בהסכמים עם אותם תאגידים.

(4) **הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי")**
 ביום 29 בספטמבר 2001 – נחתם הסכם תפעול ומחשוב עם לאומי לתקופה של 11 שנים, בתוקף משנת 1998, לפיו מספק לאומי לבנק שירותי תפעול, בגין מערכות התשתית הבנקאיות זאת בנוסף לזכאות הבנק לקבל את מרבית מערכות המידע הפועלות בלאומי, אשר מרביתן הוטמעו בבנק (להלן: "ההסכם").
 השירותים שלאומי מתחייב לבצע באמצעות מערך התפעול והמנהלה שלו או כל גוף שיבוא במקומו (להלן: "מת"מ") מתבססים על שירותי המחשוב שמת"מ מעניק ללקוחותיו בתוספת שירותים אחרים כמפורט בהסכם. כן מספק לאומי לבנק שירותי תמיכה ותחזוקה שוטפים ומלאים ושירותי הדרכה בקשר עם המערכות המשמשות למתן השירותים האמורים. שרותי תפעול, תחזוקה ופתוח מערכות מסופקים על ידי לאומי, ברמת שרות דומה לזו הניתנת ליחידות לאומי וסניפיו.

לאומי מתחייב בהסכם להעביר לבנק מידע תפעולי המתייחס למערכות, לשמור על רמת אבטחת מידע גבוהה לנתוני הבנק, וכן, בכפוף לקבלת תמורה מיוחדת, להכין תשתית להסבת מערכות ולהגירה למערכות מחשוב עצמאיות במידה והבנק יחליט ליישמן. כמו כן, נטל לאומי על עצמו התחייבות הסכמית לשמירת סודיות באשר לנתוני הבנק. בסיס הנתונים של הבנק נפרד מבסיס הנתונים של לאומי.

בהתחשב בכך שחווה המחשוב עם לאומי התקרב לסיומו ערך הבנק תהליך בחינה, ניתוח והערכה של חלופות עבור מערך המחשוב העתידי שלו ובתום תהליך זה נחתמה בין הבנק לבין לאומי ביום 31 בדצמבר 2007 תוספת להסכם על-פיה הוארך תקפו של ההסכם ב- 10 שנים החל מיום 1 בינואר 2007 תוך שיפור תנאי ההסכם במישור הכספי – על דרך הקטנת עלות השירותים השוטפים וצמצום חוסר הוודאות הקשורה לעליה בלתי מבוקרת של עלות השירותים בעתיד וכן במישור של רמת השירות – על דרך חתימת הסכם רמת שירות (SLA). המחיר השנתי של השירותים השוטפים יעמוד על פי התוספת להסכם על 40 - 37 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות ויעלה בהדרגה עד לסך של 45 - 42 מיליון ש"ח החל מן השנה השישית וזאת בהתאם למכלול השירותים שהבנק זכאי להם על פי ההסכם. הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ועשויים להשתנות בהתאם לשינוי בהיקף הפעילות של הבנק.

במסגרת התוספת להסכם נכללו מערכות אשר עד כה לא עברו לשימוש הבנק ואשר יש בהן, בין היתר, כדי לסייע לבנק לעמוד בדרישות רגולטוריות שונות.

בנק ישראל אישר את הארכת ההסכם, תוך שאישורו הותנה בתנאים שונים אשר הבנק עומד בהם. הממונה על ההגבלים העסקיים נתנה פטור מאישור הסדר כובל, אשר תוקפו למשך 7 שנים. ההשפעות הכספיות של התוספת להסכם בגין שנת 2007 מצאו את ביטויין כך שהוצאות המיחשוב השוטפות בגין שירותי מיחשוב והתפעול בשנת 2007 קטנו בכ- 14 מיליון ש"ח.

(5) סכום הערבויות לבתי משפט ואחרים ליום 31 בדצמבר 2007 הינו 64 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק. (ליום 31 בדצמבר 2006 – 64 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 17 - התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

- (6) הבנק וחברה מאוחדת שלו התחייבו לשפות את איילון חברה לניהול קופות גמל בע"מ, בגין כל נזק, הפסד או הוצאה, שיגרמו לאילון בגין ארועים כמפורט בבאור 5.
- (7) א. בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי, וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים ועובדים בהם), התשנ"ו – 1995, נתן הבנק ערבויות בסך של 7 מיליון ש"ח לטובת בעלי יחידות בקרנות נאמנות, שחברה מאוחדת של הבנק משמשת להן כנאמן.
ב. חברה מאוחדת המשמשת כמנהלת תיקי השקעות בביטוח אחריות מקצועית מכוסה בביטוח אחריות מקצועית כנדרש על-פי תקנות הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), התשנ"ז - 1997.
ג. חברה מאוחדת העוסקת בחיתום מכוסה בביטוח אחריות מקצועית כנדרש על-פי תקנות ניירות ערך (חיתום), התשנ"ז – 2007.
- (8) בהתאם להסכם שנחתם ביום 18 בדצמבר 2006, בין חברה מאוחדת לבין הבנק, התחייב הבנק כלפי הנאמנים לכתבי ההתחייבות הנדחים ולתעודות הפקדון שהנפיקה החברה המאוחדת למלא את כל תנאי התשלום כמצוין בכתבי ההתחייבות ובתעודות הפקדון.
- (9) לחברה מאוחדת אושר גיבוי פיננסי על ידי הבנק לכיסוי התחייבויות חיתומיות לסכום כולל שלא יעלה על 3% מההון העצמי של הבנק. לתאריך הדוחות הכספיים אין לחברה התחייבויות חיתומיות או התחייבות אחרת לרכישת ניירות ערך.
- (10) הבנק, הנמנה על החברים במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ התחייב, ביחד עם יתר חברי הבורסה, לפצות הדדית את המסלקה של הבורסה אם יגרם לה נזק בקשר עם חוסר מלאי או חוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה. במסגרת זו הקימה המסלקה קרן סיכונים בה ישתתפו כל חברי המסלקה ובכללם הבנק. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2007 הינו 45 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 39 מיליון ש"ח).
- (11) מסלקת מעו"ף בע"מ (להלן - "המסלקה") מופעלת על ידי הבורסה לניירות ערך בע"מ. עיסוקיה העיקריים של המסלקה הם הוצאת אופציות, העמדת כלים לסליקת עסקאות באופציות ומימושן ואספקת שירותים נלווים לחברי המסלקה ולמסחר באופציות. הבנק, הנמנה על החברים במסלקה, אחראי, ביחד עם יתר חברי המסלקה כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה המסלקה קרן סיכונים (להלן - "הקרן"). חבר המסלקה אחראי כלפי המסלקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלקה ובתנאים הנקבעים בידי דירקטוריון המסלקה מעת לעת. לתאריך המאזן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים הוא 99 מיליון ש"ח המהווה 9.14% מסך קרן הסיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים עלול לגדול אם אחד או יותר מהחברים האחרים במסלקה, לא יעמדו בהתחייבויותיהם.
- הבנק התחייב כלפי המסלקה לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה. סך הערבויות בגין עסקאות עבור לקוחות ליום 31 בדצמבר 2007 הינו 131 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 248 מיליון ש"ח).
לעניין שעבוד בגין הנ"ל ראה סעיף ד(3) להלן.
- (12) הבנק רכש מחברת ביטוח פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות המאוחדות שלו בהתאם לסמכות שניתנה לכך בתקנון הבנק.
- א. ביום 29 בדצמבר 2005 אושרו באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק מתן התחייבות מראש לשיפוי על ידי הבנק לנושאי המשרה בבנק ובחברות המאוחדות שלו. בכתב ההתחייבות נקבע, בין היתר, כי הבנק מתחייב בכפוף לתנאים המפורטים בכתב ההתחייבות ולהוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 לשפות את נושאי המשרה בשל חבות כספית או הוצאות התדיינות סבירות, שהוטלו על נושא משרה עקב פעולותיו בתוקף היותו נושא משרה. כל זאת ובלבד שהחבות הכספית או הוצאות ההתדיינות יהיו בקשר עם האירועים המפורטים בנספח לכתב ההתחייבות (להלן: "החלטת השיפוי").
- "נושא משרה" לעניין החלטת השיפוי הוגדר כמי שמכהן בבנק ובחברות המאוחדות שהינן בבעלות מלאה של הבנק, מעת לעת, כנושא משרה כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, החל מהמועד שבו התקבלה החלטת השיפוי על ידי האסיפה הכללית של הבנק, ואילך.
- ההתחייבות לשיפוי תחול בגין כל חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה לטובת אדם אחר על פי פסק דין או פסק בורר שאושר על ידי בית משפט, הוצאות התדיינות סבירות שהוציא נושא המשרה או שחויב בהן בידי בית משפט, בהליך שהוגש נגדו או באישום פלילי שממנו זוכה או באישום פלילי שבו הורשע בעבירה שאינה דורשת

באור 17 - התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

מחשבה פלילית, הוצאות התדיינות סבירות בהליך בקשר עם אירוע שאינו מני על האירועים המפורטים בנספח ואשר הסתיים מבלי שהוטלה על נושא המשרה חבות כספית. הוצאות סבירות שיוציא נושא משרה בקשר לחקירה או להליך שיתנהל נגדו על ידי רשות מוסמכת, ואשר הסתיימו ללא הגשת כתב אישום נגד נושא המשרה ומבלי שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך הפלילי או בהליך או חקירה כאמור בגין עבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית.

תקרת סכום השיפוי שישולם על ידי הבנק (בנוסף לסכומים שיתקבלו על פי פוליסת ביטוח, כמפורט בכתב ההתחייבות) לכל נושאי המשרה, במצטבר, לא תעלה בשקלים על שווה ערך של 35 מיליון דולר ארה"ב.

ב. באסיפה הכללית של הבנק מיום 8 במאי 2000, הוחלט לתת לנושאי משרה בבנק (להלן - "נושאי משרה"), לכל אחד מהם בנפרד, שיפוי בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם בשל פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בבנק, בקשר עם תשקיף הצעת ניירות ערך של הבנק לציבור ולעובדים אשר פורסם במהלך שנת 2000, ראה באור 12.ג (להלן - התשקיף), וכן בגין הוצאות התדיינות סבירות בכל הקשור, במישרין או בעקיפין, עם התשקיף. גובה השיפוי, לכל נושאי המשרה, במצטבר, לא יעלה על 500 מיליון ש"ח (כשסכום זה צמוד למדד מן המדד האחרון שפורסם לפני תאריך התשקיף ועד המדד האחרון שפורסם לפני מועד ביצוע התשלום). השיפוי האמור ינתן רק בגין חבות כספית ו/או הוצאות אשר הדין מתיר לשפות בגין. על פי ההחלטה האמורה הוציא הבנק כתב שיפוי, כאמור לעיל, לנושאי משרה בבנק.

כמו כן, התחייב הבנק כי במשך תקופה של עשר שנים החל ממועד אישור כתב השיפוי על ידי האסיפה הכללית, כאמור, תירכש ותעמוד בתוקפה פוליסת ביטוח נושאי משרה שתכסה את העניינים נשוא השיפוי ושסכומה לא יהיה נמוך מהסכום שנקבע.

ג. הבנק התחייב לשפות את החתמים לתשקיף הבנק מחודש מאי 2000 או כל אחד מהם כנגד כל סכום (בצרוף הוצאות) שיחויבו לשלם על פי פסק דין של בית המשפט, או על פי פשרה שהבנק הסכים לה, וכן בגין הוצאות משפטיות סבירות שיוציאו בפועל על ידי החתמים או מי מהם במהלך הטיפול בנ"ל, עקב קיומו של פרט מטעה בתשקיף, או עקב חוסר כל פרט העשוי להיות חשוב למשקיע סביר השוקל רכישת ניירות ערך המוצעים על פי התשקיף או עקב כל תביעה שעילתה נעוצה בתשקיף או נובעת ממנו ואשר החתמים יחויבו בה כאמור או יתפשרו לגביה בהסכמת הבנק.

א. (13) נגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות. לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא תדחינה או תבוטלנה, קיימות הפרשות מתאימות למרות שהתביעות הנ"ל מוכחות על ידו. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק יועצו המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה הינו 18 מיליון ש"ח.

ב. תביעות נגד כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (1) ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בת"א כתב תביעה נגד כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל ולהלן: "החברה") (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים כנגד הנתבעים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. בכתב התביעה נטען, בין היתר, כי הבנקים גבו מהלווים ומהערבים שלא כדין עמלות בגין ביטוח חיי לוויים ונכסים המשועבדים לבנק וכי הם זכאים להשבת סכומי עמלות אלה.

החברה וכן יתר הנתבעים הגישו בקשות לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף. הבקשה טרם נדונה לגופה.

במהלך דיון מוקדם שנתקיים בבית המשפט המחוזי הוחלט לעכב את הדיון בתיק עד להכרעה סופית בגורלה של בקשה אחרת לאישור תובענה כתובענה ייצוגית המתבררת בבית המשפט העליון בעניין דומה ואשר החברה אינה צד לה (להלן: "הבקשה האחרת"). הכרעה בבקשה האחרת טרם ניתנה.

כמו כן, הוחלט "להקפיא" את ההליכים בתיק התביעה עד להחלטה עקרונית שתתקבל בבית המשפט העליון בסוגית תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984. החלטה עקרונית בסוגיה הנ"ל ניתנה על-ידי בית המשפט העליון ולפיה תקנה 29 אינה מאפשרת הגשת תובענות ייצוגיות. יצוין, כי התובעים מבקשים לאשר התביעה כתובענה ייצוגית גם מכוח חוקים אחרים.

בעקבות החלטה זו הסיכמו התובעים למחוק מן התביעה את כל העילות הנסמכות על תקנה 29 אך שמרו לעצמם את הזכות להגיש בקשה מתאימה אם יחול שינוי בדין בעניין זה. מאז נחקק חוק תובענות ייצוגיות הקובע הסדרים להגשתן של תובענות ייצוגיות. לגבי ההליכים בתביעה הנסמכים על עילות אחרות, ההשגחה בעינה עומדת עד לקבלת הכרעה בבקשה האחרת, המתבררת כאמור בבית המשפט העליון.

בנוסף לאמור לעיל, לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם

באור 17 - התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

לזוים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, הסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב הנזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה. היועצים המשפטיים סבורים, כי בנסיבות אלה, מתחם חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטיים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

(2) ביום 6 ביולי 2003, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב יפו תובענה ובקשה להכרה בתובענה כתובענה ייצוגית ע"י שלושה תובעים כנגד כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל ולהלן: "החברה") וכנגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות ומנהל המכס ומס בולים, משרד האוצר (להלן: "התובענה/הבקשה").

סכום התובענה האישי הינו זניח ואילו סכום התובענה הנתען בגין כלל התובעים (כולל התובעים בתובענה האישית) הנו 300 מיליון ש"ח. המספר המשוער של חברי הקבוצה עפ"י התובענה הוא כ- 500 אלף איש והתובענה מוגשת בשם כל מי שקיבל הלוואות בתקופה שמיים 6 ביולי 1996 ועד הגשת התובענה.

בתובענה לא מפורט אופן החישוב של סכום התביעה וכן לא מצויין הסכום הספציפי הנתבע מכל אחד מהנתבעים.

בגדרה של תובענה זו טוענים התובעים, כי הבנקים למשכנתאות גבו מהם סכומי ביול בגין הלוואות שנלקחו על ידם בסכומים העולים לטענתם, על הסכומים המתחייבים על פי חוק מס בולים על מסמכים, התשכ"א - 1961. לטענתם, ניגבה מהם מס עפ"י הסכום הכולל של ההלוואה כולל הריבית בגינה על פני כל תקופת ההלוואה, בעוד שהיה על הנתבעים לגבות הביול לפי הסכום הנקוב בהסכם ההלוואה ולחילופין לפי הערך העכשווי של ההלוואה היינו בדרך של היוון סכומי החזר ההלוואה, כפי שנקבע בפסיקת ביהמ"ש העליון. התובעים דורשים שיושב להם סכום הפרש בין הסכום ששולם על ידם בפועל בגין ביול של הסכמי ההלוואה לבין סכום הביול המתחייב, לטענתם על פי החוק הנ"ל. ההליכים בתובענה "הוקפאו" עד למתן פסק דינו של ביהמ"ש העליון בדיון נוסף על הפסיקה הנ"ל שעליה, בין היתר, נסמכים התובעים בתביעתם.

בסמוך לאחר הגשת התובענה דן, הגישו תובעים נוספים ארבע תובענות נוספות הזוהות בתוכן לתובענה דן, בגדרן בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, כנגד בנקים נוספים וכן כנגד מנהל המכס ומס הבולים. ביהמ"ש נעתר לבקשת התובעים לאיחוד הדיון, וזאת מבלי לפגוע בהחלטות שעניינן התליית ההליכים עד למתן פסק הדין בדיון הנוסף הנ"ל. בהתאם להחלטה ידון בית המשפט בבוא העת בכל התביעות במאוחד.

הדיון בבקשה וכן המועד להגשת תשובה לתובענה, נדחו מספר פעמים, בהסכמת כל הצדדים כל עוד לא ניתן פסק דין בדיון הנוסף הנ"ל, שבינתיים ניתן ודחה את העתירה מן הטעם כי ההכרעה בה הפכה לתיאורטית, עקב ביטולו של מס הבולים ומבלי להכריע בה לגופו של עניין.

עדיין לא נקבע מועד להגשת תשובה לתובענה. להערכת הנהלת הבנק, בהסתמך על הערכתם של היועצים המשפטיים של החברה, סיכויי אישורה של התובענה כתובענה ייצוגית, אינם גבוהים אם כי תלויים במידה רבה בפרשנות שתינתן בפסיקת בתי המשפט להסדרים המורכבים הקבועים בחוק החדש לעניין תובענות ייצוגיות. עוד לפי הערכתם, סיכוייה של התובענה, על כל מרכיביה, להתקבל – קלושים, בפרט לנוכח העובדה שסכומי הביול שנגבו על ידי הנתבעים - הועברו בשלמותם למנהל המכס ומס בולים.

ג. ביום 19 יוני 2006 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב, תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית על סך כולל של כ- 233 מיליון ש"ח.

התובענה הוגשה כנגד הבנק ו-31 נתבעים נוספים ביניהם מדינת ישראל-הנהלת בתי משפט, בנקים, חברות ביטוח וקופות גמל, בקשר עם המערכת הממוכנת לטיפול בצווי עיקול של ההוצאה לפועל. הבנק מעריך בשלב זה כי עשויים לייחס לו סכום בסדר גודל של כ- 2 מיליון ש"ח בקשר עם התביעה. התובעים/המבקשים הינם זוכים בתיקי הוצאה לפועל אשר ביקשו לגבות את חובם בדרך של הטלת עיקולי צד ג' אצל הנתבעים, "כמחזיקים" עפ"י החוק. לטענתם, הנתבעים מטעים אותם באופן שיטתי באי מתן המידע הנדרש לפי דין, תוך גביית תשלום בעבור שירות שלא ניתן להם בפועל, ותוך גרימת נזק מצטבר. הנתבעים, לרבות הבנק, הגישו בקשה לסילוק על הסף של התביעה. בהחלטה שניתנה בימים אלה ע"י בית המשפט נדחתה הבקשה מטעם הבנקים וקופות הגמל והתקבלה בקשת חברות הביטוח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 17 - התחייבויות תלויות, התקשרויות ושעבודים (המשך)

במקביל חזרו בהם התובעים מתביעתם נגד המדינה לאור הודעתה על הפסקת גביית חלקה בתשלום נשוא התביעה, והתביעה נגדה נמחקה בשלב זה. לאור השלב המוקדם של ההליך, אין הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, יכולה להעריך את סיכויי התביעה.

ד. סמוך לתאריך הדוחות הכספיים הוגשה לבנק דרישת תשלום בסך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות בתחום שוק ההון של מיופה כוח בחשבון. נוכח העדר הפירוט בדרישה, השלב המקדמי בו מצויה בדיקתה והזמן הקצר שחלף מעת שהוגשה, לא ניתן עדיין, לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, להעריך את סיכויי התממשות החשיפה לסיכון בגין דרישה זו.

ד. שעבודים

(1) להבטחת אשראי תוך יומי שבנק ישראל יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007, יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון ע"ש בנק ישראל ועבור המנוהל במסלוקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים וזיכויים כספיים של מסלוקת הבורסה. נוכח רישום שיעבוד זה הוסר בדצמבר 2007 שעבוד שוטף בסך 1 מיליארד ש"ח שיצר הבנק בחודש פברואר 2007, לטובת בנק ישראל על מלאי אגרות חוב המוחזקות על ידו.

(2) הבנק חבר במסלוקת היורוקליר אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלוקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלוקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך. מסגרת האשראי כנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ב- 6 מיליון דולר של ארה"ב (31 בדצמבר 2006 - 6 מיליון דולר של ארה"ב).

(3) בהתאם להסכם של הבנק עם מסלוקת מעו"ף ומסלוקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלוקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלוקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון ע"ש מסלוקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלוקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלוקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלוקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלוקת המעו"ף. שווי הבטוחות שהופקדו לטובת המסלוקות נכון ל-31 בדצמבר 2007 הינו 1,086 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2006 - 1,135 מיליון ש"ח), בממוצע במהלך שנת 2007 הינו 1,234 מיליון ש"ח. היתרה המקסימלית שהופקדה הינה 1,337 מיליון ש"ח. פרטים נוספים ראה סעיפים ג'. 10 ו- ג'. 11 לעיל. לקוחות הבנק משעבדים נכסים מסוגים שונים בגין סך פעילותם בבנק, כולל פעילותם במעוף.

(4) להבטחת פרעונם של כתיבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון שהונפקו על ידי חברה מאוחדת, רשמה החברה המאוחדת שעבודים שוטפים על כל נכסיה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 18 - מכשירים פיננסיים נגזרים

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2007				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			אחר	שקל - מדד
-	19	-	-	-
-	12	13,969	274	218
-	1,048	274	-	-
-	1,052	274	-	-
2,551	344	15,519	923	-
2,551	344	15,215	923	-
-	-	-	4,126	-
<u>5,102</u>	<u>2,819</u>	<u>45,251</u>	<u>6,246</u>	<u>218</u>

א. נגזרים ALM (1) (2)

חוזי Futures
חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

-	-	-	2,357	-
---	---	---	-------	---

ב. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

-	-	2,527	-	-
---	---	-------	---	---

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2) (3)

54	198	453	178	1	שווי הוגן ברוטו חיובי
54	198	454	208	3	שווי הוגן ברוטו שלילי

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (3) למעט נגזרי אשראי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 18 - מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2007					
ממשלות					
בורסות במיליוני ש"ח	בנקים	דילרים / ברוקרים	ובנקים		סה"כ
			מרכזיים	אחרים	
80	378	3	-	423	884
-	2,491	-	27	1,241	3,759
80	2,869	3	27	1,664	4,643

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים (1)
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (2)
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2007				
עד 3 חודשים	עד 5 שנים	מעל שנה		סה"כ
		עד 3 חודשים	מעל 5 שנים	
-	-	218	-	218
246	708	3,921	6,246	10,441
37,614	1,948	-	47,778	88,340
2,145	428	3	2,819	5,415
4,941	161	-	5,102	10,204
44,946	3,245	3,924	62,163	114,278

חוזי ריבית
שקל - מדד
אחר
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סה"כ

(1) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 880 מיליון ש"ח.
(2) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 18 - מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

ליום 31 בדצמבר 2006				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			אחר	שקל - מדד במיליוני ש"ח
-	14	-	-	-
-	10	5,610	512	190
-	1,038	374	-	-
-	1,038	* 429	-	-
939	286	* 13,820	-	-
939	* 286	* 13,913	-	-
-	-	-	2,799	-
1,878	2,672	34,146	3,311	190

א. נגזרים ALM (1) (2)

חוזי Futures
חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
אופציות שנכתבו
אופציות שנקנו
Swaps
סה"כ

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.

-	-	-	1,573	-
---	---	---	-------	---

ב. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

-	-	2,968	-	-
---	---	-------	---	---

חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט

(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM (2) (3)

18	* 247	* 307	31	2	שווי הוגן ברוטו חיובי
18	247	* 292	54	1	שווי הוגן ברוטו שלילי

* סווג מחדש.

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (3) למעט נגזרי אשראי.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 18 - מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2006					
ממשלות					
בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
במיליוני ש"ח					
103	* 253	-	6	* 243	605
-	* 1,813	-	* 37	883	2,733
103	2,066	-	43	1,126	3,338

שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים (1)
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (2)
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2006				
עד 3 חודשים	עד 3 מעל	מעל שנה		סה"כ
		ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	
במיליוני ש"ח				
120	70	-	-	190
1,071	780	1,205	255	3,311
* 32,206	3,853	* 1,055	-	37,114
* 2,137	* 225	* 310	-	2,672
1,878	-	-	-	1,878
37,412	4,928	2,570	255	45,165

חוזי ריבית
שקל - מדד
אחר
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סה"כ

* סווג מחדש.

(1) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 600 מיליון ש"ח.
(2) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 19 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

סכומים מדווחים

א. יתרות על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2007				
שווי הוגן	יתרה בספרים			
	סה"כ	(2)	(1)	
במיליוני ש"ח				
4,710	4,710	141	4,569	נכסים פיננסיים
8,051	8,051	52	7,999	מזומנים ופקדונות בבנקים
17,463	17,503	4,162	13,341	ניירות ערך
919	919	-	919	אשראי לציבור
31,143	31,183	4,355	26,828	נכסים פיננסיים אחרים
				סך כל הנכסים הפיננסיים

לתחייבויות פיננסיות				
26,734	26,713	5,832	20,881	פקדונות הציבור
516	516	21	495	פקדונות מבנקים
2	2	1	1	פקדונות הממשלה - מיועדים
1,311	1,295	1,295	-	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
1,289	1,289	-	1,289	התחייבויות פיננסיות אחרות
29,852	29,815	7,149	22,666	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2006				
שווי הוגן	יתרה בספרים			
	סה"כ	(2)	(1)	
במיליוני ש"ח				
4,024	4,024	155	3,869	נכסים פיננסיים
* 6,287	6,287	36	* 6,251	מזומנים ופקדונות בבנקים
* 17,224	17,270	4,918	* 12,352	ניירות ערך
31	31	31	-	אשראי לציבור
* 846	846	-	* 846	אשראי לממשלה
28,412	28,458	5,140	23,318	נכסים פיננסיים אחרים
				סך כל הנכסים הפיננסיים

לתחייבויות פיננסיות				
* 25,353	25,340	5,808	* 19,532	פקדונות הציבור
90	90	15	75	פקדונות מבנקים
35	35	1	34	פקדונות הממשלה - מיועדים
795	816	816	-	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
* 838	838	-	* 838	התחייבויות פיננסיות אחרות
27,111	27,119	6,640	20,479	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

* סווג מחדש.

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה בספרים היא אומדן לשווי הוגן - מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק או

מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

באור 19 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה בספרים לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואת ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך - לפי שווי שוק או לפי שווי הוגן, מניית שאין להן שוק בסך 52 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2006 - 36 מיליון ש"ח) מוצגות לפי ערכן בספרים, דהיינו עלותן המדווחת ליום המאזן.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מוכים בשיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח. כל קבוצה פולחה לקטגוריות לפי בסיסי הצמדה ותקופות לפרעון. כמו כן, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלו הונו בשיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

בנוסף, נעשתה חלוקה לקטגוריות נוספות שמשקפת את רמת הסיכון הגלומה באשראי שניתן לאוכלוסיות שונות, המשתקפת בשיעורי היוון שונים בהתאם למידת הסיכון.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, ההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת לחובות מסופקים בסך של 67 מיליון ש"ח לא נוכו מיתרת האשראי לצורך חישוב תזרים המזומנים בהערכת השווי ההוגן (2006 - 70 מיליון ש"ח).

השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. לא ניתן גילוי נוסף לטווח ערכים של שווי הוגן בהתייחס לטווח ערכים של שיעורי ריבית הניכיון העשויים לשקף, לדעת ההנהלה, את רמת הסיכון הגלומה בחוב.

פקדונות הציבור, פקדונות מבנקים, פקדונות מהממשלה - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים במועד הדיווח.

כתבי התחייבות נדחים - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק יכול לגייס כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי, התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - לא חושב שווי הוגן. הוצג על פי היתרה במאזן.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב). ראה גם באור 18.

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה בתדירות של עד שלושה חודשים - היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכויי אשראי ובמרווח הבנק בעסקאות בריבית משתנה.

בחישוב השווי ההוגן לא הובאו בחשבון הנחות בדבר פרעון מוקד.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים

במאחד:

31 בדצמבר 2007

בעלי ענין												
צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק												
מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה												
חברות מוחזקות		יתרה לתאריך המאזן		יתרה לתאריך המאזן		יתרה לתאריך המאזן		יתרה לתאריך המאזן		יתרה לתאריך המאזן		
היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		
היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		
במיליוני ש"ח												
נכסים												
-	-	-	-	12	10	-	-	9	6	-	-	פקדונות בבנקים
-	-	-	-	28	28	-	-	-	-	-	-	ניירות ערך
-	-	-	-	66	66	* -	* -	-	-	20	18	אשראי לציבור
42	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות (2)
-	-	-	-	1	-	-	-	14	14	-	-	נכסים אחרים
התחייבויות												
-	-	-	-	575	346	4	2	-	-	* -	* -	פקדונות הציבור
-	-	-	-	* -	* -	-	-	2	-	-	-	פקדונות מבנקים
-	-	-	-	1	1	-	-	4	-	-	-	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	67	67	-	-	102	102	986	986	מניות (כלול בהון העצמי) (4)
-	-	-	-	130	81	* -	* -	153	153	37	-	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים (3)

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) על בסיס יתרות שהיו בסוף כל רבעון.

(2) ראה באור 5.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(4) אחזקות בעלי ענין וצדדים קשורים בהון הבנק.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים (המשך)

במאוחד:

31 בדצמבר 2006

בעלי ענין												
צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק												
מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה												
חברות מוחזקות		יתרה לתאריך המאזן		יתרה לתאריך המאזן		יתרה לתאריך המאזן		יתרה לתאריך המאזן		יתרה לתאריך המאזן		
היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		היתרה הגבוהה במשך השנה (1)		
היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		היתרה לתאריך המאזן		
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
נכסים												
-	-	-	-	13	11	-	-	2	2	-	-	פקדונות בבנקים
-	-	*	-	60	60	*	-	-	-	27	20	אשראי לציבור
46	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות (2)
-	-	-	-	*	-	-	-	1	1	-	-	נכסים אחרים
התחייבויות												
-	-	*	-	508	508	6	4	-	-	1	*	פקדונות הציבור
-	-	-	-	*	-	-	-	2	2	-	-	פקדונות מבנקים
-	-	-	-	1	*	-	-	1	-	-	-	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	66	66	-	-	102	102	977	977	מניות (כלול בהון העצמי) (4)
-	-	-	-	63	63	*	-	130	130	37	37	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים (3)

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) על בסיס יתרות שהיו בסוף כל רבעון.

(2) ראה באור 5.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(4) אחזקות בעלי ענין וצדדים קשורים בהון הבנק.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

במאחד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק	בעלי עניין				
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	מחזיקי מניות בעלי שליטה	
				אחרים	במיליוני ש"ח
חברות מוחזקות	שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	במיליוני ש"ח
-	-	(18)	* -	1	* -
-	-	2	* -	-	* -
-	-	-	-	-	-
-	*	(7)	(9)	(46) ⁽³⁾	* -
-	-	-	-	3	-
-	*	(23)	(9)	(42)	* -

תוצאות פעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים⁽¹⁾ עמלות תפעוליות הכנסות אחרות הוצאות תפעוליות ואחרות⁽²⁾ רווח מפעולות בלתי רגילות סך הכל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק	בעלי עניין				
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	מחזיקי מניות בעלי שליטה	
				אחרים	במיליוני ש"ח
חברות מוחזקות	שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	במיליוני ש"ח
-	-	(15)**	* -	(20)	2
-	-	2	* -	-	* -
-	-	1	-	-	-
-	(1)	(8)	(8)	(49) ⁽³⁾	* -
-	(1)	(20)	(8)	(69)	2

תוצאות פעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים⁽¹⁾ עמלות תפעוליות הכנסות אחרות הוצאות תפעוליות ואחרות⁽²⁾ סך הכל

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** סוג מחדש.

(1) ראה ג. להלן.
(2) ראה ד. להלן.
(3) ראה באור 17.ג.(4).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

במאחד:

צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2005					בעלי עניין	מחזיקי מניות בעלי שליטה במיליוני ש"ח
	מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	אחרים	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	מחזיקי מניות בעלי שליטה		
-	2	(12)	-	(8)	* -	(1)	תוצאות פעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
-	-	2	-	-	* -	-	עמלות תפעוליות
-	-	4	-	-	-	-	הכנסות אחרות
-	* -	(4)	(5)	(3) (43)	* -	(2)	הוצאות תפעוליות ואחרות
-	2	(10)	(5)	(51)	* -	-	סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

- (1) ראה ג. להלן.
- (2) ראה ד. להלן.
- (3) ראה באור 17.ג. (4).

ג. תוצאות פעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בעסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

במאחד:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2005	2006	2007
במיליוני ש"ח		
3	5	4
1	1	3
3	(20)	(1)
(24)	** (18)	(23)
(1)	(1)	* -
(18)	(33)	(17)

בגין נכסים

מאשראי לציבור

מפקדונות בבנקים

הכנסות (הוצאות) נטו ממכשירים פיננסיים נגזרים (ALM)

בגין התחייבויות

על פקדונות הציבור

על פקדונות מבנקים

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

** סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ד. הטבות לבעלי עניין (מהבנק ומחברות מוחזקות שלו)

במיוחד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007									
אחרים		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		דירקטורים ומנהל כללי		אחרים		בעלי שליטה	
מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח
-	-	-	-	2	8	-	-	-	-
-	-	1	*	7	1	-	-	2	*
8	7	-	-	-	-	1	46	-	-
8	7	1	-	9	9	1	46	2	*

בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו
 דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
 בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק
 סך הכל

במיוחד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006									
אחרים		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		דירקטורים ומנהל כללי		אחרים		בעלי שליטה	
מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח
-	-	1	1	2	7	-	-	-	-
-	-	1	*	8	1	-	-	2	*
6	8	-	-	-	-	1	49	-	-
6	8	2	1	10	8	1	49	2	*

בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו
 דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
 בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק
 סך הכל

במיוחד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2005									
אחרים		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		דירקטורים ומנהל כללי		אחרים		בעלי שליטה	
מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח
-	-	-	-	2	4	-	-	-	-
-	-	1	*	5	1	-	-	3	*
5	4	-	-	-	-	1	43	-	-
5	4	1	-	7	5	1	43	3	*

בעלי עניין המועסקים בבנק או מטעמו
 דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
 בעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בבנק
 סך הכל

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 21 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
* 1,142	* 612	750	* 1,147	* 618	760	א. בגין נכסים
6	(1)	-	6	(1)	-	מאשראי לציבור
12	1	(4)	12	1	(4)	מאשראי לממשלה
143	(20)	27	143	(20)	27	מפקדונות בבנק
* 187	* 255	313	* 189	* 259	315	ישראל וממזומנים
-	-	2	-	-	2	מפקדונות בבנקים
						מאגרות חוב
						מניירות ערך שנשאלו
(950)	(391)	(547)	(930)	(372)	(491)	ב. בגין התחייבויות
(1)	-	** -	(1)	-	** -	על פקדונות הציבור
(1)	(2)	(4)	(1)	(2)	(4)	על פקדונות הממשלה
(15)	(2)	(3)	(15)	(2)	(3)	על פקדונות מבנק ישראל
(70)	(36)	(42)	(77)	(46)	(83)	על פקדונות מבנקים
						על כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
19	30	(6)	19	30	(6)	ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
						הכנסות (הוצאות) נטו, בגין
						מכשירים נגזרים ALM
23	23	25	23	23	25	ד. אחר
67	52	75	67	52	75	עמלות מעסקי מימון
-	(1)	** -	-	(1)	** -	הכנסות מימון אחרות ⁽¹⁾
						הוצאות מימון אחרות
<u>562</u>	<u>520</u>	<u>586</u>	<u>582</u>	<u>539</u>	<u>613</u>	סך כל הרווח מפעילות
						מימון לפני הפרשה
						לחובות מסופקים
<u>16</u>	<u>9</u>	<u>(19)</u>	<u>16</u>	<u>9</u>	<u>(19)</u>	מזה הפרשי שער, נטו

* סווג מחדש.
** סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) כולל גביות על חשבון הפרשות לריבית בגין חובות מסופקים בסך 20 מיליון ש"ח (2006 - 15 מיליון ש"ח, 2005 - 9 מיליון ש"ח).

במקרים בהם הכנסות והוצאות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמטבע חוץ היו נמוכות משיעור עליית המדד השנתי מוצגות לעיל הוצאות בגין נכסים והכנסות בגין התחייבויות.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 21 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים (המשך)

סכומים מדווחים

הרכב (המשך):

הבנק			מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2005	2006	2007	2005	2006	2007
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
* 164	* 221	245	* 166	* 225	247
23	34	68	23	34	68
187	255	313	189	259	315
40	27	48	40	27	48
(1)	-	(2)	(1)	-	(2)
5	6	1	5	6	1
44	33	47	44	33	47
231	288	360	233	292	362

ה. פירוט תוצאות הפעילות

בהשקעות באגרות חוב

הכנסות מימון על בסיס צבירה

מאגרות חוב:

זמינות למכירה

למסחר

סך הכל כלול ברווח מפעילות

מימון בגין נכסים

רווחים ממכירת אג"ח

זמינות למכירה

הפסדים ממכירת אג"ח

זמינות למכירה **

רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם

מומשו מהתאמות לשווי הוגן

של אג"ח למסחר, נטו

סך הכל כלול בהכנסות

מימון אחרות

סך הכל מהשקעות

באגרות חוב

* סווג מחדש.

** לרבות הפרשות לירידת ערך.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 22 - עמלות תפעוליות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
25	23	24	25	23	24	דמי ניהול חשבונות (במט"י ובמט"ח)
63	65	66	63	65	66	שרותי מערך תשלומים (במט"י ובמט"ח)
12	13	15	12	13	15	הכנסות מכרטיסי אשראי
60	* 52	61	60	* 52	62	הכנסות מפעילות בניירות ערך
15	21	29	17	23	32	טיפול באשראי ובעריכת חוזים
3	3	3	3	3	3	שרותים ממוחשבים, מידע ואישורים
22	21	20	22	21	20	פעילות סחר חוץ ושרותים מיוחדים במט"ח
						מרווח ועמלות גבייה בגין פקדונות ואשראי מפקדונות לפי מידת גבייה:
6	6	6	6	6	6	עמלות גבייה על אשראי מכספי האוצר
6	6	5	9	8	6	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים ומביטוח דירות
3	2	2	4	3	2	עמלות אחרות
215	212	231	221	217	236	סך כל העמלות התפעוליות

* סווג מחדש.

באור 23 - רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
-	4	3	1	14	5	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
-	-	-	(1)	(4)	(4)	הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה *
5	4	4	5	4	4	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
-	11	20	5	17	25	דיבידנד ממניות זמינות למכירה
5	19	27	10	31	30	סך הכל מהשקעות במניות

* לרבות הפרשות לירידת ערך.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 24 - הכנסות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
3	1	1	8	4	1	דמי ניהול קופות גמל (1)
-	-	-	10	1	-	דמי ניהול קרנות נאמנות (2)
-	* 2	4	-	* 2	4	עמלות הפצה של קרנות נאמנות (2)
1	1	1	9	10	12	אחרות
4	4	6	27	17	17	סך כל ההכנסות האחרות

* סווג מחדש.

(1) ראה באור 5 ה.

(2) ראה באור 5 ד.

באור 25 - משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
195	210	224	203	217	232	משכורות
-	* 1	2	-	* 1	2	הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות **
48	49	48	49	50	48	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, פנסיה, וחופשה
48	50	51	48	50	51	בטוח לאומי ומס שכר
8	* 11	11	8	* 11	11	הוצאות נלוות אחרות
17	-	-	17	-	-	הוצאות פרישה מרצון ***
316	321	336	325	329	344	סך כל המשכורות וההוצאות נלוות

* סווג מחדש.

** סך ההוצאה נובעת מעסקאות המטופלות כעסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים, ראה באור 14 א'.

*** ראה באור 14 א. (6)

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 26 - הוצאות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
51	60	58	51	60	58	מחשב
33	30	36	32	31	33	שירותים מקצועיים
10	12	15	11	13	15	שווק ופרסום
8	10	11	9	10	11	משרדיות
5	7	9	5	7	9	תקשורת
7	7	6	7	7	6	ביטוח
9	8	10	9	8	10	עמלות
1	1	1	2	1	2	שכר חברי דירקטוריון והחזר
2	2	2	2	2	2	הוצאות לדירקטורים
14	17	13	19	18	14	הדרכה והשתלמויות
						אחרות
140	154	161	147	157	160	

באור 27 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
17	31	70	27	44	81	מיסים שוטפים - בגין שנת החשבון
-	-	3	-	1	3	בגין שנים קודמות
17	31	73	27	45	84	סך הכל מיסים שוטפים
31	29	9	31	29	9	מיסים נדחים - בגין שנת החשבון
(4)	-	-	(4)	-	-	בגין שנים קודמות
27	29	9	27	29	9	סך הכל מיסים נדחים
44	60	82	54	74	93	סך כל הפרשה למיסים על ההכנסה

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 27 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

סכומים מדווחים

ב. התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק ישראל, לבין הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			מאוחד			שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק ישראל סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי מס (חסכון במס) בגין: הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים הוצאות לא מוכרות בניכוי הכנסות פטורות והכנסות בשיעור מס שונה השפעת שינוי שיעור המס * ניצול הפסדים משנים קודמות בגינם לא נרשמו מיסים נדחים תוספת (ניכוי) בשל אינפלציה ותאום פחת מס רווח על מס שכר, נטו מיסים בגין שנים קודמות אחרים הפרשה למיסים על ההכנסה
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
43.59%	40.65%	38.53%	43.59%	40.65%	38.53%	
45	48	69	60	62	84	
-	(4) **	(1)	-	(4) **	(1)	
1	4 **	11	1	7 **	11	
6	3	2	6	3	2	
-	-	-	-	(2)	-	
(10)	2	(10)	(12)	3	(14)	
3	4	3	3	4	3	
(4)	-	3	(4)	1	3	
3	3	5	-	-	5	
44	60	82	54	74	93	

* ראה סעיף ג ו-ד להלן.
** סווג מחדש.

- ג. ביום 25 ביולי 2005 עבר בכנסת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 147 והוראת שעה), התשס"ה - 2005, (להלן - "התיקון"). התיקון קובע הפחתה הדרגתית של שיעור המס לחברות: בשנת 2006 יחול שיעור מס של 31%, בשנת 2007 יחול שיעור מס של 29%, בשנת 2008 יחול שיעור מס של 27%, בשנת 2009 - 26% ומשנת 2010 ואילך, יחול שיעור מס של 25%. הפרשה למיסים על הכנסת הבנק כוללת מס רווח לפי חוק מס ערך מוסף המוטל על ההכנסה. לאור זאת שיעור המס הסטטוטורי אשר יחול על הבנק בשנת המס 2006 הינו 41.0%, בשנת 2007 - 39.3%, בשנת 2008 - 37.6%, בשנת 2009 - 36.7% ומשנת 2010 ואילך יחול שיעור מס של 35.9%. המיסים השוטפים ויתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2005 חושבו בהתאם לשיעורי המס האמורים לעיל. השפעת השינוי בדוחות הכספיים לשנת 2005 היתה גידול בהוצאות מיסים על ההכנסה בסכום של 6 מיליון ש"ח.
- ד. ביום 27 ביוני 2006 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשס"ו-2006 (להלן-"התיקון"). בעקבות התיקון שיעורי מס שכר ומס רווח החלים על מוסדות כספיים פחתו מ-17% ל-15.5%. התיקון נכנס לתוקף החל מיום 1 ביולי 2006. כתוצאה מהתיקון האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר יחול על הבנק בשנת 2006 הינו 40.65%, בשנת 2007 - 38.53%, בשנת 2008 - 36.80%, בשנת 2009 - 35.93% ומשנת 2010 ואילך יחול שיעור מס של 35.06%. המיסים השוטפים ויתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2007 חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים כפי שנקבע בתיקון. השפעת השינוי על הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2007 היתה 2 מיליון ש"ח (2006 - 3 מיליון ש"ח).
- ה. ביום 23 בספטמבר 2007 פורסם על ידי משרד האוצר תזכיר חוק שתכליתו לבטל את "חוק התיאומים" (חוק שמטרתו היתה לנטרל את השפעות האינפלציה בחישוב ההכנסה החייבת של נישומים, כך שההכנסה שמתקבלת לאחר ביצוע ההתאמות תהיה במונחים ריאליים) החל משנת המס 2008 וזאת בשל שיעורי אינפלציה נמוכים בשנים האחרונות ומכיוון שהשפעת התיאום לאינפלציה בשיעורים כאלה שולית, מעוותת ואינה מצדיקה את העלות והטרח של קיום הוראות החוק. במידה והחוק אכן יבוטל, צפויה לכך השפעה על תוצאות פעילות הבנק, כך שכל שיעור אינפלציה חיובי של 1% צפוי להקטין את הרווח הנקי בהיקף של כ- 5 מיליון ש"ח (לפי אחוז המס ובסיס ההון לשנת 2007).

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 27 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

סכומים מדווחים

1. לבנק שומות סופיות עד וכולל לשנת המס 2003. לחברות מאוחדות שומות סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל שנת המס 2002, למעט שתי חברות מאוחדות להן הוצאו שומות סופיות- לאחת עד לשנת המס 2003 ולשניה עד לשנת המס 2006.

2. הבנק ושתי חברות מאוחדות שלו הינן חברות שקופות לחלוטין לצורכי מס ולפיכך, הכנסותיהן ו/או תקבוליהן ו/או הוצאותיהן תחשבה כהכנסותיו ו/או תקבוליו ו/או הוצאותיו של בנק אגוד. בהתאם להסדר לא תהא כל פעילות שהיא בחברות כאמור, למעט הנפקת ו/או מכירת כתבי ההתחייבות הנדחים לבנק אגוד. מכאן לא תיווצר לחברות המאוחדות כל הכנסה חייבת או הפסד לצורכי מס מסוג שהוא. כמו כן, החברות המאוחדות לא יהיו רשאיות להחזיק נכסים או התחייבויות למעט כתבי ההתחייבות הנדחים ו/או פקדון. החברות המאוחדות לא תבצענה כל פעילות שהיא, כמו כן, לא תרכוש כתבי התחייבות נדחים בבורסה בישראל.

ח. יתרות של מיסים נדחים, לקבל נטו, בגין:

מאוחד			
31 בדצמבר 2006		31 בדצמבר 2007	
שיעור מס ממוצע	יתרה	שיעור מס ממוצע	יתרה
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח
35.06	44	35.06	43
37.80	9	36.30	10
38.53	41	36.80	29
35.06	(4)	35.06	(1)
40.65	(21)	38.53	(20)
36.80	3	36.80	2
38.53	(4)	36.80	(3)
	68		60

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
הפרשות לחופשה ומענקי יובל
הפרשה ספציפית לחובות מסופקים
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
ניירות ערך
רווח ממכירה לבעל שליטה בחברה מאוחדת
(כנגד קרן הון בחברה מאוחדת)
אחרים
סך הכל

הבנק			
31 בדצמבר 2006		31 בדצמבר 2007	
שיעור מס ממוצע	יתרה	שיעור מס ממוצע	יתרה
ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח
35.06	44	35.06	43
37.80	9	36.30	10
38.53	41	36.80	29
35.06	(4)	35.06	(1)
40.65	(15)	38.53	(13)
36.80	3	36.80	2
38.53	(4)	36.80	(3)
	74		67

עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה
הפרשות לחופשה ומענקי יובל
הפרשה ספציפית לחובות מסופקים
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
ניירות ערך
רווח ממכירה לבעל שליטה בחברה מאוחדת
(כנגד קרן הון בחברה מאוחדת)
אחרים
סך הכל

מימוש המיסים הנדחים מבוסס על תחזית של קיום הכנסות המתחייבות במס בעתיד הנראה לעין.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 28 - רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים

סכומים מדווחים

ההרכב:

הבנק			מאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2005	2006	2007	2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
-	-	-	-	29	-	רווח ממכירת קופות גמל, ראה באור 5 ה
-	-	-	-	33	-	רווח ממכירת קרנות נאמנות, ראה באור 5 ד
-	-	-	-	-	1	רווח ממכירת חברה כלולה, ראה באור 5 ו
-	-	5	-	-	5	רווח מהסדר בגין חלק הבנק בדמי ניהול ⁽¹⁾
(6)	-	(2)	(6)	-	(2)	הפסד מירידת ערך בנינים ⁽²⁾
-	-	2	-	-	2	רווח ממכירת בנינים וציוד
(6)	-	5	(6)	62	6	רווח (הפסד) לפני מיסים
-	-	3	-	20	3	מיסים שוטפים
(6)	-	2	(6)	42	3	רווח (הפסד) לאחר מיסים
-	41	1	-	-	-	חלק הבנק ברווח מפעולות בלתי רגילות של חברות מוחזקות
(6)	41	3	(6)	42	3	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים

(1) רווח בסך של 5 מיליון ש"ח אשר נבע מהסדר אליו הגיע הבנק לפיו קיבל סכום חד פעמי בגין חלקו בדמי הניהול המתייחסים לקופות גמל אשר נמכרו ע"י קבוצת בנק לאומי.

(2) סעיף "הפסד מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים" כולל הפסד מירידת ערך נכסים בסך 5 מיליון ש"ח בשנת 2005, כתוצאה מהפחתה הנובעת מהערכת השמאי מר ב.אפלבוים באשר לאחד מנכסי הבנק (סניף הבנק לשעבר במפרץ חיפה), שחדל מלשמש בפעילות השוטפת שלו. הערכת השמאי מתבססת על היוון דמי שכירות ראויים תוך הבאה בחשבון של מצב השוק והאזור. מר ב.אפלבוים הסכים לאזכור הערכתו בדוחות הכספיים, לצורך יישום תקן חשבונאות מספר 15 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. הערכת השווי צורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א), בדיווח של הרבעון השני של שנת 2005 של הבנק.

באור 28 א - רווח למניה רגילה

סכומים מדווחים

ההרכב:

מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2005	2006	2007
במיליוני ש"ח		
85	79	123
(6)	42	3
79	121	126
85	79	123
(6)	42	3
79	121	126
מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2005	2006	2007
49,478	55,213	58,872
-	404	-
49,478	55,617	58,872

רווח בסיסי
רווח נקי מפעולות רגילות
רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק

רווח מדולל
רווח נקי מפעולות רגילות
רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק

ממוצע משוקלל של מספר מניות
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי

אופציות שמומשו למניות במהלך השנה
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 29 – דיווח על מגזרי פעילות

האבחנה בין המגזרים משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות על המדיניות העסקית ולניתוח התוצאות העסקיות של הבנק. אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר.

פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:

מגזר לקוחות פרטיים – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות בעלי עושר פיננסי. כמו כן מספק המגזר שירות ללקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 400,000 ש"ח.

מגזר לקוחות עסקיים – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים אשר קבלת אשראי מהווה את תחום פעילותם העיקרי, מחברות גדולות במשק ועד לקוחות עסקיים בעלי אובליגו מעל 400,000 ש"ח.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות הפועלים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי – כולל את פעילות הבנק על חשבון עצמו בתחום ניירות הערך, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול סיכונים השוק והנזילות, פעילות חדרי עסקות של הבנק ופעילות החברה המאוחדת אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק.

אחרים והתאמות – המגזר כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכם באופן ספציפי למגזרים.

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

רווח מפעילות מימון – במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב ככלל מעל מחיר מעבר המייצג את עלות המקורות בהתאם למשך חיים ממוצע ובהתייחס לאפיק ההצמדה הרלוונטי. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המשוקלל המחושב לצורך תשואה על ההון העצמי המיוחס למגזר. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר.

הכנסות תפעוליות ואחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הפרשה לחובות מסופקים – ההפרשה לחובות מסופקים נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות הישירות מיוחסות למגזר הספציפי, יתרת ההוצאות מיוחסות על סמך פרמטרים המבוססים על אומדנים שונים.

מיסים על ההכנסה – ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון – מהווה את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון העצמי המוקצה למגזר. ההון העצמי המוקצה למגזר הינו מכפלה של יחס ההון הראשוני ביתרות הממוצעות היחסיות של רכיבי סיכון במגזר.

יש לציין כי מודל הנתונים המשמש לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי פעילות של הבנק הינו בתהליך מתמשך של טיוב הנתונים, ובהתאם חל מעת לעת סיווג מחדש של התוצאות במידת האפשר (בשנת 2007 נעשה סיווג מחדש של תוצאות 2006 בלבד). תוצאות 2005 לא סווגו מחדש עקב חוסר בזמינות הנתונים). במהלך שנת 2007 החל פרויקט יישום מערכת מגזרי פעילות, מערכת TM1 של חברת קוגנוס בע"מ, אשר צפוי להסתיים ברבעון השני של שנת 2008. מערכת זו מאפשרת קליטת נתונים אוטומטית ממערכות המידע ומנתוני החשבות, תוך בקרת תהליכים וניתוח נתונים. מערכת זו תתמוך בהמשך טיוב הנתונים בעתיד. במקביל הבנק החל להיערך לקליטת מערכת בח"ן (בנקאי, חשבונאי, ניהולי) – מערכת של בנק לאומי הכוללת, בין השאר, את התאמת נתוני מערכות המידע לנתוני הספרים החל מרמת העסקה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 29 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)
סכומים מדווחים

מידע על מגזרי פעילות במאוחד

* לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007					
מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים	מקורות פרטיים
הקצו	הקצו	הקצו	הקצו	הקצו	הקצו	הקצו	הקצו	הקצו	הקצו	הקצו	הקצו
התאמות	התאמות	התאמות	התאמות	התאמות	התאמות	התאמות	התאמות	התאמות	התאמות	התאמות	התאמות
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
539	-	53	55	237	194	613	-	93	52	262	206
-	-	(18)	-	18	-	-	-	(15)	-	15	-
265	-	18	17	112	118	283	-	11	17	125	130
-	-	2	-	(2)	-	-	-	1	-	(1)	-
804	-	55	72	365	312	896	-	90	69	401	336
82	-	-	30	37	15	80	-	-	50	15	15
569	3	38	23	232	273	599	2	41	26	244	286
153	(3)	17	19	96	24	217	(2)	49	(7)	142	35
74	1	8	9	45	11	93	(2)	20	(3)	64	14
79	(4)	9	10	51	13	124	-	29	(4)	78	21
-	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)	-	-	-
79	(4)	9	10	51	13	123	-	28	(4)	78	21
42	-	1	-	7	34	3	(1)	1	-	1	2
121	(4)	10	10	58	47	126	(1)	29	(4)	79	23
8.6%	-	5.0%	8.6%	7.6%	18.5%	8.1%	-	11.2%	(3.7%)	8.7%	7.7%
5.6%	-	4.4%	8.6%	6.7%	4.9%	7.9%	-	10.8%	(3.7%)	8.6%	7.0%
25,432	595	7,592	2,372	10,815	4,058	31,245	539	11,471	2,370	12,152	4,713
44	-	44	-	-	-	19	-	19	-	-	-
24,831	364	464	270	11,707	12,026	29,084	504	924	287	14,074	13,295
17,609	-	2,871	1,557	9,912	3,269	19,745	-	3,250	1,421	11,392	3,682
30,345	-	-	28	24,864	5,453	35,429	-	-	29	28,505	6,895
-	-	-	40	139	49	-	-	37	153	51	51
-	-	-	3	44	116	-	-	3	51	124	124
-	-	-	35	12	29	-	-	78	12	73	31
-	-	-	35	55	194	-	-	78	52	277	206

רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

הוצאות תפעוליות ואחרות

- מחיצוניים

רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות

רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות

רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים

רווח נקי (הפסד) **

תשואת הרווח הנקי להון

תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון

יתרה ממוצעת של נכסים

מזה: השקעות בחברות כלולות

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים

מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מרווח מפעילות מתן אשראי

מרווח מפעילות קבלת פקדונות

אחר

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

לפני הפרשה לחובות מסופקים

* סווג מחדש.

** כולל רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים בגין מכירת פעילות קרנות הנאמנות וקופות הגמל: במגזר לקוחות פרטיים - 34 מיליון ש"ח. במגזר העסקי - 7 מיליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 29 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

מידע על מגזרי פעילות במאוחד (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2005					
מגזר לקוחות פרטיים	מגזר עסקי	מגזר יהלומים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
173	218	58	133	-	582
-	32	-	(32)	-	-
128	97	19	10	4	258
-	5	-	(5)	-	-
301	352	77	106	4	840
24	113	12	-	-	149
265	229	22	39	(1)	554
12	10	43	67	5	137
4	3	19	29	(1)	54
8	7	24	38	6	83
-	-	-	2	-	2
8	7	24	40	6	85
-	-	-	-	(6)	(6)
8	7	24	40	-	79
3.7%	1.1%	17.3%	29.0%	-	7.0%
3,859	10,672	2,624	6,677	(1,229)	22,603
11,171	11,235	250	347	(793)	22,210
2,777	9,660	2,012	2,001	-	16,450
1,370	245	-	-	-	1,615
5,085	17,111	24	-	1	22,221
55	147	46	-	-	-
94	48	1	-	-	-
24	55	11	101	-	-
173	250	58	101	-	-

רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות:

- מחיצוניים
- בינמיגזרי

סך כל ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

הוצאות תפעוליות ואחרות

- מחיצוניים

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח

מפעולות רגילות

רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחים

מפעולות רגילות של חברות מוחזקות

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות

לאחר מיסים

רווח נקי

תשואה להון

יתרה ממוצעת של נכסים

יתרה ממוצעת של התחייבויות

יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות

יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים

מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:

מרווח מפעילות מתן אשראי

מרווח מפעילות קבלת פקדונות

אחר

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 30 - נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס - הבנק

- א. כללי חשבונאות ששימשו להצגת נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצרכי מס:
 1. דוחות כספיים אלה נערכו על בסיס העלות ההיסטורית.
 2. דוחות כספיים אלה כוללים את נתוני הבנק, ללא הצגה של דוחות מאוחדים כמתחייב לפי כללי חשבונאות מקובלים.
 3. דוחות כספיים אלה אינם כוללים הפרשות לירידת ערך בגין רכוש קבוע.

ב. מאזן נומינלי ליום 31 בדצמבר

2006	2007	
במיליוני ש"ח		
		נכסים
4,024	4,710	מזומנים ופקדונות בבנקים
* 6,174	7,907	ניירות ערך
* 17,211	17,436	אשראי לציבור
31	-	אשראי לממשלה
423	443	השקעות בחברות מוחזקות
295	299	בנינים וציוד
* 947	1,008	נכסים אחרים
<u>29,105</u>	<u>31,803</u>	סך כל הנכסים
		התחייבויות והון
* 25,646	27,605	פקדונות הציבור
90	516	פקדונות מבנקים
35	2	פקדונות הממשלה
582	474	כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון
* 1,218	1,654	התחייבויות אחרות
<u>27,571</u>	<u>30,251</u>	סך כל ההתחייבויות
1,534	1,552	הון עצמי
<u>29,105</u>	<u>31,803</u>	סך כל ההתחייבויות והון

* סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 30 - נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס - הבנק (המשך)

ג. דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

2005	2006	2007	
במיליוני ש"ח			
562	520	586	רווח מפעילות מימון לפני
147	81	80	הפרשה לחובות מסופקים
			הפרשה לחובות מסופקים
415	439	506	רווח מפעילות מימון לאחר
			הפרשה לחובות מסופקים
			הכנסות תפעוליות ואחרות
215	* 212	231	עמלות תפעוליות
5	19	27	רווח מהשקעה במניות, נטו
4	* 4	6	הכנסות אחרות
224	235	264	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
			הוצאות תפעוליות ואחרות
316	321	336	משכורות והוצאות נלוות
79	80	92	אחזקה ופחת בנינים וציוד
140	154	161	הוצאות אחרות
535	555	589	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
104	119	181	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
47	59	84	הפרשה למיסים על הרווח
57	60	97	מפעולות רגילות
			רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
27	23	26	חלקו של הבנק ברווחים, נטו
			מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
			לאחר השפעת המס
84	83	123	רווח נקי מפעולות רגילות
1	41	7	רווח מפעולות בלתי רגילות
			לאחר מיסים
85	124	130	רווח נקי

* סווג מחדש.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 30 - נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס - הבנק (המשך)

ד. דוח נומינלי על השינויים בהון העצמי

סך הכל הון עצמי	דיבידנד שהוצע לאחר תאריך המאזן	עודפים	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן	תקבולים בגין אופציות	הון מניות ופרמיה במיליוני ש"ח	
1,078	-	770	22	(5)	33	258	יתרה ליום 1 בינואר 2005
(14)	-	-	-	* (14)	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
39	-	-	-	* 39	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(7)	-	-	-	(7)	-	-	השפעת המס המתייחס רווח נקי בשנת החשבון
85	-	85	-	-	-	-	
1,181	-	855	22	13	33	258	יתרה ליום 31 בדצמבר 2005
210	-	-	-	-	(26)	236	מימוש אופציות למניות
-	-	-	-	-	(7)	7	אופציות שפקעו
1	-	-	1	-	-	-	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות (1)
(3)	-	-	-	* (3)	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
37	-	-	-	* 37	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
(16)	-	-	-	(16)	-	-	השפעת המס המתייחס רווח נקי בשנת החשבון
124	-	124	-	-	-	-	
-	100	(100)	-	-	-	-	דיבידנד מוצע
1,534	100	879	23	31	-	501	יתרה ליום 31 בדצמבר 2006
2	-	-	2	-	-	-	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות (1)
(73)	-	-	-	(73)	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן
47	-	-	-	47	-	-	התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד
12	-	-	-	12	-	-	השפעת המס המתייחס רווח נקי בשנת החשבון
130	-	130	-	-	-	-	
(100)	(100)	-	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
1,552	-	1,009	25	17	-	501	יתרה ליום 31 בדצמבר 2007

* סווג מחדש.
(1) ראה באור 14.א.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007

באור 31 - חקיקה בנושא עמלות - חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז-2007

ביום 5 ביולי 2007 פורסם התיקון לחוק, המסדיר את הפיקוח על עמלות הבנקים. התיקון לחוק חל הן על לקוחות יחידים והן על עסקים לפי מחזור כספי שיקבע נגיד בנק ישראל (להלן: "הנגיד"). במסגרת התיקון לחוק מוענקות לבנק ישראל שלוש סמכויות עיקריות, כדלקמן: פיקוח על גובה תעריפי העמלות, ביטול עמלות שנמצאו כמיותרות ופרסום השוואה תקופתית של גובה העמלות בבנקים השונים. יישום החוק מתחלק לשלושה שלבים - בשלב הראשון יהיה הנגיד רשאי לקבוע רשימה של שירותים בנקאיים שרק בגינם יוכלו הבנקים לגבות עמלה. בשלב השני, הנגיד יהיה רשאי להכריז על שירותים שימצא לנכון כברי-פיקוח, בהתאם לשיקוליו ולתנאי השוק. בשלב השלישי יהיה הנגיד רשאי להגביל את המחיר של כל עמלה שימצא לנכון או לאסור את גבייתה.

בתיקון זה שולבו חלק מהמלצות דוח ועדת חקירה מטעם ועדת הכלכלה של כנסת ישראל, שפורסמו ביום 19 ביוני 2007. כמו כן, בהתאם לתיקון פורסמו ביום 8 בינואר 2008 כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008, אשר מיישמים את השלב הראשון לתיקון לחוק וקובעים את תעריפון העמלות המלא והמצומצם שגיבש המפקח על הבנקים וזאת החל מה- 1 ביולי 2008.

במסגרת התעריפונים החדשים צומצמו עמלות רבות, הן באמצעות ביטול חלק מהן והן באמצעות איחוד עמלות הנגבות עבור שירותים הדומים במהותם ובעלותם. הבנק נערך ליישום הכללים שפורסמו. להערכת הבנק בהתבסס על אומדן ראשוני שנערך, חקיקה זו צפויה להקטין את הכנסות הבנק במחצית השנייה של שנת 2008 בסך משוער של כ- 8 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס).